ד' תשרי תשמ"ב 28.10.1981 מיספר 2304 76 עמודים
שנה 46 המחיר 18 שקלים (כולל מ.ע.מ.)

העולם הזה

הסיפור העצוב של לילי שרון

אשתו של אריק איבדה את תינוקה

כל גרגר... ספלנדיד!

קפה טהור טעם טהור, 100%.

עלית לקחה את הטעם הטוב שבקפה ונצרה אותו בכל גרגר
ספלנדיד!
החדוש הטכנולוגי הנפלא
„קפה נמס המיוצר בשיטת האגלומרציה" הגיע לישראל.
ספלנדיד!
עתה בא אל שולחנך וטעמו על לשונך...
ספלנדיד!
קנו אותו, כל גרגר...
ספלנדיד!

חדש!

עלית טוב לי עם קפה

יוסי יעקבסון טמיר

„העולם הזה", שבועון החדשות הישראלי • המערכת והמינהלה: תל־אביב, רחוב גורדון 3, טל. 03-232262/3/4. תא־דואר 136 • העורך הראשי: אורי אבנרי • ראש המערכת: יוסי ינאי • עורך־תכנית: יוסי שנון • רכזי מערכת: שרית ישי ושלמה פרנקל • עורכי ביתוב: תמי מוטוביץ וגיורא נוימן • צלמי מערכת: ציון צפריר ועמנואל סרגוסטי • ראש המינהלה: אברהם סיטון • מחלקת המודעות: רפי זכרוני • המו"ל: „העולם הזה" בע"מ • מודפס ב„הדפוס החדש" בע"מ, תל־אביב, רחוב בן־אביגדור • הפצה „גד" בע"מ • גלופות צינקוגרפיה „כספי" בע"מ.

קריאת יקר.

אחרי חמש הדקות הראשונות כבר הערצתי אותה. ג'יהאן אל־סאדאת נראתה לי כאשה מושלמת: חזקה ורכה כאחת, בעלת נימוסים טיבעיים מושלמים, מושכת כאשה ואינטליגנטית כמדינאית.

לפני שבועיים פגשתיה שוב. לפני לא ישבה אלמנה שבורה. היא היתה עוד יותר חזקה מאשר בפעם הראשונה, אי־אפשר **פגשתי אותה** לראשונה בימים הראשונים של שהותי במצריים, מייד אחרי ביקורו של אנוור אל־סאדאת בירושלים. הייתי הישראלי הראשון שעימו דיברה מימיה.

אז היתה ג'יהאן אל־סאדאת בשיא אושרה. בעלה הפך זה עתה דמות בינלאומית בערצת. זרקורי הפירסום העולמי התמקדו בו ובה.

היה שלא לאהוב את האישה הזאת.

שלומי קראנק

עם ג'יהאן בנובמבר 1977
צנועה בשיא הזוהר

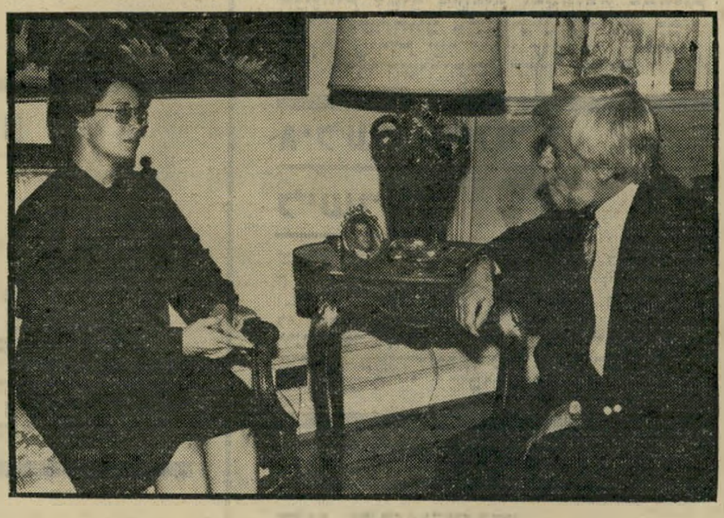

עם ג'יהאן אחרי הרצח
חזקה למחרת האסון

שער קידמי:

הפלה בחודש הרביעי

השימחה במישפחת שר־התחבורה מחון אריאל שרון נקטעה. אשתו, לילי, שהיתה בחודש הרביעי ל־הריונה, הפילה.

8

שער אחורי:

מעשה־זוועה בעיירה

בבית־שאן נשרף ילד בן ארבע. ברגע האחרון, לפני שהוציא את נשמתו, פלט מילה אחת בשפה הפרסית: לאן היא חוביליה?

44

שערוריית הסט"ל

מסקנות ועדת־החקירה, שמונתה על־ידי מפקד חיל־חים, הוגשו השבוע. העולם הזה קובע: מסקנות אלה הן בחזקת שערורייה. הן מטייחות את האמת. האם נועדו להציל את עורו של מפקד החיל?

73

אחרי אל־סאדאת

מה תהיה המדיניות המצרית אחרי מותו של הנשיא? אנשי שמאל מצריים נפגשו עם **אורי אבנרי**, עורך **העולם הזה**, למרות האיסור שהטילו מיפלגות השמאל על חבריהן. הם ואנשי צמרת־השילטון מגלים את המתרחש במצריים שאחרי אל־סאדאת.

22

כפר־קאסם:

„לקצור אותם!"

47 נהרגו בכפר קאסם, אנשים שלא ידעו על העוצר שהוטל על הכפר. 25 שנים חלפו מאז, אך הפצעים עדיין לא הגלידו. לראשונה מאז מישפטו מגולך אלוף־מישנה (מיל.) ישישכר שדמי את גירסתו.

6

אזיקים על ידי המנצח

בראיון גלוי־לב מספר המנהל האמנותי של התיזמורת הפילהרמונית, **זובין מהטה**, מדוע הוא מתעקש לנגן את ואגנר, כיצד הוא מרגיש בישראל, כמה הוא משתכר, ומהי דתו עתיקת היומין.

51

חטיפת פלאטו

חבר־הכנסת לשעבר, שמואל פלאטו־שרון, חייב הרבה כסף לחברה צרפתית. כך טוענים נציגי החברה הזאת במישפט שהוגש נגד פלאטו. נציגי החברה הודו שתיכננו לחטוף אחד מאנשיו של פלאטו. האם ביקשו לחטוף גם אותו?

55

„הדליקונר לשלום!"

ספן השלום **אייבי נתן** הקהיל במוצאי־השבת בכיכר מלכי ישראל בתל־אביב 80 אלף אנשים שהדליקו נרות לזכר נשיא השלום, **אנוור אל־סאדאת**.

70

רפואה: מי מפחדת מצוואר הרחם 60
יריות במאהב הדרוזי 43
פצצות בכרתים 58
הלווייתו הדתית של משה דיין האתיאיסט 38

מדורים קבועים:

תשקיף 4
במדינה 5
אתה והשקל 10
מיכתבים 13
תשבץ 13
פורום 18
חשבון עוכר ושב 27
עולם קטן — ועידת קאנקון, מנודי העולם ויוון 28
אנשים 31
ממסיבה למסיבה 32
בלונים 34
הנדון — חזרה למילחמת סיני 37
מה הם אומרים — דן בן־אמוץ, פניה זלצמן, עמוס קינן 41
שידור 46
מדריך שידורים 49
איש ממאדים 56
נמר של נייר — על ג'וזי קרול אוסט, העימות בין דן אלמגור ודויד שחר, כיתבי עת והמלחין ואגנר 62
זה היה העולם הזה שהיה 64
על המסלול 69
רחל המרחקת 74

תשקיף

בגין נמנע מן המחווה

ערב השתתפותו בהלוויית אנוור אל־סאדאת דחה מנחם בגין את הצעת שגיים מיועציו, האלוף אברהם („אברשה") טמיר ומנכ"ל מישרד־החוץ, דויד קימחי, לעודד את המישטר המצרי החדש על־ידי מחווה ישראלית סימלית.

החצעה: שישראל תכריז על הקדמת הפינוי של כמה מן השטחים הפחות־חשובים, שהיא מחזיקה כהם עדיין בסיני.

בגין חבע את דיכוי האופוזיציה במצריים

בפגישה האחרונה בין אנוור אל־סאדאת ומנחם בגין באלכסנדריה, תבע בגין מסאדאת לשים קץ להתקפות של עיתונים וחוגי־אופוזיציה מצריים על ישראל.

יתכן שהיתה זאת אחת הסיבות לגל־המעצרים שערך אל־סאדאת בקרב חוגי הימין והשמאל במצריים, ערב הרצחו.

אבו־חצירא התנגד לנוסח ההודעה

רק עתה נודע שבישיבה של ממשלת ישראל, שנערכה אחרי מותו של נשיא מצריים, התנגד שר־העבודה־והרווחה, אהרון אבו־חצירא, שבנוסח הודעת הצער של הממשלה ייאמר שסאדאת נפל על מיזבח השלום.

לדעת אבו־חצירא תחזק הודעה כזו את ידיהם של מאשימי ישראל בהרצחו של הנשיא המצרי.

רק שר־האנרגיה, יצחק ברמן, תמך בדעתו של אבו־חצירא. בעוד בגין דרש בתוקף שפיסקה זו תופיע בהודעה.

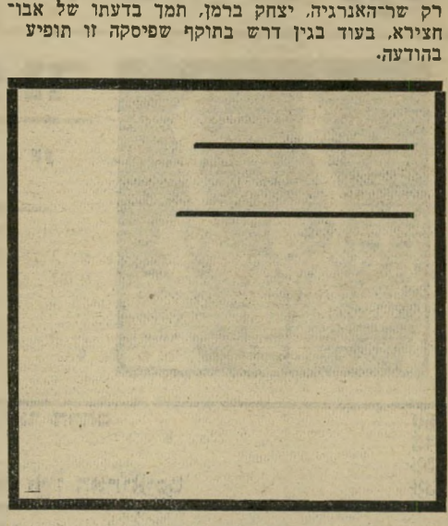

הורביץ ייפגש עם בגין

פגישה בין ראש־הממשלה, מנחם בגין, ובין הח"כ המיועד ייגאל הורביץ תתקיים בשבוע הבא.

בגין זקוק לקולות תל"ם כדי לקיים את הקואליציה שלו, בעיקבות פרישתו של הרב חיים דרוקמן.

לפגישה לא הוזמן ח"כ תל"ם מרדכי בן־פורת, המתנגד בשלב זה להצטרפות תל"ם לקואליציה.

חמרי לא קיבל תפקיד

האלוף דב („דוביק") תמרי, עמד לקבל את תפקיד ראש שליחי הסוכנות היהודית בארצות־הברית.

ברגע האחרון החליט צבי קוטלוביץ, ראש מחלקת־העלייה־והקליטה בסוכנות, שלא להסכים למינויו של תמרי, ותחתיו ייבחר איש־חרות ותיק, מי שהיה אחד מאנשי אצ"ל בצפון הארץ.

נאור יפרוש

מזכיר־הממשלה, אריה נאור, יפרוש מתפקידו, בעיקבות הצטננות היחסים בינו ובין ראש־הממשלה, מנחם בגין. נאור ממתין עד שיסתיים מישפטו בבית־הדין המשמעתי בפרשת סיכסוכו עם הקריקטוריסט רענן לוריא.

אחת האפשרויות למילוי מקומו של מזכיר הממשלה, שניזדונה בלישכת בגין, היא למנות את ח"כ אהוד אולמרט כסגן־שר במישרד ראש־הממשלה, שיעסוק בנושאים שעליהם היה מופקד נאור.

„העיתונאי המצרי" רוצה לבקר

כל נסיונותיו של אחמד עות'מאן, „העיתונאי המצרי" שהתמקה כרכ מרגלים, לחזור לביקור בישראל, עלו בתוהו. השגרירות הישראלית בקאי־היר נמנעה מלהעניק לו אשרה, מבלי לנמק זאת.

עות'מאן התפרסם כשעתו כאשר ניצח על המרד בכלא שאטה, שכמהלכו ברחו עשרות אסירים. הוא עצמו ברח, נפצע ונתפס. במישפטו זכה כשבחים כ„ג'נטלמן אמיתי", אחרי שמוחרים ישראליים העידו כי הוא הציל את חייהם כשעה שאסירים אחרים רצו לרצחם.

תקופת הצינון של פרויקה

גורמים צה"ליים בודקים עתה את שאלת הצינון של מי שהיה מזכירו הצבאי של ראש־הממשלה, תת־אלוף אפרים („פרויקה") פורן.

מאז פרישתו עוסק פורן בייבוא, בעיקר מסינגפור. לפני שהיה למזכיר הצבאי של ראש־הממשלה, היה פורן נספח צה"ל בסינגפור. עתה נבדקת השאלה אם תקופת־הצינון, שבה הוא חייב, היא מיום שיחרורו מצה"ל או מהיום שבו חזר מסינגפור.

בן־נון יתפטר

האלוף (מיל.) יוחאי בן־נון עומד להתפטר בימים הקרובים מתפקידו כמנכ"ל החברה לחקר ימים ואגמים.

במקומו של בן־נון תתמנה לתפקיד חוקרת המכון לחקר הכינרת, הד"ר קוליט צרויה.

יתכן שבן־נון יקבל את התפקיד של יושב־ראש מועצת־המנהלים של החברה לחקר הימים והאגמים.

ישיבות סודיות בטלוויזיה

מנהל מחלקת־החדשות של הטלוויזיה, טוביה סער, הודיע בישיבת־בוקר, שערך בשבוע שעבר כי הוא מתכוון שלא להעלות עוד נושאים סודיים וחשובים בישיבות־הבוקר הקבועות, אלא ידון בכל נושא בישיבות נפרדות עם כל אחד מהכתבים.

סער זעם אחרי שהסיפור על התנגדותו לראיון עם המנצח זוכין מהטה בתוכנית „מוקד" התפרסם בעיתונים.

יעל דיין תכתוב ספר על אביה

יעל דיין עומדת לכתוב ספר על אביה, שנפטר בשבוע שעבר. הספר ייכתב מנקודת־הראות האישית של יעל, ויכלול מיכתבים של דיין, שלא פורסמו עד כה.

ספריה האחרונים של יעל דיין לא היו הצלחה מיסחרית גדולה בארצות־הברית.

רונן יצא לוסיעה מיסתורית

המיסעדן אלי רונן, הידוע כאחד ממקורבי שר־הרווחה־והעבודה אהרון אבו־חצירא, יצא לסיור באירופה.

רונן הודיע למקורביו שהוא נשלח לסיור זה על־ידי מישרד־הרווחה.

כמה הרוויח מזכ"ל המפד"ל?

מזכ"ל המפד"ל, דני ורמוס, חזר לא מכבר מבוגוטה שבדרום אמריקה, שם כיהן כחזן בימים הנוראים בקהילות יהודיות.

ורמוס קיבל עבור החזנות שלו סכום של 5000 דולר, שהם כ־700 אלף לירות.

מיחקפת תחנות־דלק

מישרד־האנרגיה שוקד עתה על הכנת תוכנית הנוגעת לשיפור השירות בתחנות־הדלק.

המישרד ויציא תקנות חמורות במיוחד, הנוגעות לטיב השרות והאחזקה בתחנות הדלק, ושתחייב את התחנות לתת, בין היתר, שירות של ניקוי שמשות ולהחזיק את חדרי־השירותים תחת פיקוח.

גילעדי יחזור לישראל

שדר־הטלוויזיה אלכס גילעדי, הנמצא בחופשה־ללא־תשלום בלונדון, הודיע למנהל הטלוויזיה, יצחק („צחי") שימעוני, על שובו לארץ, וביקש להכין לו תפקיד מתאים.

יתכן שהטלוויזיה תציע לגילעדי עוד שנת חופשה בחוץ־לארץ, משום שהתפקידים המתאימים לו תפוסים כעת.

התחדש המאבק בין הרשחות

סקר איגוד־המפרסמים שייתפרסם בקרוב קובע שרשת ב' של „קול־ישראל", בעת שהיא משדרת את התוכנית „כל צבעי הרשת", זכתה לעלייה של יותר מ־25 אחוז במיספר מאזיניה.

בעיקבות מימצא זה צפויה התחדשות המילחמה בין „גל־צה"ל ורשת ג', המובילות עדיין, לבין רשת ב', המאיימת על הבכורה שלהם. למאבק זה תהיינה השלכות על מערך הפירסום ברדיו.

במדינה

העם

קול הטירוף

במה שונה ימית מטהראן, מטריפולי ומדמשק?

מי מטורף יותר — הקנאי הדתי הרוצח מנהיג לאומי, או הקנאי הדתי השמח על רציחתו של אותו מנהיג?

מי מרושע יותר — החוגגים את רצח אנוור אל־סאדאת בטריפולי, בבירות, בטהראן או בימיתז?

האיש שגרם השבוע להעלאת שאלות אלה היה חבר־הכנסת חנן פורת, איש גוש־אמונים והנציג השלישי של תנועת־התחייה ב־בית־המחוקקים של הדמוקרטיה הישראלית.

בחגיגת שימחת־התורה בעיר האבודה, ימית, אמר פורת בגלוי את אשר לוחשים חבריו בסתר: „למרות הנסיונות להצניע את שימחת העם בישראל על מותו של סאדאת, חובה לאמר זאת ב־גלוי: הקדוש־ברוך־הוא משלם גמול לאויביו. נשיא מצריים, ש־היה אחראי ישיר להריגתם של אלפי יהודים ביום־הכיפורים, ר־אשר ביקש לחגוג את היום שבו פרצה המילחמה, במיצעד־ניצחון, נפגע במידת־הדין."

ידיים מן הקבר. לאדם שפוי קשה לחדור אל מעמקי המחשכים של תפיסת־העולם, המתבטאת ב־אמירה נוראה זו. אך לפאשיסט דתי בטהראן, לטרוריסט בחזית־הסירוב הפלסטינית, לחסיד של מועמד קד־אפי בלוב או של אידי אמין באוגנדה, אין כל בעייה ל־הבינה. היא מתאימה בדיוק לרמה הרוחנית והשיכלית שלהם.

אלוהים מופיע בה כאל פרטי של גוש־אמונים, אליל שיבטי מ־ימי קדם. 5000 שנה של תרבות אנושית כאילו לא היו. המילחמה אינה מופיעה בה כאקט לאומי, המהווה „המשך המדיניות באמצ־עים אחרים", כדברי קארל פון־קלאוזביץ, אלא כמעשה בעד או נגד יהוה.

אך למעשה לא כעסו פורת ו־מאזיניו של סאדאת הלוחם, אלא דווקא על סאדאת איש־השלום.

פורת לא היה יחידי. ברוח דו־מה התבטאה דבורה־הנביאה של התחייה, נעמי שמר, כאשר צייר־רה תמונה זוועתית: ידיהם של שני חללי־מילחמה העולות מן ה־קבר כדי לגרוף פנימה את אל־סאדאת (ראה: מה הם אומרים).

בגלל התבטאות פחות חמורה ניתק ברונו קרייסקי האוסטרי את יחסיו האישיים עם יאסר ערפאת.

היה זה כאילו ביקשו נציגי ה־מיעוט המטורף בישראל להדגים את דברים העצובים של ג'יהאן אל־סאדאת: „קנאים דתיים יש בכל מקום, ולא רק במצריים. גם בישראל."

פיטפוטי זוועה. את כבודה של ישראל גאלו הרבבות, שהת־כנסו ב„כיכר־סאדאת" בתל־אביב, בעצרת־התחייחדות מרגשת לזכר הנשיא המצרי (ראה עמ' 71—70). הם הקשיבו לקולו של אל אחר: קטעים מן התנ"ך והקוראן, בעב־רית ובערבית, שהטיפו לשלום, לצדק ולמעשים טובים.

המוני ישראל ממתינים למעשי הממשלה, שתגשים את חזונה־השלום. מכיוון שהם בטוחים ש־מנחם בגין וחבריו ימלאו את ה־התחייבויות שהם חתמו עליהן, אין הם מתרגשים מפיטפוטי־הזוועה של המיעוט הקנאי הקטן. אך תוך כדי כך נוצר הרושם כאי־לו שולטים הקנאים ברחוב.

המיפגן הגדול של שוחרי־הש־לום, שנערך ביוזמתו של אייבי נתן, הפריך רושם זה בעיני העו־לם כולו. בכך היתה נחמה רבה — וגם משום טיהור כבודה של ישראל.

מיפלגות

גיחה ימינה?

יצחק רבין ביצע איגוף מימין ותפס מוצב בין מנחם בגין וגאולה כהן

למה התכוון יצחק רבין, כשנאם השבוע בפורום של מיפלגתו?

לפי דיווח הדברים בכלי־התק־שורת נראה כי רבין הציע שיש־ראל לא תמשיך בדרך ההגשמה של חזון־השלום שלה עם מצריים, אלא תעמיד תנאי להמשך: ועי־דת־פיסגה חדשה של רונאלד רגן, חוסני מובארק ומנחם בגין, שב־מהלכה יחתמו נשיאי ארצות־הברית ומצריים מחדש של חזוה־השלום.

שלום עם מי? רבין יודע כי בהיסטוריה האנושית אין דוגמה לאקט כזה. בשום מדינה, שיש בה רצף של שילטון, אין נשיא חדש חייב לחתום מחדש על הת־חייבויות קודמו. מובן מאליו ש־התחייבות קודמו מחייבת אותו, גם לולא ההצהר על כך בפירוש — כפי שעשו רגן ומובארק. יש־ראל לא חתמה על שלום עם סא־דאת, אלא עם מצריים.

בשעה עדינה זו של חילופי־השילטון במצריים, כאשר היח־סים בין המדינות עולים על מס־לולים אישיים חדשים, יש בהש־מעת רעיון כזה בפומבי נזק ממ־שי. הוא עלול לערער את האמון של השילטון המצרי החדש בטו־הר הכוונות של הצמרת הישרא־לית. הוא עלול להעלות את ה־חשד כי הישראלים רוצים לנצל את רצח אנוור אל־סאדאת כדי להפר את התחייבויותיהם.

לרעיונו של רבין אין תוכן ממשי, בלי האיום המרומז בו. למעשה אמר רבין, וכך גם הובן: אם רגן ומובארק לא יחתמו מ־חדש על החוזה, לא תבצע ישר־אל את הנסיגה מסיני.

בשעה שמנחם בגין, וגם אריק שרון, מכריזים חד־משמעית על כוונתם הנחושה להשלים את ה־נסיגה, נראה נאומו של רבין כ־„איגוף מימין" של הליכוד.

בלי איומים? רבין עצמו הכחיש פירוש זה של דבריו נמ־רצות. לדבריו, לא התכוון כלל לפקפק בכוונות המצרים, אך הוא מפקפק דווקא בכוונות האמריק־אים. בפגישתו האחרונה עם רגן התרשם סאדאת כי האמריקאים נוטשים את קמפ־דייוויד, מפאת להיטותם לחזר אחרי הסעודים ול־שלב את הפלסטינים. על כך סי־פר סאדאת להנרי קיסינג'ר, ש־מסר את הדברים לרבין.

משום כך רוצה רבין, לדבריו, לחייב את רגן לקבל על עצמו התחייבות מחודשת לקמפ־דייוויד, שבה יקבל רגן על עצמו לא רק תמיכה בשלום המצרי־ישראלי, אלא גם דחייה של כל יוזמת־שלום אחרת. כגון הצעת הנסיך פאהד הסעודי.

„ובלי איומים אין משיגים דבר." הוסיף.

מדיניות

ועכשיו - אשיך?

הכל זזים לעבר מדינה פלסטינית: אמריקאים וסינים, יפאנים וישראלים

„אפילו הפלסטינים עצמם אינם מסוגלים להרוג את העניין הפלס־טיני," העיר פעם, ברגע של תיס־כול, אחד מראשי אש"ף. הוא צדק אף יותר מכפי ששיער. אפילו אנ־שי־אש"ף אינם מסוגלים להרוג את העניין של אש"ף.

הדבר בא לידי גילוי בשבועות האחרונים. בשעה שראשי־אש"ף נתונים במאבק פנימי מר, ובשעה שהקיצוניים בחזית־הסירוב פוג־עים בתדמית האירגון בכל רחבי העולם, ממשיך אש"ף לנחול הי־שג אחרי הישג — מפקין ועד ושינגטון, ממוסקווה ועד תל־אביב.

קומנדו הנשיאים. בסין וב־יפאן התקבל יאסר עראפאת ב־ממשלה כזאת — מעשה שאותו הציע אל־סאדאת פעמים רבות.

חשוב יותר מה שמתרחש ב־וושינגטון. בשובם מהלוויית אל־סאדאת העניקו שני נשיאים־לש־עבר, ג'ראלד פורד הרפובליקאי וג'ימי קארטר הדמוקרטי, ראיון יחיד־במינו לעיתונאים. שני הנ־שיאים הציעו במשותף לנהל משא־ומתן עם אש"ף — דבר ש־סירבו לעשותו כשהיו בשילטון.

הנשיא־לשעבר, השלישי בהל־ווייה, ריצ'ארד ניכסון, ביטא את אותה הדיעה. אי־אפשר היה להי־מנע מהרושם שהדבר בא לפי בק־שת הבית הלבן.

ואכן, בראיון בעיתון לבנוני הודיע הנשיא רגן עצמו שהוא מוכן להידברות עם אש"ף ולשי־לוב האירגון בתהליך־השלום — אחרי שיכיר בזכות־הקיום של יש־ראל.

אף אחד לא הציע לעשות זאת מבלי שאש"ף יכיר בישראל. אך עצם השמעת הדברים היה איתות ברור לראשי אש"ף, שאם ינקטו מדיניות מתונה גלוייה — ואם יעברו מן המחנה הסובייטי אל ה־מחנה האמריקאי, באמצעות סעו־דיה — ימצאון אוזן קשבת בבי־רתו של רונלד רגן.

באותה שעה הודיעו כמה מן הממשלות העיקריות באירופה — צרפת, בריטניה ואיטליה — ש־ישלחו יחידות־צבא לכוח הרב־לאומי בסיני, אם יהיה הדבר מלווה בהבעת תמיכה בתוכניתו של יורש־העצר הסעודי, האמיר פאהד. תוכנית זו כוללת הקמתה של מדינה פלסטינית לצד ישראל.

כל זה ביחד מהווה תזוזה — איטית אך רבת־משמעות — לעבר הגשמתו של הקונסנזוס העולמי האומר: נסיגה ישראלית מן ה־שטחים הכבושים, הקמת מדינה פלסטינית בגדה וברצועה, הכרה ערבית ופלסטינית בישראל, סיום המילחמה וכינון השלום.

אש"ף — בתנאי. מול ה־קונסנזוס העולמי הזה עמד, עד כה, הקונסנזוס הישראלי, האומר את ההיפך. אך בימים האחרונים ניכרו בקונסנזוס זה בקיעים עמו־קים, שהעידו כי החומה כולה הו־לכת ומתערערת.

● **הצטרף יצחק שמיר,** שר־החוץ הישראלי, בעקיפין לעמ־דתו הידועה של אריק שרון. הוא אמר כי ישראל לא תתנגד להש־תלטותו של יאסר עראפאת ושל אש"ף בירדן, והביע נכונות לנהל משא־ומתן עם עראפאת לאחר מכן. זה רחוק מלספק את הפלס־טינים, וגרם מייד להודעת־גינוי מצרית. אך היתה זאת תזוזה ני־כרת בעמדתו של שמיר, לעבר ההכרה באש"ף.

● **הודיע עזר וייצמן** שוב על נכונותו להיפגש עם יאסר ער־פאת, אחרי שזה יכיר בזכות־הקיום של ישראל. וייצמן אמר את הדברים בסקנדינוויה, אך הם נקלטו בישראל. הוא הוסיף כי לדעתו מביא מנחם בגין להקמת המדינה הפלסטינית. בניגוד לש־רון ולשמיר, התכוון וייצמן בבי־רור למדינה פלסטינית בגדה ה־מערבית.

● **הכריז מוטה גור** כי הוא מצדד בגיהול משא־ומתן עם אש"ף, אחרי שזה יכיר בישראל. גור, הידוע כנץ, סבר כנראה כי עמדה אמיצה כזאת — בהשוואה לעמדות של שימעון פרס ויצחק רבין (ראה לעיל) — תקדם את סיכוייו לקבל לידיו את הנהגת מיפלגתו ולהיות לראש־הממשלה.

כל הדוברים חזרו, כמו על תפי־לה, על התנגדותם להקמת מדי־נה פלסטינית בגדה וברצועה. אך אין לכך משמעות רבה. הדרך ל־הקמת מדינה פלסטינית היא ארו־כה, והצעד הראשון בה הוא הנכו־נות לשאת ולתת עם אש"ף, ב־מיסגרת של הכרה הדדית.

הכנסת

היו"ר היקר

כשנבחר מנחם סבידור כיו"ר הכנסת, היה צורך למצוא לו דיור בירושלים.

ההודעה שהעביר הממונה על התקציבים במישרד־האוצר, ישראל ארקין, לוועדת־הכספים של הכנ־סת, לא עוררה עניין מיוחד. היה מדובר שם בשימוש ברזרבה ה־כללית של תקציב המדינה לשנת 1981 לצורכי הכנסת עצמה. בוועי־דת־הכספים מהרהרים לאשר הק־צאות כאלה, המיועדות לשרת את חברי־הכנסת.

אך הסכום שהועבר, והמטרה שלשמה הועבר, היו חריגים. ה־ממונה על התקציבים הודיע ליו"ר ועדת־הכספים, ח"כ האגודה שלמה לורנץ, שהוקצו מיליון שקל (10 מיליון לירות) כדי לרכוש „ריי־הוט, ציוד מיטבח ושרותים עבור דירת־שרד ליו"ר הכנסת."

כאשר התקשר העולם הזה ל־לישכת יו"ר־הכנסת, התברר שבי־נתיים חל שינוי בגובה ההקצבה. למען היו"ר הושגה דירת־שרד ב־רחוב רמב"ן בשכונת רחביה שב־ירושלים, ומצבה של זו טוב יותר מזה של הדירה הקודמת, שהיתה זקוקה ל„ריהוט, ציוד מיטבח ושי־רותים" בסך 10 מיליון לירות.

ההקצאה לצרכים אלה עומדת עכשיו על ארבעה מיליוני לירות בילבד.

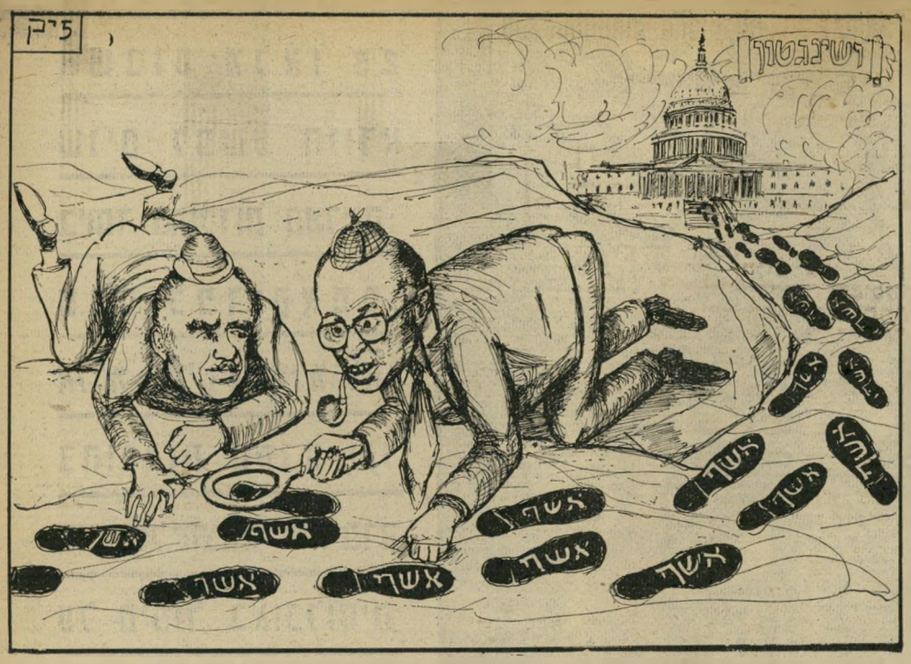

שרלוק הולמס ודוקטור ווטסון

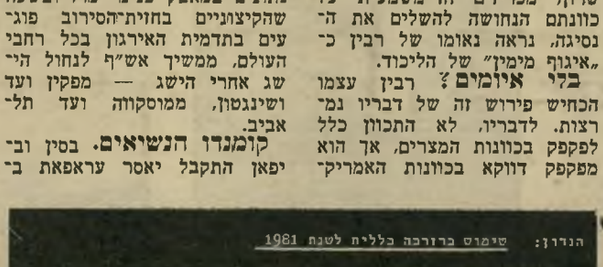

הודעת הממונה על התקציבים
ציוד מיטבח עבור דירת־שרד

השבוע מלאו 25 שנים לפשע הנורא ביותר בתולדות המדינה: טבח כפר־קאסם. אל־מ (מיל') שדמי מגלה: בהוראות הקבע של המימשל־הצבאי היה פרק על טיפול באוכלוסיה במיקרה של מילחמה

דמעות הכפר ציור של עבד אבו־תמאם, תושב כפר־קאסם, הוא שום בית־דפוס ישראלי לא הסכים להדפיס את ציוריו, בטענה שיש בהם הסתה. למד לצייר בעת שהיה במעצר מינהלי.

„אלה ירחמו!"

במרכז כפר־קאסם כיסאות פלאסטיק ציבעוניים ושלושה בתי־קפה. השבאב יושבים, משחקים שש־בש ושותים קפה מהביל. בית־הספר נמצא לא הרחק מבתי־הקפה. תלמידים חזורים הביתה. הבנות והבנים לבושים בג׳ינס אופנתיים וחולצות בית־ספר כחולות. הרבה בלונדים, הרבה עיניים כחולות.

לא כולם בכפר־קאסם לובשים ג׳ינס אופנתיים. לא כולם הולכים לבתי־ספר. בביתה של האנה סולימן עאמר, נמצאים כל הילדים בבית. להאנה חמישה ילדים ואחד נכדה. בעלה, שהיה פקיד במשרד־הדתות, מת לפני שנתיים. האנה, שהיא בת 60, מנהלת את הבית לבדה. היא מבשלת, מנקה, מכבסת, מגהצת, מטפלת בילדים ובנכדה, ובין לבין מספרת את סיפורה.

„ביום שישי, ה־28 באוקטובר, הייתי בבית. הילדים היו בבית־הספר. בעלי ישב בחוץ, ליד הבית, עם חבריו. שמעתי יריות. חשבתי שהן מגיעות מהכיוון של הגבעה. לא ידעתי שהחיילים נמצאים בכפר. לא ידעתי שהם כבר נכנסו לכפר. לא ידעתי שהם כבר ירו בבעלי. לא ידעתי שהוא כבר מת. לא ידעתי שהוא כבר לא יחזור הביתה לעולם. לא ידעתי שהוא כבר לא יראה את הנכדה שלו, שנולדה שלושה חודשים לפני כן. לא ידעתי שהוא כבר לא יראה את הילדים שלו, שיגדלו ויתחתנו ויהיו להם ילדים. לא ידעתי שהוא כבר לא יראה את הבית שבנה, את הבית שבו חי כל חייו, את הבית שבו נולדו כל ילדיו. לא ידעתי שהוא כבר לא יראה את הבית שבו הוא עתיד למות.

„לא ידעתי שום דבר. לא ידעתי שהחיילים נמצאים ב

שניים שוכבים על האדמה והחיילים עומדים מעליהם עם נשק אוטומטי. הקצין אומר להם: מאיפה אתם? אמרו: מכפר־קאסם.

„פיתאום שמעתי אותו אומר לחייל: תקצור אותם! זה המישפט שאני לא אשכח בכל החיים שלי — תקצור אותם! ופיתאום אש וצעקות וחמישה אנשים נופלים עלי וצעקות ויללות. שמעתי זעקה, כזה אההההה. מישהו נגמר. חשבתי שגם אני נגמר. אחר־כך שקט.

„פרקו אותנו מהדרך לכיוון העצים, זרקו. גם אני רציתי לעצום את העיניים בשביל לא לראות, ולא יכולתי לסגור את העיניים. כל הזמן העיניים פתוחות, רואות הכל. ואני רוצה לסגור, לא לראות, לא לשמוע, והעיניים פתוחות ואני לא יודע מה קרה לי. מה קרה לי? אחר־כך כש־שמעתי אותם הולכים ברגל, ניסיתי לקום. קמתי שלוש פעמים ולא הצלחתי ללכת. הרגשתי שאין לי כף רגל, הכל הלך. התחלתי לצעוק: הרגל הלכה!

„השערות הלבנות האלה, מאיפה את חושבת באו לי? התחלתי לדפוק את הראש שלי באדמה ולבכות. אף אחד לא שמע אותי. שלושה ימים נשארתי על עץ זית. ראיתי איך התולעים מכרסמות לי ברגל עד שמצא אותי דוד שלי והעביר אותי לבית־החולים."

אם הרוצח רחל, אמו של סגן גבריאל דהאן שפקד על מחלקת מישמר־הגבול בכפר־קאסם, מצביעה על תמונת בנה יפה־התואר, שעזב את הארץ.

אם הנרצח זוהי התמונה שהופיעה על שער העולם הזה 1098, כאשר ניתן פסק־הדין במישפט כפר־קאסם, כימעט שנתיים אחרי הטבח, ב־15 באוקטובר 1958.

„שלום קצין..."

ר אשון ההרוגים בכפר־קאסם היה, כנראה, סאלים עיסא, בן 22, שחזר לכפר רוכב על אופניו עם שניים מבני־דודו. הוא הומת בשעה ארבע וחמישים, עשרים דקות אחרי שהודיעו למוכתר הכפר על הטלת העוצר. כאשר שאל המוכתר מה ייעשה בפועלים שיחזרו אל הכפר, לא קיבל תשובה מחייבת.

חמש דקות אחרי הרצח הראשון אירע המיקרה השני. ארבעה פועלים, אף הם רכובים על אופניים, הגיעו למבואות הכפר. הם נתקלו בחוליית שוטרים שבראשה עמד קצין. על־פי עדותו של אחד הפועלים, שנשאר בחיים, אמרו אלה: „שלום קצין." הקצין שאל אותם: „אתם מבסוטים?" הם ענו: „כן." השוטרים ירדו מהמכונית ופקדו על הפועלים לעמוד. הקצין פקד: „לקצור אותם!" שניים מהפועלים הערבים נהרגו במקום, שלישי נפצע.

באותן דקות הגיעו לכפר שתי משאיות. משאית אחת עברה בשלום. לשניה הניחו לעבור — וירו לתוכה מאחור. אחר־כך הומתו 13 רוכבי אופניים, ו־10 מנוסעיה של משאית שלישית שהגיעה לכפר. נורו והומתו שני נוסעים של משאית נוספת. 13 נשים וארבעה גברים שהגיעו אחריהם, נורו והומתו לאחר מכן.

בכפר־קאסם נהרגו 47 אנשים. אחד מהם היה תושב הכפר הסמוך טייבה, ואחר היה תושב כפר ברא, שעבד בטייבה. בטייבה הומת ילד בן 14, שיצא מביתו בשליחות אביו, לקנות לו סיגריות, ובכפר טירה נהרג שומר קשיש, בן 60, שלא הספיק לחזור ממטעי קני הסוכר אל ביתו.

בין ההרוגים היו שלושה קשישים, בני שישים ויותר, ו־13 נשים. 25 מההרוגים היו בני 18 ומטה. ההרוג הזקן ביותר היה בן 95, הצעיר ביותר היה ילד בן שמונה.

אחרי הטבח פוצו מישפחות הנפגעים בסכומים שנעו בין אלף ל־5000 לירות לכל הרוג.

אישור בדיעבד

ס מי פרסור היה נער בן 15. הוא קרוב־מישפחתו של מי שהיה אז מוכתר הכפר, ודיע מוחמד סרסור, שנפטר בינתיים. הוא היה בבית המוכתר בעת שהגיעו למקום אנשי מישמר־הגבול וביקשו למוכתר על העוצר:

„דבר אחד לא אשכח כל החיים שלי. למחרת העוצר בא יוסף דגגור, מהמימשל הצבאי, וקרא למוכתר אל מחוץ לביתו. המוכתר היה עצבני ודגגור אמר לו: מוכתר, אתה יודע, אנחנו נמצאים 15 ק"מ מהתעלה. אמר לו המוכתר: אתם רצחנים. המדינה שלכם לא תתקיים הרבה זמן. למדינה שתקום על רצח־עם אין סיכוי."

הרג של אוכלוסייה ערבית אירע בכפרי המשולש, ליד פתח־תיקווה וקיסריה, ב־29 באוקטובר 1956, ביום שבו התחילה מילחמת סיני. על השתלשלות העניינים שהביאה לכך, אפשר ללמוד ממישפטם של 11 מאנשי מישמר־הגבול שהשתתפו בטבח בכפר־קאסם, וממישפטו של אלוף־מישנה (מיל') יששכר (ישכה) שדמי, שהיה הקצין הממונה על הגיזרה מטעם צה"ל.

בקבוצת פקודות אצל אלוף הפיקוד דאז, שהיה לימים רמטכ"ל, צבי („צ'רה") צור, קיבל שדמי את האישור להרחבת העוצר. היישובים היו נתונים ממילא במישטר של עוצר, תחת פיקוח המימשל הצבאי. העוצר הרגיל נמשך מהשעה 11 בלילה ועד השעה ארבע לפנות בוקר. שדמי הרחיב את העוצר מהשעה חמש אחר־הצהריים, ועד השעה שש בבוקר. לשדמי לא היתה הסמכות לעשות זאת, כשם שלצ'רה לא היתה הסמכות לאשר. רק יומיים אחרי הטבח הוצאה על־ידי המושל הצבאי באיזור, זלמן מרט, פקודת עוצר שנתנה אישור בדיעבד לפקודה הבלתי־חוקית.

בשעה אחת בצהריים נפגשו שדמי ורב־סרן שמואל מלינקי, שהיה מפקד גדוד מישמר־הגבול בגיזרתו של שדמי. תפקיד הקבע של שדמי בצה"ל היה מפקד מה"ד (מחלקת הדרכה). הוא קיבל לפקודתו חטיבת מילואים כדי לשמור על הגיזרה שבין קיבוץ מגל בצפון ולטרון בדרום. על גדוד מישמר־הגבול הטיל שדמי לקיים את העוצר בשמונה כפרים במשולש. על תוכן

(המשך בעמוד 68)

טופחים לי על הכתף!

אל"מ ישכה שדמי, שנקנס ב־10 פרוטות על חלקו בפרשה, משמיע לראשונה מאז מישפטו את גירסתו:

„אני חושב שבכמה עניינים נעשה לי עוול. אבל אין פרופורציה בין מה שקרה לי ובין מה שקרה בכפר־קאסם. זה עלה לי בקאריירה שלי בצה"ל. זה עלה לי בכך שאני כל שנה צריך לקרוא שוב על הפרשה. זה מלווה אותי כל השנים, ואתה יכול להגיד שזה לא גורם לי נחת. והכי גרוע שיש עוד מישהו שטופח לי על הכתף, ואומר לי: טוב מאוד. ככה צריך לעשות להם.

„למה אני כל השנים לא צועק? ידעתי שני דברים. ראשית, זה קרה, זו עובדה. שנית, זה קרה בגיזרה שמבחינה פורמאלית אני הייתי אחראי לה. שום דעת־קהל נאורה — ואני רואה את עצמי כחלק ממנה — לא יכולה לומר שזה בסדר ולעבור לסדר היום. אני לא ראיתי כל אפשרות להתמודד עם הסטיכיה של דעת־הקהל."

ישששכר שדמי, שקיבל במושבה שבה נולד, מנחמיה, את כינויו, „ישכה", הוא בנו של נחום שדמי, שהיה איש הגנה ידוע. שדמי הבן למד יחד עם יצחק רבין בבית־הספר החקלאי כדורי. במילחמת העצמאות היה מפקד הגדוד החמישי והגדוד השביעי של הפלמ"ח.

הוא גייס את חטיבת המילואים שלו 24 שעות לפני טבח כפר־קאסם. שדמי טוען, שמעודו לא הטיל עוצר, ולא ידע על הנוהלים החוקיים הכרוכים בכך. אחרי שקיבל את אישורו של מפקדו, האלוף צבי צור, זימן אליו את מלינקי, והורה לו להרחיב את תחולת העוצר.

„סמכתי על מלינקי. הוא היה המומחה שלי לענייני עוצר. גדוד מישמר־הגבול, שהוא עמד בראשו, היה ממונה על העוצר הקבוע בכפרי המשולש. נאמר לי שהוא ידע מה לעשות."

השופטים במישפטו של ישכה שדמי קיבלו את גירסתו. יתר מכל השפיעה כנראה העובדה, שהסבה בכפר־קאסם היה אירוע בודד בכל הגיזרה הארוכה שעליה הופקדה החטיבה. הוא המשיך לשרת בצבא הקבע עד 1962. לדבריו, כאשר נתמנה צבי צור כרמטכ"ל, הובהר לו שדרכו נחסמה. שנתיים אחרי שיחזורו מצה"ל עזב ישכה את קיבוצו, שדות־ים. הקיבוץ לא הסכים להשתתף במיפעל תי"רות שיזום שדמי. אחר־כך הוא היה מנהל פרויקט בניית מיגדל־שלום בתל־אביב.

„חצי מהפועלים שם הו מכפר־קאסם. השיון־בית הצמיד לי שומר לכמה ימים, ואני אמרתי להם לסלק אותו. לא היו לי שום בעיות עם הפועלים מכפר־קאסם. תשמע, אני גדלתי במנחמיה עם ערבים ובין ערבים. אף פעם לא הוכחתי לשנוא ערבים. כמפקד הגדוד החמישי של הפלמ"ח אני זוכר איך נצרנו אש כלפי ערבים זקנים. אם שנאתי מישהו — שנאתי את המישטרה הבריטית שהיכתה בנו מתחת לחגורה וירתה לנו בגב."

על פרשת כפר־קאסם אומר שדמי: „זה היה לא סתם רצח. זה היה טבח טראגי ונורא. השנים לא מוחקות זאת." הוא אינו מתנער לחלוטין מהאחריות. „הדבר היחידי שאני לא יכול לראות להבין את מעשיו על רקע אישיותו, ועל רקע מתכונת הוראות־קבע של המימשל הצבאי. היה שם פרק על תיכנון מראש לטיפול באוכלוסייה של המימשל במיקרה מילחמה, כפי שמחייב צו ההפעלה."

את הפיסקה החמורה נגדו, של בנימין הלוי, שהביאה לעריכת המישפט השני, מסביר שדמי כך:

„אחרי שהעדתי והשבתי לשאלות פרקליטו של מלינקי במישפט הראשון, עמדתי לרדת מהדוכן, ואז פנה אלי הלוי, שקיבל דרגות ייצוג של אלוף־מישנה, ושאל אותי: האם ידוע לך שלפי פרק זה־וזה סעיף זה־וזה בנוהלי החירום בחוקת הודו מלכותו אסור היה לך להטיל עוצר? הוא עלה על הנקודה של ההריגה מסמכות. במקום לענות תשובה מתחכמת ולרדת מהדוכן, אמרתי לו: כשאתה למדת מישפטים, אני שירתתי בפלמ"ח.

„אחר־כך נתקלתי בהלוי פעמיים. פעם כשאני הייתי מלצר והוא היה לקוח קבוע במיפעל התיירות שניהלתי בקיסריה. הוא זיהה אותי, ואני אמרתי לו: אתה מזהה אותי, נכון? אבל עכשיו אתה קליינט ואני מלצר. נדבר בפעם אחרת. אחר־כך נתקלתי בו כששנינו היינו בד"ש. רציתי לשוחח איתו, אבל הוא השתמט.

„המיקרה הכי נורא קרה לי כשלקחתי פעם שני חיילים, חייל וחיילת, טרמפ במכונית שלי. הם היו קיבוצניקים מעין חרוד מאוחד. התנועה שלי. אכרתי להם שאני ממשיך לשדות־ים. הם ירדו בחדרה, ואני שמעתי את החיילת אומרת לחייל: שדות־ים? זה לא הקיבוץ של הרוצח ההוא מכפר־קאסם?"

בראשית הריונה (מימין) היתה לילי שרון
משוכנעת כי הסיכון שקיבלה על עצמה
נושא פרי. אך לפתע חשה ברע...

אמיתית, בידעה מראש כי לא תלד אלא ולד מת.

היא עמדה במיבחן זה באומץ־לב. האחיות מספרות שלפני שאיבדה את הכרתה בהרדמה, עוד הספיקה להפליט הבטחה לרופא: „ניפגש בלידה הבאה!"

כי מנוי וגמור עם לילי שרון לנסות שוב.

„עברנו ביחד דברים חמורים יותר בחיינו," אמרה לילי, כאשר יצאה ביום ב' השבוע מבית־החולים.

המכה הראשונה

לילי הכירה את אריק כשהיתה בת 14. אריק היה אז סטודנט בירושלים, ושם הכיר את אחותה של לילי, מרגלית, ונשא אותה לאשה. מרגלית היתה אחות פסיכיאטרית בעלת אישיות כובשת. היא לא נהגה להתבלט. היא היתה אשת־מישפחה, ואהבה את הערבים שאותם היתה מבלה בבית יחד עם אריק ואחותה, לילי.

הילדה בת ה־14 העריצה את הגיס הגיבור, ואהבה לבלות עד כמה שיותר שעות בבית אחותה שבצהלה. לא אחת אפשר היה לראות את מרגלית ואריק יוצאים למופע־בידור או לארוחת־ערב במיסעדה, ועימם לילי הצעירה.

כשנולד לאריק בנו בכורו, גור, היתה לילי מאושרת. במשך השנים התפתחו יחסים קרובים בין גור ובין דודתו הצעירה. לילי עברה להתגורר בצהלה, בבית שבו היה לה עוד קודם לכן חדר. היא היתה צריכה לטפל בגור ובאריק. תוך שנה הפכה הערצת האחות לגיס־הגיבור לאהבת גבר ואשה. אריק ולילי נישאו.

לילי קבעה כבר מתחילת נישואיה עם אריק את סיגנון היחסים ביניהם, המורכב משתי מערכות: ההערצה ללא־גבול שרחשה לאריק עוד כשהיתה ביסתו, והאהבה שהיא רוחשת לו מאז נישואיה. היא ליוותה אותו לכל מקום, טיפלה בו, פינקה אותו. בראיון לעיתון אמרה פעם: „אני משתדלת להיות גיישה בנוסח מערבי. אצלי כל דבר חוץ מאריק הוא דבר שולי. לא שאריק דורש זאת. יכול להיות שאילו הייתי נשואה למישהו אחר, הייתי שונה. אני משלימה את אריק. אני נמצאת איתו בכל רגע שהוא צריך אותי, ואינני נמצאת כשלא צריך. כשאת אשתו של אריק, את רוצה להיות הגיישה שלו."

בינתיים נולדו עומרי וגילעד. מישפחת שרון החלה להתאושש מהמכה שניחתה עליה עם מותה של האחות והרעיה.

ערב ראש־השנה 1969 היתה לילי מחוץ לבית. גור, הילד שבו היא השקיעה אהבה כה רבה, שיחק יחד עם ילד אחר, שגר בשכנות לבית השרונים בצהלה, בכלי־נשק עתיקים שהיו בבית.

לפתע נשמע קול־נפץ וגור נפל מתבוסס בדמו. אריק, שהיה באותה שעה בבית, נזעק. כעבור כמה דקות צילצל הטלפון. לילי טילפנה להודיע שהיא תאחר קצת.

סופן של חגים

במשך ארבעה חודשים שררה השימחה בביתו של אריק שרון. רק מעטים ידעו את הסוד: לילי, אשתו, היתה בהריון.

לגבי אשה שבנה הבכור (עומרי), הוא בן 17, ובנה הצעיר (גילעד) בן 14, היתה זאת החלטה נועזת. אבל לילי היתה מוכנה לכל. היה מנוי וגמור עימה ללדת שוב ושוב — „עד הינום האחרון," כפי שהתבטאה באוזני אחת מחברותיה.

אריק רצה אף הוא בילד. היה נדמה לו שהבית הגדול בחוות־השיקמים, ליד רוחמה, הוא ריק מדי. הוא ולילי מרבים לנסוע בעולם ובארץ. שני הבנים גדלו, ויפרחו עוד מעט מהקן. ילד חדש ימלא את הבית בחיים ויביא לכך שלא יהיה ריק לעולם.

לילי הכירה, כמובן, בסיכון. משום־כך גם התנגדה לפירסום הדברים, והשביעה את ידידיה שלא לגלות את דבר ההריון. היא לא היתה בטוחה שתוכל לשמור על ההריון, ואולי חשש מפני עין־הרע.

בשלושת החודשים הראשונים היתה בשמירת הריון. ולא זזה מביתה. אך כאשר העידו כל הסימנים שזהו הריון נורמלי, ושאין סיבוכים, העזה בשבועות האחרונים לצאת מן הבית ולנסוע לעירה. אך היא לא לייוותה את בעלה, כדרכה, במסעותיו — לא לארצות־הברית ולא למצריים, להלווייתו של אנוור אל־סאדאת.

„ניפגש בלידה הבאה!"

השבוע חשה לילי ברע. היה נדמה לה, תחילה, שזהו קילקול קיבה. היא אושפזה בבית־החולים שיבא בתל־השומר.

כאשר נערכו לה בדיקות אולטרה־סאונד, הקובעות באמצעות הקרנה את מצב העובר, נגוז החלום של מישפחת שרון במכה אכזרית אחת.

הסתבר כי העובר מת.

לא היתה לרופאים ברירה אלא להביא להפלה. היתה זאת פעולה טראגית. לילי שרון נאלצה לעבור, במשך 12 שעות, את כל היסורים והמכאובים של לידה

בחודש השני: ידידות מנשקות את ריל'

עירה. לילי היתה מבלה שעות ליד ערסתו, ואחר־כך ליד מיטתו של הילד.

כשהיתה לילי בת 23, נחת עליה ועל אריק אסון משותף. מרגלית היתה בדרכה לירושלים במכוניתה הקטנה. היא סטתה ממסלול הנסיעה והתנגשה חזיתית במכונית שבאה ממול. היא נהרגה במקום.

לילי עברה להתגורר בצהלה, בבית שבו היה לה עוד קודם לכן חדר. היא היתה צריכה לטפל בגור ובאריק. תוך שנה הפכה הערצת האחות לגיס־הגיבור לאהבת גבר ואשה. אריק ולילי נישאו.

לילי קבעה כבר מתחילת נישואיה עם אריק את סיגנון היחסים ביניהם, המורכב משתי מערכות: ההערצה ללא־גבול שרחשה לאריק עוד כשהיתה ביסתו, והאהבה שהיא רוחשת לו מאז נישואיה. היא ליוותה אותו לכל מקום, טיפלה בו, פינקה אותו. בראיון לעיתון אמרה פעם: „אני משתדלת להיות גיישה בנוסח מערבי. אצלי כל דבר חוץ מאריק הוא דבר שולי. לא שאריק דורש זאת. יכול להיות שאילו הייתי נשואה למישהו אחר, הייתי שונה. אני משלימה את אריק. אני נמצאת איתו בכל רגע שהוא צריך אותי, ואינני נמצאת כשלא צריך. כשאת אשתו של אריק, את רוצה להיות הגיישה שלו."

בינתיים נולדו עומרי וגילעד. מישפחת שרון החלה להתאושש מהמכה שניחתה עליה עם מותה של האחות והרעיה.

ערב ראש־השנה 1969 היתה לילי מחוץ לבית. גור, הילד שבו היא השקיעה אהבה כה רבה, שיחק יחד עם ילד אחר, שגר בשכנות לבית השרונים בצהלה, בכלי־נשק עתיקים שהיו בבית.

לפתע נשמע קול־נפץ וגור נפל מתבוסס בדמו. אריק, שהיה באותה שעה בבית, נזעק. כעבור כמה דקות צילצל הטלפון. לילי טילפנה להודיע שהיא תאחר קצת.

ואז קיבלה את ההודעה על האסון. לילי מיהרה לבית־החולים: „כל הדרך התפללתי. האמנתי והתפללתי. היום אני כבר לא מאמינה בתפילות." מאז מותו של גור, עולה לילי מדי שנה לקיברו, ומכסה אותו בפרחים.

כשפרצה מילחמת יום־הכיפורים הוזעק אריק מהחווה, שאליה עברה מישפחת שרון. שבועות אחדים קודם לכן התפרסמה לילי בהצהרה הפוליטית הראשונה שלה. היה זה אחרי שנכשלו נסיונותיו של אריק לזכות בתפקיד הרמטכ"ל. לילי הצהירה אז: „הצבא הפסיד שלא נתן לאריק להיות רמטכ"ל. המדינה צריכה שלושה אריקים. אחד לצבא, אחד לפוליטיקה ואחד לבית, בשבילי ובשביל הילדים."

כשפרצה המילחמה עלתה לילי על קבר אחותה מרגלית, וביקשה ממנה לשמור על אריק. אולם גם לילי עצמה עשתה כל שיכלה כדי לשמור עליו. בימי הקרבות ואחריהם היא השתדלה להגיע עד כמה שיותר לאריק, פקודיו של מי שהיה אז „אריק מלך ישראל" טוענים שהתרומה המוראלית שלה לאריק בימים קשים אלה לא תסולא בפז.

מאז היתה לילי חלק מאריק בכל אשר הלך. היא ליוותה אותו לכל המסעות, לכל הפגישות, גם לפגישות הנחשבות כחסויות, לכל הסיורים, תוך כדי שהיא מקפידה לא לפגוע בבית, בעומרי ובגילעד.

כל אותה עת חלמו אריק ולילי על עוד ילד. „רצינו שתהיה לנו בת," סיפרה לילי למעטים שידעו את הסוד הגדול של הריונה. עד לפני שלוש שנים עשתה לילי נסיונות רבים להיכנס להריון, ללא הצלחה. אז החליטו היא ואריק לוותר על החלום. אולם שלוש שנים אחר־כך, ללא כל הנסיונות, עשה הטבע את שלו, ולילי גילתה שהיא בהריון.

בשבוע שעבר נמוג חלום הבת של אריק ולילי שרון — לפי שעה.

קודם תגידי
שאת אוהבת אותי.

שטראוס

גלידונית של
חטיפי גלידה

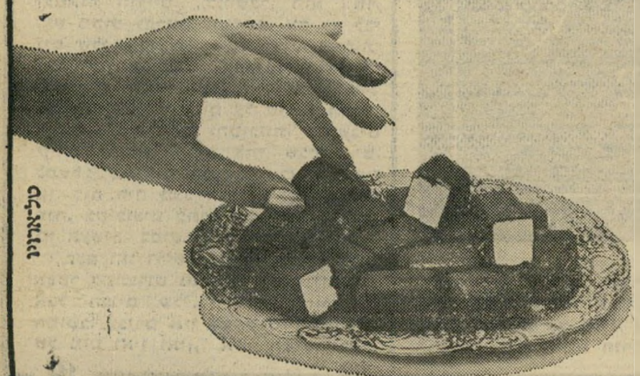

גלידונית

רגעים של הנאה שצריך לחטוף.

בנקים

מיסתורי הריבית על האוברדראפט הריבעוני

בארץ יש כימעט לכל אחד חשבון עו"ש (עובר ושב) בבנק. באנגליה, למשל, יש רק לאחד מתוך כל שלושה מבוגרים חשבון בבנק. בארץ, כשאתה מבקש הלוואה, אתה נזקק לחסדיהם של חמישה ערבים. באנגליה, למשל, אתה צריך להיות לקוח טוב, אבל אין צורך בערבים. בארץ, משיכת־היתר (או־ברדראפט) היא חלק בלתי נפרד, כימעט, של כל חשבון עו"ש. באירופה התו־פעה נדירה. אבל אצלנו, כידוע, האינ־פלציה גבוהה, והאינפורמציה בשפל.

אחת לשלושה חודשים — כל ריבעון, אתה מקבל לביתך את הודעת הבנק על החיוב בריבית על משיכות־היתר, במשך שלושת החודשים האחרונים. אז גם מתברר לך, להפתעתך, שסכומי הריבית שבהם חוייבת, גבוהים מאוד. למשל, בריבעון האחרון — יולי, אוגוסט, ספ־טמבר — היתה העלות האפקטיבית הממוצעת על אשראי בחש"ד, או בקי־צור אוברדאפט, 173%, ועל אשראי חריג 247%. אם ננכה משיעורים אלה את האינפלציה, נגיע לריבית ריאלית של 45% על אשראי חריג. זהו שיא עולמי. אף כי בשלושת החודשים האלה ירדו שיעורי המדד, הריבית הריאלית עלתה.

לבנקים יש תשובות: מחנק של אש־ראי, קנסות של בנק ישראל ועוד. ה־„עוד" הזה פירושו ביקוש גובר לאש־ראי. על־כך אמר לי אחד ממנהלי הבנ־קים: „מה אתה רוצה? הלקוחות מו־כנים לשלם כל מחיר עבור האשראי, ההיצע מצומצם, הביקוש גדל ואז המ־חיר עולה. גם אנחנו עסק שצריך להר־וויח." והחמצן איפה?

ובכן, קיבלת את ההודעה על הרי־בית הריבעונית. הסכום נראה לך משום־מה מוגזם. אתה מבקש מהבנק לקבל פירוט החישוב של הריבית. אי־אפשר, יאמרו לך, אנחנו לא נוהגים לתת פירוט כזה. כאן בדרך כלל מסתיימת השיחה. בקרוב ייאלצו הבנקים לתת ללקוחותי־הם את הפירוט הנדרש על־ידם. ביולי השנה קיבלה הכנסת את „חוק שירות הלקוחות", שבו סעיף האומר שנגיד בנק־ישראל רשאי לדרוש מהבנקים גילוי נאות של מידע על חיובים וריביות. עם קבלת החוק, הוקמה בבנק־ישראל ועדה בראשות נורית ואהל, סגנית המ־פקח על הבנקים, הדנה בנושא החיובים והריביות. הוועדה תגיש המלצותיה ב־עתיד הקרוב. אך למה לבנקים לחכות? אולי יעשו משהו ביוזמתם? אולי ימ־ציאו לנו את דפי החישוב של הריבית הריבעונית, שממילא מצויים בזיכרון של מחשב הבנק?

מחלקת־הבצל:

זו לא בדיחה!

כן, יש דבר כזה. תתפלאו, בארץ מגדלים המון בצל, המיועד, בחלקו הגי־דול, ליצוא. מי מייצא וכיצד מייצאים? המייצאת היא, כמובן, חברת „אגרק־סקו" ליצוא חקלאי. היצוא נעשה באו־ניות מנמל חיפה, לארצות אירופה בעי־קר. המחיר, איך לפעמים, פעם טוב ופעם פחות טוב. אבל זה באמת לא חשוב. מה שחשוב הוא, או היא — זו מחלקת־הבצל.

לצורך יצוא הבצל יש ב„אגרקסקו" מחלקת־בצל העוסקת, ניחשתם, ביצוא הבצל דרך נמל חיפה. שם נמצאים גם מישרדי המחלקה. האמינו לי, שמי ש־סיפר לי את הסיפור, ציין לטובה את עבודתם של עובדי המחלקה. בעסק הזה של הבצל יש רק בעיה אחת: העונה, עונת הבצל, נמשכת רק חודש וחצי ב־שנה. מה עושים אנשי מחלקת־הבצל ביתר חודשי השנה? הציעו להם כל מיני הצעות, אך הם בשלהם, „אנחנו אנשי הבצל."

עכשיו גם תבינו מדוע קשה לבצל הישראלי להתחרות בשוקי חו"ל: לכל בצל יש צל, בדמותו של איש מחלקת־הבצל.

תנועות

המושב:

פשיטת רגל

מישקית ורעיונית

את הכותרת הכתיב לי מושבניק ותיק, אב לארבעה בנים, לעשרות פרות ולמאות הודיים. „במושב", הוא אמר, „יש מקום לפרות, להודיים, אך לא לב־נים שלי." לדבריו, זוהי פשוט פשיטת־רגל רעיונית. באשר לפשיטת הרגל ה־מישקית, הנה העובדות: מתוך 240 מושבים, 200 סמוכים על שולחן המוס־דות — הממשלה והסוכנות. במושבים קורה תהליך הפוך לזה שבקיבוצים. למשל: במרבית המושבים לא חל שי־נוי. כזה היה מצב הדברים גם לפני 60 שנה. בקיבוצים פתרו את הבעיה, הקי־מו תעשיה. במושבים הקימו אירגונים. „פעם היו דרושים לי 50 דונאם, היום אפשר להתפרנס גם מ־3 דונאם חממות, אבל הבנים שלי חייבים לעזוב את המושב. בעורם אין קרקע ואין מיכסות של מים ואין ואין," אמר המושבניק.

הבורסה

השאלה הניצחית:

מדוע מניות יורדות ולא עולות?

זהו, נגמרו לנו החגים, החגיגה הקט־נה בימי החג האחרונים ובאיסרו חג נגמרה גם היא. ועכשיו רובצים לפיתחנו שבועות רגילים עם חמישה ימי מיסחר רגילים בכל שבוע.

הפעם נעסוק בין היתר בשאלה הנצ־חית: מדוע מניות יורדות, למה הן עולות ומתי זה קורה ולמה. למה הפ־סדתי על מניה שאמרו לי שהיא יכולה להכפיל לי את הכסף, את כל הכסף.

תחילה צריך לקבוע עובדה: הבורסה בתל־אביב לא דומה לשום בורסה אח־רת בעולם. כללי ההתנהגות אצלנו שו־נים ונוגדים את חוק הברזל של היצע וביקוש. אצלנו כשיש היצע, המניה יכו־לה גם לעלות. כשיש ביקוש היא יכולה גם לרדת.

רק אצלנו מישהו, שהוא בעל מניות שערכן הנקוב הוא 1000 שקל, שקול כנגד בעלי מניות שערכן מאה מיליון שקל. עובדה. רק אצלנו אין שום יחס בין מה שהמניה מייצגת ובין ערכה בשוק המניות. מניה צריכה לייצג מעצם הגדרתה חלק במיפעל, חברה או עסק. במילים אחרות, שווייה צריך להיקבע על־פי אמת־מידה כלכלית. המיפעל משג־שג — המניה עולה, ולהיפך. זהו ה־הגיון הכלכלי.

בארץ, לצערנו, מחיר המניה הוא חסר כל הגיון כלכלי. רוצים דוגמות? בבק־שה: המניות של „תרו" ע"נ 5, עמדו בסוף השבוע שעבר על 1800 נקודות. שווייה של המניה לפי כל קנה־מידה כלכלי הוא לא יותר מ־500 נקודות. ולא רק זה: השליטה בחברה מוחזקת על־ידי מניות 1 שקל, שאינן נסחרות בבורסה. זהו מיקרה אופייני של טימ־טום בורסאי. אם בעלי „תרו" היו מוכ־רים את החברה, היו מקבלים כשליש, או מעט יותר, משווייו של כלל המניות שהנפיקו והנסחרות בבורסה.

רוצים עוד דוגמה לעיוות? בבקשה: מניות חברת המקרקעין „הכשרת ה־ישוב" עומדות על 1800 נקודות. אילו אפשר היה לקנות את מניות השלי־טה בחברה, שהן בידי הסוכנות, לפרק את החברה ולמכור את הנכסים, היה מתברר ששווייה של כל מניה כפול ממחירה היום בבורסה.

תשאלו למה? שאלתם. כי השוק אצ־לנו לא נורמלי. כל אחד מקבל אישור להנפיק מניות מסוגים שונים ואופציות מסוגים שונים, וכל זה כדי לגוון את „מערך הלוקשן" שמוכרים למשקיע ה־קטן־עובדה, כולם אוכלים את הלוקשן.

באחת ההזדמנויות הזכרתי כבר את שיטת ההשקעות של רוטשילד. זה מה שאני מציע לכם היום. לקנות בירידה, לא כשהמניה ירדה, אלא בירידה. לא להיגרר אחרי שמועות, ולחכות לעליות. השיטה גם עובדת בכיוון ההפוך. מי שרוצה להיות בטוח עוד יותר, ישקיע במניות הבנקים. תמיד עולות לאט, אבל בטוח.

אחד הפסימיסטים המתהלכים בין כותלי הבורסה אמר לי: השוק לא טוב. יש מחנק באשראי. עולם משונה — אחרי עליית מדד של 8.1% היה צריך לבוא ביקוש לצמודים והוא לא בא. הקפאת האשראי תגרום לכך שהמניות החופשיות לא יעמדו בלחץ. אולי נו־מבר יהיה עדיין לא רע, אך אם הלחץ של חוסר אשראי יימשך, אין לשוק סיכוי.

יש גם אופטימיסטים בבורסה, ואלה מציידים אותי בכל שבוע בסיפורים מענ־יינים, שאותם אני מתכוון לחלוק אית־כם.

● איי־די־בי — כל שנה בדצמבר יש הכרזות על חלוקת הטבות, מזומנים והנפקת זכויות. ובכן צפויות הנפקות של איי־די־בי, „דיסקונט השקעות" ו־„איי־די־בי פיתוח". כל זה כדי שלכולנו יהיה טוב. עד אז ייקבע גם בסיס ייתר גבוה להנפקות. נכון, צפויות עליות במ־ניות הנ"ל.

● סוס בנקאי חדש עולה על המס־לול. הסוס שיריץ את כל הבנקים. שימו לב למניות של בנק איגוד.

● מי מתלבש על־פי אופנת „אלס־קה"? הספקולנטים. אחד הברוקרים הגדולים התלבש על מניה 1. אומרים שלצורך השקעה לטווח ארוך. הספקו־לנטים לטווח קצר, התלבשו על „אלס־קה 5". הערה של מבין: כל מה שאלה נתנו לציבור זה זבל במחיר של זהב. עכשיו הדרך פתוחה לעשות מזהב זבל.

● מישהו שהתקנא במישהו אחר, אמר לי מישפט ראוי לציטוט: חולון ליד „עוז השקעות" זה פרייר. שאלתי, מה פיתאום חולון? אין מניה כזו! אז הוא אמר: אבל יש בית־קברות.

הסיפור הגדול של השבוע

● ועכשיו אנחנו מגיעים סוף־סוף לסיפור של השבוע, סיפור גדול באמת. בקריית המדע של רחובות מצוייה חברה בשם אינטרפארם. המיוחד בה, שמניו־תיה נסחרות בבורסה של ניו־יורק. בט־ביע האחרון עמדה המניה על 4.50 דולר. שלא כמו בארץ, חייבת כל חברה שמניותיה נסחרות בבורסה של ניו־יורק, להגיש דו"ח כספי בכל שלושה חודשים. הדו"ח הכספי הקרוב, לריב־עון השלישי, יפורסם בעוד כשבועיים וכאן צפויות כנראה הפתעות.

אבל את העיקר שכחנו. חברת „אינ־טרפארם" עוסקת בשני פרוייקטים מענ־יינים מאוד. האחד, יצור „אינטרפרון" — „תרופה לסרטן" לצורכי ניסויים קליניים בלבד. את ה„אינטרפרון" הם מפיקים מתאים אנושיים של עורלות! כן עורלות. הניסויים נערכים בכמה בתי־חולים בארץ, בין היתר ב„בילינסון" וב„הדסה" ירושלים. הפרוייקט השני עוסק בפיתוח של „אלפא־פטו־פרוטאי־נים", סוג של חלבונים, בשיתוף עם בית־חולים „הדסה". מה קורה שם בדיוק, אני לא יודע וגם הפרופסור הממונה על הפרוייקט לא רצה לספר. אבל אם יקרה משהו מעניין, תהיה לזה השלכה על המניה הנסחרת בבורסה של ניו־יורק. אתם רואים, יש קשר בין כימיה ובורסה. אחד עושה מזה זהב ורשני את ההיפך.

איך אנחנו נראים

רשות הדיבור למחלקת המחקר של בנק־ישראל: „הגידול במימדי ההזרמה הממשלתית בחודשים האחרונים, נבע מהתרחבות ניכרת בעודף הביקוש הממשלתי, מקורה של התרחבות זו היה, בעיקר, גידול רב בהוצאות הריאליות של הממשלה, בעוד שגביית המיסים פיגרה, על־אף גידולה, אחר גידול ההוצאות".

מדפיסים, הרבה מאוד. יש להם רשיון. הרשיון נראה כמו בדיאגרמה. יש רק להעיר, שהדיאגרמה מבוססת על מחירי דצמבר 1979. נקודת האפס בדיאגרמה, ברביע הראשון של 1981, מצביעה על התקופה שבה הוצעו לציבור תוכניות החיסכון החדשות, ולא היתה הזרמת כספים.

אני בעיקרון לא משלמת קנסות.

עשה בשכל - שלם בהוראות קבע

פעם קיבלתי קנס־פיגורים, בגלל חשבון ששכחתי לשלם. מאז נתתי הוראות קבע. הבנק לא שוכח והחשבונות משולמים בזמן.

- חשבונות חשמל
- חשבונות טלפון
- משכן – חיובים על פי הרשאה,
- תוכניות חסכון
- קופות גמל

הבנק עושה את העבודה בשבילי ולא גובה דמי עמלה. הבנק דואג לשלם את החשבון ביום האחרון האפשרי לתשלום, והכסף נמצא בחשבוני עד לרגע האחרון.

אני מקבלת את החשבונות ימים אחדים לפני מועד התשלום כך שיש לי גם אפשרות של ביקורת. בקיצור, אני חוסכת זמן, כסף וטרחה רבה.

עשיתי בשכל – נתתי הוראות קבע.

בוא לגדול אתנו.

בנק הפועלים מע"מ

תמר
גפן
הקניה הטובה ביותר 1981

ש לך כבר תמר?
כדאי שתהיה לך גם גפן.

בוא לבנק דיסקונט
ושאל את הדיסקונטאים:
* מדוע כדאי לך להצטרף
ל„תמר"...וגם ל„גפן" ?
* מדוע כדאי שיהיה גם
לילדיך חשבון בקופת גמל ?
* מה עושה את „תמר" ו„גפן"
לקופות הגמל המובילות-
ומהי „שיטת הערך היומי" ?

קופות הגמל של בנק דיסקונט

מכתבים

שנה טובה

קצת במאוחר, אבל מוטב

למערכת „השבועון המסויים", שנה טובה מאוד, „בלי מורא ובלי משוא פנים".

ברל'ה יוגב,
קיבוץ להבות הבשן

● ● ●

שנה טובה

מן הכלא ההולנדי

אני כבר הובסתי, כך שלי לא תהיה שנה כל־כך מאושרת. למרות זאת — עוד לא אבדה תקוותנו.

כלוא לנדסברגר
הובס

לכל אנשי מערכת העולם הזה אני מאחל שנה טובה ומאושרת, שנה שבה תתגשמנה כל משאלותיכם, שנת ניצחונות בכל החזיתות.

יורם לנדסברגר, הולנד

● ● ●

מה כל זה

על התחזיות האסטרולוגיות

מזה זמן מה מרבים העיתונים למיניהם לפרסם נבואות חורבן ותחזיות אפוקליפטיות של כל מיני אסטרולוגים ונביאים למיניהם. מכיוון שהגיעו מים עד נפש, ואתם ידועים כשבועון רציני, אודה לכם אם תפרסמו אחת ולתמיד מה כל זה.

יוסף אלטשולר, תל־אביב

● ● ●

מה המסקנה ?

במיקרים רבים לאחרונה, צודקים הן המערך והן הליכוד בהתקפותיהם זה על זה

במיקרה ההפצצה האווירית על ביירות, צדק המערך בגנותו את ההפצצה האכזרית, וצדק הליכוד בטענה, כי ממשלות המערך ביצעו מיספר רב של הפצצות על אזורים.

כן גם עתה: צודק המערך בטענתו, כי „שיתוף הפעולה האיסטרטגי" עם ארצות־הברית פוגע בעצמאותה של ישראל, ועלול להפוך את חיילי צה"ל לשכירי חרב לאמריקאים, וצודק הליכוד בטענתו, כי במדיניות זו התחיל כבר בן־גוריון, וכי במיבצע־סיני נפלו חיילים ישראליים רבים, להגנת אינטרסים קולוניאליים של אנגליה ושל צרפת.

על הציבור הרחב לקבל את טענות המערך ואת טענות הליכוד זה על זה, ולדרוש משניהם גם יחד: לשנות את מדיניותם ולחתור לעצמאות אמיתית ולישראל ניטרלית, שתקיים קשרים טובים עם כל המעצמות מבלי להשתעבד לאחת מהן, וכן לחתור לשלום מלא עם כל עמי האיזור, כולל עם הפלסטינים — שלום שיפחית ב־הרבה את עצם הצורך להזדקק לעזרת מעצמות.

אבי אדן, תל־אביב

● ● ●

אות על כלי המשחית

כיצד לצמצם את הקטל בדרכים

אין שום ספק שהתאונות הקטלניות ביותר נגרמות בגלל עקיפה בלתי־זהירה ולא נכונה. לכן אני מציע לחייב כל בעל רכב להתקין בירכתי ריכבו שלט, גדול עד כמה שאפשר, ועליו הסיסמה: בעקיפתך אותי אתה עלול ליהרג ולהרוג אחרים.

אם אלוהים ציווה בתורה לעשות אות על ידינו וטוטפות בין עינינו למען נזכור, על אחת כמה וכמה צריכים בשר־ודם לעשות אות על כלי משחית, כדי לזכור.

שמשון שיבק, בני־ברק

● ● ●

גורם מנכר

שמוליק, אריק, שייקה, חייקה וכל השאר

נציג נביאים ראשונים בקול יש־ראל הוא החידונאי שמוליק („שמו־

קורא ראובן סיוון
לא רוביק

ליק, בבקשה !") ונציג נביאים אחרונים בגלי צה"ל הוא העיתונאי שייקה („שלוש שאלות מאת שייקה בן־פורת"). חבר־כנסת מכונה באוזני כל העם חייקה גרוסמן, וח"כ אחר, נכדו של עוזר וייצמן, קורא

(המשך בעמוד 14)

היאור

שוב זורם

מובארק במקום אל־סאדאת, וחכל כרגיל, טוען הקורא

מובארק כבר עומד איתן על שתי רגליו, והוא יגשים הלכה למעשה את צוואת אל־סאדאת ויקבל את חצי־האי סיני לרשותו מידי ישראל:

היאור שוב זורם וחורש / מובארק הנשיא היורש / את צוואת הראיס / להפר לא יעיז / הוא נאה מבקש ודורש.

אם, תל־אביב

תשבץ העולם הזה 2303

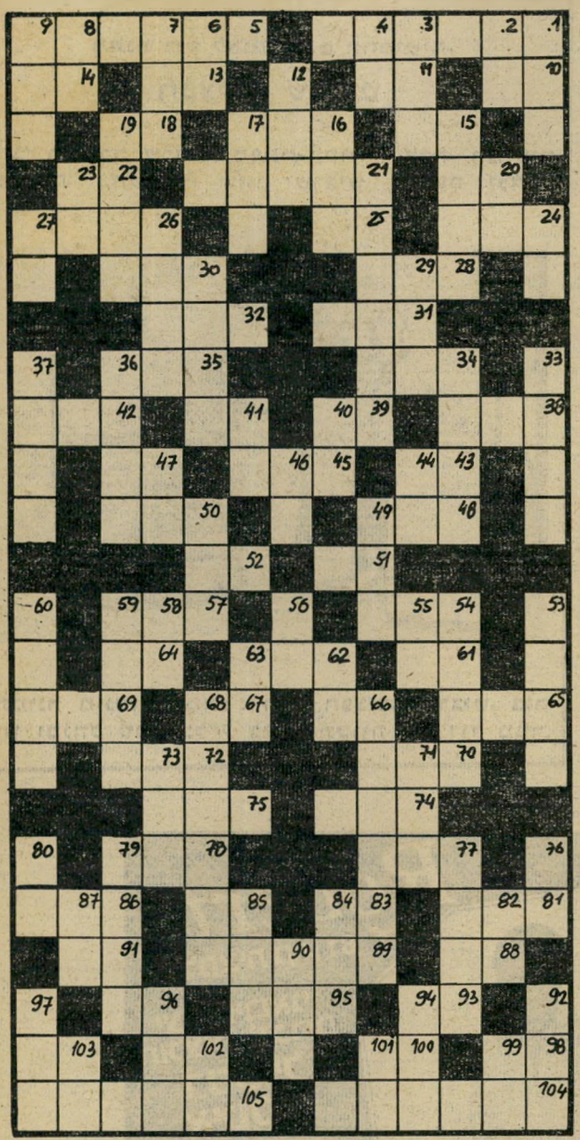

מאוזן:

1) מרחק הניתן לראייה (2 מלים); 5) עמדה מבוצרת של חיל חלוץ בשטח האויב (2 מלים); 10) ילדה; 11) נעתק מ־מקומו; 13) שן חותכת; 14) בן נח; 15) קידומת סקוטית; 16) קפא, נעשה מוצק; 18) אדמה נישאה; 20) פינה חמה, בית; 21) נהר בצפון, זרם אל הירדן; 22) להבה; 24) התחייבות לתשלום; 25) תנוקות של בית רבן; 26) יצירה של עגנון; 28) הקטן המהירות; 30) כלום; 31) הצטלבות דרכים; 32) משפחה יהודית עשירה בפקיעין; 34) צנוע; 35) טעה, לעולם יחזור בו (ר"ת); 38) התכופף מעל הדבר; 39) שרידי חרבות; 41) כוח על־יון; 42) ציבור למי שופכין; 43) שלל; 45) חומר לכיסוי הסכה; 47) הפנה! הסט! 48) לב; 50) עייף; 51) לוח בקרה במכשיר אלקטרוני; 52) יצא מחבואו; 54) בסמל הנח"ל; 57) כמות מרובה; 61) בעל חיים טורף; 62) תא בצמחים מחוסרי פרחים; 64) כינוי מליצי לברק; 65) עץ־פרי שלא נזמר; 66) היום הפותח את החודש (ר"ת); 67) צווי מ„יצא"; 69) נוזל המופרש בחלל הפה; 70) קריאת שמחה; 72) אורח חיים, אורח נשים; 74) קומפוזיטור גרמני; 75) שזר, קלע; 77) חלק בשר עבה ושמן; 78) קרב פנים במקלות (ר"ת); 81) אחד משבעה אושפיזין בסוכה; 83) קול גברי עבה; 85) דורון; 86) ניבו; 88) נרגז, מפוזר; 89) התעברות; 91) קידומת לשמות בארץ השפלה; 93) נחלש; 95) רב ראשי גדול בתורה בארץ־ישראל; 96) אריג יקר; 98) משעמם; 100) עלוב; 102) מורה; 103) תגרה קצובה בחלל; 104) האבן הראשית בבניין הבית; 105) מלך פריגיה בן זאוס שנענש.

מאונך:

1) מקום מנוחת עולם; 2) בנו השלישי של אדם; 3) שיעור המרחק באנך, מלמעלה למטה; 4) קיים; 6) רע; 7) עץ ממשפ' הקטניות ופרחיו ריחניים; 8) כינוי למלך בפרס; 9) סימן; 12) נעים, טעים; 15) קבוץ של „מיליונרים" בגבול הצפון; 16) חרון; 17) תקופה הכוללת את זמן ההקפה השלמה של כדור הארץ מסביב לשמש; 19) כך מכונה הנשיא במצרים; 20) פעוט; 21) התעסקות בקטנות ופרטי הפרטים; 23) יש לו תיק בממשלה; 24) עצם בפה; 26) חלק תחתון, שובל, קצה; 27) תן!; 29) דרך, צורה; 30) אבטלה בלי קץ; 33) חוזה ידידות; 34) הלשון הקטנה בקצה הלוע; 36) מכה חזקה; 37) כוכב התעשיינים שפינה משרתו; 40) סוג אדמה; 41) רק; 44) נטף, נזל; 46) יום היסטורי בחודש נובמבר; 47) קח לך! 49) תנועת מחתרת בארץ בטרום מדינה; 50) אמרי כשפים; 53) חג; 54) מעבר איסטרטגי בין הרים בסיני; 55) בוסתן; 56) שדה־תעופה פנים ארצי; 58) כלי קבול מחומר מרוקע; 59) אסיפה חגיגית; 60) ספר החוקים שנתן משה לישראל; 62) בונה התיבה; 63) ניצוץ; 66) היא שמחה מאוד (2 מלים); 68) סימן של חטא (2 מלים); 71) מופת, פלא; 73) עוות; 76) בת־קול; 77) מחלה שקשר לה להיסטוריה הציונית; 79) ציפור שיר עבת־מקור ויפת צבע; 80) בסולם התווים; 82) שני שלישים של זיז; 84) צבע אדום; 85) כיכר העיר למקח וממכר; 87) מאכל של כל טעמי העולם בו; 90) אחד מ־365; 92) קורבן שהתחייבו אדם; 94) צרב והשחיר; 96) זמורה, מטה; 97) ריקוד בקצב שלושה רבעים; 99) מילת שלילה; 101) בסיס; 102) שירה; 103) גוף.

המכון הישראלי לספרות נשים קוסמטיקה ופדיקור

קורסים ספרות נשים - קוסמטיקה - פדיקור מניקור
הוצאת שער בחשמל (אפילציה)
* סלון ומכון יפי
תסרוקות, תספורות, החלקות, סלסול, צביעה, פסים, טיפול פנים, איפור.
הוצאת שיער בשעווה
* מכון נלוז *
• מחירים עממיים • שרות מעולה.
תל־אביב יורדת 4 ליד דיזנגוף 190 226086 229388
רמת־גן הרצל 86 מול בנין אואזיס "סלון אוה"

מכחכים

(המשך מעמוד 13)

לעצמו עייזר, כפי שכינוהו חבריו במצודת זאב. אח"מים רבים, המתקדמים בהשקפותיהם ובגילם, שהוריהם קבעו להם כשגולדו שמות — אך אני אישית איני מזדהה עם גוש אמונים וגם לא עם הרב לוויגר. מה שנאמר בעניין זה היתה העדה של שרית ישי, ולי אין קשר לזה.

מכת מחץ לשחץ

סופר בן־אמוץ
נקי וחלק

הקוראת נוטלת על עצמה משימה מסוכנת מאוד

מדי שבוע נטפל דן בן־אמוץ לקורבן תמים ומורח בו את מדורו הטפל. כל הנתקל ב־מדור בטעות — בין יונתן הקטן ומלך השלולית — מתחלחל ועובר הלאה. עד לפני זמן קצר חשתי כלפיו סלידה עמוקה בלבד, אך לאחר ההתקפות האחרונות על בעלי־טור טובים ואהודים, הפכה סלידתי לשיגאה יוקדת.

ואחרי תישפוכת דברי הבלע על סיפרה המצויין של הדה בושס, בא לי פשוט לשסע אותו.

אך ביב־השופכין עלה על גדותיו בהסתערות הברברית על דן עומר בגין המיצווה שעשה על־ידי הוקעת סיפרו של מרדכי הורביץ. כל מי שצפה בתוכנית הבידור שעה טובה נוכח שדן עומר צדק בכל מילה. זו הפעם הראשונה שמישהו הצליח להביך את מני פאר בגסותו הגלויה, וקשה להבין איך סובלת אותו נעמי שמר הנעימה. לאחר קריאת „שיריו", ברור שהאיש שונא אנשים בכלל ונשים בפרט, ואם בן־אמוץ התאמץ להגן על גבריותו המפוקפקת, אין זו אלא הוכחה על היותו באותה סירה.

ועכשיו לעצם העניין.

זה מכבר הגני תוהה כיצד עד עתה לא העז אף נאור נגוע להשיב לשחצן הזה כגמולו. היכן כל האורים־ותומים החבים לשחץ מכת מחץ? אולי הסכימו פה־אחד להתעלם מאחד שפיו כפי־הטבעת?

בלית־ברירה נרתמתי אני התמה — ואפילו אינני פמיניסטית מצוייה — לעשות את המלאכה.

אם דן בן־אמוץ הוא הפיתרון שמצאו מעבידיו להגברת התפוצה ו„לרדת אל העם", אזי לא ירדו אלא נפלו.

בכל התקפה שלו על כתב זה או אחר, הוא חייב גם להזכיר את „העיתון שהוא מייצג", והעובדה שסופו של העיתון כנייר אריזה לעופות ודגים. מה רע בשימוש חוזר של עיתון טוב? בעיתון שלו אין עוטפים דבר. הוא נשאר נקי וחלק ומחזר למחרת.

ועתה ל„תערוכה" שלו, שנסגרה טרם זמנה. המעטים שביקרו, סיפרו שהכל נראה כאוסף גרוטאות מהמיזבלה הקרובה, שנוקה, נצבע והוצג לראווה. והחוצפה לגבות דמי כניסה! פלא שלא גבה גם דמי יציאה, כעונש לכל טיפש שטרח ובא.

באחת מרשימותיו התפאר דן בן־אמוץ בצעירות המציפות את ביתו.

כבר מזמן לא נראתה אף צעירה (או זוקנה) יוצאת מפתח ביתו.

אולי הן מתגנבות דרך החלון מרוב בושה (ואכזבה)?

איטה זיגדלר, ראשון־לציון

מרואין עסלי
גא להיות ערבי

באשר למינויי כיועצו של השר גידעון פת, כל מה שאוכל לומר הוא: „לא דובים ולא יער".

טהה עסלי, תל־אביב

● ● ●

רציחולוגיא

וזה דבר נביא־חזעם:

...וחותכי המתים אינם חדלים

(המשך בעמוד 16)

עבריים נאים — שמואל, ישעיה, חיה, עוזר, אריאל, ציפורה, שי... — מוסיפים לשאת, עד זיקנה ושיבה את הכינויים המשוכנזים שכינו אותם סובביהם ביניקותם.

לאחרונה נשאלתי, מה יעשו ה„קיבוצניקית", ה„מושבניק", או ה„פלמחניקית", הבוחלים בכינויים האלה, והשבתי, מה רע בקיבוצאית, מושבאי, פלמחאית?

בטוחני שאיש — או אישה — אינו רוצה להעמיק את הניכור בין עדות. אבל, למעשה, ההתמוגגות הזאת של אנשי־ציבור, בפומבי, מהכינויים האלה, היא גורם מנכר.

ד"ר ראובן סיון, ירושלים

● ● ●

לא גוש אמונים

המתראיין מבקש לתקן (מה הם אומרים, „העולם הזה" 2300)

מהערותיה של שרית ישי נוצר הרושם שאני מתכחש לעובדת היותי ערבי — דבר שהוא רחוק מהאמת. אדרבא. אני גא להיות ערבי! גם אין זה נכון שאני מתנגד לעם הפלסטיני, אך אני מתנגד עקרונית לרצח מכל סוג שהוא. ואני אף מתנגד להקמת מדינה פלסטינית במקום מדינת ישראל. בעניין ההתנחלות על אדמה ערבית.

המראיינת אומנם העירה שגוש אמונים יכול לצרף אותי לשורותיו

קבלת מודעות לכל העיתונים במחירי המערכת

פרסום אידיאל
אבן גבירול 110 תל־אביב
(פינת אנטוקולסקי)
טלפון 227117, 772118

תנור אפיה ומכונת כביסה

מתנת בנק לאומי לאם החמישיה,

חפציבה שרביט

הגב' חפציבה שרביט מפתח־תקווה ילדה חמישיה בביה"ח „השרון". לזוג שרביט ארבעה ילדים.

בתמונה מימין לשמאל: הגב' חפציבה שרביט, בנה ירון ומנהל סניף בל"ל בפתח־תקווה מר דוד מג'ר.

תעריפון המנויים של העולם הזה החל מ־1.10.81

	לשנה בשקל					לחצי שנה בשקל
	מחיר העיתון	+ תוספות משלוח	+ מע"מ	= סה"כ		סה"כ
◆ בארץ	545	+ 45	+ 70	= 660		380
◆ לארצות תבל דואר רגיל	545	+ 145	+ 83	= 773		420
דמי המנוי לארצות חוץ בדואר אויר						
◆ אירופה	545	+ 240	+ 94	= 879		470
◆ ארה"ב, קנדה, מקסיקו	545	+ 607	+ 138	= 1290		720
◆ ונצואלה, ברזיל, ארגנטינה, קולומביה, פרו, אוסטרליה, ניו זילנד	545	+ 1252	+ 203	= 2000		1050
◆ גאנה, חוף השנהב, ניגריה, דרום־אפריקה, טוגו, חבש, קניה	545	+ 723	+ 152	= 1420		750
◆ פנמה, טאיוון, יפן	545	+ 910	+ 175	= 1630		890
◆ תאילנד, הונג־קונג, סינגפור, קוריאה	545	+ 741	+ 154	= 1440		780

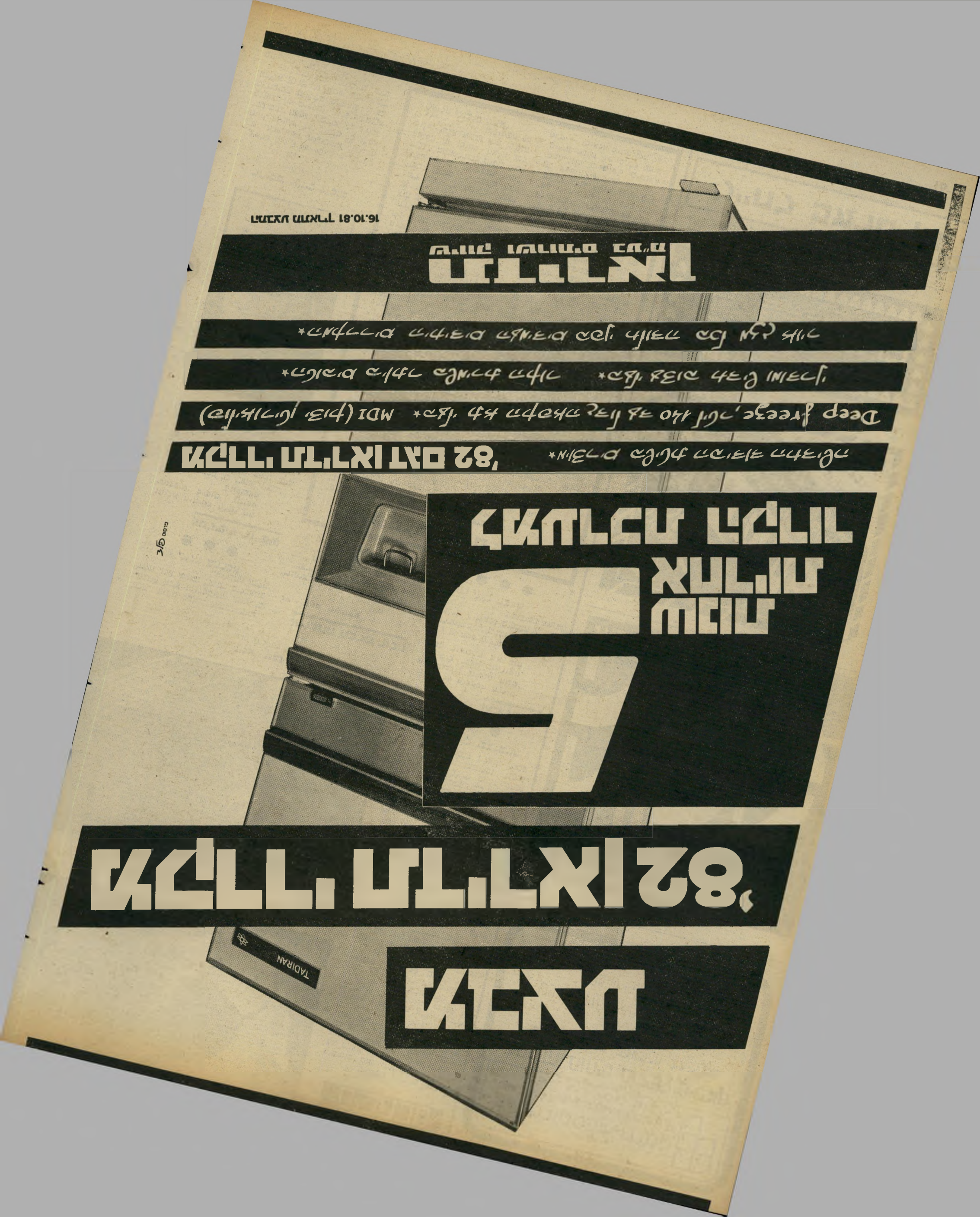
מקפיא מתחת לדלת
82 ס"מ
מקרר
Deep freeze, נפח ברוטו 140 ליטר, מדף פח מתכתי ברזל עם ציפוי אמייל (מתכתי, לבן) MDI*
מגירות פלסטיק שקופות מדף מתכתי אמייל*
מקרר בעל דלת אחת עם מקפיא בתוכו, מדף פלסטיק מגירות פלסטיק שקופות מדף מתכתי אמייל*
מקרר
82 ס"מ
TADIRAN

קמרה אובסקורה
ת א רח ביאליק 23, טל. 03-658677
י-ם רחוב בצלאל 6, טל. 02-233502
קורסים לצילום, פיתוח והדפסה
מסתיימת ההרשמה לכל הקורסים
שלבים א' (מתחילים) ב' ו-ג'
השמוש במעבדות - לתלמידים חופשי
לקהל - בתשלום לפי שעות
פרטים והרשמה בשעות 10-22

נסיך דיין
הנוסטלגיה לא חוגגת

נסיך אילון
הנוסטלגיה חגגה

מכתבים

(המשך מעמוד 14)

מלאכתם הבזויה, והם מוסיפים לחתוך מתים ולגזול מן האדם את ריבונותו על שק עצמותיו. ויש להם, לחותכי המתים, נימוקים כדי לטהר את פשעיהם. הנימוק האחד אומר, כי גוף המת אינו שייך לו ולרצונו, אלא הוא רכוש המדינה או המדע. והנימוק השני אומר, כי למען מדע הרפואה, מותר לגזול מן האדם את ריבונותו על גופו.

וכל אותם סרסורים, שגוזלים נערות וטובחים את נשמותיהן — גם הם מעשירים את מדע הפסיכולוגיה והקרימינולוגיה וגם שרידי־בנקים ופורצים גונבים ובריונים — גם הם עובדים בשביל המדע, שאפשר לקוראו: רציחולוגיה, פשיעולוגיה, ושדידולוגיה ושאר מיני לוגיות.

ואמר סופר עברי, כי לא נהא לעם, עד שיהיו לנו רוצחים וגנבים משלנו. ועתה הגענו לשלמות לאומית ואנו עם בריא שיש לו עצמאות פלילית...

וכל זה הוא פריה הבשל של ספרות „התחיה" החילונית ולזה המה קוראים: אתחלתא דגאולה...

הוי! עד מה אנו צריכים לאליהו הנביא, שיבוא ויכנס ויטהר את העם הזה, מטומאתם של לילינבלום וקרל מרקס ויל"ג ומנדלי מו"ס וברנר ופרישמן ומטומאתם של עבדי סטאלין דוברי עברית!

חיים־צבי קורניק, תל־אביב

● ● ●

מעשה באן

סידרת הכתבות על האור־גזמה חנשית דירבנה את הקוראת מעבר לים לכתוב את החמשיר הבא:

מעשה באוסטרלית שמה אן / ש־חשפה כל רזי דגדגן / „משוחררות" צהלו / הגברים נבהלו / מי מהם יעמוד במיבחן?

תרצה לוין, בלטימור

● ● ●

הלוך הלכה החבריא

על משמעות מותו של דיין

לפני יתר משנה וחצי הלך מאיתנו יגאל אלון, שכונה „נסיך ישראל". אז היתה השתפכות נוסטלגית של ארץ־ישראל „היפה". עכשיו הלך מאיתנו תאומו־יריבו משה דיין, עוד „נסיך ישראל". אבל משהו קרה בינתיים, והנוסטלגיה אינה חוגגת. מתאבלים רק על האיש. אכן, הלוך הלכה החבריא.

אברהם חייק, תל־אביב

● ● ●

שפייזר לשילטון

מה יקרה כשיהיה אליהו שפייזר מזכ"ל מיפלגת־העבודה?

עכשיו, אחרי כל הרעמים והברקים, נראה ששום דבר לא יחסום את דרכו של איש המנגנון המושמץ, אליהו שפייזר, למזכ"לות מיפלגת־העבודה. בקשר לעניין זה אני רוצה להעלות השערה נועזת: לאחר שייבחר שפייזר למזכ"ל תחזינה

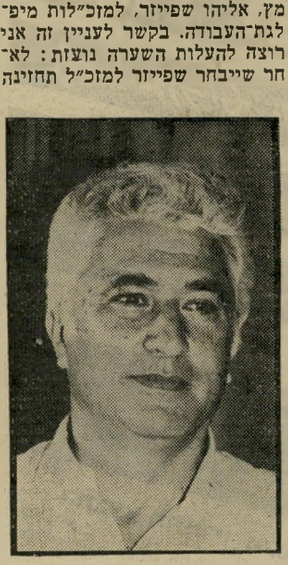

מזכ"ל מיועד שפייזר
קו אדום

עינינו גם ביוסי שריד וגם בראשי התנועה הקיבוצית המאוחדת, ש־אמרו כי מינויו של שפייזר יהיה עבורם „קו אדום", ונראה שהם נשארים במיפלגה, ומפצים את מצפונם במיני פירורים משולחן הכיבודים והמישרות, ששפייזר יזרוק אליהם ברוב נדיבותו. מתערבים?

אלי מנטז, ירושלים

סוטים ופשיסטים

רבו הסוטים בישראל. קשישות נשדדות ונרצחות, ילדים נרצחים. מי הוא הסוטה?

ברור לכל כי הרגשות הם חוליה בלתי־נפרדת ממירקמי הטבע. כך הרגשות החיוביים כמו השליליים. גם סטיה רגשית עמוקה היא חלק בלתי־נפרד מהווית החיים הכוללת. אין אדם ששולט באופן מוחלט על פעולותיו, ואין אדם בעל הכרעה בלעדית. אך יש החסרים גם את המינימום הדרוש.

ילד, למשל, מסמל אהבה, קשר־הדדי עמוק, בית, שירה דמיון, חירות וכו'. הוא מסמל את כל אותם הדברים, שאיש בריא ברוחו, איש נאור ואיש הקידמה האנושית חולם כי ייכפכו לנחלת החברה והעמים כולם. הוא מסמל, בקיצור, את העתיד ואת התיקווה. ועל כן, הוא מסמל גם את כל אותם הדברים, שהסוטה שונא. כי הסוטה, כדי להבליע את סטיותיו, כדי להצניע את הסתירות הפנימיות החריפות, שקורעות את ישותו לגזרים, זקוק לפורקן אלים.

מדוע, על כן, קשה להבחין בו בחברתנו? זאת משום ש־סטיותיו הנוראות, שהוא מודע להן במעורפל, גורמות לו פחדים והוא שואף שלא להתבלט. הוא מעוניין להיטמע בין האנשים. משום כך הוא תמיד אוהד גלהב של הסדר הקיים, של הקונסנזוס הלאומי — יהיה זה אשר יהיה — של המישטר המצוי. הוא בכלל איש של המצוי ולא של הרצוי. כי כך הוא מאמין כי יצליח להטמע באוקיאנוס העצום והחדגוני של החברה האפורה, שלא מבחינים בה בין פרט לפרט.

המניע שלו הוא הפחד שמא ייחשף. על כן הוא אורב לטרף בחשכה, במקומות מבודדים ו־בדרך־כלל, בגלל פחדנותו, מחפש הוא את קורבנותיו בין הרכים והחלשים: קשישה עירירית, צעירה חסרת־ישע או ילד.

יש דמיון רב, אם כי חובה מוסרית חשובה היא להפריד ביניהם, בין הסוטה לבין הפשיסט. שניהם שונאים את השימחה, את הדימיון, את החירות, את השירה, את התיקווה ואת העתיד, שבילד. שניהם סוגדים ומעריצים את החזק, הסמכותי, הכופה והמשליט פחד ומורא. אך מסיבות שונות לגמרי.

הפשיסט רוצה לשלוט בעמו, בחברה כולה, כדי לכפות מרות על העמים השכנים מתוך ניכוסים „רציונליים", לכאורה, של עליונות הגזע וכו'. אין הוא חייב להיות סוטה ריגשי או נפשי. הסוטה הריגשי, לעומתו, מחפש רק פורקן למצוקותיו הנפשיות, ושוק־חשמלי יכול להוות לדידו אותה תכלית כמו הרצח. במובן זה הסוטה הנפשי הוא אנושי אלפי מונים מן הפשיסט.

יצחק סובוב, תל־אביב

מלכות המים מתלבשות באפנת ניפה
ניפה
אפנת הנשים היפות

יהלום של חולצה
אופנת
יצרני חולצות לגברים מבדי איכות
כדאי לשאול על יהלום...
ת"א סמטת השוק 1
טל. 830721

"לא טוב היות האדם לבדו"
רעים
הכרויות למטרת נישואין
19 שנות מוניטין
העסק הנבחר לשנת 1981
ת"א בוב. רח' בן יהודה 58
טל. 282932 03

תן טרמפ לחייל

במחלקת המלך שלמה לא מפריעים לך באמצע...

כמעט כמו לשלמה הנגלך...
כי במחלקת המלך שלמה אתה טס
בנוחות מירבית ללא צורך להצטופף.
במחלקת המלך שלמה, במטוסי
747, תמצא שבחלק מהשורות
הפך המושב המרכזי לשולחן עזר,
עליו תוכל להניח את ניירת
העבודה שלך, לשים את המשקאות
המוגשים לך – ללא תשלום נוסף,
וליהנות מפרטיות מירבית.
כן, באל על אף אחד לא מפריע לך
באמצע, ואתה פשוט ב....שמים.

אני רוצה לטוס אל-על

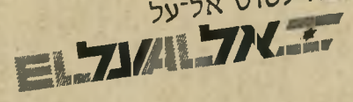

געפילטע־פיש וקוסקוס ישכנו יחדיו

אם נבקש סיבה להעלות לכף זכות דבר מתוך מאמרו של יעקב שרת „געפילטע פיש" בגליון 2296 של „העולם הזה", נמצא את גילוי־לבבו. בפתח מאמרו, הוא כותב:

„רבותי המלומדים, אתם יכולים לחשוב עלי מה שאתם רוצים. אני מצפצף עליכם. אני אגיד לכם מה שאני חושב על הגעפילטע פיש ועל הקוסקוס בלי מורא ובלי משוא פנים..."

אם את ציפצופו הוא מכוון דווקא אל „המלומדים", הרי זה משום שהחליט להביע את רגשותיו העמוקים והכנים, תוך התעלמות ואף תוך התנגדות לנתונים מדעיים ועובדתיים שהם, כידוע, משאת נפשם ונחלתם של המלומדים. בעל המאמר גמר אומר בנפשו להתרחק מדרך האמת ולתעות בשבילים אפלים זרועי רעל, רוש ולענה, שינאת אחים, התנשאות וסגידה למה שנקרא בפיו „תרבות מערבית".

אם זקפנו לזכות האיש את גילוי־לבבו, הבה נעשה חשבון המעלה הזאת ומישקלה. גילוי־לב יכול להיות לשיבחו של סופר, אולם דעת הקורא נתונה למסר הרעיוני שמביא לו הסופר. מצינו גילוי־לב גם אצל אנשים המטיפים לשינאה. תכונת ליבם זו אינה מכ־פרת על רשעותם. על כן, נניח לגילוי־לב זה ונפנה לדעות איש המאדים ולרעיוונותיו.

זה האיש מעיד על עצמו כי הוא „אשכנזי, שספג אורח חיים ודרכי חשיבה מערביים". את התרבות הזאת הוא מכנה בתואר המורכב „אשכנזית־מערבית". מולה הוא מעמיד את נחלת הספרדים־המיזרחיים — שוממה וריקה.

לדבריו, האשכנזים פיתחו „תרבות מושגית ענפה — דתית, חילונית, מסורתית, ספרותית, הגותית, לאו־מית ואילו עדות המיזרח — לא". ממש, מצטיירת התרבות היהודית הלא־אשכנזית כמדבר ציה ושממה. כך הוא מגלה את היקף ידיעותיו בתחום זה ועל אדניו הוא מציב בניין רם של התנשאות, של בוז ושינאה לאחים „שלא שפר חלקם" להיוולד אשכנזים.

ספק אם בעל המאמר קיבל השכלה בתחום הספ־רות הדתית. בכל זאת, יהין לכתוב: „היצירה הדתית של עדות־המיזרח אינה חדשנית, אינה מעמיקה. כוחה בשינון, בבקיאות, לא יותר מזה."

על היצירה הדתית של עדות אשכנז אינו מעיד דבר, אולם על־ידי שתיקתו הסלחנית מחד, ודברנותו המצליפה מאידך, הוא מבקש להשפיל ולכוף קומת יהודי המיזרח. וזהו עיקר בעיניו.

התהליך פשוט ומובן. דברים שלמד ושמע עליהם — קיימים. דברים שלא למד ולא שמע עליהם — אינם קיימים. למזלנו, הוא שמע על תור־הזהב של יהדות ספרד עד גרושם בסוף המאה החמש־עשרה. על כן הוא מודה בהשגי יהדות ספרד בעידן ההוא, אבל לא יותר מזה.

האם נצא למנות פה כרוכל שמות גדולי היהודים הלא־אשכנזים שהגם פאר העם כולו, שמא לא הגיע שימעם לאוזני יושבי המאדים? תיקצר היריעה מאוד. על כן נעלה טיפות מעט מן הים הגדול.

בתחום ההלכה והפילוסופיה נזכיר את הרמב"ם (1135—1204) שנולד בספרד, גדל בצפון אפריקה וחי שנים רבות במצריים, מחבר „משנה תורה", „מורה נבוכים" וספרי רפואה.

ר' יוסף קרו (1488—1575) נולד בספרד, הוגלה, ואחר התיישב בארץ־ישראל בעיר צפת. מחבר „בית יוסף" וכן „השולחן ערוך" המהווה מפעל קודיפיקציה אחרון של המישפט העברי.

הוגי ספרד חיברו את תורת הקבלה היהודית אשר על יסודה צמחה תנועת החסידות במיזרח־אירופה. רבני המיזרח נטלו חלק פעיל ופורה בספרות השאלות ותשובות שלא ידעה גבולות ושתרמה לקיום המישפט העברי ולפיתוחו.

בתחום הפעילות הציבורית נזכיר את מנשה בן־ישראל, שניהל משא־ומתן עם קרומוול, שליט אנגליה, במחצית המאה השבע־עשרה, והשיב את זכות היהו־דים להתיישב באנגליה.

במחצית המאה התשע עשרה בלטו — בצרפת אדולף כרמיה, ובאנגליה משה מונטפיורי, אשר חשו בשליחות קהילותיהם להציל אחיהם בסוריה מעלילת דם שטפלו בהם שונאי ישראל (1840).

במחצית הראשונה של המאה העשרים, נתנה יהדות ספרד לאנגליה שר־מילחמה, לורד הור־בלישה, ולצרפת את רנה קסין, לוחם לשיחרור ארצו מעול הכיבוש הנאצי, שר־מישפטים ומנסח אמנת זכויות האדם, שהתקבלה על־ידי מישפחת העמים. לימין המרשל טיטו, משחרר יוגוסלביה מעול הגרמנים והרוסים, עמד סגנו משה פיאדה, נצר ליהודים מגורשי ספרד.

„במחצית הראשונה של המאה העשרים נתנה יהדות ספרד שר־מילחמה לאנגליה, שר־מישפטים לצרפת, וסגן למרשל טיטו, משחרר יוגוסלביה"

באזורנו, תחת שילטון העותומנים, פעלו האחים פרחי כמושלים, יועצים ושרי־אוצר. אלבר ענתבי עמד על מישמר זכויות היהודים בארץ־ישראל בשלהי השיל־טון התורכי.

בתחום הפעילות לישוב ארץ־ישראל ניכר מאמץ תמידי של יהודי המיזרח וספרד. במחצית המאה השלוש־עשרה עלה ר' משה בן־נחמן (הרמב"ן) מספרד לירושלים והחל לארגן את הקהילה היהודית ולקרב אליה את יהודי הארצות השכנות.

במאה ה־16 ניצל דון יוסף נשיא, מגולי ספרד בקיסרות העותומנית, את כוחו ומעמדו הרם בשילטון כדי לחדש את הישוב היהודי בארץ־ישראל והניח יסוד למלאכות יד לקיום העולים, כדי להפוך את טבריה למרכז יהודי גדול. במאה ה־18 ממשיך ר' חיים אבולעפיה את מיפעל דון יוסף נשיא.

עם יסוד התנועה הציונית המדינית על־ידי תיאודור הרצל, הצטרפו אליה מיטב יהודי בולגריה, וכן הגיעו נציגים ממצריים ומצפון אפריקה. אולם, חמש־עשרה שנים לפני קונגרס בזל ושנה לפני עליית ארבעת־עשר הבילו"ים מרוסיה, החלה עליה גדולה מתימן: בשנת

1881 עלו 300 איש, ואחריהם, במרוצת השנים, עלו אלפים, עד כי עדת תימן העלתה לארץ עד ערב מיל־חמת־השיחרור 40,000 נפש. עד מילחמת העולם הרא־שונה היו רוב תושבי הארץ מבני מגורשי ספרד ומעולי צפון־אפריקה ובני ארצות־המיזרח בכלל. ריכוזיהם ה־גדולים היו בירושלים, חברון, טבריה וצפת וכן בשכם, עזה ובאר־שבע. בשנת 1936, כאשר היה צורך להפעיל את הנמל היהודי הראשון בארץ, נמל תל־אביב, עלו הסוואריים היהודיים של נמל סלוניקי היווני והתיישבו קבע בארץ־ישראל.

בתחום פיתוח הלשון העברית והספרות העברית, ניכר חלקם של יהודי־המיזרח. בתימן, רבי שלום שבזי מחבר שירי אמונה, הגות ואהבת ציון. באיטליה קמה משוררת עברית, רחל מור־פורגו (1790—1871). נמצאו קרוב ל־500 שירים עבריים שחוברו על־ידי יהודי עיראק ב־250 השנים האחרונות.

הפצת השפה העברית כשפה מדוברת חיה והו־ראתה, החלו בידי יוסף הלוי, יליד תורכיה (1827—1917), מרצה לשפה החבשית בבית־הספר הגבוה ללימודי שפות בפאריס ומורה לעברית בבית־המידרש למורים של „כל־ישראל־חברים" בפאריס. הוא הירצה את שיעוריו בעברית. אליעזר בן־יהודה הצעיר האזין להרצאותיו והושפע מדיעותיו ומפעולותיו להחייאת הדיבור העברי והחינוך העברי.

לרשימת חלוצי תחיית העברית יש להוסיף בראשה גם את שם ברוך מיטרני — בני"ם (1837—1919) שפעל ולימד עברית בעיר אנדריאנופול שבתורכיה, וישב בירושלים פרק זמן קצר וכתב בעיתון „החב־צלת", וכן את שם נסים בכר (1848—1931) שלימד עברית חיה בקושטא ואחר־כך ניהל בירושלים את בית הספר של „כל־ישראל־חברים" והעסיק בו את אליעזר בן־יהודה ללמד עברית בעברית, כפי שנהג נסים בכר לפניו.

בעוד אשר קהילות אשכנז שיבשו את מיבטא העב־רית, בהשפעת שפות ארצות גלותם, שמרו יהודי המיז־רח על מיבטא עברי תקין וברור, שאף הוכר להיות המיבטא התיקני של כלל ישראל.

לא ביקשנו לכסות את כל שיטחי הפעילות התר־בותית של יהודי־המיזרח. כאמור, העלינו נטפים מעט מן האוקיאנוס הרחב־ידיים של מורשת יהדות המיז־רח. אולי יעלה בזה רצון בלב יהודים שהסתפקו עד כה להכיר החצי האחד של ירח עם ישראל, להכיר אף את החצי השני, שנותר חשוך לעיניהם עד היום הזה.

ראינו כי יהודי המיזרח לא היססו ללמוד ולקלוט הטוב שבתרבויות אירופה, בלי לוותר על יהדותם. כך, למשל, נהגו יהודי תורכיה, יוון, בולגריה, סוריה, עיראק, מצריים והמאגרב. בזכות פעולת אגודת „כל־ישראל־חברים", היא „האליאנס" שמרכזה בפאריס, הם ספגו את תרבות צרפת. אולם שאיבה זו לא העבירתם על דעתם לומר כי מעתה עם ישראל הנו עם מערבי או אירופי.

על כן לפלא הוא כי יהודים אשכנזים, רובם מיוצאי גיטאות פולין, שהיו דורות רבים כלואים שם, ומנותקים מתרבויות מערב־אירופה ומנודים על־ידי מיזרח־אירופה, נמצא בקירבם אנשי־רוח ובעיקבותם סתם עמך, שכלתה נפשם להגדיר עצמם כנושאי „התר־בות המערבית", ואף מרחיקים לכת, ותוך שהם יושבים בקידמת אסיה מגדירים את העם בישראל כעם אירופי, כאומרים: „ליבי במערב ואנוכי בסוף המיזרח!"

להדגמת נהיה זו נזכיר שנים בלבד, מני רבים. זאב ז'בוטינסקי כתב עוד בשנת 1930 בדונו, במיבטא העברי הרצוי:

„...אנחנו אירופיים וטעמנו המוסיקלי הוא טעם אירופי, טעמו של רובינשטיין ומנדלסון וביזה."

הסופר חיים הזז כתב („מעריב", 14.9.66):

„אנו הולכים על עברי פי תהום מבחינת הלבנטי־ניזם! עלינו לנסות ולהביא לעדות־המיזרח את התר־בות האירופית. איננו יכולים להתפך לעם מיזרחי. יש לי התנגדות גדולה לדבר זה. עברנו דרך של אלפיים שנה עד שנעשינו לחטיבה תרבותית אירופית־יהודית. אי־אפשר להחזיר עכשיו את הגלגל אחורנית ולקבל את תרבות תימן, מרוקו, עיראק."

„המדברים אצלנו על עליונות התרבות האשכנזית ממשיכים את המאבק במחכונת שהעתיקו מעמי אירופה שבקירבם ישבו ומנחת זרועם סבלו"

כשהם אומרים „אנחנו" נתפסים דבריהם על־ידי הקורא כחלים על כלל ישראל. למעשה, את דעת עדות־המיזרח לא חקרו ולא שאלו, ומבקשים לכפות עליהן את הטובה, להנחיל להן את „התרבות האירופית". זוהי עמדה מתנשאת, בדלנית, המקריבה את אחדות האומה על מיזבח התפארות שווא.

„התרבות המערבית", שלדברי יעקב שרת היא תרבות האשכנזית, אינה עשויה כולה ערכים אחידים ולא עור אחד. יש בה מן הטוב ומן הרע. המדע והטכנולוגיה, שראו תחילתם במערב אירופה, הינם היום נחלת כלל האנושות; יכול להגיע אליה כל עם, ממיזרח וממערב, מצפון ומדרום. אולם, כאשר מדובר במוסר וביחס השילטון לאזרח, אין לדבר על „תרבות אירופית" אחת, משום שמדינות אירופה נבד־לות זו מזו בגישתן המוסרית והמדינית. לאיזה תרבות אירופית או מערבית מתכוונים חסידיה: האם לתרבות צרפת, סקנדינוויה, אנגליה, גרמניה המערבית, גרמניה המיזרחית, רומניה, יוגוסלביה, פולניה או ברית־המו־עצות? הלא בתוך המיסגרת האירופית הזאת גם צמחה תורת הגזע, שהעלתה את המיפלצת הנאצית בארץ אשכנז, היא גרמניה. תרבות זו מצאה צידוק להשליט רצונם של עמי אירופה על עמים נחשלים באסיה ובאפריקה במשך מאות שנים, בצל תורת עליו־נות עמים אירופים על זולתם. תרבות השליטים „המע־רביים" ביקשה לשחוק עד דק כל דבר בתרבות הנשלטים שהיה שונה מתרבות השליטים.

המדברים אצלנו על עליונות התרבות האשכנזית ממשיכים את המאבק בתוך בית ישראל הקטן במת־כונת שהעתיקו מעמי אירופה, אשר בקירבם ישבו ומנחת זרועם סבלו. חסידי עליונות זו כסבורים שטובה הם עושים לאחיהם המיזרחיים, בערטלם אותם ממו־רשותם, למען יאמצו מורשות אשכנז דווקא.

המשפיל את אחיו, את עצמו הוא משפיל, ובסוף הדבר יצא כל העם נחלש ונדכא. אם נשקה כולנו יחד באהבה את עץ החיים של ישראל, בפלגי מים של מורשות כל העדות, יגדלו על גיזעו כראם ענפים חיים ורחבים ובצלם נחיה כולנו.

נחדל־נא ללבות ריב אחים של שדות קרב של זרים, נרחיב סוכת שלום לכל קהילות ישראל. נפעל־נא לזקוף קומת קהילות שבוישו שנים רבות על כי זרחה השמש על פניהם, ולריפוי נפשות זוות שדרסן מכבש העלבון והדיכוי התרבותי.

ד"ר אברהם מטלון, תל־אביב

בטחה הברוקר הפרטי הגדול ביותר בישראל

ניירות ערך והשקעות בע"מ. חברה בבורסה לניירות־ערך בתל־אביב. חברה בת של כלל (ישראל) בע"מ.

משרד ראשי:
תל־אביב, רח' אלנבי 113,
טל: 622501, 624902, 03-611476
פתוח ללא הפסקה מ־8.30 עד 16.00

סניפים:
רמת־גן, כופר הישוב, טל: 03-731384
ירושלים, מרכז "כלל" רח' יפו 97, טל: 02-246881-2
רמת השרון, רח' סוקולוב 60, טל: 03-484122
סניפינו פתוחים ללא הפסקה מ־8.30 עד 18.00

מי הרוויח ומי הפסיד בקרנות־הנאמנות

שיעורי תשואה באחוזים, מתחילת השנה ועד סוף חודש ספטמבר.

* קרן סביון החלה פועלת בתחילת מאי.
** קרן כוכב החלה פועלת בתחילת אפריל.
(מתוך ידיעות אחרונות מ־2.10.81)

הטובות ביותר

הקרן	המנהל	תשואה (באחוזים) נומינלית	ריאלית
מאז תחילת 1981			
סביון*	בטוחה	+146.0	+ 95.0
דליה	בטוחה	+102.0	+ 22.0
כוכב**	ניהול קרנות־הפועלים	+100.0	+ 43.0
שירה	נשואה	+ 96.0	+ 18.0
כלנית	בטוחה	+ 94.0	+ 17.0
רשף	ניהול קרנות־הפועלים	+ 94.0	+ 17.0
רונית	רננית	+ 93.0	+ 16.0
גיל	ני"ע והשקעות	+ 91.0	+ 15.0
אודם	פיא	+ 89.0	+ 14.0
מורן	אוניבסט (איגוד)	+ 85.0	+ 11.0

הגרועות ביותר

הקרן	המנהל	תשואה (באחוזים)

מומחי בטחה ינהלו עבורך את תיק ההשקעות שלך ויבצעו — ביעילות ובמהימנות את כל פעולותיך והוראותיך בתחום ניירות הערך.

בוא להיוועץ בנו. עוד היום.

עם בטחה השקעתך בטוחה.

אם בביתך בוערת אח

יש לנו עבורך משור "מיני" STIHL

משור האיכות STIHL קל במשקל בעל עוצמה נוח ופשוט להפעלה לחיתוך וגיזום עצים וקורות בשיטת עשה זאת בעצמך.

ש. ונציה ובניו בע"מ
ת"א הגדוד העברי 2 (ליד ככר המושבות) 612553
הפצה לצפון: מ. רוזנבלום בע"מ
חיפה דרך העצמאות 49, 664891, 661085

"רציתי לעצמה את המסיבה בחצות. פתאום פניתי־פינה קולדה תצרני הביתה מפנים בוקר..."

פינה קולדה

המשקה שעושה חיים מעניינים...

יבואנים ומפיצים בלעדיים בישראל: י.ד. עסקים בע"מ. ת"א טל. 832236

מרים בניהני

מזל החודש: עקרב

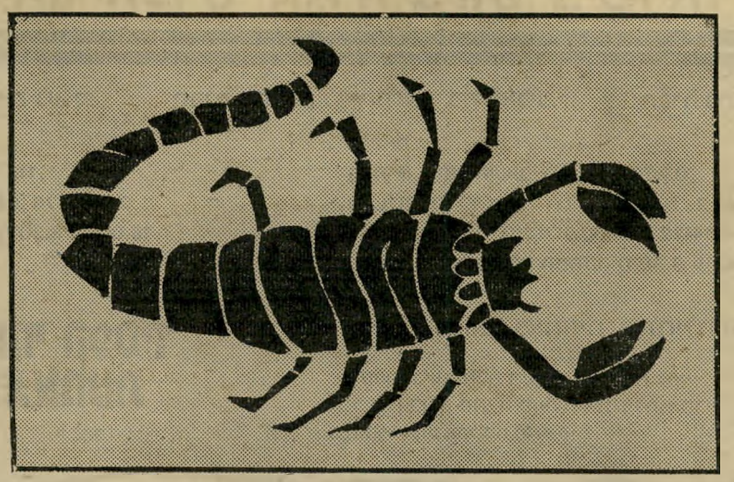

אחת התכונות הבולטות אצל העקרבים היא הקיצוניות. העקרב הוא אידיאליסט, ישר, בעל אומץ־לב ומוסר גבוה

מזל עקרב הוא אולי הקשה ביותר לתיאור. בשאר המזלות אפשר לתאר כמה תכונות עיקריות, המאפיינות את בני אותו מזל. העקרב שונה. כל סיכום של תכונותיהם של העקרבים ילקה בחוסר של תכונה עיקרית כלשהי, וזאת בגלל מורכבותם הרבה של העקרבים.

אפשר לנסות ולהסביר מעט מה גורם למורכבות זו. כידוע, מזל עקרב משתייך לקבוצת מזלות המים, שלהם נוהגים לשייך רגשות עמוקים. שותפים לקבוצה זו הם דגים וסרטן. באשר לשני מזלות אלה, אין שום תמיהה, ואין צורך להרים את הגבות כאשר מתארים אותם כריגשיים. סרטן וכמוהו דגים, מתרשמים ומתרגשים כימעט מכל דבר, הם מפתחים במהירות רחמים לעצמם ולאחרים, ומוכנים בכל עת לסייע ולהיטיב עם הסובלים והמיסכנים.

אצל העקרב לא תמיד קל לזהות תכונות מסוג זה. לא ביגלל שהוא אינו מרגיש את הזולת, אלא משיסודותיו חזקים ונוקשים יותר, וניתנו לו כלים רבים על־מנת לא להיסחף אחרי ריגשותיו, אלא לנהוג לפי ההגיון.

אחת התכונות הבולטות אצל העקרבים — הקיצוניות, תכונה זו כל־כך בולטת אצלם, שאפילו כאשר מביטים בכף יד, אפשר להבחין בקו מיוחד המאפיין תכונה זו, ומבשר למסתכל בעל ההבנה בשטח זה, שכאן לפניו נמצא עקרב.

עוד בימי קדם חילקו את העקרבים לשתי קבוצות. הראשונה מצויירת בדמות עקרב הפוגע בזנבו הוא, ומסוגל להרוס את עצמו ואת האחרים. לקבוצה זו שייכים עקרבים בשלב התפתחות נמוך יחסית. ואילו הקבוצה השנייה מצויירת בדמות נשר שראשו מופנה למרום — ומעיד על השלב הגבוה שאליו רצוי לחם לחתור. אלה הם העקרבים מה„זן" ה־משובח: אידיאליסטים, ישרים, בעלי אומץ־לב, עוז־רוח ומוסר גבוה.

לפעמים ניתן למצוא אצל אדם אחד את התכונות שמאפיינות את שתי הקבוצות, כאשר הן מופיעות לסירוגין, פעם כך ופעם אחרת. לבני עקרב עומק רב ואינטואיציה העוזרת להם להבין את המניעים הפסיכולוגים של האנשים הבאים עימם במגע. כאשר יש להם מטרה מסויימת, הם לעולם לא ירתעו מלהגשימה וכל דרך תיראה כשרה בעיניהם.

בשבע השנים שהלפו היו בני המזל נתונים תחת השפעתו החזקה של כוכב אוראנוס ש„טייל" במזלם. ההשפעות של כוכב זה גרמו לרבים מבני המזל לשינויים מהפכניים בחייהם. קשה לפרט כאן מהם השינויים. כל אחד לפי מערך הכוכבים ביום לידתו, עבר את השינוי המתאים לנתונים המייחדים אותו. לדוגמה אפשר שוב להזכיר את המהפכה שעשה אורי זוהר (בן עקרב) בחייו באותה תקופה.

כוכב אוראנוס עוזב את מזל עקרב בסוף נובמבר, וישחרר את העקרבים מתחים וקשיים שהיו מנת חלקם תקופה כל־כך ארוכה. פיצוי על שנים אלו יקבלו העקרבים השנה, כשכוכב יופיטר (צדק) ייכנס למזלם, ויביא עימו את „הדברים הטובים". לכן כדאי להם לעקרבים לנצל שנה זו לקידום שאיפותיהם.

כאמור, יופיטר ישהה בשנה הבאה במזל עקרב, וישפיע לטובה על העקרבים. כדאי להוסיף שלא רק העקרבים יהנו ממצב זה. כמעט כל אלו שנולדו בשנתונים הבאים, יוכלו ליהנות מכך בתקופה זו או אחרת של השנה הקרובה:

ילידי אוקטובר 1922 עד — נובמבר 1923; ילידי אוקטובר 1934 עד — נובמבר 1935; ילידי אוקטובר 1946 עד — אוקטובר 1947; ילידי ספטמבר 1958 עד — אוקטובר 1959.

למרות שרובם אינם משתייכים למזל עקרב, הם בכל זאת יעברו שינויים משמעותיים השנה. אצל חלקם הדבר יתבטא בקידום בעבודה, או קבלת תפקיד יותר מעניין. אצל אחרים הצלחה בלימודים, או נסיעה לארץ אחרת. גם אחרות, נישואין או יציאה ממיסגרות ניאורין שלא הצליחו, כלולים בחטבה שמביא עימו כוכב יופיטר.

אם לחזור לעקרבים עצמם, כדאי לחזכיר שהם עומדים לעבור שינויים משביעי רצון. מבחינה כספית הם יחושו שיפור רב. גורם ההפתעה יהיה חזק בשנה זו, רבים ינשמו לרווחה כשמצבם הכספי ישתנה לטובה ברגע בלתי צפוי לחלוטין. בעבודה, כאמור, יתכנו אפשרויות קידום מעניינות, ועם קצת מאמץ הם יוכלו למצוא את עצמם בתפקידים שאליהם שאפו זמן ממושך.

עקרבים שאוהבים נסיעות יסעו השנה יותר מבכל זמן אחר. לפתע יימצא הכסף והזמן הפנוי.

לסטודנטים ולאלה שנמשכים ללימודים, תהיה זו שנה שבה יתמסרו בימיחד ללימודים. כושר הריכוז יעלה. כאן כדאי לציין שעדיף להם לעקרבים לסמוך על עצמם בלבד. גם אם יגסו ללמוד בקבוצות או בשותפות, יתברר להם שדרך זו אינה דרכם. בשותפויות כאלה הם יפסידו מזמנם ומכוחם. שיטחי לימודים שימשיכו אותם במיוחד — פסיכולוגיה, מיקצועות מודיעיניים שונים, מדעי הטבע, פילוסופיה, רפואה, כלכלה, כספים, תורות הנסתר ואמנות.

השבוע קיימים סיכויים רבים שיגיעו לידיכם סכומי כסף בלתי צפויים, אך יש לשמור על הכסף ולהימנע מקניות אימפולסיביות. תוך זמן קצר הכסף יהיה נחוץ על־מנת לעזור לאדם המקורב אליכם. בעניינים כספים אין לסמוך על האינטואיציה, ובתוכניות עסקיות יש להתייעץ עם מביני־דבר כדי להימנע מכישלונות. קשר רומנטי מרגש עם אדם מארץ זרה עשוי להביא שינוי זמני במצב.

* * *

בימים אלה הדגש יושם על שיתוף־פעולה עם בן־הזוג. למרות ההתלבטויות שבהן אתם נתונים, עליכם לשקול את התנהגותכם ואת צעדיכם בצורה הגיונית וללא עירוב הרגשות. בשיחה גלויה שממנה אתם מנסים להתחמק, רצוי להבהיר את עמדתכם ולברר לעצמכם ולבן־זוגכם היכן שניכם עומדים. יתכן שיתברר שתיקוות גדולות הגיעו לסיומן העגום, אך למעשה כל זה יהיה לטובה בשלב מאוחר יותר.

* * *

בתקופה זו מוטלת עליכם אחריות נוספת, ועומס עבודה נופל עליכם. יתכן שתיאלצו למלא מקומו של אדם הנעדר מהעבודה. כל זמן עלול לגרום למתיחות רבה, ולרצון לשנות את מקום העבודה, או לפחות את התפקיד. מצב הבריאות אינו משביע רצון, והרגשה לא טובה גורמת לאי שקט. לא צריך לדאוג, תוך זמן קצר תחזרו למצב בריאות תקין. לאמנים מביניכם יהיה שבוע של השראה.

למרות שהתקופה עצמה לא נוחה במיוחד זה, תרגישו הקלת־מה במצב. חלק מרצונותיכם יתגשם. מבחינה כספית קיים סיכוי טוב לזכות בהגרלות שונות ומשונות. גם באורח מיקרי עשויים להגיע אליכם כספים שיגרמו לכם שימחה. מבחינה רומנטית שוב תקופה מהנה שבה תוכלו להכיר בני־זוג חדשים. יתכן שדווקא כעת תחליטו לסיים פרשת אהבה מסובכת, אך אחרת כבר עומדת בפתח.

* * *

בנסיעות קצרות יתבררו לכם עניינים שנוגעים לכספים, אך כאן אתם עשויים ליהנות מהפתעה קטנה. תוכניות חדשות בשטח המיקצועי עשויות להצליח, ולגרום לקידום בעתיד הקרוב. אריות עושים שינויים ביתיים בימים אלו, חלקם קונים דברים חדשים לבית, אחרים עוברים דירה, או משפצים את זו שבה הם מתגוררים. למרות זאת אתם עלולים להיות מופתעים מאורחים בלתי צפויים.

* * *

תוכניות כספיות מעניינות מתבשלות בראשכם. עדיף לא לספר עליהן לאיש, מכיוון שלכם עצמכם העניין לא ברור לחלוטין, וההסבר עלול להיות בלתי מובן ולגרום נזק מאוחר יותר. יוזמה חדשה במקום העבודה תביא עימה מצב־רוח יותר אופטימי, ואולי אף צורך ללמוד שפה חדשה. קחו אצמכם בידיים.

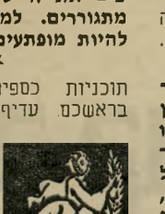

הצד הכספי יעסיק אתכם במיוחד. צפויות כהוצאות רבות, אך אנשים שאתם אתם מעריכים יכירו בהשיגיכם המיקצועיים, וישלמו בעין יפה. רצוי לדחות רכישות גדולות על־מנת למנוע ביזבוז מיותר בתקופה זו. רצוי להתחיל בהשקעות וחסכונות שיוכלו יותר מאוחר לעמוד במיבחן הזמן. בשבוע זה תוכלו לצאת יותר לבילויים, תרגישו צורך ללכת לקונצרטים, תיאטרון וקולנוע.

* * *

המצב מתחיל להתבהר. תורגש הקלה במתח הרב שהיה מנת חלקכם לאחרונה. בני־הזוג יקדישו לכם יותר תשומת־לב, וינסו למלא את מישאלותיכם. ידובר רבות על נסיעה לחו"ל, וזו עשויה לצאת לפועל בקרוב. גם אם ברגע זה נראה שלא יהיו מקורות מימון לתוכנית זו, יתברר שהכסף יגיע. במקום העבודה יש להזהר מהבטחות חגיגיות שנראות מוצלחות מדי. גלו חריצות יתר בעבודתכם.

* * *

מצב־הרוח לא מעודד במיוחד בשבוע זה, רצוי למצוא זמן למנוחה ולשינה מרובה, שכן תחושו עייפות למעלה מן הרגיל. בסיכסוכים ומריבות שבהם הייתם מעורבים לאחרונה, אין ביכולתכם לשנות דברי רצוי להתרחק מהכל ולתכנן תיכנון שקט מאחרי הקלעים. עדיף לא לשתף את הידידים בתוכניות ו־לשמרן בסודיות זמן רב ככל הניתן. מבחינה כספית תוכלו להיעזר בידידיכם.

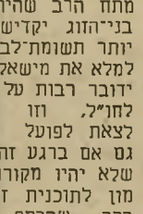

החיים החברתיים בתקופה זו מוזרים ומשונים. בשטח הרומנטי מתפתחת פרשה מעניינת, אלא שרצוי לשמור על סודיות מוחלטת ולא לגלות אפילו לבן־הזוג את המחשבות שמעסיקות אתכם בקשר לכך. אנשי־עסקים יוכלו לקצור את היבול שזרעו בעבר, ואחרים עשויים לקבל תוספת לשכרם במקום העבודה. ידיעה שתתקבל מחוץ־לארץ תוסיף מצב־רוח ותיקווה לעתיד. בני מזל גדי — עיסקו בספורט.

* * *

דאגות כספיות שהטרידו אתכם עשויות למצוא פיתרון. אלה שתיכננו נסיעה לחוץ־לארץ ותוכניתם לא יצאה לפועל ביגלל עיכובים כספיים, ישמעו בשורות טובות בקשר לכך. תוך זמן קצר הם ימצאו את עצמם מגשימים את תוכניתם המקורית. במקום העבודה צפוי קידום, אך כל זאת מבלי שאתם עצמכם תהיו מעורבים. תנו לממונים עליכם „לחזר" אחריכם. מהרומנטיקה תהנו.

* * *

קשרים עם חוץ־לארץ יגרמו שימחה השבוע. מסתמנת התקדמות־מה בקשר לתוכנית הקשורה לארץ אחרת. כדאי להשגיח בשבע עיניים ולא לוותר התפתות להצעות שנראות יותר מדי ורודות. עבודה חדשה המוצעת בימים אלה עלולה להסתעת אתכם. עדיף לדחות כל תשובה לפחות בשבועיים. עליכם להיות זהירים בכספים שלא שלכם, ולהימנע מלבקש הלוואות או לבצע עיסקות כספיות חשובות עכשיו.

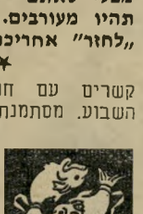

אברהם גינדי

בונה במקום היפה ביותר

ב־ראשון־לציון

רחוב הרימון פינת התומר

הבנין, בן 4 קומות בלבד, ייבנה ברמה בינלאומית המייחדת את בניני אברהם גינדי.

שפע של שכלולים בכל דירה:

- בבנין דירות 3 ו־4 חדרים.
- טלוויזיה במעגל סגור לזיהוי מושלם של אורחיך.
- לובי מפואר
- מתקני משחקים לילדים בחצר
- קרמיקה־ברצפת חדרי האמבטיה והשרותים
- ריצוף כהה בסלון ובפינת האוכל
- שיש גרנית במטבח

תנאי רכישה:

- **25,000 שקל בהרשמה**
- **40% עם חתימת החוזה**
- **היתרה במשכנתא ותשלומים חודשיים נוחים.**

לרגל המבצע יהיו משרדינו בתל־אביב, רמת־השרון ובראשון־לציון פתוחים במוצאי שבת החל מצאת השבת.

ברמת־השרון

מבצע חד־פעמי 5-5-5

לקוטג'ים בלב רמת השרון. 5 הרוכשים הראשונים יזכו בקוטג יוקרתי + 20,000 $ הנחה, מכונית אוטובינקי מודל 1982 ומינוי משפחתי חינם לקאונטרי קלוב ברמת־השרון.

אברהם גינדי

תל־אביב	רמת השרון	פתח־תקוה	ראשון־לציון
ככר המדינה ה' באייר 10	סוקולוב 84	חיים עוזר 28	הרצל 62

אברהם גינדי בונה דירות שאנשים אוהבים

בשיחות שלא־לפירסום מוסרים אנשי הצמרת את המסר האמיתי לישראל,

וראשי האופוזיציה מספרים על הזרמים התת־קרקעיים מימין ומשמאל

מצריים: מאחרי המסר

"ה מסר שלך לעם הישראלי הוא זה: השלום בין מצריים וישראל וההתקרבות בין מצריים והמדינות הערביות יכולים להתקיים זה בצד זה בעת ובעונה אחת!"

מולי ישב אחד מראשי המישטר המצרי.

כשראה את הבעת־הפנים הספקנית על פני, הוסיף: „אתן לך דוגמה מעשית. יש לנו יחסים מצויינים עם סודאן. לסודאן יש יחסים טובים מאוד עם אתיופיה. אך בין מצריים ואתיופיה קיימת איבה קיצונית. מדוע לא ייווצר מצב כזה לגבי ישראל והמדינות הערביות?"

עדיין נשארתי ספקני במיקצת. האם יסכימו מדינות־ערב להמשך תהליך־השלום המצרי—ישראלי, ובה בשעה יחדשו את יחסיהן עם מצריים?

בעל־שיחי היה מוכן לכך. „איזו אלטרנטיבה יש לסרבנים? מה הם יכולים לעשות כדי להגשים את מאווייהם בדרך אחרת?

„אנחנו, המצרים, נגיד להם: בבקשה, קדימה, נסו להשיג משהו בדרך שלכם! אנחנו נתמוך בכם בכל האמצעים הדיפלומטיים העומדים לרשותנו. רק דבר אחד לא נעשה: לא נצא למילחמה. המילחמה שזא יצאת עוד למיל־חמה, וזוהי החלטה סופית.

„אבל חוזה־השלום אינו מונע לנקוט יוזמות דיפלומטיות. הנה, היינו המדינה הערבית הקיצונית ביותר בגינוי ההפצצה הישראלית על הכור הגרעיני תמוז, ליד בגדאד. עלינו על כל המדינות הערביות האחרות בחריפות הגינוי שלנו. גינינו פעמים ללא־ספור את ההתנחלויות הישראליות בשטחים הכבושים.

„אם יש למדינה ערבית כלשהי יוזמה להשגת היעדים הערביים — מילבד המילחמה — נתמוך בה. אבל היכן יש יוזמה כזאת? מה יש למדינות הערביות להציע במקום היוזמה שלנו?"

אם כן, האם יכולה מצריים להמשיך בלי סוף במצב הנוכחי של ניתוק מהעולם הערבי?

„איזה ניתוק? אין ניתוק! זה רק נדמה. למעשה יש לנו יחסים מצויינים עם מדינות ערביות שונות, למרות שאין יחסים דיפלו־מטיים רשמיים.

„ברגע זה עובדים 200 אלף מצרים בירדן. תאר לך, בשעה זו עצמה פועלים 40 אלף מצרים בלוב. למרות כל הרעש. הם לא יכולים להתקיים בלי המצרים!"

קשר אווירי? „יש בכל יום שמונה טיסות מקאהיר לריאד. יש 10 טיסות ביום לעמאן. יש גם קשר אווירי קבוע עם סוריה, אמנם דרך קפריסין, ועם לוב, דרך מלטה."

ביום שבו התקיימה שיחה זו התפוצצה פצצה במטוס של חברת־התעופה של מאלטה, שחנה בנמל־התעופה בקאהיר. המטוס המריא מטריפולי בלוב, חנה חניית־ביניים בוואלטה שבמאלטה והמשיך במישרין לקאהיר. הפצצה הונחה, כנראה, במיטען שהוכנס למטוס בטריפולי, והיא כוונה כך שתתפוצץ באולם־האורחים בקאהיר. רק

מאת

אורי אבנרי

במיקרה התפוצצה שעה קלה לפני כן, במטוס עצמו, שהיה ריק.

(ראיתי את המטוס בנמל־התעופה. הוא נשא את „הצלב של מאלטה", בעל הצורה המיוחדת — שאינו הצלב של אבירי־ההוספיטל, שנוסד בארץ־ישראל בימי שילטון הצלבנים. אחרי חורבן ממלכת־הצלבנים בארץ עברו אבירי־ההוספיטל לקפריסין. משם עברו לאי רודוס. כשזה נכבש על־ידי התורכים, עברו למאלטה, ועכשיו זהו הסמל הרישמי של האי.)

טרור, לא מהפכה

שמעתי דברים דומים מפי דוברים רישמיים שונים, שדיברו — בשיחות שלא־לפירסום — בגילוי־לב מדהים.

לא פחות מדהים היה גילוי־הלב של אנשי־אופוזיציה מסויימים שעימם דיברתי, למרות האיסור שהטילו מיפ־לגות־השמאל על חבריהן להיפגש עם ישראלים. בעלי־שיחי אלה, שחיכו בכל רגע למעצרם בידי השילטונות, גילו אומץ־לב כפול בהיפגשם עימי בגלוי — הן כלפי חבריהם, הן כלפי השילטון.

מכיוון שלא הייתי מעוניין בהצהרות סתמיות, ביקשתי את כל בעלי־שיחי לדבר שלא־לפירסום, בחופשיות יתרה.

בתום חמישה ימים של פגישות כאלה עם אישים שונים — החל בג'יהאן אל־סאדאת הנהדרת ומשר בוטרוס בוטרוס־ע'אלי וכלה באנשי־שמאל — הצטיירה תמונה מרתקת של מצריים של היום. לא קל היה לאזן את התמונה וליצור את הפרופורציה הנכונה בין דיברי השיל־טון והאופוזיציה, ומסופקני אם מישהו מסוגל לכך בשעה זו. לא ניסיתי.

השילטון, כך נדמה, רגוע למדי. אחרי שהתנדף ההלם הראשון, ואחרי שהתברר לחלוטין כי רצח הנשיא לא היה חלק מנסיון־מהפכה, אלא מעשה של מחתרת קיצונית קטנה, חזרה השלווה.

מה כוחה של מחתרת זו בעיני השילטון? „הקנאים הדתיים הם מיעוט מבוטל," טען איש־שילטון בכיר ביותר. „הם יכולים לבצע מעשי־טרור, אך אין הם יכולים לתפוס את השילטון. בסך־הכל הם נתנו לנו סוף־סוף עילה טובה כדי לדכא אותו ביד קשה, בהסכמת הציבור כולו."

האם אין זה מדאיג שקנאים דתיים אלה מרימים מדי פעם את ראשם? „להיפך," אמר לי בעל־שיחי, „זה מוכיח שאין להם בסיס עממי אמיתי. הם הרימו את ראשם ב־1949, ב־1954 וב־1961, ובכל פעם דוכאו ביד קשה, מבלי שהדבר גרם לתופעות ציבוריות שליליות." אחרי נסיון של התנקשות בחייו, ב־1954, תלה גמאל עבד־אל־נאצר 14 מראשי האחים המוסלמים, וכלא 30 אלף מהם.

האם אמצעי־דיכוי אלה אינם בלתי־דימוקרטים? האם אינם מעידים על קיום מישטר כימעט־טוטאליטרי?

„בהחלט לא," הסביר אחד מראשי־השילטון. „בגרמניה המערבית אוסרת החוקה על קיום מיפלגה ניאו־נאצית ומיפלגה קומוניסטית. ניאו־נאצים וקומוניסטים נשלחים שם לכלא. נגד קבוצת באדר־מיינהוף בגרמניה והבריגדות האדומות באיטליה ננקטו אמצעי־דיכוי חמורים ביותר.

חזסני מובארק ל־יד תמונת קודמו: סגן מסתיר תמיד את דישחיו

אצלנו, במצריים, אוסרת החוקה בפירוש קיום מיפלגה על בסיס דתי או על בסיס של מילחמת־מעמדות. מי שמפר איסור זה, נענש. בין שני הקצוות, יכול כל אחד לעשות מה שהוא רוצה."

„לא למובארק"

ת מונה שונה לגמרי התקבלה, כמובן, מדבריהם של אנשי־האופוזיציה. קולם של אלה אינו נשמע, בדרך כלל. רבים מהם נתונים במעצר, אחרים העדיפו לצאת לזמן־מה לגלות. הוגה־הדיעות השמאלי מוחמד סיד־אחמד, האיש שכתב את הספר בהידום התותחים, שהיה הסנונית הראשונה לבוא השלום, נמצא בארצות־הברית. לוטפי אל־חולי, מראשי השמאל, שהטיף אחרי קמפ־דייוויד להחרמת הישראלים, נמצא בפאריס.

לאנשי־השמאל שנשארו במצריים ובחופש נאסרה הגישה לאמצעי־התיקשורת, ואין הם נפגשים עם זרים, קל וחומר ישראלים. פגשתי אותם בגלוי, אף שהיה ברור כי הם נתונים למעקב. רציתי לשמוע גם את הצד שלהם. נדמה לי שחשוב לציבור הישראלי לדעת גם אותו.

באותו יום, ה־11 באוקטובר, למחרת הלווייתו של אל־סאדאת, וערב קיום מישאל־העם, פירסמה מיפלגת־השמאל כרוז על הרצח ועל היורש. המיפלגה — הנושאת את השם הארוך והמוזר „מיפלגת־האיחוד הלאומית המתקדמת האיחודית" — היא מעין איחוד של שמאלנים הקרובים לקומוניסטים וחסידי־נאצר, ובראשם עומד חאלד מוחיי־אל־דין. זהו „הרב־סרן האדום" שהיה אחד החברים המרכזיים ב„מועצת הקצינים הצעירים", שחוללה את מהפכת 1952. בהלווייה ראיתי את חאלד צועד בשורה הראשונה אחרי ארונו של אל־סאדאת, שהיה יריבו אך גם חברו במועצת־המהפכה המקורית. (כל חברי המועצה שנותרו בחיים צעדו בהלווייה, מילבד אחד שסירב: חוסיין אל־שאפי, סגן ראש־הממשלה לשעבר.)

כברוז נאמר, כין השאר:

מיפלגתנו ממשיכה לפעול על פי החוקה, חופש־העיתונות וחופש הפעולה הפוליטית.

הרצח אינו דרך להשגת מטרות.

אמצעי־הדיכוי נגד האופוזיציה לא יובילו להרגעת המצב, אלא רק ליתר אלימות.

אנחנו נגד אלימות, נגד רוכים כמכשירים לדו"שיח. אנחנו גם נגד דיכוי ככור־האדם והפעלת לחץ על האופוזיציה.

אנו תובעים לשחרר מייד את אנשי־האופוזיציה.

עמדתנו הפטריוטית מחייבת אותנו להתנגד להתערבות האמריקאית בענייני־הפנים שלנו. זו באה לידי ביטוי במעשים ובהודעות של ארצות־הברית אחרי מות אל־סאדאת. האמריקאים מתייחסים אל מצריים כאל ארץ הנתונה לכיבוש שלהם. הם רומסים את כבודו של כל מיצרי.

חוסני מובארק מיהר להודיע שהוא ממשיך בכל מדיניותו של אל־סאדאת, שמיפלגתנו התנגדה לה. הוא אומר שזה יהיה עיקר פועלו.

מר מובארק הודיע שהוא ימשיך בקו של קמפ־דייוויד, הקו של פיתרון נפרד עם ישראל. הוא דוגל בהמשך התיאום עם האמריקאים, ובמדיניות הכלכלית המגבירה את העוני.

לאור עובדות אלה, אין לנו מנוס מלהגיד „לא" למובארק ולא למועמדותו לתפקיד נשיא־המדינה. אין זו עמדה אישית נגד המועמד, אלא התנגדות לתוכנית שהוא הכריז עליה.

מיפלגתנו רוצה שהמועמד לתפקיד זה יהיה בעל עמדה חדשה, שיגן על עצמאותנו, כבודנו, קירבתנו לאחים הערביים, הגשמת התחייבותנו כלפי העם הפלסטיני וזכותו למדינה משלו, והדמוקרטיה האמיתית.

על מיפלגתנו להיות מוכנה לכל דו־שיח מדיני בעתיד על דרישות אלה.

עד כאן לשון הכרוז, שלא פורסם, כמובן, באמצעי־התיקשורת במצריים. הוא נמסר לי בצורת עלון משוכפל.

באותו יום פנה כמאל מוראד, איש מיפלגת־הימין הליברלית, אל מיפלגת־השמאל בהצעה להקים חזית לאחדות לאומית של שלושת מיפלגת־האופוזיציה החוקיות, לשם תמיכה במובארק. מיפלגת־השמאל התנגדה לכך, ורק שתי האחרות (מיפלגת־העבודה הסוציאליסטית והמיפלגה הליברלית) פירסמו הודעת־תמיכה במועמד היחיד.

„בכלא כמו כלב"

ה אם נכונה הטענה כי השמאל משתף פעולה עם המוסלמים הקנאיים?

איש־האופוזיציה הכחיש זאת, ועשה הבחנה. „סירבנו לכל שיתוף־פעולה עם הקנאים המוסלמיים, אפילו נגד הסכמי קמפ־דייוויד," אמר בעל־שיחי.

„אנחנו בעד השלום עם ישראל. אתה יודע זאת, כי ראית אותנו הרבה שנים לפני יוזמת סאדאת.

„אבל אנחנו בעד שלום יציב וצודק, ובעד מדינה פלסטינית שתקום לצד ישראל. ואילו המוסלמים הקנאיים מתנגדים ליהודים. עורך הביטאון של האחים המוסלמיים כתב אחרי קמפ־דייוויד: ‚מדוע אנחנו נגד? מפני שהקוראן תוקף את היהודים!' עם אנשים כאלה אין לנו לשון משותפת, ואיננו משתפים פעולה עימם.

„באחד בספטמבר פירסמנו, בביטאון שלנו, מאמר על כרוז של המוסלמים הקנאיים. ניתחנו את הכרוז ושללנו אותו. אך עורך הביטאון שלנו נאסר.

„יש להבחין בין המוסלמים הקנאיים והמוסלמים המתונים. עם אלה אפשר לשתף פעולה."

מה כוחם של הקנאים?

„הם מבודדים," השיב בעל־שיחי השמאלי, „כי הם אומרים שכל המצרים האחרים הם כופרים. לפי התפיסה שלהם, שליט־המדינה אשם בכל תופעות־הכפירה, כי הוא נושא באחריות לכל המתרחש במדינה. משום־כך החליטו לרצוח את סאדאת."

ובכל זאת, מניין להם הכוח לבצע מזימה כזאת?

טען בעל־שיחי: ב־1974 עודד שירות־הביטחון המיצרי את המוסלמים הקנאים בקמפוסים, כדי לעצור בעד השמאל והנאצריסטים, שעשו שם חיל.

אך אין זו הסיבה העיקרית להתחזקות הדתיים. יש לכך סיבות עמוקות יותר.

„מה אנחנו יכולים להציע לחברים שלנו?" שאל איש־השמאל. „רק סבל וייסורים. הם עלולים להיעצר, להיזרק ממישרותיהם בעיתונים, בבתי־הספר ובאוניברסיטות. אנחנו דורשים הרבה ולא מבטיחים דבר.

„ואילו הקנאים המוסלמיים אינם דורשים, אלא מציעים פרס: כל מי שמת על קידוש אללה, הוליך ישר לגן־עדן. זה כתוב בקוראן: אנמא נען עליכום באי־שחאדה. אני מציע לך כמתנה את הזכות להחרג למען אללה.

„מכאן כוחם. אך מה שקרה באיראן פוגע קשה בתדמיתם של הקנאים."

הקנאים שבקנאים הם אנשי האירגון שהרג את אל־סאדאת, אל־תכפיר ואל־הג'רה. תורתם היא פשוטה: „מי שאינו נוהג לפי כללי הקוראן, הוא כופר." מטרתם היא לפרוש מציבור הכופרים, עד שיהיו די חזקים כדי לחזור

מישמר של שומרים בכניסה לבית־מישרדים במרכז קאהיר: אין פחד

מצריים: מאחרי המסך

(המשך מעמוד 23)

ולערוך את מילחמת־הקודש, הג׳האד. זהו הרעיון של ההג׳רה — ההגירה של מוחמד ממכה למדינה, שם אירגן את כוחו וחזר וכבש את מכה.

בראש האירגון עומד אמיר — אמיר אחר־אל־זמן, נסיך־סוף־הזמן. הקנאים מאמינים כי סוף העולם קרוב. לפני כן צריכים המוסלמים לנצח. התחזיק כוזל את חורבן ירושלים, מזבר מיסגד אל־אקצה.

אל־סאדאת התייחס במשך זמן רב בסלחנות רב לקנאים אלה (כשם שמנחם בגין מתייחס בסלחנות הרת־אסון לאנשי גוש־אמונים), אך לאחרונה החל שונא אותם, והעליב אותם אף מעל למידה.

כך תקף פומבית את אחד המטיפים המוסמכים ביותר, השייח׳ מחלאווי. „עכשיו הוא נמצא בכלא כמו כלב!״ הכריז סאדאת, אחרי שהשייח׳ העליב אותו.

איחוד האופוזיציה?

א נשי־האופוזיציה אינם מכחישים כי העם המיצרי תמך רובו ככולו ביוזמת־השלום של אנוור אל־סאדאת.

התפרצות השימחה ההמונית, עם שובו של אל־סאדאת מירושלים, היתה אמיתית וכנה, גם לדעתם. „העם המצרי רוצה בשלום,״ הם קובעים.

אולם מאז קרה משהו, לדעתם.

מדוע?

אל־סאדאת הנחיל לעם את שימחת־השלום תודות לשלוש הבטחות: שהשלום יביא לשיחרור המולדת מכיבוש זר, לרווחה ולדמוקרטיה.

לדעת האופוזיציה, כל שלוש ההבטחות לא התממשו.

במצריים קיים מישטר צבאי מאז מילחמת־העולם השניה. רק פעם אחת, בתקופה של 1950/51, בוטל החוק הצבאי, המבטל את החרויות הדמוקרטיות. מייד לאחר מכן הוטל שוב. כתירוץ שימשה תמיד המילחמה בישראל. לכן קיוו המצרים כי השלום יחזיר את הדמוקרטיה, סוף־סוף, על כנה.

אך דווקא לאחרונה נקט אל־סאדאת בשורה של פעולות, שביטלו את החרויות הדמוקרטיות עוד יותר. לפני מותו נעצרו 1635 איש, רובם קנאים מוסלמיים אך גם כמאה אנשי־השמאל. 63 פרופסורים ו־67 עיתונאים הודחו ממישרותיהם. אגודת העיתונאים ואגודת עורכי־הדין הועמדו תחת פיקוח.

מדוע זה נעשה?

לדעת רבים, פעל אל־סאדאת מפני שנודע לו כי יש תכונה להקמת חזית משותפת של כל גורמי האופוזיציה.

אל־סאדאת חשש שמא יצטרפו לחזית אחידה כזאת הקנאים המוסלמיים, האחים המוסלמיים, מיפלגת־האיחוד השמאלית, מיפלגת־העבודה המתונה, המיפלגה הקומוניסטית (הפועלת במחתרת), ראשי הכנסיה הקופטית ומיפלגת־הוופד (שגם היא בלתי־חוקית).

יוזם הקמתה של החזית היה המנהיג הדקשיש של מיפלגת־הוופד, סראג אל־דין, שהיה דמות חשובה עוד לפני מהפכת 1952. מיפלגת־הוופד הבורגנית־ימנית היתה המיפלגה העממית ביותר לפני המהפכה.

לא רק הדמוקרטיה לא הוחזרה על כנה אחרי קמפ־דייוויד, לטענת האופוזיציה, אלא גם לא הרווחה. זוהי, אולי, הנקודה החשובה ביותר.

בצאתו לדרך השלום יכול היה אל־סאדאת לנהוג כווינסטון צ׳רצ׳יל ולהבטיח קשיים וייסורים. תחת זאת הודיע כי השלום יביא על מצריים רווחה שלא היתה כדוגמתה, ויאפשר סוף־סוף את שיקום הארץ כולה.

הדבר לא התרחש. התמיכה האמריקאית המאסיווית הספיקה רק כדי לפצות את מצריים על אובדן התמיכה הסעודית המאסיווית.

יש דיעות שונות על המצב הכלכלי במצריים. האופוזיציה טוענת שהמצב הוחמר בשנים האחרונות. הרבה אנשים ברחוב אמרו לי המצב הוטב בהרבה. ניכר שיש השקעות זרות רבות, וכי רבה הבנייה בעיר. גם התחבורה השתפרה בשנים האחרונות.

אך יתכן כי זהו עניין של זווית־הראייה. כפי שאמר לי נהג־מונית, ששיבח את אל־סאדאת: „בימי אל־סאדאת, מי שרצה לעבוד — יכול היה להרוויח ולשפר את מצבו. הרבה אנשים הסתדרו. אך הבטלנים, המשתמטים מעבודה, נשארו עניים כמו שהיו.״

או, במלים אחרות: המישטר של אל־סאדאת, בייחוד מאז השלום, שיפר את מצבה של שיכבה חברתית מסויימת. האופוזיציה קוראת לזה שחיתות ואי־צדק, בעוד שבני השיכבה הזאת מרוצים מן המישטר ותומכים בו בכל ליבם.

הנשק העיקרי בידי האופוזיציה הוא נושא, שעורר עד כה תשומת־לב מעטה מאוד בישראל, אף שיש לו חשיבות רבה מאוד לגבי העתיד.

זהו הכוח הרב־לאומי בסיני.

בישראל זה נראה כענין שולי. יהיה בסיני כוח של אמריקאים, שישתתפו בו גם בני כמה עמים אחרים.

אז מה?

אולם לכוח הזה יש משמעות רבה מאוד.

קודם כל, הוא יבטיח את השלום יותר מכל גורם ממשי אחר. כי את הכוח הזה אי־אפשר לסלק. על פי ההסכם, כל אחד משלושה השותפים — מצריים, ישראל וארצות־הברית — יכול להטיל וטו מוחלט על כל החלטה לסלק את הכוח.

כתיאוריה, גם אם מצריים וישראל יחליטו לבטלו, אך ארצות־הברית תרצה בהמשך קיומו, יישאר הכוח עד כמו לצמיתות.

מבחינת השלום, זוהי עובדה חשובה. כל נסיון להפר בכוח את הסכם־השלום, מצד ישראל או מצד מצריים יביא מייד להיתקלות צבאית בכוח אמריקאי. שיקול זה יהווה הרתעה חזקה מאוד מפני כל הפרה.

אך האופוזיציה המצרית מנסה לנצל את הנושא הזה כדי לנגן על אחת הנימות הרגישות ביותר בנשמה המצרית: השינאה לכיבוש זר.

הכוח יחנה כולו על אדמה מצרית, בסיני. לא יהיה כוח דומה בישראל — וספק אם דעת־הקהל הישראלית היתה סובלת הצבת כוח כזה, בתנאים כאלה, על אדמת ישראל.

מצריים השתחררה רק בשנות ה־50 מן הבסיסים הבריטיים באיזור־התעלה, אחרי מאבק שנמשך שלושה

(המשך בעמוד 42)

חופש לחלמידים: לרגלי הפיראמידות של גיזה צוהלים הילדים

יש לי שני ילדים ופלדלת

אני לא מוכנה להסתפק בפחות.

יכולתי לקנות דלת בטחון זולה.

יכולתי למצוא דלתות במחיר נמוך ב-5%, 15% ועד 25% ממחיר הדלת שקניתי.

אבל, כשמדובר בבטחון בני משפחתי, אני לא מוכנה לשום פשרות. בדקתי דלתות בטחון של מספר יצרנים וגיליתי דברים מדהימים:
קודם כל, דלתות הבטחון המיוצרות כיום בארץ הן **חיקוי** של דלת אחת: פלדלת של רב-בריח.

שנית: התברר לי כי מיליוני אנשים, בישראל ובעשרות מדינות בעולם משתמשים יום יום במוצרי רב-בריח.
ואין זה פלא. לרב-בריח, היצרן הראשון והותיק ביותר של דלתות בטחון, מחלקת תכנון ופיתוח מתקדמת, השומרת על העדיפות הטכנולוגית של מוצרי רב-בריח על פני כל האחרים.

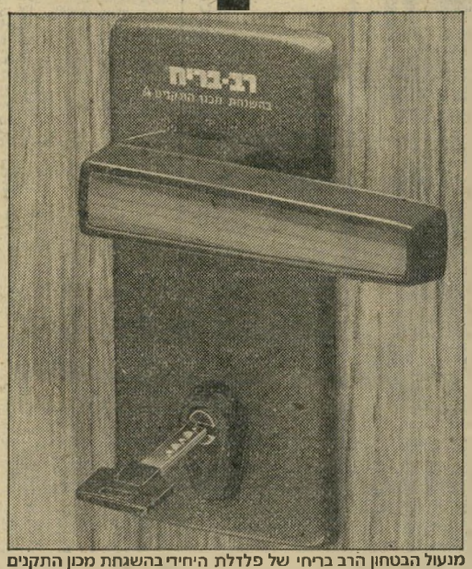

מנעול הבטחון הרב בריחי של פלדלת היחידי בהשגחת מכון התקנים

שלישית: רק לפלדלת של רב-בריח מנעול בטחון רב-בריחי המיוצר בהשגחת מכון התקנים – עובדה בעלת חשיבות מכרעת.

דבר נוסף שהתגלה לי הוא כי לרב-בריח 200 טכנאים מקצועיים עם מכוניות שירות אשר בכל אחת קשר אלחוטי, אל כל אחד מ-13 מוקדי שירות והתקנה בכל רחבי הארץ.

דלת בטחון קונים רק פעם בחיים. דוקא משום כך, חשוב להקפיד לקנות אותה מהחברה האחראית, המנוסה והאמינה ביותר.

איננני מספיק עשירה כדי לרכוש חיקויים זולים.

קניתי פלדלת. כי פלדלת יש רק אחת.

פלדלת

עוד פריצת דרך בטכנולוגיה.

רב-בריח®
אתה בידיים טובות

ת"א: 03-283166 (3 קווים)
ר"ג: 03-722111 (3 קווים)
חולון: 03-844145 (3 קווים)

חיפה: 04-725114 (3 קווים)
קריות: 04-725111 (3 קווים)
רחובות, אשדוד: 73198, 054-73111

טבריה: 067-20024
נתניה-חדרה: 053-34688
כ"ס-השרון: 053-32490
פ"ת: 03-919383
ירושלים: 02-533261 (3 קווים)
באר שבע: 79516, 057-76840
אילת: 059-72750

הצעירים של דניש
יפים, קלים ונוחים... גם לכיס

YOUNG DANISH

הקו הצעיר של דניש:
סדרת רהיטים באיכות גבוהה ובעיצוב מעניין לאנשים עם טעם טוב ותקציב מוגדר.
"הצעירים" של דניש נאמנים לרמת האיכות הידועה של דניש, אך אינם יקרים.
קל לשמור עליהם, טוב לחיות איתם ו... לגדול איתם.
המחירים המופיעים במודעה הינם בשיטת "שלם וקח".
לנוחותכם גם אפשרות רכישה ב-3 תשלומים או ב-6 תשלומים (בתוספת קטנה למחיר).
לפניכם רק מספר דוגמאות - כדאי לכם לבוא ולראות את כולם!

מזנון מודולרי COMBI,
בעיצוב שוודי,
צבוע לק לבן, מתאים לחדרי מגורים,
ספריות, חדרי ילדים, לסטריאו ולבר.
המחיר: 9,910.- ש'.

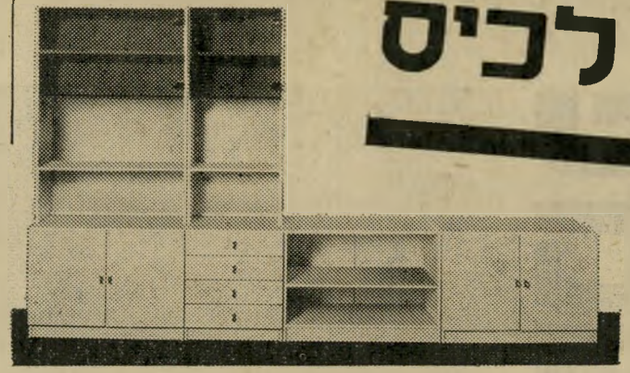

BIBA - מיטה זוגית ו-2 שולחנות לילה תואמים,
עשויים עץ אורן מסיבי (לא כולל מזרון)
המחיר: 7,040.- ש'.

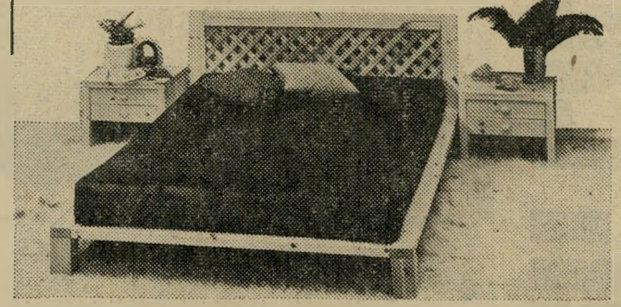

פינת ישיבה BONNY, עץ אורן מסיבי, נוח ושימושי, עם כריות מתהפכות,
ספה דו מושבית, תלת מושבית וכורסא (ניתן לרכוש כל יחידה בנפרד)
המחיר: 11,070.- ש'.

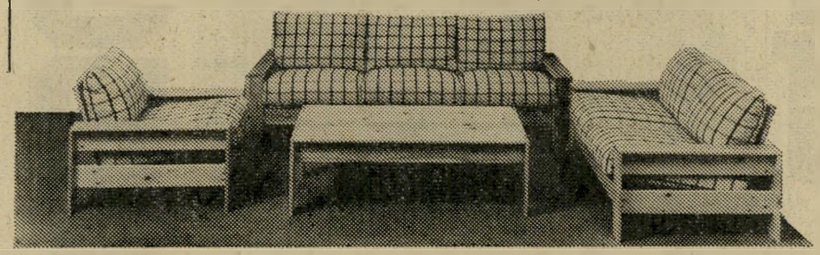

שולחן אוכל דגם 17, עשוי עץ אורן ומשטח עליון רחיץ, ניתן להארכה
עם 4 כסאות מיובאים מאיטליה.
המחיר: 4,910.- ש'.

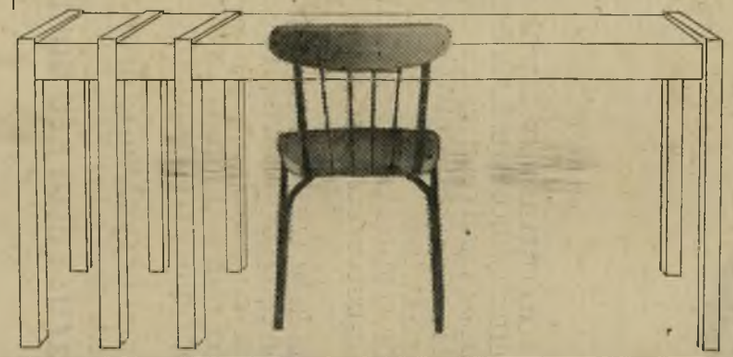

פינת אוכל ביליס, הכוללת שולחן ושני
ספסלים בעיצוב כפרי מעץ אורן מסיבי.
עכשיו במחיר מיוחד: 2,140 ש'.

דניש

רמת גן: דרך ז'בוטינסקי 104
ירושלים: רח' הסורג (ע"י ביטוח לאומי)
חיפה: ככר סטלה מאריס, הכרמל הצרפתי
תל אביב: כיכר המדינה, פינת ויצמן
אילת: מרכז מסחרי, צופית עילית
באר שבע: רח' החלוץ 104.

חשבון עובר ושב

מאת שבתאי פרנקל

להלן הודעה רישמית

ולהלן ההודעה הרישמית שפירסם ראש ממשלת בלגיה:

„אנו דוחים בשאט־נפש את כל הרמזים על כך שמישטרת מדינתנו המלכותית לא עושה את כל המאמצים הדרושים למציאת המתנקשים שביצעו את ההתנקשות הנפשעת באנטוורפן. אדרבא: בעניין זה מתנהלת עתה החקירה הגדולה ביותר בתולדות בלגיה. הממונה על החקירה הואיל להודיעני כי אלפי שוטרים, חוקרים וזרועות ביטחון משתתפים בחקירה זאת. אבל מה החיזון? החקירה מסובכת וקשה, ועלול לעבור זמן־מה עד שיימצאו הרוצחים. הנה, אפילו במדינת ישראל, ששירותי הביטחון שלה ידועים באיכותם, מתנהלת עד היום החקירה הגדולה ביותר בתולדות הציונות, למציאת המתנקשים בראשי הערים בגדה המערבית. ואותם כבר מצאו?"

האיש שצדק כימעט תמיד

הלך לעולמו האיש שצדק תמיד, וטעה רק לפעמים.

הוא צדק כאשר נולד בדגניה. דגניה היתה המקום הנכון להיוולד בו. הוא צדק גם כשנולד לשמואל ולדבורה. הם היו ההורים המתאימים.

הוא צדק כשעקר עם הוריו לנהלל ולמד בבית־הספר לבנות, שם הכיר את רות שוורץ שהיתה שידוך מתאים.

הוא צדק כשהצטרף להגנה, אך טעה בפעם הראשונה כשהלך ללמוד אנגלית בלונדון. הטעות לא הוזכרה הרבה פעמים בביוגראפיה שלו.

הוא טעה שוב כשהלך לפעולה ההיא בסוריה. הטעות עלתה לו בעין.

הוא צדק כשהפך להיות חסיד נלהב של בן־גוריון. זה לא הזיק לו אף־פעם.

הוא טעה כשבחר בקאריירה צבאית. אילו נשאר בשירות המיפלגה היה מתקדם הרבה יותר מהר, ואולי היה נעשה אפילו ראש־ממשלה, בעזרת בן־גוריון.

הוא צדק כשתיכנן את מילחמת סיני עם הבריטים והצרפתים. וההוכחה: הוא קיבל אות הצטיינות צרפתי גבוה. וכתב רב־מכר על המילחמה ההיא.

הוא צדק כשהצטרף למפא"י אחרי שיחרורו מצה"ל, וצדק כשנעשה שר־חקלאות. במדינת ישראל — ורק בה — יכול שר־חקלאות להפוך לשר־ביטחון. את הלקח הזה למד אריאל שרון, ואולי גם שימחה ארליך מקווה. אם שימחה ארליך יכול להיות שר־חקלאות, הוא יכול להיות גם שר־ביטחון.

הוא טעה כשהלך עם בן־גוריון לרפ"י. מזה הוא למד שהנאמנות אינה הדבר הכי חשוב בחיים, ויישם את הלקח הזה היטב כשבגין קרא לו, תריסר שנים מאוחר יותר.

הוא צדק כשיצא לסקר את מילחמת ויאט־נאם מהצד האמריקאי שלה. כל עיתונאי יודע שטוב לסקר את המילחמה מהצד המפסיד.

הוא טעה כשהסכים לקבל את מישרת שר־הביטחון לפני מילחמת ששת הימים. עוד גימגום אחד של לוי אשכול — ונשות וינדזור העליזות היו עושות ממנו ראש־ממשלה.

הוא צדק כשהקים את העיר ימית, ויעד לה נמל עמוק־מים. המקום שם מתאים מאוד לנמל עמוק־מים, וימית היוותה במשך כמה שנים טובות חיץ יוצא־מן־הכלל טוב בין חצי־האי סיני, ובין יתר חלק המדינה.

הוא צדק כשאמר ששארם־אל־שייח' חשובה יותר משלום. רק מי שהשתכשך במים התכולים ההם יודע שאם יש דבר שהוא יותר חשוב משלום, אז זה זה.

הוא טעה כשלא פקד לגייס את המילואים. אילו גוייסו המילואים היו המצרים והסורים דוחים את פתיחת המילחמה, אולי, ואז היו קוראים לה מילחמת חנוכה, ולא מילחמת יום־הכיפורים. זה היה המחדל שלו.

הוא צדק כשלא התפטר מייד אחרי המחדל ההוא. אם גולדה מאיר לא התפטרה, לא היתה שום סיבה שהוא יתפטר.

הוא טעה כשפרש לבסוף מתפקיד שר־הביטחון. במדינת ישראל אין טעות נוראה יותר מן הפרישה מתפקיד.

הוא צדק כשעזב את המערך והצטרף לממשלת בגין. כבר הוסבר מדוע.

הוא צדק כשהסכים לפינוי העיר ימית ובנותיה תמורת שלום. הוא צדק גם כשהסכים לפינוי שארם־אל־שייח' תמורת שלום. פיתאום הוא הבין שאפשר להישאר גם בלי ימית ושארם־אל־שייח' וגם בלי שלום. אז מוטב שאם נשארים בלי, לפחות שנרגיש עם.

הוא טעה כשהתפטר ממשלת בגין. אילולא התפטר, היה יכול להיות שר עד עצם היום הזה, וידוע ששרים חיים יותר במדינת ישראל.

הוא טעה כשהלך בתל"ם. אולי הוא חשב שהוא יכול להצליח במקום שבו נכשל בן־גוריון, כשהלך עם רפ"י נגד מפא"י. אבל לבן־גוריון היה משה דיין, ולמשה דיין היה רק ייגאל הורביץ. בן־גוריון עם משה דיין קיבל 10. משה דיין עם ייגאל הורביץ קיבל שניים. זה המצב.

הוא לא צדק ולא טעה כאשר מת. ינוח בשלום על מישכבו, האיש שטעה כימעט בכל פעם שצדק, וצדק כימעט בכל פעם שטעה.

איש לא רציני

אמרו לי מקורות מוסמכים מאוד שמאז שנגמרו הבחירות לכנסת הודיע הרב חיים דרוקמן תריסר (12) פעמים להנהגת המפד"ל שהוא עוזב אותם, פורש מהם, מתפלג משם, הולך לו, זונח את המיפלגה, יוצא ממנה, מסתלק לו, וכולי.

אלא מה, הוא רק מודיע. אז מה, יגידו לי בוודאי מקורביו של הרב, אסור

לחודיע? וכל דבר שאומרים צריך לעשות? והוא הראשון בהיסטוריה שמאיים לעזוב ודווקא נשאר? הכל אפשר להגיד, אבל אני מצידי, דווקא מקווה שהרב סוף־סוף יעשה מעשה. זה ביגלל שאני כה אוהב את המפד"ל, וכבר הוכח שכמה שהמפד"ל קטנה יותר היא חזקה יותר, וחוץ מזה התערבתי עם מישהו על בקבוק קוניאק שדרוקמן יעזוב, אז אני מקווה. תמיד צריך לקווות.

עוד מלחין חשוב

קטע מהסימפטיה של אקסל

אני במוסיקה לא מבין שום דבר, ואפילו פחות מזה. לעומת זאת למדתי פעם על בשרי את הקשר בין מוסיקה ופוליטיקה. זה היה כשתיזמורת הנוער ורודת־הלחיים של דרום־אפריקה ערכה סיבוב הופעות בארץ לפני כמה שנים, והחתום מימין למעלה התלווה לכמה בחורות ובחורים שנכנסו לאולם „וויז" שבאוניברסיטה העברית בירושלים, ושמרו את השיר „אנו נתגבר" שהתיזמורת ורודת־הלחיים ניסתה לנגן. בסוף באו כמה עשרות חובבי־מוסיקה תרבותיים והפליאו בנו את מכותיהם וגם קרעו לי את המקטורן.

ולמה אני מספר את הסיפור הזה? לא ביגלל ואגנר, אלא ביגלל האוניברסיטה העברית. אחרי שהאוניברסיטה הזאת הואילה לארח את תיזמורת הנוער של דרום־אפריקה, היא הואילה גם להעניק תואר של דוקטור כבוד לאדון אקסל שפרינגר, איל־עיתונות גרמני ידוע, ידיד טוב במיוחד של האדונים פרס ובגין, שהוא ועיתוניו התנגדו למישפטי הנאצים, לאחר מילחמת העולם ה־שנייה. גם היום, דרך אגב, לא מטיפים עיתוניו של האדון אקסל לאחוות־עמים מי־יודע־מה. נכון שיש לאדון אקסל פינה חמה בלב לישראל. אז מה, גם לפרנץ־יוזף שטראוס היתה. וגם ריכארד ואגנר, אילו חי איתנו היום, מי יודע אם לא היתה לו פינה.

אבל אקסל שפרינגר מוצא לו גם זמן לחבר תווים, ואפילו מוסיקה טובה לפי קני־מידה אובייקטיביים בהחלט. ונניח — רק נניח — שהתווים האלה מגיעים לידי התיזמורת הפילהרמונית שלנו, וזו היתה מחליטה לנגן אותם. ונניח — רק נניח — שלקונצרט הבכורה היו מזמינים את האדונים שימעון פרס, מנחם בגין, אורה נמיר ורוני מילוא. הם היו באים? מישהו היה בא להפגין? אני רק שואל.

אם מישהו רוצה להסיק מכל הבלה־בלה הזה שאני נגד ואגנר בפילהרמוניות או בעד ואגנר בפילהרמוניות, הוא קופץ למסקנות נחפזות. אני בעצמי לא בטוח. כבר אמרתי שכל הסיפור לא שייך לזה, אלא לאוניברסיטה העברית. משום מה לא ראיתי שם מפגינים מחוגי רוני מילוא ואורה נמיר כשאקסל זכה לקבל תואר של דוקטור־כבוד.

קאנקון: הדרום על המפה

יש די הרבה אירוניה בעצם קיומה של פיסגת צפון־דרום השבוע בקאנקון, מכסיקו. בין 22 ראשי המדינות שבאו לפתיחת הוועידה היו גם נשיא ארצות־הברית, רונאלד רגן וראש ממשלת בריטניה, מארגרט תאצ'ר. שניהם מאמינים קיצוניים בחוסר החשיבות של הדיאלוג הזה. הם נגררו אליו באי־רצון, אחרי שיוזמתו של וילי בראנדט הפכה ממיסמך אוטופי לגורם פוליטי בעל מומנטום בינלאומי, שאי־אפשר להתעלם ממנו.

קשה להעריך מה יעלה בגורל ההידברות שתתחיל בוועידה, ואם יהיה לה המשך. כדאי לזכור את ארבע הגישות העיקריות לנושא יחסי הצפון התעשייתי והדרום המתפתח הרווחות כיום בעולם:

הגישה המערבית־שמרנית — אישים כמו רגן ותאצ'ר רואים בעולם השלישי נטל על המערב, אבל גם מקור לניצול ולצבירת רווחים עבור החברות הגדולות בעולם הרכושני. הסיוע למדינות המתפתחות הוא פוליטי־טאקטי, כחלק מהמילחמה הקרה הקובעת בעיניהם (המאבק מיזרח — מערב).

השמרנים נוטים ליחס כמעט גזעני לעמי העולם השלישי ולשיתוף פעולה עם דרום־אפריקה. השקפה זו

וילי בראנדט
איש העשור?

מחזקת דווקא את הסובייטים בעולם השלישי, ולכן יש גם שמרנים המסתייגים מסיוע למדינת האפרטהייד, כמו שר־החוץ הבריטי, הלורד קארינגטון. השמרנים חותרים להרחבת היזמה הפרטית ומעורבות, מה שמכונה „שוק החופשי" בעולם השלישי.

הגישה המערבית־ליברלית — מיוצגת לא רק על ידי סוציאל־דמוקרטים, כמו וילי בראנדט וברונו קרייסקי, אלא גם על ידי סוציאליסטים כמו פרנסוה מיטראן ושמרנים מתונים, כמו הבריטי אדוארד הית. הליברלים רואים בבעיית הדרום עניין הומניטארי ופוליטי כאחד. הם דוגלים בהעברה מאסיבית של הון, משאבים, כוח־אדם מיומן וידע מהצפון אל הדרום.

וילי בראנדט דוגל, למעשה, לכינונה של מדינת־סעד עולמית שתפעל על־פי עקרונות סוציאל־דימוקראטיים מובהקים. היא וחבריו רואים במיסוד הסיוע לדרום, ובמיגור הרעב והבורות, גם מעין תעודת־ביטוח למערב. המצב הנוכחי עלול להביא לשואה עולמית ולפגוע, בסופו של התהליך, גם בכלכלה המערבית. למערב התעשייתי יש אינטרס בקיומו של שוק מפותח ומתוחכם יותר בדרום. הניצול הגס של כוח העבודה הזול בעולם השלישי משחק לתוך ידי הסובייטים ומחזק את המגמות הראדיקליות.

הגישה הסוציאליסטית־נייטראליסטית — גישה זו מאפיינת את המבקרים הרדיקאליים של תוכנית בראנדט במערב ובקרב המנהיגות הנייטראליסטית בעולם השלישי. מבקרים אלה רואים ביוזמת בראנדט את קרש ההצלה האחרון של הסדר הרכושני בעולם. מדינת־הסעד העולמית תמנע מהפכה מיבנית אמיתית, הן במערב והן בעולם השלישי, תנציח את הקאפיטליזם ותסתבך בסתירות הפנימיות, המאפיינות את הסוציאל־דימוקראטיה. החברות העל־לאומיות, השולטות למעשה בוושינגטון, יכשילו כל יוזמה וכל צעד שאינו תואם את האינטרס שלהם.

עם זאת רואים הנייטראליסטים בתוכנית צעד חשוב קדימה. העברת משאבים לעולם השלישי מהווה צעד מתקדם כשלעצמו. הכשרת כוח־אדם מיקצועי ונאור תקדם את היסודות המהפכניים, ותקטין את התלות במעצמות־העל. גם את הדוקטרינות היפות והנכונות ביותר אין לבנות על גבם של תינוקות רעבים. יש לקבל את הסיוע, גם אם הוא ניתן ממניעים הראויים לביקורת.

הגישה הקומוניסטית־סובייטית — הדיאלוג צפון־דרום איננו אלא תעמולה אימפריאליסטית. האינטרס הסובייטי מעדיף, לפחות בזירת העולם השלישי, את גישת רגן על זו של בראנדט. סיבלם של הילדים הרעבים

באמריקה הלאטינית או באפריקה אינו מדיר שינה מעיניהם של ראשי הקרמלין. גם הם, כמו רגן, רואים בדרום שדה קרב איסטרטגי במילחמה הקרה החשובה באמת, מלחמת מיזרח־מערב. מנקודת ראות זו משמשים הסבל והשיגאה, המוצדקת, לארצות־הברית בעולם השלישי, נכס מדיני של ממש לסובייטים, הידועים, אגב, בידם הקפוצה כלפי המדינות המתפתחות. ההאשמה הסינית שהסובייטים מעניקים לעולם השלישי חלק מיזערי מההכנסה הלאומית שלהם היא נכונה.

עצם קיום הוועידה מהווה ניצחון עצום לווילי בראנדט. אם יגשם אפילו חלק קטן מתוכניתו (שתוארה בהרחבה במדור זה, באורח בילעדי בישראל, מייד עם פירסומה לפני כשנה וחצי) יהיה בראנדט לא רק איש השנה, אלא איש העשור: אישיות שניחנה בדמיון ובכושר פעולה ששינו את מהלך ההיסטוריה.

יוון:
בעיקבות מיטראן

ניצחונה הסוחף של מיפלגת השמאל פאסוק ביוון הוא, לדעת רוב המומחים, המשך ישיר למיפנה הסוציאליסטי שחל השנה בצרפת של פרנסוה מיטראן.

ראש־הממשלה החדש, אנדריאס פאפאנדריאו (62), כלכלן חניך קליפורניה, שהפך בעשור האחרון למארכסיסט ולניניסט מובהק, ינקוט, ככל הנראה, במדיניות מתונה. הפאן־הלניזם שלו — שבהקשר היווני אינו אלא מילת צופן למדיניות אנטי־טורקית — אינו שוביניזם צר.

פאפאנדריאו רואה בניתוק מנאט"ו, לפחות לטווח ארוך, גם אינטרס לאומי יווני וגם עמדה אינטרנציונליסטית. עניין סילוק הטילים הגרעיניים מיוון הוא דחוף יותר, ובעניין זה צפוי עימות מיידי בין המישטר החדש ביוון ובין ארצות־הברית. פאפאנדריאו מאמין שלהשקפותיו צפוייה עתה עדנה בתרבות הפוליטית החדשה הצומחת במערב־אירופה.

עמדת פאסוק בנושא השוק־האירופי־המשותף היא, בעיקרה, פרגמאטית. המשק היווני אינו מוכן, עדיין, לעקרונות התחרותיים המאפיינים את השוק. יש לבגות את יוון בסיוע הקהילה האירופית, אך ללא שיעבוד לאינטרסים של ארצות בעלות משק תעשייתי מפותח.

פאפאנדריאו אינו פרו־סובייטי, ויחסיו עם המיפלגה הקומוניסטית הפרו־סובייטית (יש גם מיפלגה אירו־קומוניסטית) הם מתוחים. עם זאת, רואים הסובייטים בניצחונו משום חיזוק המגמות, הרצויות בעיניהם, של ביקורת הולכת וגוברת על ארצות־הברית באירופה.

משקיפים יווניים החיים בישראל סבורים שפאסוק נהנתה בעיקר מחולשתו של ראש־הממשלה הימני שהובס, גיאורג ראליס. הם מתארים אותו כמעין שימחה ארליך יווני. לדעתם, אין הפעם לצבא היווני, חרף נטיותיו לימין, אופציה להפיכה. פוטש נוסח צ'ילה יתכן ביוון רק אם תחליט ארצות־הברית לחזור על התרגיל. בשלב

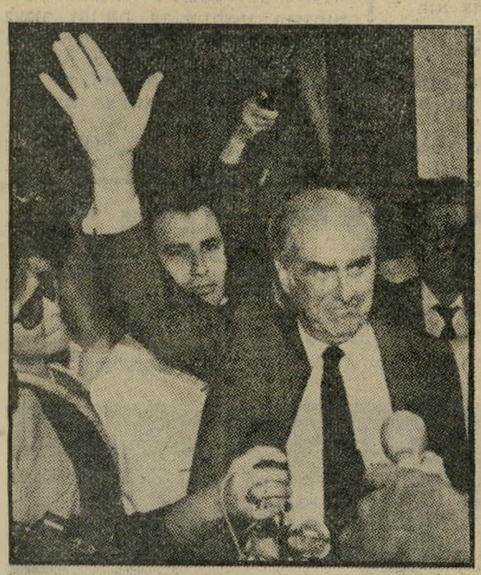

מנצח פאפאנדריאו
בין תיקווה לאכזבה

זה אין הדבר נראה מציאותי, בעיקר נוכח אפשרות היווצרותו של ציר יווני־צרפתי, שישען על בסיס אידיאולוגי משותף.

התרבות הפוליטית היונית סובלת מהיעדר דור המשך ראוי לשמו. גם פאסוק סובלת מפער דורות, שאפילו מינוייה של מלינה מרקורי לתפקיד שרת החינוך והתרבות לא יגשר בקלות על פניו.

כבר השנה יתחיל פאפאנדריאו בביצוע תוכניות הלאמה, ביעור הבערות, מילחמה בזיהום הסביבה ושיפור מרחיק לכת של שירותי הבריאות. המיבחן שלו יהיה בביצוע. הביורוקראטיה היוונית ידועה לשימצה בכל אירופה. פקידים בכירים רבים היו רוצים להכשיל את פאסוק. ניצחונו של פאפאנדריאו יכול להיות המשכו של תהליך, וגם אכזבה קשה לדור חדש של צעירים אירופיים, המייחלים למיפנה שמאלי.

„המנודים – כולם מצליחים"

כיסוי וניתוח חדשות־חוץ היו מאז ומתמיד נקודת התורפה העיקרית של היומון הארץ. בשבועות האחרונים ירד שוב הארץ לנקודת שפל מעוררת דאגה. הכתב הוותיק בלונדון, אלפרד שרמן (אלף שם), שהפך ליועץ קרוב של מארגרט תאצ'ר, פירסם השבוע סידרת כתבות מהמיזרח־הרחוק. אין אפילו טעם להתעכב על הפגינים השיגרתיות: „אישיות יפאנית חשובה אמרה לי בחיוך," כותב שרמן, „שהמנודים של האו"ם — טאיוון, ישראל ודרום־אפריקה — כולם מצליחים היטב." מילא. הטכניקה הזאת מוכרת לכל העיתונאים, ושרמן ביקש לרמות לקורא לא רק לאיזו חברה ישראל שייכת — את זה כולנו יודעים — אלא גם כמה טוב להימנות עם המועדון הבילעדי הזה.

כל זה די לגיטימי. אלא ששרמן, נאמן להרגלים שאימץ לעצמו בלובי נגד הגירת אסיאתים לבריטניה, גולש גם לגזענות בוטה: „תושבי המיזרח־הרחוק שונאים את הערבים בעיקבות היכרותם הקרובה יותר איתם, ואינם נותנים בהם אמון." ביטוי כזה, בשינוי קל, היה יכול לפאר כל סמרטוט אנטי־שמי באירופה של שנות השלושים והארבעים.

גם ההכללה הגזענית מהווה עלבון לאינטליגנציה של הקורא. לפי שרמן, כל מאות המיליונים במיזרח־הרחוק שונאים את הערבים, ועוד בעיקבות „היכרות קרובה".

בימים אלה ממש ערך ראש אש"ף, יאסר ערפאת, סיור מקיף במיזרח־הרחוק. מתי נזכה לראות את ראש־ממשלת ישראל מבקר לא רק ביפאן, אלא גם בסין, בקוריאה הצפונית ובוויאט־נאם? גיוון כזה ביחסי־החוץ היה מעניק סיפוק עמוק לכל ישראלי, שאינו מסתפק רק בידידותן של טאיוון ודרום־אפריקה.

"לאנשי הבנק שלנו
יותר נסיון במציאת פתרונות דיור לזוגות צעירים
מכל בנק אחר."

דוד צור, מנהל סניף ערד

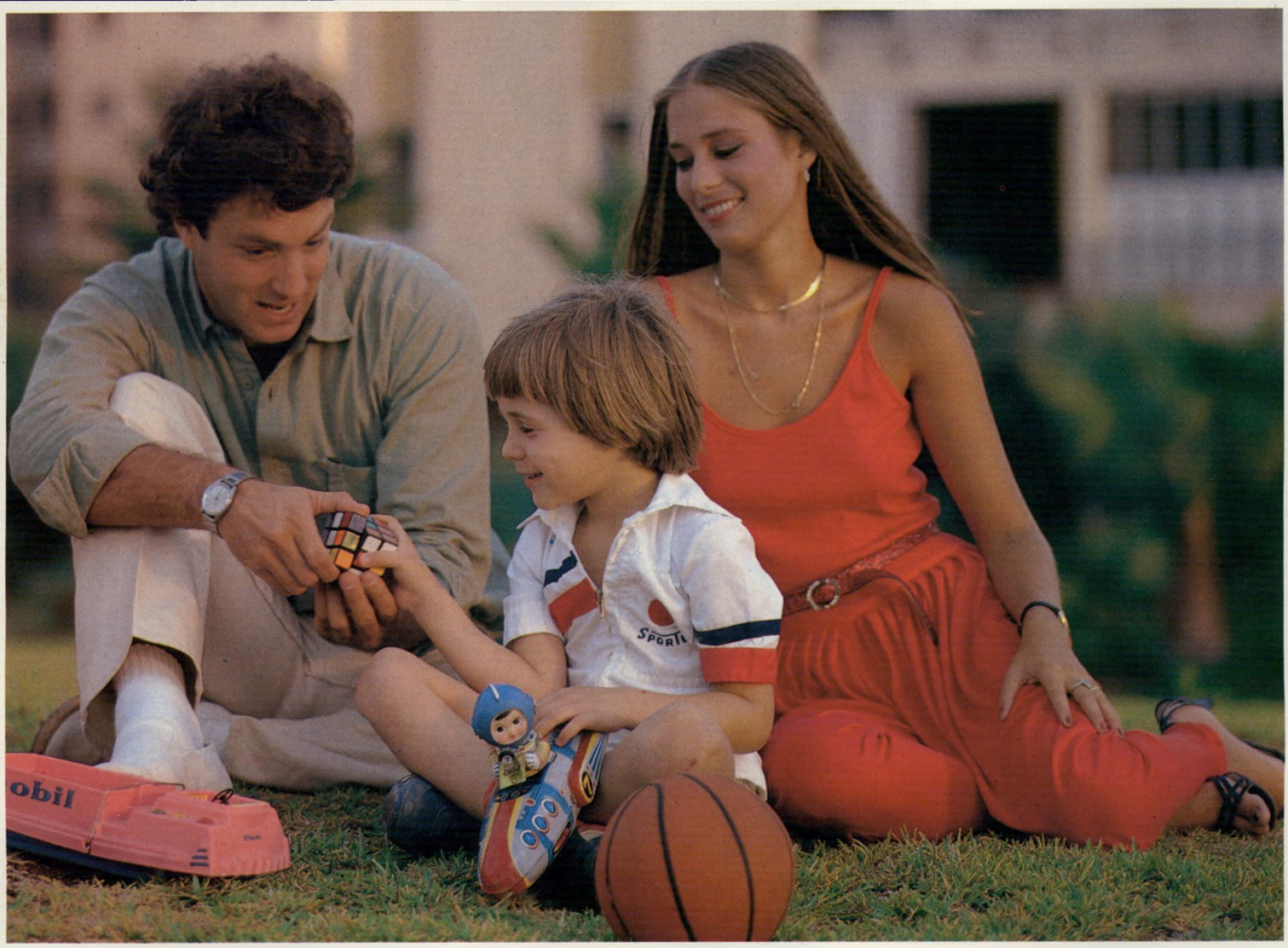

באמצעות כתובת מיוחדת: בנק לאומי למשכנתאות.

אנשים לשנות אנשים

בנק לאומי

סוף סוף אבקת כביסה קלה שגם מורידה כתמים וגם שומרת על הבד.

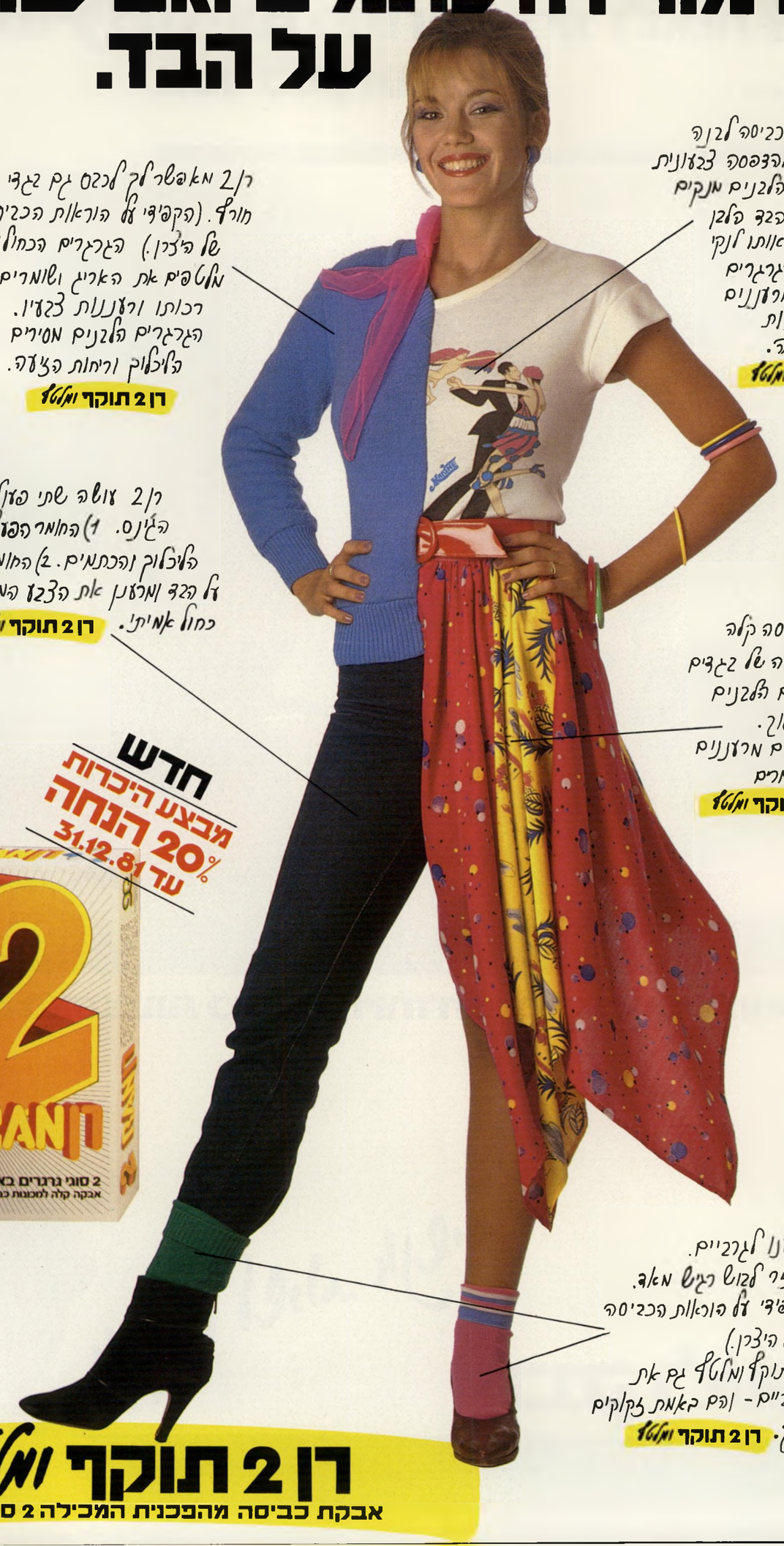

פיתרון לכביסה לבנה מופסטת בהפסקה צבעונית
1) הגרגרים הלבנים מנקים היטב את הבד את הבגד בלבן והופכים אותו לנקי ובתור 2) הגרגרים הכחולים - מרעננים את הצבעונית בהפסקה.
רן 2 תוקף ומעט

רן 2 מאפשר לכבס גם בימי חורף. (הקפידו על הוראות הכביסה של היצרן.) הגרגרים הכחולים מעטפים את הסיבים ושומרים על רכיותו וריעננות לצמיתות. הגרגרים הלבנים מסירים את הלכלוך וריחות הגוף.
רן 2 תוקף ומעט

רן 2 עושה שתי פעולות בעזרת הג'ינס. 1) החומר הפעיל תוקף את הלכלוך והכתמים. 2) החומר המעטף שומר על הבד ומרענן את הצבע המקורי בהפעלה של ג'ינס כחול אמיתי.
רן 2 תוקף ומעט

רן 2 - אבקת כביסה קלה מתאימה גם לכביסה של בגדים צבעוניים. הגרגרים הלבנים מסירים את הלכלוך. הגרגרים הכחולים מרעננים את הצבעים ושומרים על הבד.
רן 2 תוקף ומעט

חדש
מבצע היכרות
20% הנחה
עד 31.12.81

הגענו לגרביים.
אבינדר לעבוש רגיש מאוד.
(הקפידו על הוראות הכביסה של היצרן.)
רן 2 תוקף ומעטף גם את הגרביים - ומם באמת נקיים לך.
רן 2 תוקף ומעט

רן 2 תוקף ומעט
אבקת כביסה מהפכנית המכילה 2 סוגי גרגרים.

אנשים

■ הנשיא המצרי החדש, **מוחמד חוסני מובארק**, מקפיד מאוד על כושרו הגופני. הוא משחק בכל יום ב־חצר ביתו סקוואש (מין טניס של איש אחד, השולח את הכדור אל קיר), ועושה ריצה יומית.

■ הכתב הצבאי של ידיעות אחרונות, **איתן הבר**, טוען שהסיפור הבא הוא נכון: כמה שבועות לפני מילחמת יום־הכיפורים ביקר **אנור אל־סאדאת** ביחידות, שעמדו להשתתף במיבצע, כדי לעמוד על רמת כוננותן. כאשר ביקר במטה של חוסני מובארק, שהיה מפקד חיל־האוויר, עיין הנשיא בנייר ואמר, בנוכחות קצינים: „אני רואה שאיבדת כמה אנשים בתאונות־אמונים!" השיב מובארק: „זה נכון. אבל לא הפסדתי אף מטוס אחד!"

■ במצריים מתהלכת בדיחה המיוחסת ל**אריאל שרון**. על־פי הבדיחה ישב שרון באחת הסעודות הרישמיות בין דיין על כך. בינואר 1981 גילתה זאת גם ל**ניסים מישעל** מהטלוויזיה... טוב. הוא לא מת בספטמבר. יכולה להיות טעות של כמה ימים."

■ ביום שבו נקבר דיין בנהלל התקיים חזיון אור־קולי אחרון בחגיגת העיר ימית. בשעות הבוקר נערכו דיונים אם לקיים את האירוע או לדחות אותו, ואז הוחלט לקיים את החזיון, בנימוק שדיין עצמו היה רוצה שיקיימו את האירוע, מכיוון שהוא תיכנן והקים את העיר. היה מי שהעלה את הרעיון שהחוגגים יעמדו לזיכרו, אך בערב, בזמן האירוע, לא קמו לזיכרו של דיין.

■ הקבוצה האחרונה שביקרה במישכן הנשיא, ביום הפתוח שנערך בחול־המועד סוכות, כללה פלאשים, שעלו מאתיופיה. **אופירה נבון** סיפרה להם שלפני 10 שנים היא היתה באתיופיה בביקור פרטי, וטיילה במשך יום שלם באיזור גונדר, שם ישבו פלאשים רבים. היא ראתה שם מורה בשם **דויד**, בשעה שליד עיברית בחוץ, על החול. והתלמיד המצטיין היה נער ששמו היה גם הוא **דויד**. אופירה היתה מוכנה אז לאכול מן את הילד, אך הדבר לא יצא לפועל. כשראתה רעייתו הנשיא את הקבוצה, שאלה אותם אם מישהו זוכר אותה מאז. אחד נופף בידו וקרא: „אני הייתי המורה, שמי **דויד יוסף**." אופירה התרגשה ושאלה מה עלה בגורל הילד דויד. המורה שלו לשעבר סיפר שהילד נשאר באתיופיה לעזור למישפחתו, וכיום אינו יכול לעלות לארץ ביגלל מדיניות השילטונות.

■ כשלחץ ראש־הממשלה **מנחם בגין** את ידו של הנשיא, **יצחק נבון**, בבואו לדווח לו על פגישותיו במצרים הוא אמר לו: „אני מקווה ששמעת על תוצאות המישאל?" נבון השיב בחיוך ובגין הוסיף בחיוך: „ממש כמו המישאל ההוא — 99 אחוזים." אחר־כך, אמר לו ראש־הממשלה: „אז אתה יוצא ביום הראשון הקרוב." נבון ענה לו: „ביניתיים יוצאים אחרים, ואין לערב שימחה בשימחה." העיתונאים לא הבינו במה מדובר, ורק בסוף הפגישה התברר להם מה זה. בעצם, בדו־שיח המוזר שהתנהל בין הנשיא וראש־הממשלה, בגין התכוון למישאל הטלפוני, שערך בקרב שרי־הממשלה, כדי לאשר את יציאתו הקרובה של נבון למצריים, לביקור־תנחומים אצל **ג'יהאן אל־סאדאת**, ונבון דחה את יציאתו ביום א' השבוע, מאחר שבאותו יום, ולאותה מטרה, יצאה למצריים מישלחת של מיפלגת־העבודה.

■ המפסיד העיקרי מהתפטרותו הצפוייה של ח"כ ה־מפד"ל, **חיים דרוקמן**, מתפקיד סגן שר־הדתות, הוא דווקא מנכ"ל המישרד, **גדליה שרייבר**. שרייבר, המשתייך לחלק קטן של סיעת ליכוד־תמורה, שהיתה סיעתו של השר **אהרון אבו־חצירא**, מונה לתפקידו על ידי אבו־חצירא ערב הבחירות לכנסת העשירית. כשמונה ח"ד יוסף בורג לתפקיד שר־הדתות, הוא ייעד לתפקיד את הרב **משה סלומון**, איש למיפנה, סיעתו של בורג. דרוקמן דרש שה־מנכ"ל יהיה איש שלו, אך כימעט שהגיע לפשרה עם „הצעירים" של השר **זבולון המר**, ששרייבר יושאר בתפקיד, משום שזה משרת גם את האינטרסים של המר. התפטרות דרוקמן טרפה את כל הקלפים. שרייבר, שניסה בעבר לרכוש את אמונו של בורג, נותר ללא גב, והרב סלומון כבר בישר לתומכיו שתוך שבועיים הוא יהיה למנכ"ל.

■ נאומו הניצי של ח"כ **יצחק רבין** התקבל בשלווה נפש אצל באי ישיבת המרכז של מיפלגת־העבודה, שהתקיימה מה בשבוע שעבר בבית־אריזורוב בתל־אביב. רק פעם אחת התעורר הקהל, והפסיק לעסוק בשיחות פרטיות, קריאות־כפיים ממושכות.

את עיתונים וכתיבת פתקים. היה זה כאשר הוסיף רבין לסיסמה „לא נהיה ליכוד ב"את הסיפא: „לא נהיה של"ב."׳ חברי־המרכז פרצו במחי

99 אחוז אמרו כן ליצחק נבון
ובימית לא קמו לזיכרו של משה דיין

אחמד פאוזי

מזכירה של ג'יהאן אל־סאדאת, טוען חודשיים, העתק של תמונה זו, שצולמה על־ידי צלם צרפתי. כאשר צולמו, עמדו אנוור וג'יהאן אל־סאדאת לפני חלון מסורג, אך בתמונה עצמה נראה רק חלק קטן של הסורג, בפינה הימנית העליונה, וכך נוצר רושם כאילו זהו פס של אבל. „זה היה סימן מבשר־רעות," אמר פאוזי אחרי הרצח.

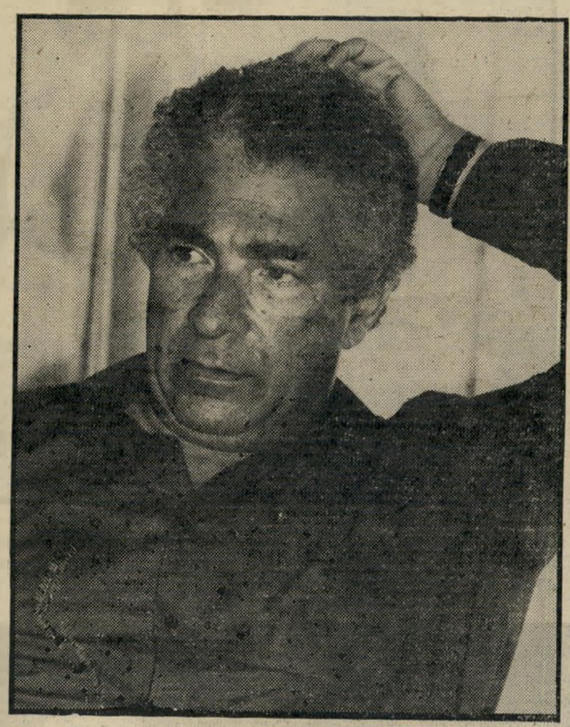

אנים מנצור

עורך השבועון „אוקטובר", סיפר שהיה שרוי באווירה של מוות עוד לפני רצח יידידו, אנוור אל־סאדאת. במשך כמה חודשים כתב מנצור סידרה על הוגה־הדיעות המצרי אל־עקד, וערב רצח סאדאת כתב על מותו של האיש. כשקרא זאת אל־סאדאת, ערב מותו, אמר למנצור: „הרגת אותי! זיכאת אותי עד מוות!" באותו זמן גם ראה מנצור בווידאו, בביתו, את הסידרה האמריקאית על השואה.

משה ששון

שגריר ישראל במצריים, נזכר שלפני פגישתו הראשונה עם אנוור אל־סאדאת התכונן הנשיא המצרי היטב. בעת השיחה, שהתנהלה בשפה הערבית, טעה השגריר ששון באחת המילים. אמר לו אנוור אל־סאדאת: „אילו אביך היה שומע אותך, היה מצליף לך על הגב." אליהו ששון, אביו של השגריר הישראלי, היה מיזרחן נודע. משה ששון, שנולד בדמשק, יושב בלישכת השגרירות החדשה, המשקיפה על קאהיר, לפני תמונותיהם של אביו (מימין), מנחם בגין, הנשיא יצחק נבון (מוסתר), שר־החוץ יצחק שמיר ודויד בן־גוריון.

■ **מוצטפה חיר**, המנהיג המצרי, **יוסף בורג**, השר הישראלי. „כשהגישו יין," אומר שרון לפי הסיפור, „נשענתי לעבר בורג. כשהגישו חסילונים (שרימפס), נשענתי לעבר חליל."

■ „ידעתי, ידעתי," אמר האסטרולוג **הרצל ליפשיץ**, אחרי מותו של **משה דיין**, „ויש לי עדים." למשתוממים הסביר: „בדצמבר 80' אמר תי בראיון **ליעקב אגמון** בצוותא חיפה, שדיין ימות, אך ביגלל רגישות הנושא ביקשתי שלא יפרסמו את זה. ערב הבחירות אמרתי **להרצל שפיר**, שדיין לא גומר את ספטמבר, וביקשתי שירמזו ל־

מיפגשים מן הסוג השני

היועצות מת״עצות

דורית וידבסקי, שהיא יועצת־יופי, משוחחת עם חיים הרדוף. דורית, בחולצה מוזחבת, שצריכה להיראות באירוע זה בשל ומטופחת להפליא, נראתה כפי יועצת־יופי. דורית בלטה מאוד גובהה הרב ולבושה הנוצץ.

הכנסות המדינה

יהודית לין, אשתו של ח״כ ממונה על הכנסות המדינה, אוריאל לין (משמאל) פגשה במסיבה שנערכה אצל דפנה פירסט את עורכת־הדין התל־אביבית אילנה רדאי (במרכז) ואת דסי שטרן, אשתו של איש הטלוויזיה יאיר שטרן.

בעל־הבית

חיים הרדוף קיבל את פניהן של הדוגמניות חווה לוי (מימין) ושרית דמיר, שבאו לבר־כו מייד אחרי שסיימו יום עבודה מפרך. אולם למרות שבאו הישר מתצוגת אופנה, שבה השתתפו, לא היו השתיים עייפות ונראו יפות.

אוברזון בין הירקות

מעצב האופנה גידעון אוברזון בא למסיבת פתיחת הפאב, שפתח חיים הרדוף ברמת אביב. אוברזון הגיע למסיבה ביחד עם אשתו דינה (בתמונה מימין), אל שולחנם הצטרפה הדוגמנית חווה לוי (בתמונה משמאל) וידידה האופנאי גי פיליפ. הפאב שפתח הרדוף מיועד לאנשי עולם האופנה, וקירותיו קושטו בתמונות של דוגמניות.

מסיבה למסיבה

מירה רקנאטי ●●● לאחר הקרנת הסרט נערכה מסיבה לכבוד פתיחת הסינמטק ולכבוד ההקרנה הראשונה של הסרט שנערכה לפני קהל רב ●●● השחקנית **דינה דיין**, המשחקת בסרט בתפקיד הראשי, התרוצצה בין האורחים והתחננה לפניהם שייכנסו לאולם ההקרנה: „אני נורא מתרגשת,״ סיפרה דינה ירוקת העינים, „שנהיה כבר אחרי...״ ●●● דובר האו״ם, **הוגו רושה**, שבא יחד עם אשתו **ליה ואן־ליר** עשתה את הלא־אומן. היא הקימה בגיא בן־הינום שבירושלים את הסינמטק היפה ביותר בעולם. ליה פתחה את הסינמטק המפואר עם סרט ישראלי חדש, אלף נשיקות קטנות של **מרים**, סיפר שכלל לא התכוון ל־חזור בסרט זה, אלא רק בסרט שהוקרן אחריו, אולם ליה ואן־ליר ביקשה ממנו שיבוא להקרנה. ל־אחר הסרט סיפרה מרים רושה, ש־זוהי הפעם הראשונה שהיא נהנית מסרט ישראלי. היא הדגימה את הידע שלה בשפה העברית כש־שירבבה את המילה בורקאס בהס־ברה על סרטים ישראליים ●●● ראש עיריית ירושלים, **טדי קולק**, בא לפני ההקרנה לברך את המש־תתפים, והשתכנע להישאר במקום ולחזות בסרט. אשתו **תמר** סיפרה בגאווה שהוא לא נרדם במשך כל הערב, עובדה המוכיחה את הצלחת הסרט ●●● בעלה של מירה רקנאטי, סמנכ״ל בנק דיסקונט, **ליאון רקנאטי**, היה נרגש אף הוא. לפני ההקרנה הסתובב בין האורחים ודאג לארח את כל הקרואים ●●● כל מי שיש לו קשר לסרטים ולאמנות היה שם, ביניהם מנהל מרכז הסרט הישר־אלי, **גד סואן**, מנהל מוסיאון ישראל, **מרטין וייץ** ורבים אחרים. **עמוס קולק**, בנו של טדי ו־קולנוען בזכות עצמו, טייל בחדרי הבניין, שבהם הוצגה תערוכת מצ־למות קולנוע ישנות ●●● האס־טרולוג **איקן פקר** סיפר כי חזה בכוכבים ומצא שהסרט יזכה להצ־לחה בחודש נובמבר. כל מי שנטל חלק בעבודה על הסרט נאחז ב־בשורה ●●● מיפגשי נשים ביל־

לנגוצקה

מלי לנגוצקי (ימין), המכונה בפי ידידותיה לנגוצקה, נפגשה בשימחה עם העיתונאית תמר מרוז, בערבו של יום המסיבה, נסעה מלי חזרה לארצות־הברית.

בד אופנתיים מאוד היום. נשים עורכות מסיבות אחת אצל רעותה ללא נוכחות בעליהן, משום ש־לטענתן הן מרגישות חופשיות ל־שוחח ולרכל בלא הטרדות ●●● דפנה פירסט, אחותה של דליה מזור, הגשואה לקריין הטלוויזיה אורי פירסט, ערכה בביתה שב־ירושלים מסיבה בסגנון אמריקאי לכבוד מלי לנגוצקי, הארכיטק־טית החיה בארצות הברית ●●● התל־אביבית שבתבורה לא הת־עצלו, התארגנו ועלו לירושלים את ירושלים, ומאז היא מתגוררת בניו־יורק. מלי באה ארצה כדי לבקר את בנה החייל אלון, ה־משרת בחיל השריון. דליה, בתה הבוגרת של מלי לומדת צילום ב־מילאנו ●●● דפנה ואורי פירסט חזרו זה עתה משהות בת 3 שנים בניו־יורק, שם כיהן פירסט כראש שליחי הסוכנות בחוף המיז־רחי ●●● חוזרת אחרת שהש־תתפה במסיבה היתה שרי שילון, רעייתו של איש הטלוויזיה דן שילון, שחזר משליחות הטלוי־

פורטונה חוזרת

אחובה סוסקין (גורן), המש־משת חיום כיועצת יופי בחברת תמרוקים, בעבר שחקנית ושיחקה את פורטונה בסרט שנשא שם זה. אז היה שמה אהובה, גורן, וכשם ששינ־תה את שם משפחתה, כך שינתה גם עיסוק סוגרים, פותחים, סוגרים. הפירסו־מאי חיים הרדוף החליט לתת צ׳אנס נוסף לאיזור המיסחרי של שכונת המגורים רמת־אביב, אחרי שנסיונות קודמים להחיות את ה־מקום נכשלו ●●● הרדוף פתח פאב שיועד לאנשי עולם האופנה, ואכן, בערב הפתיחה אפשר היה לפגוש את מעצב האופנה גידעון לבושה בפשטות ●●● צלם ה־אופנה הנודע יקי הלפרין, ש־גילה את הדוגמנית הצעירה אילנה שושן, אשר פתחה בקאריירה של דוגמנות אחרי שנבחרה כמלכת־יופי, טוען כי היא תהיה הישר־אלית הראשונה שתכבוש את עולם האופנה הבינלאומי. אילנה, שקיב־לה חוזה עבודה במילאנו ובניו־יורק, מכרה את מכונית המיני־מיינור שלה, והיא מחכה בקוצר־רוח לנסיעתה, למרות שהיא מש־אירה בארץ את ידידה הקבוע מריק עפרון ●●● המפיק פולו יורמן, העסוק כרגע בהפקת תוכניותיו של הזמר אריק סיני, בא למסיבה יחד עם אשתו ויווי. השגיים פגשו שם את יוצאו של שימעון פרס, בועז אפלבאום, שנהנה מאוד מהעובדה שהצלמים סבבוהו וסיפר לחבריו על חוויותיו מוועידת מפ״ם שנערכה שעור ספורות קודם לכן ●●● הדוגמ־נית ספי דבני לא החמיצה אר־האירוע, ובאה למקום בחברת בע־לה הטרי דודי. ספי, העובדת כ־דיילת אל־על, באה אל הפתיחד הישר מאמסטרדאם. היא קפצד הביתה להחליף בגדים, והזדרזד לחתום את שמה על תמונתה ●●● מאפרת הדוגמניות עדה לזורגן באה גם היא לשמוח עם שאר אנש־עולם האופנה. לבושה באוברול אדום נראתה עדה כאחת מן ה־דוגמניות ולא כמי שעומדת מאח־רי הזרקורים. עדה עובדת קשד מאוד בימים אלה, שכן עוזרה ה־אמריקאי הצעיר, ג׳וזף, לא הצלי־להתגבר על געגועיו הביתה, ו־השאיר את עדה לבד עם העבודה

שושן בין החוחים

מלכת היופי אילנה שושן שבאה לברך את הרדוף על פתיחת הפאב, התבקשה לחתום על תמונתה שהיתה תלויה על הקיר, לכל הדוגמניות חיכתה הפתעה דומה. תמונותיהן קישטו קיר שלם וכולן חתמו עליהן למזכרת.

אשת הבנקאי

מירה רקנאטי (במרכז) התרגשר מאוד לפני הקרנת סירטה הראשון בתמונה היא נראית עם בעלה, ליאון רקנאטי ועם חברתח הטובה נילי גליק, המנהלת רומן עם הפרסומאי ראובן וימר

כדי לקחת חלק בבראנץ׳ (ארוחת בוצהריים), שהיא ארוחה בוקר מאוחרת או ארוחת צהריים מוק־דמת. הנשים ישבו מוקפות במט־עמים והתרכזו האחת בסיפורי רעותה ●●● מלי היתה בעבר אחת מנשות החברה הזוהרות ב־ארץ. לפני כחמש שנים היא עזבה זיה בניו־יורק ●●● הגברים ה־יחידים שהורשו להשתתף במיס־גש נשי זה היו בעל־הבית אורי פירסט ויחברו הטוב שמשון כהן, שהוא סוכן ביטוח ירושלמי. ה־שניים שהו רוב הזמן במיטבח ו־משם השקיפו על הנשים שהיו עסוקות בשלהן ●●● פותחים. אוברזון, שבא יחד עם אשתו דינה ועם שותפו בעיצוב בגדי־הים דניאל שטיינמיץ. השלו־שה התיישבו ליד שולחן גדול יחד עם הדוגמנית חווה לוי, שלבשה מיכנסי הרמון שחורים, ובאה עם ידידה האופנאי גי פיליפ ועם הדוגמנית שרית דמיר, שבאה

שר־האוצר לא סומך אף על הדובר שלו

והגנבים קוראים את הודעות הרבנות

■ רבין סתר את עצמו בנאומו ללא הרף. הוא הזכיר שהיה חשוד על הציבור כ־זונה, והוא אינו מצטער על־כך. אחר־כך קרא להערכה מחדש של הסכמי קמפ־דיוויד, ותבע שרונאלד רגן ומוחמד חוסני מובארק יחתמו אף הם על הנוסח המקורי. כעבור רגע פנה לח"כ מוטה גור, ומבלי להזכיר את שמו ציין שקריאת חברים למשא־ומתן עם אש"ף מערערת את הבסיס לחסכמי קמפ־דייוויד.

■ ח"כ שימעון פרס, יושב־ראש המיפלגה, טוען שהמיפלגה יציבה ואינה מתפלגת. „די ששישה חברים פותחים את הפה, והכל חושבים שהמיפלגה מתפוררת, וזה הרי אינו נכון!"

■ ח"כ פרס גילה שהוא חסיד מושבע של סרטים מצריים. הם מוצאים חן בעיניו מפני שבהם כל דבר הוא במקומו: הטוב הוא טוב, הרע הוא רע. כשמראים את נוף הנילוס, קורה משהו חיובי. כשרואים את המידבר, עומד להתרחש משהו שלילי.

■ כשנשאל שר־התעשייה, גדעון פת, לתגובתו על דברי ח"כ ליברלי אחר, דרור זייגרמן, שקרא למשא־ומתן עם אש"ף בתנאים מסויימים, השיב: „גם ח"כים ותיקים מדברים שטויות. על אחת כמה וכמה צעירים. לדעתי יש כרגע יובש באמצעי־התיקשורת, ולכן נתנו לו כיסוי."

■ פת נשאל על־ידי המראיין איתן דנציג אם השר יצחק מודעי אינו המועמד בעל הסיכויים הגבוהים ביותר לרשת את שימחה אורליך כמנהיג הליברלים. „הוא באמת הכי גבוה. יש לו איזה מטר שמונים גובה," השיב פת.

■ במהלך הדיון בתביעה המישפטית שהגישה חברה צרפתית נגד הח"כ לשעבר דנדשטיין, אמר בבדיחות־הדעת כי הוא חושש שגרונות סובל מבעיות גמילה. „עד כה היה רגיל לחברתן של נשים ונערות רבות סביבו במשך כל הזמן. בבית־הסוהר: מנעה ממנו חברה זו לחלוטין, והדבר גורם לו ליסורי־גמילה קשים."

■ הכתב הכלכלי של הטלוויזיה, אלישע שפיגלמן, סיפר שעד המשבר שפרץ בינו ובין שר־האוצר, יורם ארידור, הוא נהג לקרוא לו בשמו הפרטי, וכך נהג גם ארידור. „לאחרונה אני לא קורא לו, והוא גם לא בא לבד."

■ שפיגלמן סיפר שארידור הוא איש עקשני מאוד, מספר־בדיחות לא רע, אינטליגנטי, בעל מחשבה מקורית, אך חסר חברים. „הוא מאוד־מאוד בודד." לדבריו, ארידור הוא שחקן שח־מת מעולה, שניצח את כל מחשבי השח־מת שהביאו לו מחו"ל.

■ הקרב עם שר־האוצר סיבך את שפיגלמן. אשתו מקבלת קריאות־איום טלפוניות, והוא עצמו גם קיבל מיכתב שבו הוא מואשם כמי שגורם לקיומו של הפער העדתי.

■ חשדנותו של ארידור בעיתונאים אינה מוגבלת רק לשפיגלמן. כשבא הכתב הכלכלי של ידיעות אחרונות, גידעון עשת, לראיין את השר, הוא בא מצוייד במכשיר הקלטה ובמזכירת־מערכת שרשמה את הדברים, כדי למנוע טענות שלא דייק בציטוטים. דוברו של השר הביא עימו מכשיר־הקלטה נוסף, ואף ארידור הביא מכשיר. במישרד טענו שהשר אינו בוטח אף בדובר שלו.

■ בראיון למני פאר סיפר ח"כ חרות מאיר שיטרית, שהוא התאכזב מאוד, כשראה עד כמה ח"כים משועבדים לכלי־התיקשורת. „הם מוכנים לדבר כל הזמן, כדי להצטלם, ולכן הם מדברים שטויות, והתמונה שנוצרת היא מעוותת." ענה לו שמואל פלאטו־שרון, נהקרו משאביו הכספיים של פלאטו, הידוע בישראל כעשיר מופלג. כאשר הסתבר כי גם הווילה בסביון, שבה הוא מתגורר, שייכת לאמו, חייך השופט יוסף חריש ואמר: „הנה אנחנו חושבים שהוא גביר מופלג, ומה מסתבר? שאין לו כסף, והוא אפילו גר אצל אמא."

■ דניאל גרנות, הנאשם במעשים מגונים ובציזלומן של נערות רבות בעירום, בלי ידיעתן, חלה ואושפז בבית־חולים. התובע בימישפט, עורך־הדין אברהם לגת. „די ששישה חברים פותחים את הפה, והכל חושבים שהמיפלגה מתפוררת, וזה הרי אינו נכון!"

■ ח"כ פרס גילה שהוא חסיד מושבע של סרטים מצריים. הם מוצאים חן בעיניו מפני שבהם כל דבר הוא במקומו: הטוב הוא טוב, הרע הוא רע. כשמראים את נוף הנילוס, קורה משהו חיובי. כשרואים את המידבר, עומד להתרחש משהו שלילי.

■ כשנשאל שר־התעשייה, גדעון פת, לתגובתו על דברי ח"כ ליברלי אחר, דרור זייגרמן, שקרא למשא־ומתן עם אש"ף בתנאים מסויימים, השיב: „גם ח"כים ותיקים מדברים שטויות. על אחת כמה וכמה צעירים. לדעתי יש כרגע יובש באמצעי־התיקשורת, ולכן נתנו לו כיסוי."

■ פת נשאל על־ידי המראיין איתן דנציג אם השר יצחק מודעי אינו המועמד בעל הסיכויים הגבוהים ביותר לרשת את שימחה אורליך כמנהיג הליברלים. „הוא באמת הכי גבוה. יש לו איזה מטר שמונים גובה," השיב פת.

■ במהלך הדיון בתביעה המישפטית שהגישה חברה צרפתית נגד הח"כ לשעבר.

ליא קניג מקרבת את לחייה לשפתיו של מתי שמואלביץ', מנכ"ל מישרד ראש־הממשלה, וממתינה שינשק אותה. מתי, שראה את השחקנית בבכורת המחזה פילומנה, שבו היא מגלמת את תפקיד האם, לא איכזבה, ונישקה.

מרים אשכול אלמנתו של ראש־הממשלה השלישי, לוי אשכול, באה השבוע לישיבת המרכז של מיפלגת־העבודה בתל־אביב. בידה החבושה היא ניסתה בכל מחיר למנוע את צילומה, והשתמשה לשם כך בעלונים שחולקו שם.

מישאל בזק

גורו לכם!

בתוכנית מוקד בשבוע שעבר אמר ח"כ מוטה גור שייתכן בהחלט שגם הוא יהיה בין המועמדים בהתמודדות המחודשת על הנהגת מיפלגת־העבודה. על כך הגיבו, במישאל־בזק של השולם הזה:

● יו"ר המיפלגה, שימעון פרס: „הקשבתי רק לחלק המדיני בתוכנית."

● מאיר פלבסקי, ממקימי חוג אורים למען יצחק רבין: „הוא תינוק פוליטי. לי הוא מזכיר את אידי אמין."

● ח"כ יהודה חשאי: „אני מייעץ לו שלא יתפור כבר עכשיו חליפה."

● ח"כ שבח ויים: „מעשה מטופש. הוכח שהצוות פרס־רבין משקף את הצמרת. אני רק תמה מדוע הוא מודיע על כך עכשיו."

● ח"כ ז'ק אמיר: „הוא מקדים מדי בהצגת אישיותו, וזה רק מכניס אותו לוויכוחים סתם."

● ח"כ נאוה ארד: „לגיטימי שבמיפלגה מגוונת יש עוד מועמדים. אנו חיים בתקופה שזו כבר אינה בושה שאדם מצהיר על התאמתו לתפקיד."

● ראש המועצה המקומית כפר תבור, מיכה גולדמן, מאנשי רבין: „מה יש? כל מועמד נוסף מוכיח שאנו מיפלגה דמוקרטית."

● ח"כ אליהו שפייזר: „אין תגובה. אל תכתוב את זה. לא הייתי בעיר ולא ראיתי את התוכנית... בעוד חודשיים נדבר."

● כוזי אפלבאום, יועצו של שימעון פרס: „תגובה ממני? נו, באמת!"

● השחקן שלמה בר־שביט, מתומכי פרס: „בדמוקרטיה יש פלוס גדול, שכל אחד רשאי לראות עצמו כמועמד. גם אני רואה עצמי כמועמד לראשות־ממשלה. מאחר שהתחלתי מאוחר, החלטתי לצאת מהמירוץ, ואת זה אני לא יכול להציע לאחרים."

● איש יחסי־הציבור של בית לסין, מיקי רוזנטל, מתומכי המערך: „גור הוא התשובה של העבודה ליצחק מודעי."

● השר גידעון פת: „אנו לא חוששים ממנו. אנו זוכרים אותו כרמטכ"ל, ומקווים שהוא אכן יהיה המועמד. הוא כל־כך Superficial."

● ח"כ עדי אמוראי: „רשימת המועמדים לכנסת ה־11 פתוחה, אך דיה לשימחה בשעתה."

● יצחק רבין: „לא משתתף במישאלים כאלה."

בקבוק מלא רעיונות...

יין אפריטיף אדום, על בסיס של יין בתוספת מצוי של שורשים וצמחים שונים. מריר, מעורר תיאבון

טבעי – Natural
אמריקנו, מקורר היטב, עם פלח לימון.

על הקרח On The Rocks
אמריקנו מעל קוביות קרח בתוספת 1/2 כפית מיץ לימון, עם פלח לימון, לערבב היטב.

Long-Drink
חלק אחד של אמריקנו עם 2 חלקים מי סודה, מעל קוביות קרח ועם פלח לימון להגיש בכוס גבוהה.

אמריקנו
אמרטו
רום
וודקה לימון

הרביעיה החדשה של "כרמל" משקה ראשון·אצלכם בבאר

כרמל מזרחי
מיקבי ראשון לציון והזכרון יעקב

אנשים

מני: „אפשר לחשוב שהם מדברים בחוכמה כשלא מצלמים אותם.״

■ הגנבים אורבים כנראה, לרב הראשי של תל־אביב, הרב **ידידיה פרנקל.** הוא אך חזר מחו״ל, אחרי שהתאושש מהגניבה הראשונה בביתו (העולם הזה 2303) והוציא מהכספת הפרטית את כלי־הקודש היקרים שלו, ושוב פרצו גנבים לביתו. במוצאי שימחת־תורה יצא הרב עם אשתו להקפות שניות בכיכר מלכי־ישראל, וכדי להרתיע גנבים השאיר בביתו אור דולק ואף רדיו מופעל. כששב, אחרי ההקפות, לביתו, גילה שכל הדירה הפוכה, וחפצים יקרי־ערך, כגון חנוכיה כנחושת וגביעי־יין בעלי הקדשות, נגנבו. הרב חש ברע, אשתו הזעיקה את המישטרה, ולשוטר שבא למקום אמר הרב: „אני מקווה שלא תעשו את זה לעיתון. כך הם יודעים מה יש לי בבית.״ השוטר לא נשאר חייב: „הרי אתם כתבתם בעיתון שאתה תשתתף בהקפות שניות. גם הגנבים קוראים את ההודעות של הרבנות הראשית!״

■ ממלא־מקום מוכ״ל הסתדרות, **ישראל קיסר,** סיפר שהוא נוהג לקיים את הדיונים מטעם ההסתדרות עם השובתים ללא הפסק, משום שזו הדרך היחידה לאלצם לשוב לעבודה ולמנוע סבל מיותר מהציבור. „למדתי בי־מפא״י שהשעות הקטנות הן השעות הטובות ביותר להחלטות חשובות. שם נהגו לקרוא את ההחלטות בשעות הקטנות, כששאיש כבר לא זכר על מה מדובר.״

■ בכנס של הזרם היהודי הרביעי, הזרם ההומניסטי, שהתקיים בתל־אביב, אמר הפרופסור **ישעיהו ליבוביץ** שישראל היתה מדינה דמוקרטית, והראייה לכך היא שהציבור החליף את יצחק רבין במנחם בגין בבחירות דמוקרטיות. ח״כ שינוי, **מרדכי וירשובסקי,** שהשתתף בדיון, אמר שהוא יסכים לקביעה שיש דמוקרטיה בארץ רק כאשר מישהו יחליף את השר יוסף בורג.

■ העלאתו המחודשת של המחזה לילה במאי, שכתב הסופר **אברהם** („א.ב.״) **יהושע** אחרי מילחמת ששת־הימים, **החזירה** לתיאטרון חיפה שחקנים ותיקים שנעדרו זמן רב מבימתו. **מרים גבריאלי,** שאמרה את הו ישפט הראשון מעל בימת התיאטרון החיפאי בפתיחתו לפני 20 שנה בדיוק, חזרה לשם אחרי שנים של העדרות. **זאב רווח,** שבשמונה השנים האחרונות הפיק, ביים ושיחק בסרטי קולנוע שנקטלו על־ידי הביקורת, עבר להתגורר בחיפה,

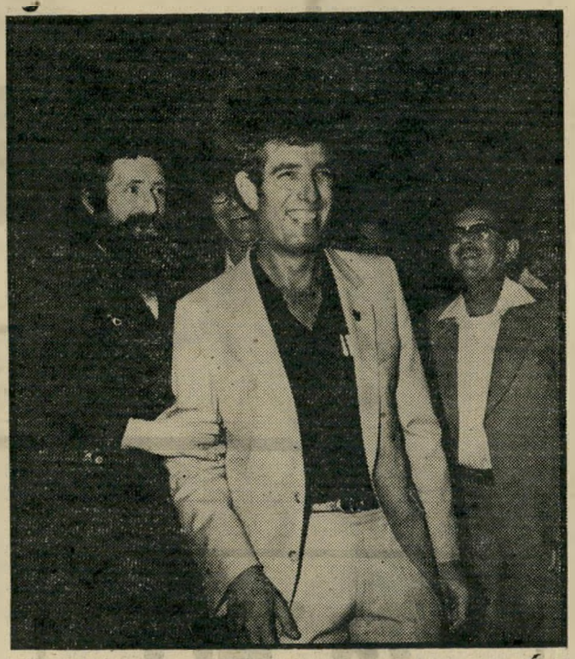

מיכה גולדמן ראש המועצה המקומית כפר־תבור חבש לראשו את השטריימל של הרב יעקב גרוסמן, רבה של מיגדל־העמק, בטכס 80 שנה לכפר. גולדמן, שאירגן את החזיון, ביקש רשות מגרוסמן, להצטלם עם השטריימל.

ושת וגביעי־יין בעלי הקדשות. נגנבו. הרב חש ברע, אשתו הזעיקה את המישטרה, ולשוטר שבא למקום אמר הרב: „אני מקווה שלא תעשו את זה לעיתון. כך הם יודעים מה יש לי בבית.״ השוטר לא נשאר חייב: „הרי אתם כתבתם בעיתון שאתה תשתתף בהקפות שניות. גם הגנבים קוראים את ההודעות של הרבנות הראשית!״

■ ממלא־מקום מוכ״ל הסתדרות, **ישראל קיסר,** סיפר שהוא נוהג לקיים את הדיונים מטעם ההסתדרות עם השובתים ללא הפסק, משום שזו הדרך היחידה לאלצם לשוב לעבודה ולמנוע סבל מיותר מהציבור. „למדתי בי־מפא״י שהשעות הקטנות הן השעות הטובות ביותר להחלטות חשובות. שם נהגו לקרוא את ההחלטות בשעות הקטנות, כששאיש כבר לא זכר על מה מדובר.״

■ בכנס של הזרם היהודי הרביעי, הזרם ההומניסטי, שהתקיים בתל־אביב, אמר הפרופסור **ישעיהו ליבוביץ** שישראל היתה מדינה דמוקרטית, והראייה לכך היא שהציבור החליף את יצחק רבין במנחם בגין בבחירות דמוקרטיות. ח״כ שינוי, **מרדכי וירשובסקי,** שהשתתף בדיון, אמר שהוא יסכים לקביעה שיש דמוקרטיה בארץ רק כאשר מישהו יחליף את השר יוסף בורג.

■ העלאתו המחודשת של המחזה לילה במאי, שכתב הסופר **אברהם** („א.ב.״) **יהושע** אחרי מילחמת ששת־הימים, **החזירה** לתיאטרון חיפה שחקנים ותיקים שנעדרו זמן רב מבימתו. **מרים גבריאלי,** שאמרה את הו ישפט הראשון מעל בימת התיאטרון החיפאי בפתיחתו לפני 20 שנה בדיוק, חזרה לשם אחרי שנים של העדרות. **זאב רווח,** שבשמונה השנים האחרונות הפיק, ביים ושיחק בסרטי קולנוע שנקטלו על־ידי הביקורת, עבר להתגורר בחיפה,

בלונים

מאת **דניאלה שמי**

בגין בנמל־התעופה לוד בדרכו לארצות־הברית

והוא משתתף במחזה. **ליאורה ריבלין** ששיחקה תקופה ארוכה בבימות הסאטיריות של צוותא, חזרה לתיאטרון שבו שיחקה לפני כן. במחזה משתתפת גם השחקנית **דבורה קמטלניץ,** בת ה־80.

■ אחרי הצגת־הבכורה של לילה במאי התקיימה מסיבה בהשתתפות השחקנים, המחזאי, ראש עיריית חיפה, **אריה גוראל** ורבים אחרים, בביתה של אחת ממשתתפות ההצגה, **שוש מרציאנו.** שוש, הנשואה לשחקן תיאטרון חיפה, **עמי ויינברג,** רקדה עם מרים גבריאלי, לצלילי מוסיקה מרוקאית, כשכולם עומדים סביבן במעגל ומוחאים כפיים.

■ כדורסלן־העבר **אברהם חמו,** שהוא שוטר בדרגת סגן־ניצב העדיף לראות הצגת־תיאטרון, ולא לצפות בניצחון מכבי תל־אביב על סטיאווה בוקרשט, אך לא רווה נחת מהעלילה. המחזה, המדור המרכזי, עוסק בחקירה פנימית של המישטרה, שבה מנסים הקצינים החוקרים להסליל, לצורכי סחיטה, שני שוטרים. חמו היה נרגז מאוד בתום ההצגה וגילה שהוא, כמונה על הסברת המישטרה בקהילה, ייאלץ עתה לבלות לילות נוספים בתפקיד.

ל-AEG יש מקדחה רוטטת אלקטרונית 750 וואט

עם 2 מהירויות מכניות+בקרה אלקטרונית

חדש

מאות אלפי בעלי
מקצוע וחובבים ברחבי
העולם כבר קנו ומרוצים
גם אתה חייב אותה לעצמך!

SB 2E-750

2 מהירויות מכניות +
בקרה אלקטרונית עד
3000 סל"ד. קוטר מקדח:
בבטון 20 מ"מ
בפלדה 13 מ"מ
בעץ 40 מ"מ

AEG אחת ולתמיד
להשיג בכל החנויות לכלי עבודה

חושב לקנות שעון?

שעון חיים במקום!

אצלנו תשלם עד 50% פחות

על כל שעוני היוקרה:

SEIKO
ORIENT
MARVIN
CITIZEN

ובנוסף תקבל על כל קנייה
מעל 500 שקל

שעון במתנה לפי בחירתך
בשווי 250 שקל

הפתעה בעת
הרכישה לכל
מביא מודעה זו

אל תקנה שעון
לפני שבקרת ב:

שעוני אמריקה-ישראל

שעוני אמריקה ישראל
דיזנגוף סנטר על הגשר
במשך השבוע פתוח
9.00 – 13.00 16.45 – 20.00
טל': 286366

בואו גם במוצאי שבת משעה 18.00

דובי גל
מסיבת הבאות

סרטו של פרדי שטיינהרדט

מי שראה סרט
מצחיק יותר — שיקום!!!

מבדר מדליק,
מהמם, מרגש,
מקפץ, מזמר,
מלטף, מרקד,
מפלרטט...
(שכחנו משהו...?)

קומדיה מטורפת

בכורה עולמית • שבוע שלישי • בעת ובעונה אחת:
חיפה „רון", גבעתיים „הדר", גבעתיים „שביט", חולון „רינה", בת-ים „אורנים", באר-שבע „חן", נתניה „אסתר", הרצליה „תפארת". למבוגרים בלבד
הסרט לא יוקרן בת"א עקב מדיניות המיסוי העירונית

תן טרמפ לחייל

חזרה לסיני

ב־29 באוקטובר 1956, לפני 25 שנים בדיוק, נפתחה מילחמת־סיני. היתה זאת שעת־גורל למדינת־ישראל. באותה שעה נדולה נקבע המפ־לוס שעליו נעה הרכבת של מדי־נת־ישראל מאז ועד קמפ־דייוויד, ואולי עד עצם היום הזה.

■ ■ ■

מילחמת־סיני היתה אסון — אסון למדינה, אסון למרחב.

קומץ קטן מאוד של אנשים הבין זאת עוד כאשר קרן הדברים. רבים מאוד מבינים זאת כיום.

ניתן להגדיר אסון זאת בפשטות: עד אוקטובר 1956 היו הערבים מוכנים להאמין כי ישראל היא כוח השייך למרחב הזה.

הם התנגדו להקמת המדינה. הם סברו כי קמה שלא כדין. הם זעמו על כי ישראל גירשה — על פי גירסתם — את מאות אלפי הפלסטינים, שהפכו פליטים.

הם גם טענו כי ישראל היא יציר־כפיהם של הקולוניאליסטים והאימפריא־ליסטים. לצורך זה הסתמכו על הצהרת־בלפור, שבה מסרה בריטניה ארץ שלא היתה שייכת לה לעם שלא חי בה.

אבל בסתר־ליבם לא האמינו הערבים עצמם לטענות אלה. הם ראו את מילחמת המחתרת העברית בשילטון הבריטי, ש־היתה לדוגמה ללוחמי־השיחרור הערביים בכל רחבי המרחב. הם היו מוכנים להת־ייחס אל ישראל החדשה כאל גורם מקומי — כוח שנוא, עוין, יהיר, שחצן, אך מקומי.

כאשר פתחה במילחמת־סיני, כראש־החץ של מזימה אנגלית, צרפתית, אמרה ישראל לערבים: צדקתם בכל אשר אמרתם. גם כאשר לא האמנתם בכך בעצמכם.

ישראל היא שליחת הקולוניאליסטים והאימפריאליסטים.

הבריטים יזמו את המיבצע מפני שגמאל עבד־אל־נאצר, המנהיג החדש והדינאמי של מצריים, הלאים את חברת־המניות ששלטה על עיסקי תעלת־סואץ. זה היה מעשה חיובי ומתקדם. תעלת־סואץ שייכת למצריים. היא נבנתה על־ידי המצרים, ש־שילמו עבורה מחיר נורא בחיי־אדם. הכ־נסותיה היו צריכות לשמש להטבת גורלו של עם זה, מוכה־העוני.

הצרפתים יזמו את המיבצע מפני שרצו בדרך זו למנוע בעד המצרים והעולם הערבי כולו מלהושיט עזרה ללוחמי־השיח־רור של אלג'יריה, שהרימו את נס המרד שנתיים לפני כן.

כאשר השתרבב במזימות אפלות אלה, הכפיש דויד בן־גוריון את שמו של צה"ל, וקבע עובדה שהטביעה מאז את חותמה על ההיסטוריה של המדינה: ישראל אינה חלק של המרחב ובעלת־ברית טיבעית של ארצותיו, אלא בסיס של המערב במרחב ואוייבת כוחות־השיחרור בו.

זה היה החטא. העונש לא איחר.

בן־גוריון הכריז על „מלכות ישראל השלישית", המשתרעת מדן ועד יוטבת, היא האי טיראן. מלכות זו התמוטטה תוך יממה, תחת לחץ אמריקאי ומול פני איום בטילים סובייטיים, נאלץ בן־גוריון להס־כים להחזיר כל כיבושיו — חצי־האי סיני ורצועת־עזה. ההישג היחידי — ההבטחה שמיצר־טיראן יישאר פתוח — לא היה מעוגן בכל הסכם, והתמוטט במאי 1967.

מעולם לא שולם מחיר כה יקר עבור הישג כה עלוב.

מיבצע־סיני היה גרוע מפשע. הוא היה מעשה־איוולת.

■ ■ ■

האיש שרוחו ריחפה על פני המיבצע כולו היה משה דיין — האיש שהלך לעולמו ימים מעטים לפני יום־השנה ה־25.

הקונספציה היתה של בן־גוריון. הוא לא הבין את הערבים מעולם, פחד מפניהם ושנא אותם. הוא לא האמין שתיתכן אי־פעם הבנה עימם. הוא לא הרגיש כל הר־גשת־שייכות למרחב. על כן סבר כי עורק־החיים של ישראל מוביל אל המערב, וכי בריתה עם מעצמה מערבית אחת לפחות — ארצות־הברית, בריטניה ו/או צרפת — היא צורך קיומי בסיסי של יש־ראל.

בן־גוריון לא סבר כי בריטניה וצרפת מנצלות את ישראל לצורי־כיהן האפיים. הוא האמין כי יש־ראל היא המנצלת את שתי המדי־נות הקולוניאליות לצרכיה שלה.

שליחו של בן־גוריון לדבר־עבירה היה מנהל מישרד־הביטחון, שימעון פרס. זה עקף את שר־החוץ האומלל, משה שרת, ואחר־כך את יורשתו, גולדה מאיר. הוא גילה בימים ההם את כישוריו האמיתיים: לנהל עסקים שחורים מתחת לשולחן, לק־שור קשרים סמויים־למחצה. לפעול בשטח־ההפקר האפור שבין עולם פוליטי עליון ותחתון.

אך האיש שהטביע את חותמו על המיבצע כולו היה משה דיין. ב־מילחמת־סיני הפך אליץ לאומי ועוזמי.

בה נולדה האגדה של המצביא הגאוני, המדינאי המחונן, הסופר־מן הצבר הכובש. בה החל רומן־האהבה בין מדינת־ישראל ומשה דיין, רומן שהתקלקל ביום־הכיפו־רים אך שהסתיים (אם הסתיים) רק עם מותו של האיש (שעליו נאמר כי „לא הותיר אחריו את המדינה כיתומה, אלא כאלמנה.")

■ ■ ■

היום שעלה על כס הרמטכ"ל, ועוד לפני כן, הכין דיין את המיבצע הזה. הוא שאף אליו, נכסף אליו, ולא נח אלא כשהגיע אליו.

כהכנה למיבצע ערך את „פעי־לות־התגמול", שהחזיקו את הארץ במתח מתמיד ונובר במשך שלוש שנים, לאורך כל הגבולות.

רק חלק מהן ערך על פי פקודה ממשל־תית. רבות נערכו בלי כל פקודה, תוך הונאת הממשלה ועקיפתה. רבות אחרות נערכו תוך סילוף הפקודות, כשקיבל רשות לבצע פעולה קטנה, בהיקף מוגדר, וביצע פעולה הרבה יותר גדולה.

היו אלה הימים שבהם רשם משה שרת, ראש־הממשלה, ביומנו כי הוא חרד ב־שוכבו לישון בערב, שמא יקרא בעיתון־הבוקר ידיעה על פעולה נוספת של דיין.

לפעמים היתה לפעולה הצדקה כלשהי, כתגמול על פעולה קודמת של הערבים, שהיתה תגמול על פעולה קודמת של יש־ראל, וכן הלאה. אך פעולות רבות נערכו בלי כל סיבה נראית לעין, על סמך תירוץ מגוחך. במיקרים רבים, בעיקר בגבול הסורי, נוצרו מצבי־המתיחות ב־עיקבות פרובוקציה יזומה של דיין.

פעמים אחדות דובר אז בצמרת מפא"י על הצורך להדיח את דיין מתפקידו, לפני שיגרום לאסון. אך איש לא העז לעשות זאת. לבסוף נקרא בן־גוריון בחזרה מ־שדה־בוקר והתבקש על־ידי עמיתו לקבל לידו שוב את תיק־הביטחון.

הסיבה, שעברה אז מפה לאוזן בצמרת המדינה: „רק הזקן יכול להשתלט על דיין."

הזקן חזר בפברואר 1955, ובלילה ה־אחרון של אותו חודש ביצע דיין, באמצעות אריק שרון הצעיר, את פעולת־עזה, ש־שיגעתה את פני המרחב. לשווא בכה שרת חרישית ביומנו כי דיין הונה אותו וביצע פעולה הרבה יותר גדולה מזו שהוסכם עליה. עשרות מצרים נהרגו, עבד־אל־נאצר ביקש עזרה מאסיווית מברית־המועצות, הכוח הסובייטי קנה לו בפעם הראשונה אחיזה במרחב.

המיצעד אל מילחמת־סיני החל.

■ ■ ■

יכר בן־גוריון עצמו, אין אדם שהשפיע על דרכה של המדינה, ב־שלושים שנותיה הראשונות והגורלית, יותר מאשר משה דיין.

מאז 1953 ועד גמר מילחמת יום־הכיפורים היתה זאת השפעה ישירה וביתי־אמצעית.

הוא שהקים את היחידה 101 ושיזם את פעולות־התגמול. הוא שערך (לדעתי) את העסק־ביש במצריים ואת הפעולה על עזה, שהיתה הכרזת־מילחמה על מישטר־המה־פכה במצריים. הוא שתיכנן את מילחמת־סיני ושניצח עליה.

כחבר ממשלות בן־גוריון ואשכול, מ־1959 ועד פרישת רפ"י ב־1965, היה עמוד־התווך של המחנה הנוקשה. כשר־הביטחון, שהתמנה על פי דרישת הציבור ונשות־וינדזור־העליזות בימי־החרדה של מאי 1967, היה אחראי למערכות צה"ל בששת־הימים. אף שלא רצה כלל להגיע לתעלת־סואץ (בעיקבות הטראומה של מילחמת־סיני, שבה נענתה ישראל לדרישת הברי־טים והצרפתים ועצרה במרחק־מה לפני ה־תעלה) החליט הוא לחסום את התעלה, להחריב את עריה ולמקם את צה"ל על גדתה.

כשר האחראי לשטחים המוחזקים פעל בהם כסולטאן לכל דבר. פתח את הגשרים אך החניק באיבו כל נסיון להקים בגדה המערבית מנהיגות לאומית מקומית, גירש את המנהיגים המתונים והכין את התשתית לכיבוש ניצחי. בכך תרם תרומה חיונית לעליית אש"ף.

למחרת הניצחון היה זה הוא שהשפיל את העולם הערבי כולו („אני מחכה ל־טלפון!") ושעיצב את מצב־הרוח הלאומי באימרתו „שארם אל־שייח' חשובה מן ה־שלום". היה זה הוא שכפה על מיפלגת־העבודה, באופן אולטימטיבי, את ההחלטה להקים את העיר ימית, ושהפך בכך את מילחמת־יום־הכיפורים לבלתי־נמנעת. היה זה הוא שיצר את ה„קונספציה" של ה־מחדל, בזילזול התהומי בערבים ובצב־אותיהם, ושזרע סביבו בימי המילחמה אווירה של דיכאון ובהלה.

אחרי המילחמה עומעם זוהרו. אך גם אז עדיין השפיע. היה זה הוא שקבע שיא חדש של ציניות פוליטית כאשר נטש את הספינה הטובעת של מיפלגתו ברגע של מפלתה, ושנתן הכשר לממשלה החדשה של מנחם בגין. היה זה הוא שחיבל תחילה בשיחות־השלום עם מצריים, כאשר לא שותף בהן כראוי, ושתרם תרומה ניכרת להשגת ההסכמים הסופיים (וביכללם הח־זרת שארם־אל־שייח' ופירוק ימית) כאשר הוזמן למלא בהן תפקיד חשוב יותר.

לטובה או לרעה (ועל כך ית־ווכחו ביניהם ההיסטוריונים אח־רי מותו, כפי שהתווכחנו אנחנו בימי חייו), מתנוסס דיוקנו של דיין על התקופה כולה, שהחלה ערב מילחמת־סיני.

■ ■ ■

אך גם מניין המאורעות, עם כל ה־דראמה הגלומה בהם, אינו ממצה את מלוא השפעתו של דיין על המדינה שה־אלילה אותו, ושלאחר מכן שברה את פסליו.

היתה לדיין השפעה רוחנית עצומה על המדינה — לעיתים גדויה, לעיתים סמויה.

הוא שהפיח בצה"ל את הרוח, שהשתקפה במילחמת־סיני: רוח תוקפנית אך בלתי־מיקצועית, רוח הרפתקנית אך אנטי־אינ־טלקטואלית, רוח של מסירות־אין־קץ לחבר וזילזול־אין־קץ במוסר־המילחמה.

מעבר לצה"ל, הפיח את רוחו במדינה כולה — הרוח שגם היא השתקפה היטב במילחמת־סיני. היתה זאת רוח של בוז גמור לעולם הערבי, לזכויותיו, לשאיפותיו וליכולתו. כסילים ברחבי העולם ובארץ אומרים כי „דיין ידע לדבר עם הערבים", וכי „הבין את הפלסטינים".

אין שטות גדולה מזו. דיין בז לערבים והיה בטוח לחלוטין ביכולתו לרמות אותם עד אין־קץ, כדי שלא ימרדו. הוא לא הבין כי בטווח הארוך הוא רימה רק את עצמו.

תחליכים היסטוריים עמוקים, שהם מעבר לטכסיסים ותחבולות, חרגו מהבנתו.

דיין היה הנחלן בה"א הידיעה, הפרוטו־טיפוס של הנחלן הלבן בארץ של נייטיבס. הוא היה משוכנע כי הערבים לא ישלימו לעולם עם ההתנחלות הציונית בארץ, וה־דבר גם לא הפריע לו. להיפך, בסתר־ליבו ראה באי־השלמה זו משהו חיובי, סם־חיים רוחני למדינה.

יחסו למושגי־המוסר בחייו הציבוריים והפרטיים, החל בהזנת החביות ונלה ב־עסקיו הארכיאולוגיים, היה רק המשך ל־השקפתו הכללית. יחסו למדינה ולאדם, לאהבה ולכסף, למילחמה ולפוליטיקה היה כולו מיקשה אחת. ואת כולה הצליח ל־הנחיל לעם ישראל.

אפשר לסייג קביעה זו בשני סייגים: **ראשית, את כל תפיסותיו קיבל דיין מבן־גוריון.**

אפשר לטעון כי לא היה אלא הארכה של בן־גוריון, חניכו וממשיך־דרכו. זה נכון במידה מסויימת. אך דיין היה הרבה יותר מזה: לא רק איש־ביצוע, אלא „בי־צועיסט" — אדם שנטל לידיו את התורה ויצק בה חיים חדשים, מעבר לכל חלומו־תיו (או סיוטיו) של בן־גוריון.

שנית, דיין היה כך עמו ותקוי פתו.

„הגיבור" בהיסטוריה אינו פועל בחלל ריק. הוא מבטא באופן בלתי־ידוע תהלי־כים עמוקים. הוא מגלם באישיותו את ה־כמיהות והכיסופים של הציבור, את „רוח הזמן".

דיין הצבר, הנחתן־החוכם, נו־שא־הדגל של המערב נגד הניי־טיכם הערביים, הנער הניצחי, לא הפך רמה שהפך לא רק מפני ש־הכאריזמה, מתת־האלים, היתה תכונתו העיקרית — אלא גם מפני שסיפק איכשהו את הצרכים הנפ־שיים העמוקים ביותר של הציבור הישראלי בתקופתו.

שעת גורל: רמטכ"ל דיין במיסדר בשארם־אל־שייח' במילחמת־סיני *

* לידו: אלוף־הפיקוד אסף שימחו־ני ז"ל.

משה דיין, את'איסט מושבע, בן ההתיישבות הציונית ה

מה זאת הלוי

סימון זמני לקבר

רות דיין נפרדת

דוב שיאון שם ידו על כתף אשתו

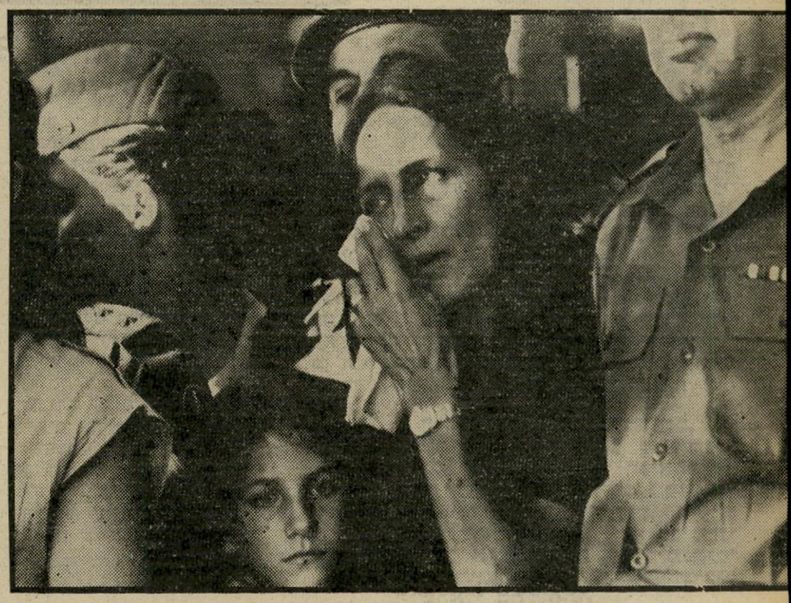

יעל דיין מנגבת את הדמעות מעיניה

רחל דיין נשענת על בתה ברגע של חול

חילונית, נקבר בטכס שהיה כולו דתי

ה ממלכתית?

היתה זאת הלווייה מוזרה ביותר. הממשלה החליטה לקיים „הלווייה ממלכתית" למי שהיה שר ורמטכ"ל. זאת היתה החלטה נאה.

אך מה זאת הלווייה ממלכתית במדינת ישראל, בשנת 1981?

שום דבר לא הבחין בינה ובין הלווייה דתית בעיירה יהודית, מילבד העובדה ש־הרב התחפש כחייל, וכי נושאי־הארון לבשו מדים.

רחל ד"ין מחפשת ניחומים בפני בתה

מבט של כאב תהומי על פניה של רחל, בעת הטמנת הגופה

אס' ד"ין מסתכל בעצב, אודי ממרר בבכי

ה, קוטפת פרח מזר

מה זאת הלווייה ממלכתית?

(המשך מעמוד 39)

לא היה בהלווייה שמץ של ממלכתיות. אבל היתה בה הרבה־הרבה דתיות.

כיפה לכל ראש

מ שה דיין ציווה שלא יינשאו הספדים בעת הלווייתו, ושלא יירו בה מטחי־כבוד.

המישאלה השניה כובדה. הראשונה לא. אמנם, נשיא־המדינה, ראש־הממשלה ו־מנהיג מיפלגת־העבודה לא נאמו ולא הספידו. אבל הרב הצבאי ניצל את ההזדמנות הטלוויזיונית ונשא את ההספד היחידי. הוא עשה זאת בדרך של תחבולה: הוא ליקט פסוקים ממקומות שונים, חיבר אותם בצורה מאולתרת והעמיד פנים כאילו יצירה מקורית זו היא תפילה. אך לא היה זה אלא הספד מוסווה.

לעומת זאת לא ציווה דיין כלל כי לא יישמע דבר ליד קיברו. לא היה דבר בישאלתו שהיה בו כדי למנוע, למשל, קריאת שיר מיצירות המשורר האהוב עליו, נתן אלתרמן, או קריאת פרק מן חיים גבתי ומוסה חריף, חבשו כיפות לראשיהם. ולא רק בבית־הקברות עצמו, שבו ניתן להסביר זאת כמעשה של טאקט והתחשבות בזולת, אלא גם במסע ההלווייה, ובעת שהארון הוצג לפני בית־התרבות של המושב — מקום חילוני לכל הדיעות.

גם שם הופיעו אריק שרון האתיאיסט וחבריו החילוניים כשהם חובשים כיפות, כנאה בבית־כנסת.

כאשר גדל משה דיין בנהלל, לא היה בה בית־כנסת. מילבד מחסן ישן שהיה פחות מטופח מאשר הרפת של מישפחתו.

פרח מן הקבר

כ ? זה היה שונה מאוד מהלווייה ממלכתית אחרת, שהתקיימה תישעה ימים לפני כן בקאהיר.

גם שם נקבר אדם שהיה מנהיג מדיני וצבאי. אך במצריים — שאוכלוסייתה היא דתית לאין שיעור יותר מאשר תושבי ישראל — הובא הנשיא לקבורה בטקס צבאי, לצלילי תיזמורת צבאית (שניגנה

שלמה הלל: מישפחת

וייצמן ויעל: כיפה

מדוע לבשו כל האנשים החילוניים האלה כובעים ליד בית־התרבות של נהלל?

התנ"ך. שום דבר גם לא יכול היה למנוע שירה של מקהלה.

כל זה לא היה, מפני שאיכשהו — מבלי שאיש יידע איך — נקבע כי הלווייה ממלכתית במדינת־ישראל היא טקס דתי בילבד, על טהרת היהדות האורתודוכסית. באווירה של שטיפת־המוח הדתית במדינה, לא העז איש להתנגד לכך. גם מישפחתו, המורכבת כולה מאתיאיסטים — כפי שהיה משה דיין עצמו במשך כל ימי חייו, ועד הרגע האחרון — לא מצאה בכך פגם.

כך קרה שכל הגברים שהשתתפו בהלווייה, מילבד כמה קיבוצניקים כמו את מארש־האבל של שופן), ללא שום תפילה. שום כהן־דתי־מוסלמי, נוצרי או יהודי — לא הורשה לגשת אל הקבר.

בסך הכל היה הטקס בנהלל עגום למדי. לא היה בו סדר ממלכתי, ולא טיכסיות כלשהי. המלווים הצטופפו מסביב לקבר הפתוח, בערבוביה ספונטנית, כשהם מודעים מאוד למצלמות הטלוויזיה שהנציחו את המאורע ואותם. היה אל מלא רחמים, היה קדיש והיה ההספד של הרב הצבאי — וזה הכל.

המחווה האנושית היחידה היתה של רחל דיין, שקטפה פרח לבן מאחד הזרים שהונחו על הקבר, ושנטלה אותו עימה.

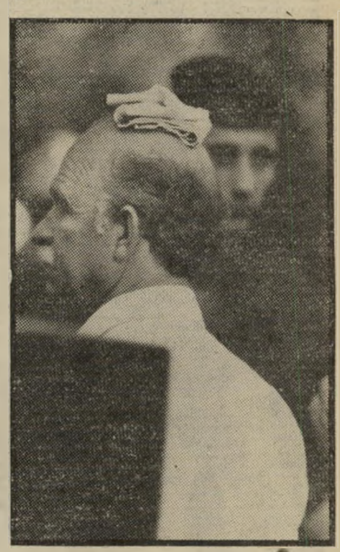

שם־טוב: מישפחת

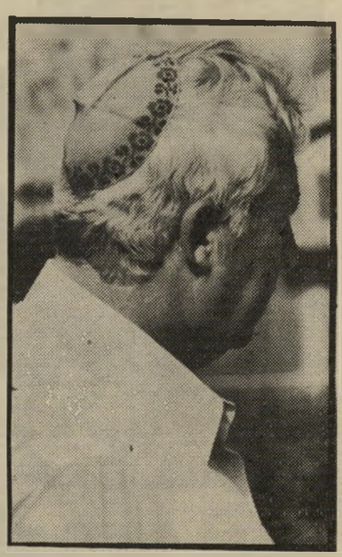

אריק שרון: כיפה

כיפות ליהודים ולמוצרים: בגין וסם לואים (למטה)

דויד הכהן: מיצחיה

שימעון פרס: כיפה

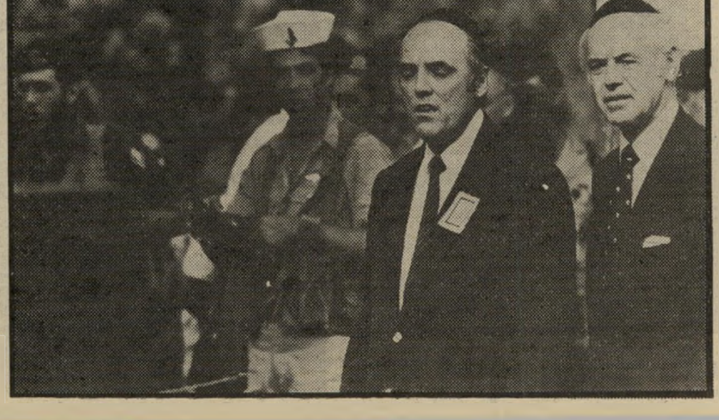

מה הם אומרים ... מה הם אומרים ... מה הם אומרים ... מה הם אומ

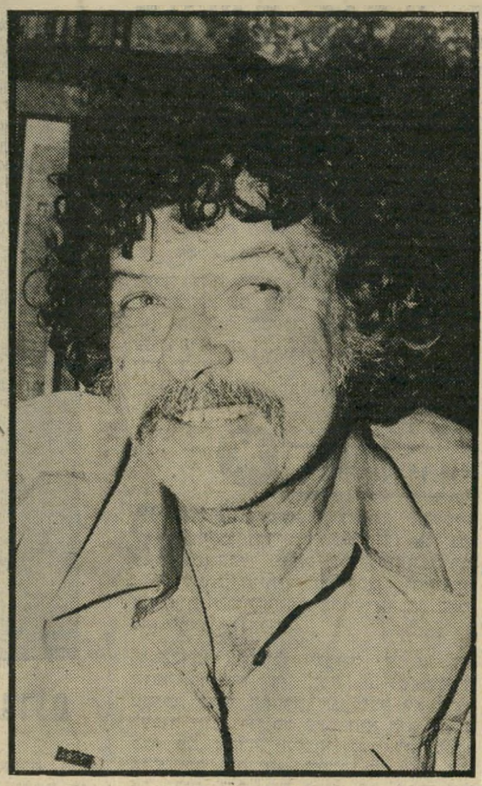

דן בן־אמוץ:

„אני רואה הלוויה ממלכתית בפברואר!"

דן בן־אמוץ מאיים לקחת על עצמו את תפקיד „המוציא להורג הלאומי". בשבוע שעבר, בגליון יום השישי של „מעריב", שם הוא מנהל מדור בשם „הנהלת חשבונות" הוא מיסגר את משה דיין במיסגרות שחורות, עוד לפני השעה שמונה ורבע בערב, השעה שבה החזיר משה דיין את נישמתו לבוראו. הוא עשה זאת בכתבה על המדור האסטרולוגי של מרים בנימיני ב„העולם הזה", שאמרה כי דיין יהיה בחדשות. בן־אמוץ הסביר שדיין יכול להיות בחדשות רק כ־שימות — וזה פורסם ב„מעריב". באותו יום שבו אכן מת דיין. שאלתי את דן:

● אתה חושב שזה בסדר להרוג אדם בעוד בחיים?

למה לא? גם אותך נראה במיסגרות שחורות וגם אותי. אני לא מייחס לזה כל חשיבות.

● האם אינך חושב שעצם הנבואה עלולה לגרום לכך שהנבואה תתגשם?

ועוד איך אני חושב כך! לכן לא אגלה לך על מי אני אכתוב ביום השישי הקרוב. אני רק מוכן לגלות שאני רואה הלווייה ממלכתית בתחילת פברואר.

● למה שלא תגלה מי האיש, כדי שהאיש יכין את עצמו, את בני־משפחתו, שלא ידבר עך עם ישראל?

מתוך חשש שאם אני אגיד לך מיהו, הוא עוד ימות לפני פברואר.

פנינה זלצמן:

„אילו הייתי בתיזמורת, הייתי מסרבת לנגן!"

בתוך הוויכוח המוסרי על נגינת יצירותיו של ואגנר, כימעט שלא נשמע קולם של המוסיקאים עצמם. פניתי אל אחת המוסיקאיות המחוננות שאני מכירה, הפסנתרנית פנינה זלצמן, ולמרות שידעתי כי ואגנר לא כתב יצירות לפסנתר, ביקשתי ממנה להביע את דעתה כמוסיקאית וכאמן על הפרשה.

● פנינה זלצמן, בראיון המתפרסם בגיליון זה עם המנצח זובין מהטה, הוא המשיל את ואגנר לשורשים של המוסיקה, וטען שמוסיקאים אינם יכולים לנגן את הפירות בלי השורשים. מה דעתך את?

זובין מהטה הוא מנצח, אני פסנתרנית. כפסנתרנית אני במצב אחר, כי הרי את יודעת שוואגנר לא כתב יצירות לפסנתר כך שבכל מיקרה לא הייתי יכולה לנגן ואגנר.

● נניח שהיה כותב יצירות לפסנתר, האם היית מנגנת אותו?

לדעתי, אם זה מכאיב לאנשים, לא צריך לנגן אותו.

● זובין מהטה אמר לי בראיון שהיו בעבר יהודים שהתעלמו מהאנטי־שמיות של ואגנר ביגלל הגאוניות שלו.

המוסיקה שלו גאונית, יוצאת מהכלל. היתה לו ויש לו השפעה עצומה במוסיקה. הוא כתב מוסיקה נהדרת. כששהיתי שמונה שנים בפאריס שמעתי אותו הרבה מאוד. כאן בארץ אני לא שומעת אותו.

● כיצד לדעתך יש לנהוג? האם אסור לנגן את ואגנר, או האם צריך לחנך את הקהל להתעלם מהאנטי־שמיות של האיש ולהתרכז רק במוסיקה שכתב?

יש בארץ אנשים הרואים בוואגנר סמל. הם זקוקים לסמל הזה. אם זה מפריע להם, לא צריך לנגן. אני בעד לא לפגוע באנשים. אם הייתי חברה בתיזמורת הייתי מסרבת לנגן את ואגנר.

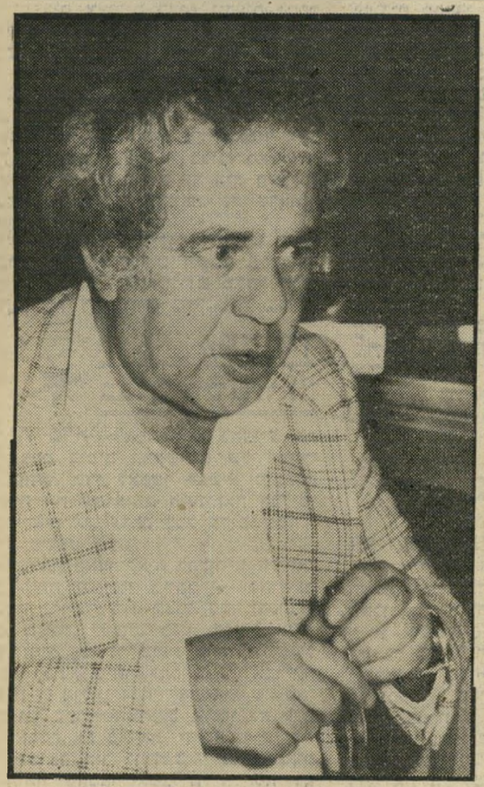

עמוס קינן:

„שקרנית או לא, אני מסרב להגיב!"

יסלח לי האלוהים, אבל כשהילדה שלי חוזרת מבית־הספר ושרה „על הדבש ועל העוקץ", אני מצטרפת אליה תמיד ב„אל נא תעקור נטוע". אין מה לעשות, אלוהים חילק לנעמי שמר כישרון וגסות־לב כימעט באותה מידה. הגברת הזאת לקחה על עצמה השבוע לדבר בשם גיורא וזאב, חללי מילחמות ישראל, ובראיון שהעניקה לעיתונאית ברוריה אבידן־שריה, היא אמרה שהם „שלחו ידם מן הקבר ולקחו את סאדאת".

אני חושבת שאילו גיורא וזאב היו בין החיים, היו לבטח מתביישים מאוד בדברים שאמרה „המשוררת הלאומית" בשמם.

באותו ראיון, כדי להצדיק את דיעותיה, טענה המשוררת כי העיתונאי עמוס קינן אמר לה, אחרי ביקור משותף בפיתחת רפיח, ש„אסור לנו לסגת משם". עם גיורא וזאב ז"ל איני יכולה, בשלב זה, לדבר, אבל עם עמוס קינן, ייבדל לחיים ארוכים, אני כן יכולה. טילפנתי אל עמוס קינן, הידוע בדיעותיו הפוליטיות המנוגדות לחלוטין לדיעותיה של הגברת שמר, ושאלתי אותו:

● האמנם אמרת לנעמי שמר שאסור לנו לסגת מפיתחת רפיח?

אני מסרב להגיב.

● אתה לא אומר לי שהיא שקרנית?

שקרנית או לא, אני מסרב להגיב.

● אני מאוד מקווה שלפחות במיקרה זה אין שתיקה כהודאה.

מצריים: מאחרי המסך

(המשך מעמוד 24)

דורות. כל מיצרי שהוא מעל לגיל 45 זוכר מאבק זה היטב, והשתתף בו אי־שית. אבות מספרים על כך בגאווה לבני־הם, ומצרים צעירים רבים יודעים לספר כל פרט על מאבק זה.

עתה מציגה האופוזיציה את נוכחות ה־כוח האמריקאי (שהוא „רב־לאומי" רק להלכה) בכיבוש חדש, גרוע מן הכיבוש הבריטי. לפחות חלק מן הציבור — האינטליגנציה ובני המעמד האמיד — עלול להתייחס לטענה זו בכובד־ראש. ה־רגישות כלפי כל כיבוש זר הוא חלק מן המנטליות המצרית, תוצאה של טראומה עמוקה.

יש להודות שהאמריקאים מתנהגים במצריים, כדרכם, בחוסר־הכנה תחומי. אטימותם כלפי רגישותם של המצרים מדהימה ממש.

„מקומך בבית הסוהר!"

ה יה כדאי לאמריקאים להצניע את עצמם בימים הראשונים של המישטר החדש, כדי לאפשר לנשיא מובארק להראות את עצמאותו. תחת זאת הבליטו האמריקאים את עצמם בכל מקום, בצורה בוטה, כימעט גסה.

המישלחת האמריקאית להלווייה אל־סאדאת היתה מוגזמת ביותר — מה גם שהנשיא רולנד רגן עצמו פחד מלהגיע לשם, בניגוד למנחם בגין, הגנרל אלכ־סנדר הייג, שאינו מופת להתנהגות של „הצנע לכת", מיהר להכריז כי אמריקה הוציאה 25 מיליון דולר לאבטחתו של סא־דאת, וכי מטוסי־איוואקס גוייסו לא פעם כדי לאבטח את סאדאת. ידיעה זו כי בי־טחון נשיאם היה נתון בידי האמריקאים לא היתה מחמאה למצרים — מה גם כאשר זה נמסר למחרת הכישלון הנורא של שירותי־הביטחון המצריים בעת ההתנ־נקשות בנשיא.

האופוזיציה מנצלת את כל השגיאות האלה כדי להחדיר לציבור שלה את ה־הכרה: אין זה שלום עם ישראל, אלא כיבוש אמריקאי. אם תפרוץ מלחמת־עו־לם שלישית, תהווה מצריים מטרה להם־צצה גרעינית סובייטית, ביגלל נוכחות ה־בסיסים האמריקאיים על אדמתה. קמפ־דייוויד לא היתה אלא התחלה של הכי־בוש האמריקאי.

„אנחנו בעד שלום עם ישראל, אך נגד שלום אמריקאי," אומר אישׁ־האופוזיציה. „איך אנחנו יכו־לים לסבול על אדמתנו כוח אמרי־קאי, שנעזרים לא נוכל לסלק אותו, אפילו אם נשיג על־כך הסכם עם ישראל?"

יש לאיש גם תלונות על הישראלים. אחד מידידיו סיפר לו על גברת ישראלית, שעצרה נהג־מונית. הנהג לא הבין אנג־לית, ועל כן ביקש מעובר־אורח לתרגם לו את דבריה. עובר־האורח היה מאנשי האופוזיציה השמאלית, וכשנודע לו ש־האשה היא ישראלית, סירב לעזור. הת־פרצה האשה הישראלית, לדבריו: „מה, עוד יש כאלה? אמרו לנו שכל האנשים כמוך הם כבר בבית־הסוהר!"

העיר האיש, שפעל בעבר לא־מעט למען שלום עם ישראל, כי שוה היה עדיין מונופול של ה־שמאל: „למה אתם, הישראלים, כל־כך ממהרים לנורמליזציה? ה־נורמליזציה צריכה להתבשל. אם מנסים לדחוף אותה, זה רק מונע ומפריע. הפיתרון צריך להיות עם העם, ולא בכפייה. ובוודאי לא ב־כפייה של ארצות־הברית!"

קומוניסטים במחתרת

מ דוע אין המישטר אוסר את מיפלגת־השמאל, כפי שאסר את הקומוניס־טים והקנאים המוסלמיים?

מסביר איש־האופוזיציה: „יש לנו 170 אלף חברים. אם תוצא המיפלגה אל מחוץ לחוק, 70 אלף ילכו הביתה, 50 אלף יישבו בבתי־הקפה ויקטרו. אך 50 אלף האחרים יירדו למחתרת, כמו הקומוניס־טים, וחלק מהם יצטרפו לקומוניסטים. זה לא כדאי לשילטונות."

המיפלגה הקומוניסטית קיימת, ולאחרו־נה אף קיימה ועידה ארצית ופירסמה את החלטותיה — הכל במחתרת.

האיש סיפר כי אחרי המהומות של ינואר 1977 (כאשר נשרף רובע של קא־היר על־ידי ההמון הזועם, אחרי שהועלה מחיר הלחם) נאסרו אלפיים מחברי מיפ־לגת־השמאל, ופוטרו קצינים, מורים ופרו־פסורים מחברי המיפלגה. בכל זאת גדל, לדבריו, מיספר החברים בה.

את מצב־הרוח המוזר בקאהיר אחרי מות אל־סאדאת הסביר האיש בכך שהמונים איבדו בשנתיים האחרונות את אמונתם בכוחו של השלום לשפר את מנת־חלקם. „אילו העם היה באמת אבל על סאדאת כפי שהתאבל בשעתו על עבד־אל־נאצר, שום כוח בעולם לא יכול היה למנוע בעד ההמונים מלפרוץ לרחוב!" טען.

לגבי עתידו של חוסני מובארק התבטא בזהירות. „הוא שונה מקודמו, אך אי־אפשר לדעת איך," אמר. „במישטר כמו שלנו, המפן שותק תמיד. הוא מסתיר את די־עותיו ואת יכולתו. איש אינו יודע מה הוא רוצה באמת. רק עכשיו, אחרי שהפך נשיא, נדע מי הוא."

לדבריו קוראים למובארק ברחוב „מר מזל" או „מר מיקרה".

רק ירושלים!

ס יכום התרשמותי מכל השיחות האלה הוא אופטימי למדי לגבי המשך השלום והנורמליזציה — להבדיל מסיכויי השלום הכולל והפיתרון האמיתי.

יש אופוזיציה במצריים, אך נראה כי אין בה כדי לערער את המישטר. השמאל משפיע על מיגזר חשוב אך מצומצם של הציבור — האינטליגנציה. אין לו שו־רשים בהמונים. האיסלאם הקנאי משפיע על מיגזר גדול יותר, העלול לבצע מעשי־טרור מרשימים, אך אין לו הכוח לכ־בוש את השילטון. מרכזי הכוח במדינה, כך נדמה, תומכים בשילטון החדש.

הסיבות שהביאו לכריתת השלום עם ישראל קיימות ועומדות. אין על מצריים שום לחץ ממשי לנ־טוש דרך זו.

העולם הערבי מסורב.

אש"ף, שהיה יכול ליצור מצב חדש נלחץ בין אבני־הריחיים של הלחץ הישׂ־ראלי, הלחץ הסובייטי והלחץ הסורי, שלא לדבר על הלחצים הפנימיים של קבוצות קנאיות והרפתקנים צינים, ונראה כי ב־עתיד הקרוב אין בכוחו לעשות דבר.

תוכנית־השלום של הנסיך הסעודי פאהד, שיכולה היתה לשמש כאלטרנטיבה ל־קמפ־דייוויד, נתקעה בינתיים בסבך דיפ־לומטי, ואין היא יכולה להתגשם, מול פני ההתנגדות הישראלית הסוסאלית.

על כן נראה שיש בסיס להערכה המצרית, ששום דבר דרמאתי לא יתרחש ואינו צריך להתרחש.

צפון־סיני יוחזר באפריל, מפני שגם לשילטון הישראלי וגם לשילטון המצרי יש עניין חיוני בקיום חוזה־השלום כל־שהו. גם לאחר מכן לא תהיה הידרדרות דרמאתית של היחסים בין מצריים ויש־ראל, אם כי יתכן שמצריים תנקוט סיג־נון חריף יותר נגד המדיניות האנטי־פלס־טינית של ממשלת־בגין.

נראה כי המצב הנוכחי יכול להימשך זמן רב למדי. מצרי חשוב חישב והסביר לי כי ניתן לבזבז בנקל שש שנים מבלי שיקרו דבר.

אולם — אנחנו חיים במרחב. ובמרחב יש חומר־נפץ רב. ה־בעייה הפלסטינית מתקתקת כ־פצצת־זמן. ובניגוד לכך התצפיות, משהו יכול לקרות. משהו יכול להתפוצץ בכל עת.

כשיצאתי לביקור זה במצריים הייתי בטוח שרבים שם יאשימו את בגין ברצח סאדאת. אחרי הכל, אילו איפשר בגין לאל־סאדאת להשיג הישג בעניין הפלס־טיני, יתכן שלא היה קורה מה שקרה.

לתמהוני, לא שמעתי טענה זו אלא פעם אחת בלבד, בשיחה עם מצרי מן הצמרת — וגם הוא אמר זאת ברמז, ומייד החזיק על פני הדברים. „לא, אל תפרסם את זה!"

יתכן שהופעת בגין בהלווייה והתנהגותו הנבונה אחרי הרצח החניקו באיבן כל נסיון להאשים אותו במה שקרה.

ואילו מומחה אחר אמר לי: „המוסלמים הקנאים האלה — רק דבר אחד איכפת להם בשאלה ה־פלסטינית. רק משוגעים על ירו־שלים. אילו ויתרה ישראל בעניין ירושלים, לא היה כל השאר איכ־פת להם."

האשה: סוליקה ברנס

„פ תאום קוקה שלף אקדח, כיוון את זה אל מול רפיק ואמר לו: ‚יא בן זונה, מה אני אעשה איתך?!' תוך כדי דיבור הוא ירה שתי יריות. רפיק צעק: ‚חכה!', קוקה קם ורץ. ואני, אני התבלבלתי באותו רגע," סיפר מוריס מועדי.

יום החמישי לפני שבועיים בנהריה. אחת אחר חצות. תושבי שכונת הפועלים קריית־עשור נמים את שנתם. צרור יריות פילח לפתע את האוויר. היורה נמלט דרך החורשה הסמוכה אל תוך החושך.

רפיק מועדי, תושב כפר ירכא ואחד מבני החמולה של השייח' ג'אבר מועדי, נורה בידי בעלה היהודי של האישה, סוליקה ברנס, בת 32, מצאה את עצמה במרכזה של דרמה: בין בעלה הסרסור, קוקה ברנס, עבריין ידוע ופנים מוכרות במישטרת נהריה, ובין חברו של בעלה, רפיק מועדי, הדרוזי.

הקשר בין סוליקה ורפיק התחיל כש־בעלה היה עצור בכלא. כשהשתחרר, סירבה האישה לוותר על אהובה הדרוזי. היא הודיעה לבעלה שהיא רוצה לחיות עם רפיק. הבעל, שהרגיש נבגד ומרומה, ירה במאהב. רפיק נפצע בשתי רגליו והוא נלקח מיד לבית־החולים.

„צחקו עלי במישטרה"

מ ספרת סוליקה, האישה שבעטייה התחוללו היריות: „מגיל 12 אני נמ־צאת עם בעלי, יצחק ברנס. הוא הוריד אותי לזונות. הייתי ילדה קטנה, והוא הור־יציא אותי מבית־הספר. ברחנו מהבית ברמ־לה, ובאנו לנהריה.

„עבדתי בשבילו שמונה שנים. הוא הגבר הראשון שלי וכל מה שאמר לי עשיתי. בזמן האחרון אני כבר לא רוצה לעבוד יותר. אז כל פעם הוא היה מאיים עלי עם אקדח. הלכתי למראלי, מפקד המישטרה בנהריה, וסיפרתי לו שיש אק־דח בבית. והם, שם במישטרה, צחקו עלי וזרקו אותי מהתחנה בגלל שאני זונה ויש לי חבר דרוזי.

„את רפיק הכרתי דרך בעלי, קוקה. הוא מסתובב הרבה עם דרוזים. אין לו חברים יהודים. כי הוא מלא חשבונות, ומחפשים להרוג אותו. בעלי, שהוא נר־קומן וסוחר סמים וסרסור, היה מביא לי לקוחות ערבים וכושים, וחי על חש־בוני. כשהוא היה עצור בעכו שלושה חודשים, פגשתי את רפיק. נוצר בינינו קשר ומאז לא נפרדנו. ראיתי שהבן־אדם לא מחסיר ממני דבר — קנה לי בגדים, שילם לי חשבונות מים, נתן לי כסף לאוכל וכסף לנסוע לראות את הילדה שאיתה הוא חי מזה שישה חודשים. סו־ליקה ברנס, בת 32, מצאה את עצמה במרכזה של דרמה: בין בעלה הסרסור, קוקה ברנס, עבריין ידוע ופנים מוכרות במישטרת נהריה, ובין חברו של בעלה, רפיק מועדי, הדרוזי.

הקשר בין סוליקה ורפיק התחיל כש־בעלה היה עצור בכלא. כשהשתחרר, סירבה האישה לוותר על אהובה הדרוזי. היא הודיעה לבעלה שהיא רוצה לחיות עם רפיק. הבעל, שהרגיש נבגד ומרומה, ירה במאהב. רפיק נפצע בשתי רגליו והוא נלקח מיד לבית־החולים.

הבעל הוריד את כאשר נודע לו

מאהבת ברנס
„מה עדיף, חומוס או ספייק?"

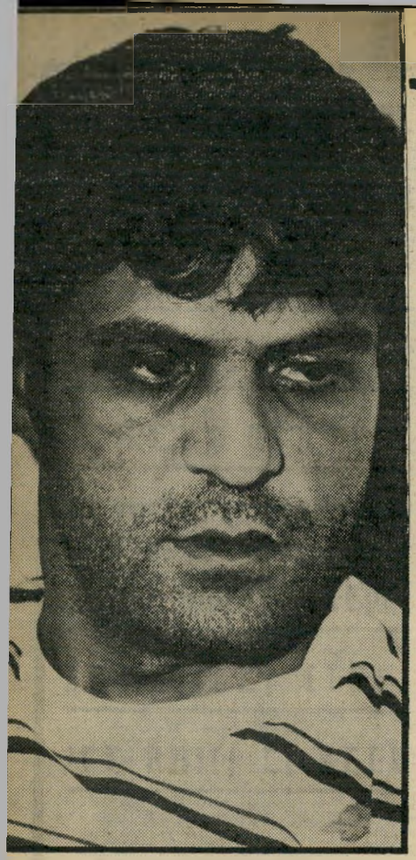

אשתו לזנות - הכיר לה את ידידו הדרוזי - וירה בו

כי הידיד מנהל רומאן־אהבה עם אשתו

יריות במאהב הדרוזי

שנמצאת אצל הורי, בגלל שבעלי נרקומן. „מרפיק קיבלתי תשומת־לב וחום שלא קיבלתי מבעלי אף־פעם. הוא דאג לכל מחסורי. ועכשיו הוא גם אכל אותה בשבילי. היו לי איתו שלושה חודשים הכי יפים בחיים שלי. מעולם לא היה לי דבר כזה. בעלי היה עוזב אותי בלילות וזילזל בי. הוא היה מכה אותי ועושה לי את המוות. אבל רפיק נתן לי יחס ולא עזב אותי לרגע.

„רפיק רוצה להתחתן איתי, ואני רוצה לחיות איתו. הוא יותר טוב מיהודי. הוא אוהב אותי ולא איכפת לו שעסקתי קודם בזנות. הוא אמר לי: ‚אני מקבל אותך איך שאת'."

„לבחור בין הזבל לטוב"

כ השתחרר הבעל ממעצרו סיפרו לו חבריו שאשתו חיה עם ידידו הדרוזי.

„שלושה חודשים היה לי כל טוב. אז מה עדיף לאכול — חומוס או סטייק? הייתי צריכה לבחור בין הזבל לטוב. ואני, אני לא ראיתי טוב בחיים שלי. אז מה איכפת לי שהוא ערבי? קיבלתי מרפיק אהבה וחום שלא קיבלתי בחיים. בעלי הוריד אותי לכביש לעבוד בלילות, בגשם ובקור. אבל רפיק שמר עלי, ולא נתן לי לצאת מהבית. אני לא מכחישה, אני אוהבת את רפיק. ואני רוצה להיות איתו.

בערב חג הסוכות נסעה סוליקה ללוד, אל בית אחותה, ורפיק חזר לכפר ירכא.

בינתיים התערבו בפרשה חבריהם המשותפים של רפיק וקוקה. מוריס, בן אחיו, וסולטאן, בן־דודו של מוריס, שהוא גם בנו של השייח' מועדי, נדברו להפגיש בין הבעל למאהב. משחיכו לו בכפר ירכא והוא לא הופיע, נסעו השניים עם רפיק לנהריה וחיכו לו בבית קפה שבו קוקה נוהג לשבת. בחצות הופיע הבעל ובחברתו נערה צעירה.

מועדי בביתו אחרי שיחרורו מבית־החולים
„אז מה אם הוא ערבי?"

הבעל לא היה מוכן לוותר, וחבריה של האשה סיפרו לה שברשותו של קוקה אקדח, והוא מחפש את השניים. לדבריה, היא ניגשה למישטרה והתלוננה שיש אקדח בבית, ואף מסרה להם את מפתחות דירתה.

אפילו לערס יש מילה

„א ך" היא מספרת, „אחרי שמסרתי עדות בכתב, פעמיים, הם לקחו את המפתחות ולא התייחסו אלי. וכך, מפקד המישטרה, מראלי, לא מנע את היריות."

סוליקה עזבה את הבית ומאז היא ורפיק נדדו ממקום למקום. בכל ערב הם ישנו במקום אחר — נתניה, טבריה, ירושלים.

הבעל לא היה מוכן לשכוח את יחסיה עם רפיק, כאילו לא היו אלא פרשת אהבים חולפת. כדי להתחמק מלעגם של חבריו הוא הציע לה לעזוב את נהריה ולעבור למקום אחר.

אך היא בשלה: „לא פחדתי ממנו ואמרתי: אתה הגורם, כי זילזלת בי. עכשיו זה מאוחר מדי."

הבעל נדהם מתשובת אשתו. סוליקה מעולם לא המרתה את פיו. הוא גם נעלב מהעובדה שבחרה על פניו דווקא בגבר דרוזי. טענה לעומתו האשה: „אתה הרי הבאת אותו. כל החיים הבאת לי לקוחות ערבים. אבל כשהבאתי כספים ודולרים אז זה היה בסדר, ועכשיו זה לא בסדר?" ממשיכה סוליקה: „נמאס לי ממנו. כל החיים שלו מסטול, ושורף לי את הבית עם הסיגריות. נמאס לי הסבל הזה — הבקבוק מתמלא, מתמלא, אבל גם הוא נשפך בסוף.

קוקה מוכן לשוחח אתם, אך מבקש מהם להתלוות אליו קודם לביתו.

את השתלשלות האירועים מתאר מוריס: „הגענו לספסל ליד הבית, והוא אמר לבחורה שהיתה איתו שתלך. הבנו שמשהו לא בסדר כאן, כי למה לא יושבים בבית־קפה, ולמה לא בבית שלו?

„ישבנו כולנו על הספסל. רפיק וקוקה התחילו להתווכח. רפיק אמר: ‚זה לא היה מתוכנן אני לא התכוונתי. זה פשוט יצא ככה.' קוקה אמר: ‚לא האמנתי שזה אתה.' סולטאן דיבר עם קוקה איזה 40 דקות, ואחר־כך חזרו שניהם. שיתאום קוקה שלף אקדח, כיוון מול רפיק ואמר לו: ‚אני לא אהרוג אותך, אבל אפגע בך.' הוא ירה שתי יריות ברפיק וברח. רפיק נפל דום ונטף ממנו. אחר כך באו שוטרים ואמבולנס, ולקחו אותו לבית־חולים. רפיק אמר לשוטרים: ‚קוקה ברנס ירה בי.' קוקה בגד בנו. פגע בכבוד

המאהב: רפיק מועדי

שלנו. באנו אליו עם לב נקי לעשות שלום. אפילו לערס יש מילה.

מייד כששמעה על כך סוליקה, היא חזרה לנהריה: „הלכתי למראלי מפקד המישטרה ואמרתי לו: ‚עכשיו אתה מבוסוט?'.

„עד עכשיו הייתי עם רפיק בבית־החולים. רפיק אמר: ‚העיקר שאת לא נפגעת. אני זה לא חשוב'."

רפיק מועדי נפצע בשתי ירכיו. ביום שבת שוחרר מבית־החולים, וממיטתו בכפר ירכא, כשהוא מוקף בבני מישפחתו, הוא משחזר את המיקרה: „אני חושב שהמישטרה זילזלה בזה. כי אם אישה באה ומתלוננת פעמיים על נשק, ושבעלה מוריד אותה לזנות ורוצה שתמכור סמים. אז לא עוצרים אותו?!

„אני דווקא אמרתי לה שתחזור לבעלה, אבל היא רוצה אותי. אני רציתי להשלים איתו. יעני, קח את האישה וחאלאס, גמרנו.

„אצלנו הדרוזים יש כבוד. אנחנו לא מזמינים מישהו הביתה ורוצחים אותו שם. ואפילו שאני דרוזי והיא יהודיה, אז מה? אצלנו חצי כפר הולך עם יהודיות."

עדיף סרסור יהודי

א חד מבני מישפחתו של רפיק: „היא אשה נשואה. שתחזור לבעלה. מה אנחנו צריכים בעיות?"

לא רק בני מישפחת מועדי מתנגדים לקשר בין השניים. גם אמה של סוליקה יעצה לבתה להמשיך לחיות עם בעלה קוקה, כי, לדעתה, אפילו סרסור יהודי עדיף על גבר ערבי, גם אם הוא מכה אותה.

על טענתם של השניים נגד המישטרה משיב דובר מישטרת נפת הצפון, מר ברוהודה: „שולה ברנס הודיעה פעם אחת למישטרת נהריה שבעלה מחזיק אקדח בבית. מפקד המישטרה, מראלי, יצא בראש צוות לערוך חיפוש. בביתה לא נמצא דבר. שולה ברנס לא מסרה את המפתחות למישטרה, ואין שחר לטענותיה על יחס של זילזול בה. והראיה שיצאו לערוך חיפוש."

סוליקה ברנס, שאינה יכולה להיכנס לדירתה, כי בעלה החליף את המנעול עוד לפני המיקרה, ישנה בינתיים בתחנת המישטרה.

סוליקה איתנה בדעתה: „עכשיו אני מחכה שיתפסו את קוקה. אחרי שרפיק יבריא, נלך לגור ביחד, עד שקוקה יתן לי גט."

שוש מיימון ■

סדום בבית-שאן

זה לא המיקרה הראשון, טוענים תושבי שכונת העוני של העיירה: לפני כמה חודשים נאנסה ילדה בת 6 על־ידי נער, תלמיד בית־ספר למפגרים שבלב השכונה. עכשיו נפל קורבן נוסף: ילד מחונן בן ארבע

„רמתי אותו והבנתי שאין פה הרבה סיכויים. הוא היה שרוף — כל הגוף שחור, מלא כוויות. רק העיניים נצצו לו. כל מה שאמר היה מילה אחת: ‚בובו!׳ " מספר האב ומתכנס בתוך עצמו.

ילדי שיכון א' בעיירה בית־שאן אינם משחקים עוד ברחובות השכונה. חברם איתן נאמן, בן הארבע, נמצא לפני חודש וחצי גוסס בבית־ספר נטוש שבקירבת מקום.

מישטרת בית־שאן הטילה איפול על החקירה, וסביב מותו של הילד מועלות השערות שונות.

השכונה, שבה שיכוני שרשרת ואזבס־טונים, היא שריד של מעברת עולים. ה־הזנחה, הליכלוך והעזובה שולטים בכל.

מרסל פרץ, עוברת־אורח שסל קניות ב־ידה, מצביעה על בית סבתו של איתן ו־אומרת: „צריכה לקום צעקה גדולה! היום העונשים כל־כך קלים שאנשים לא מפח־דים לבצע עבירות איומות ונוראות."

בשולי שביל־העפר, המוביל אל בית ה־סבתא, מתגוללות קופסות קרטון ריקות, עשבים שוטים גדלים פרא ותרנגולים אדר־מי־כרבולת מנקרים בתילי־האשפה.

לפני ביתה של הסבתא תולה שולה רבינו, השכנה, כביסה על גדר־עץ שבו־רה. „צריך לכפות עונש חמור שירתיע כל חולה נפש וכל מאניאק ממעשה מתו־עב שכזה. מה קורה כאן? ! מפחיד ללכת בשכונה. מפחיד לצאת לרחוב. כל היל־דים בהלם, לא משחקים יותר בחוץ אחרי המיקרה."

איתן נאמן, ילד בן ארבע, שיחק בשעות הצהריים באחד מימי החופש־הגדול ליד המיקלט הסמוך לבית סבתו. בשעה אחת כולם חזרו הביתה. חברו, יעקב בן השבע, שאל את איתן אם הוא צמא. איתן ענה שלא, ולא רצה להצטרף אליו. בכך חרץ איתן את גורלו. אחרי שעתיים נמצא הפעוט שרוף כולו, כשרק עיניו עוד מדברות.

„אלוהים, איזה ילד!"

סבתו, שאצלה הושאר הילד עד שאמו תחזור מעבודתה, גרה בשיכון א' בבית־שאן. תושבי השכונה, שחלקם מובטלים וחלקם פועלים, הם ברובם יוצאי פרס, כורדיסתאן, עיראק, רומניה, מצריים ותוניסיה.

הסבתא, אשה יוצאת פרס, יושבת בפי־נת החדר ומיטפחת לראשה. „כל יום שיח־קו הילדים על־יד המיקלט. זה היה בשבוע האחרון של החופש. רוב הילדים הם בני ארבע, חמש. מאז שהוא תינוק, הילד כל יום אצלי, כי אמא שלו עובדת," מספ־רת הסבתא בעברית בסיסית.

„בשעה עשר עשיתי קניות. איתן אמר: ‚סבתא, תני לא אופניים.׳ נתתי לו אופ־ניים והוא הלך עם יעקב ויהודית לשחק. יעקב הוא בן שבע, יהודית בת שתים־עשרה.

„בשעה אחת הלכתי לקרוא לו מהמיק־לט, אבל הוא לא היה שם. שאלתי את הילדים: איפה איתן? והם אמרו: ‚לא יודעים׳. התחלתי לדאוג. חשבתי שהוא אצל השכנים. הלכתי לשם ולא מצאתי. הלכתי לבית של הבן שלי, האבא של איתן, אולי הוא שם. הוא לא היה שם. הלכתי לבית־הספר, גם שם הוא לא היה."

הסבתא, מוקפת בילדי השכונה הנפח־דים ובבנותיה הצעירות, מפסיקה אחרי כל כמה מישפטים, ומבטה משוטט על פני הנוכחים.

„כמה חיפשנו אותו, שעתיים־שלוש! הלכנו לכל מקום. חשבנו שאולי המישט־רה לקחה אותו. כי לא ידעתי איפה הוא. הבן הגדול, אלי, הלך לבית־הספר חלו־צים. הוא חזר ואמר: ‚אין.׳ אחר כך לקח אופניים וירד למטה, לתוך הכיתות. בתוך אחת הכיתות אלי מצא את הילד שרוף, אין כלום. רק סנדלים מלאים נפט. הביאו לי אותו כולו מריח נפט. כל הגוף שרוף, חוץ מהפנים והשיער. מישהו אמר שאולי ילדים קטנים עשו את זה. אבל זה לא יכול להיות. איתן דיבר קצת הוא אמר שאחד בובול לקח אותו. אצלנו, בפרסית, בובול זה איש זקן מפחיד.

„הבנו שמישהו חטף אותו ושרף אותו. הוא אף פעם לא זז מהבית. לקחנו אותו באמבולנס ישר לבית־החולים בעפולה. ב־בית־החולים אמרו שהמצב קשה, ושלחו אותו לרמב"ם בחיפה. אמא שלו, אבא שלו וכל הדודים חיכו לו שם. עשו לו צילומים והנשמה מלאכותית. האבא ו־האמא נשארו לישון שם. בשעה ארבע ב־בוקר האבא התקשר אלי ואמר: ‚איתן מת׳."

שתיקה משתררת בחדר. הילדים מקשי־בים בנשימה עצורה, כאילו הם שומעים את הסיפור בפעם הראשונה. גם הסבתא שותקת. אחרי זמן מה היא מקוננת: „איזה ילד היה איתן! בן ארבע וגדול כמו בן שש. היה לו שכל. הוא היה ילד טוב, ילד יפה. איזה עיניים היו לו, וכל־כך הרבה שכל! בדיוק בשעה כזו, כמו עכשיו, הוא היה בא אלי ואומר: ‚סבתא, תביאי פיתה, תביאי לי לאכול!׳ אף פעם לא עזב אותי. איזה ילד! אלוהים, איזה ילד!"

„רק אלוהים יודע למה"

דינה בת ה־16, דודתו של איתן ה־קטן, כולה לבושה שחורים, מספרת: „הוא אייבד את ההכרה. הילדה שהרימה אותו התחילה לבכות כשראתה אותו. זה היה ממש מזעזע. הוא היה כולו שרוף בשעות הצהריים באחד מימי החופש־הגדול ליד המיקלט הסמוך לבית סבתו. בשעה אחת כולם חזרו הביתה. חברו, יעקב בן השבע, שאל את איתן אם הוא צמא. איתן ענה שלא, ולא רצה להצטרף אליו. בכך חרץ איתן את גורלו. אחרי שעתיים נמצא הפעוט שרוף כולו, כשרק עיניו עוד מדברות.

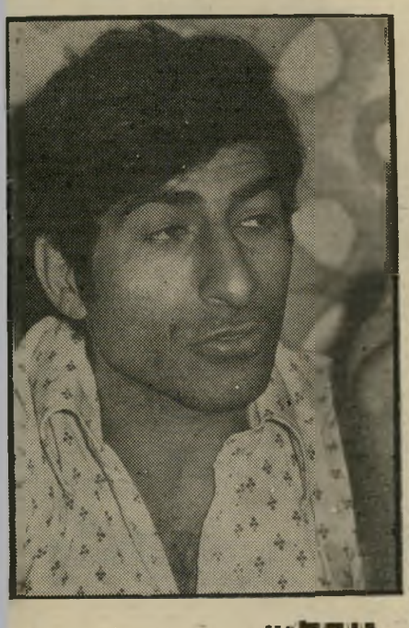

„גורל!"

אומר אביו של איתן, „אין מה לעשות. כשחר־פשנו אותו, אחי הגיע פעמיים לבית־הספר, אבל לא ירד במדריגות."

והוא בוכה. אחרי שאמר בובול, הוא לא היה יכול לדבר יותר.

„באה המישטרה. המישטרה נמצאת כאן כל יום. עד עכשיו הם בחקירה. חודש ו־40 יום. האבא מאז כל הזמן במישטרה.

„למחרת הלכנו ליד בית־הספר וראינו שם שני נערים משוגעים, שיודעים בשכו־נה שהם כאלה. אחד מהם אמר: ‚היה ילד משחק. אז אמרתי לו: בוא הנה, בוא הנה.׳

„השכנה תפסה אותם ולקחה אותם ל־מישטרה. שם חקרו אותם ואחר־כך שיחר־רו. רק אלוהים יודע מי חטפו את איתן."

„הילדים המשוגעים" שעליהם מספרת דינה אינם פנים חדשות בשכונה. בקירבת מקום מצוי מוסד לילדים מפגרים, שחני־כים סובבים ברחובות ללא השגחה, ומטי־

„הילד שלי הלך!"

זה קרה, וזה גם לא מעניין אותי." אומרת ריבקה נאמן, אמו של איתן. „אני את שלי הפסדתי. אני לא יודעת איפה מייד לעבודתה. אחרי המיקרה חזרה האם

לים את מוראם על ילדי השכונה.

מרים, גם היא מילדי השכונה, אומרת כשעיניה מביעות פחד: „ומאז הילדים לא יוצאים מהבית לשחק. כולם מפחדים. זמן קצר לפני כן חטפו כאן ילדה בת שש. היא חזרה מהמכולת של אבא שלה בשעה שש בערב. מישהו התנפל עליה ו־אנס אותה."

בבית־הספר חלוצים מצאו את גופתו המפרפרת של איתן. בית־הספר שנפגע מפגיעות של קטיושות, מנותץ והרוס כו־לו. מאז הוא משמש מקום מיפגש לטיפו־סים מפוקפקים.

„צריך להרוס את בית־הספר חלוצים. קורים שם כל מיני דברים איומים. מפ־חיד להיות שם. הילדים הגדולים לא מר־שים לנו לעבור שם. הם עושים שם כל מיני דברים שהם לא רוצים שנראה," אומ־רת יהודית, בת־דודתו של איתן. „גם את הילדה שאנסו לקחו לשם. ועכשיו, אחרי המיקרה, אמרנו למישטרה שאנחנו מפחדים להיות שם. שצריך להרוס את ה־מקום. והשוטרים לא אמרו לנו כלום."

ברחוב אלי כהן, הסמוך לשיכון א', נותרה מישפחת נאמן עם בתם הקטנה, בת השנתיים. השכונה, שבה אמנם יש בתים בעלי מראה טוב יותר מאלה שבשיכון א', מונחת אף היא. הוריו של איתן הצליחו לצאת מהמעברה, ו־לעקור למקום קצת יותר טוב.

האב הוא צעיר החובש כיפה לראשו. האם, רבקה נאמן, אשה צעירה בעלת שיער שחור אסוף, היא פקידה בחברה ל־אלקטרוניקה. בתום יום העבודה, יושבים השניים בראש מורכן בסלון, שקטים ו־מכונסים בעצמם. מספרת האם:

„אותי כל העסק הזה כבר לא מעניין. הילד שלי הלך. אני את שלי הפסדתי. אני לא יודעת איפה זה קרה, וזה גם לא מעניין אותי. המישטרה אמרה שיהיה מישפט ושאנחנו נהיה נוכחים בו. וזהו. „הוא היה ילד מיוחד. אני תמיד הת־גאיתי בו. הוא היה כל־כך פיקח, חריף ונבון! תמיד מלא מרץ, מלא שימחת־חיים. היה מתעורר בחמש בבוקר ומשגע את כל הבית. כל דבר סיקרן אותו. רצה לדעת ולהבין כל מה שראה. היתה לו בגרות נפשית הרבה מעל לגיל שלו.

„אנחנו לא אומרים את זה אחרי המיק־רה. כל השכנים ידעו שאיתן ילד יוצא־דופן. הוא היה יושב לבד וממציא מישח־קים. מרגיש נוח בכל מקום. ואולי דווקא בגלל שהיה לו ביטחון עצמי מופרז, קרה לו כל זה."

אחרי שתיקה ממושכת מתערב האב ו־מוסיף בשקט: „אחי מצא אותו. לפני ה־גסיסה הוא היה בהכרה מלאה. ואמר: ‚אני רוצה מים. כואב לי.' הוא הבין ו־דיבר. ובגלל שהיה קטן הוא לא היה יכול לעמוד בזה."

ממשיכה האם: „כשהגעתי, בעלי כבר היה עם הילד בר־מב"ם. נסענו לשם. אמרו לי שהוא בחדר־התאוששות. ואני לא תיארתי לעצמי שהתאוששות זה טיפול נמרץ. כשהוא ראה אותי הוא הגיב. הוא התרגש מאוד ורצה שאני אחזיק לו ביד. הרופא אמר שהילד במצב חמור. נרדמנו על הספסל בבית־החולים, ומנהל המחלקה העיר אותנו בשתיים בלילה ואמר: ‚התי־נוק שלכם מת'."

נראה שלבני־המישפחה כלל לא משנה אם נתפס חשוד או לא. לגביהם זה כבר לא חשוב. ההורים הדתיים הם פטאליס־טים, ומשלימים עם כל מה שאירע. „זה הגורל. אין מה לעשות," אומר האב ו־מנסה למצוא בכך נחמה. „כשחיפשנו אר־תו, אחי הגיע פעמיים לבית־הספר, ולא ירד במדרגות. אם היה יורד קודם, אפ־שר היה אולי עוד להציל אותו."

על האפשרות שלפיה אולי נאנס הילד לפני שנשרף, מגיבה האם: „איתן היה מאוד דומה לבת. היה לו שיער שחור ארוך. ובגלל זה חששנו שאולי גם עשו בו מעשה מגונה, בגלל שהיה מאוד יפה."

„בובול לקח אותי"

הצליח לומר איתן הפעוט לפני מותו. „בובול בפרסית זה איש זקן מפחיד," מסבירה סבתו של איתן, ששמרה על הילד בשעות שבהן היתה אמו בעבודה.

דברים איומים!

מתרחשים בבית־הספר ההרוס הנמצא בשכונה, בית־ספר חלוצים, שנפגע מקטיושות, הפך חממה לפשע. המקום משמש מיקלט למפוקפקים.

תוך כדי הגשת כיבוד לאורחים היא מוסיפה, כששביב חיוך בעיניה הכבויות: „איתן אמר שכשיהיה גדול, הוא יהיה רו־פא."

שימשון אשד, דובר מישטרת העמקים, מוסר: „במיקרה של איתן נאמן, נמצאו שני קטינים כחשודים. הם עצורים."

על טענות התושבים, שלפני המיקרה נאנסה באותו מקום עצמו ילדה בת שש על־ידי נער מפגר, עובדה שהיתה צריכה להדליק אור אדום במישטרה, הוא מגיב: „לא היה אונס ילדה בת שש לפני כחודש. האירוע היחידי שיכול להתקשר הוא מעשה מגונה של נער בילדה בת ארבע, לפני שמונה חודשים. אין שום קשר בין המיקרים." **שוש מיימון**

כאן הוא שיחק

מראה דינה, דודתו של איתן, ילדי השכונה שיחקו ליד המיקלט במשך כל ימי החופש הגדול. מכאן נקחו איתן על־ידי אלמוני שעה ששיחק שם לבדו. מאז מותו של הילד מסתגרים הילדים בבית ופוחדים.

כאן זה קרה

מצביעה דינה בת ה־16 על המקום שבו נמצא הילד שרוף כולו, באחת הכיתות של בית־הספר הנטוש. לדבריה הובאה לאותו מקום עצמו, לפני כמה חודשים, ילדה בת שש ונאנסה.

שידור

צל"ש

שכנו של דיין

● **לאורי גודשטיין**, כתב־למשי־מות־מיוחדות של מחלקת־החדשות, שהצ־ליח להביא ביום קבורתו של **משה דיין** בנהלל כתבה אנושית ומרגשת ממושב זה. בהתמקדותו בשכן תימהוני של בית מישפחת דיין, הממפסל בשעות־הפנאי שלו, הצליח גולדשטיין לעזור באיתור שורשיו האמיתיים של דיין, ולרגש את הצופים.

מאחרי הקלעים

ממלא המקום

מנכ"ל רשות־השידור, **יוסף לפיד**, יצא לפני שבוע וחצי לסיור בצרפת וב־דנמרק, כאורח תחנות־הטלוויזיה הממלכ־תיות בארצות אלה. הנוהל המקובל או־מר שאת מקומו של מנכ"ל הרשות ממל־אים בעת היעדרות ברוטציה מנהל הטל־וויזיה (**יצחק שמעוני**) ומנהל הרדיו (**גידעון רב־ארי**). אך הפעם מילא את מקומו המישנה־למנכ"ל, **שלמה עבאדי**, שמטבע תפקידו הוא אחראי לאמרכלות רשות־השידור ולצד הכספי שלה.

הסיבה לשינוי הנוהל נעוצה במחלתו של שימעוני, ובאי־רצונם של אנשי הטל־וויזיה להיות מנוהלים בידי מנהל־הרדיו.

בימי העדרו של לפיד התקבלו ההחל־טות בהתקשרויות טלפוניות אליו בחוצ־לארץ.

סרטי טלוויזיה ממשלתיים

בראשית שנות ה־50 הוקמה במיסגרת מישרד ראש־הממשלה יחידה בשם „שי־רות הסרטים", שמטרתה היתה להפיק סרטי־תעמולה ממשלתיים, שיוקרנו בבתי־הקולנוע. במשך שנות ה־50 וה־60 הפיק שירות זה מאות סרטי־הסברה שהוקרנו על מסכי־הקולנוע בארץ.

עם הפעלת הטלוויזיה הישראלית ב־1968, לא הבחין איש בעובדה כי שירות־הסרטים הפך מיותר. במשך יותר מ־12 שנה המשיך להפיק סרטי־תעמולה, שב־חלקם הוקרנו במרכזים קהילתיים, וב־חלקם נשלחו לחוצלארץ. מבחינת האי־כות לא הגיעו סרטים אלה לרמה הממו־

שדר לונדון (בבית דיין, אחרי מותו)
כיפה לנגנים אוכלי־טריפה

צעת של הסרטים שהופקו בידי הטלוויי־זיה הישראלית, ולכן נפסלו מרביתם ל־הקרנה בה.

בחודשים האחרונים, עם דילדול אמ־צעי־הייצור של הטלוויזיה בשל האינפל־ציה, החלה הטלוויזיה להקרין את סרטי שירות־הסרטים בכמויות שמעבר למקו־בל, למרות שהסרטים אינם מגיעים לרמה ולאיכות המקובלות של הטלוויזיה.

במיסדרונות הטלוויזיה החלה מתעוררת באחרונה השאלה מדוע לא יסופח תקציב שירות־הסרטים לתקציבה של הטלוויזיה. לדעת אנשי הטלוויזיה מדובר במיליוני שקלים, שהיה בכוחם לשפר את התקציב לייצור סרטים בטלוויזיה.

„מירזנאים, מישמנאים ושדרים"

ביטאון שדרי־הטלוויזיה, שידור ישיר, שחוברתו השניה ראתה אור השבוע, מפרסם כמה מאמרים פרי־עטם של אנ־שי־הטלוויזיה על עבודתם, והאידיאולו־גיה התיקשורתית היוצרת אילוצים ב־מהלכה. אחד המאמרים המרתקים הוא של **ירון** (דילמה) **לונדון**, תחת הכותרת „מירזנאים, מישמנאים ושדרים", המבוס־סת על סיפורו של הסופר הצרפתי אנ־דרה מורואה על מילחמת המירזנאים ב־מישמנאים, על צידה השלוקה של הביצה שמן הראוי להתחיל בו את פיצפוץ הבי־צה. במאמרו מתייחס לונדון להאשמותיו של חבר הוועד־המנהל, **אהרון פאפו**, בדבר ה„אשכנזיות" של רשות השידור („באומרו ש־אינו מוצא על המיר־קע את פניהם של ‚בו־זאגלו' ו‚אלבז' (הערת אגב: אני מתעב שימוש בשמות פרטיים כשם־מכליל לעדה שלימה. זה מזכיר את ה‚רבינוביצים' בעי־תונות הסובייטית. אך היה זה מר פאפו שהתבטא כך במליאת הרשות, ואני מצט־טר)... אפילו מן הוועד־המנהל של הרשות הם נעדרים ולא שמעתי, אגב, על כוונתו של הטוען (פאפו) להציע למי מהם את כורסתו...".

לונדון עוסק ברשימתו גם בנושא ה־אובייקטיביות והסובייקטיביות של שדרי הטלוויזיה: „את חברי (במועדון השדרים) שיעשעה העובדה שבאותה אסיפה במוע־דון הסכמנו, בנימין צביאלי ואנוכי, זה עם זה, אכן, תוכניותיו של צביאלי הם דוגמה לדבקות בהשקפת־עולם ללא איצ־טלת אובייקטיביות. אפילו את נגניו אוכ־לי־הטריפה הוא חבש בכיפות, כדי שלא תתגלה באולפנו סטייה מן הדוקטרינה ה־דתית האורתודוכסית. דבקות כזו מותרת לא רק לאלה שסובייקטיביותם זכתה ל־אישורם של הסכמים קואליציוניים, אלא גם לאחרים — תהא השקפתם אשר תהא...".

ה„דיין" וה„דיין" של רם

מאמר אחר בשידור ישיר הוא של ה־במאי **רם לוי**, על פסילת תסריטו לסרט דיין, העוסק בפרשת הטבח בכפר־קאסם.

בסיכום מאמרו כותב לוי: „אין זו שאלה של כבוד אבוד. נראה לי שיש כאן עניין עקרוני. בידיו של מנכ"ל ה־רשות נמצא המפתח לחופש־הדיבור ב־רשות־השידור. יכולתו לפגוע בחופש־הדיבור שלנו כימעט שאינה מוגבלת. סי־רובו א־פריורי להאזין לטיעונים שאינם לטעמו מעיד, לדעתי, על זילזול תהומי במונח זה.

„חופש־יצירה וחופש־ביטוי אינם מתת, ששליט ליברלי רחב־אופקים מעניק לנתי־ניו. אין הם רק זכות המוקנית לשדר בתוקף צו מוסרי או חוקי. חופש־דיבור הוא מכשיר הכרחי, שבעזרתו מתבוננת חברה דמוקרטית בעצמה, כדי לתפקד טוב יותר, נכון יותר, יעיל יותר. הבי־קורת המתמדת שהמימסד־הפוליטי, הביו־רוקרטי והרעיוני נתונים לה על־ידי אמ־צעי־התיקשורת ההכרחיים לעצם קיומה של החברה. צנזורה פוליטית על חופש ביטוי והמידע עושה לחברה מה שעושה למדע צנזורה על מחקרים. יש להיזהר זהירות רבה בפסילה משום שלאיש אין מונופול על האמת, ועל מה שמוגדר כ־‚טובת־האומה'...".

פסקול

נקדימידה

בשידור ישיר, ביטאון שדרי הטלוויי־זיה, לא נפקד מקומו של ההומור. אחת הבדיחות בחוברת: „לאחר שארץ אהב־תי יצאה באוגוסט לחופשה, נשאלו בבית הטלוויזיה שתי שאלות: (א) מה אנחנו נעשה? (ב) מה היא תעשה? בינתיים היו שמועות שהוועד־המנהל התחיל אי־

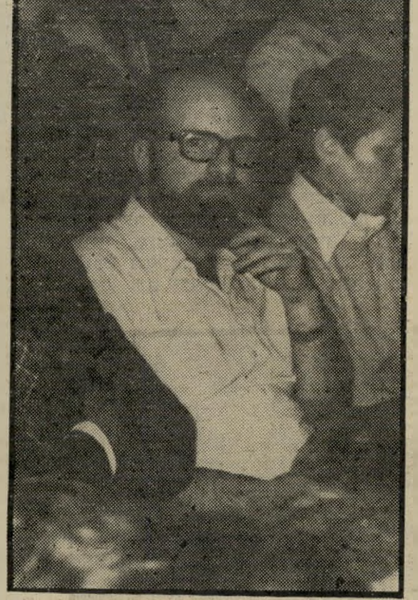

במאי לוי
אין מונופול על האמת

תה ●● סיפור נוסף, המובא בביטאון השדרים, תחת הכותרת „סיורים מודר־כים": „כל עידן והסיורים המודרכים שלו. בראשית שנות ה־70 יצאו ראשי־המדורים בחדשות לסיור בקו בר־לב. באמצע שנות ה־70 נערך סיור בימית ובפיתחה. בסוף יולי 81' ערכו ראשי ה־‚דסקים' סיור במישטרת־ישראל. אגב, ה־מישטרה הציעה לקחת את אנשי־החדשות בטראנסיט שלה, אבל ראשי החדשות דחו את ההצעה. זה רק חסר לנו, שיירא אותנו בטראנסיט הכחול הזה' — אמר אחד המשתתפים ●● על אופן סיקור החדשות כתוב בחוברת: „הוועד־המנהל, בישיבתו ב־3 באוגוסט, החמיא לסיקור האירועים בצפון. כאשר, למחרת היום, קראו על כך אנשי־החדשות בעיתון, גי־לו כמה מהם סימני דאגה: היכן פיס־פסנו?" ●● אחד המצדדים בנסיגה מ־סיני שבין יושבי פיתחת־רפיח, שהתמר־מר למראה עודף־הדיווח של כתב־הטל־וויזיה **יגאל גורן** על אנשי התנועה ל־עצירת הנסיגה מסיני, אמר על השדר: „הוא שתה מהוויסקי שלנו, הוא חיבק את הנשים שלנו, ועכשיו הוא מדווח על החומיניסטים האלה..." ●● עם מעבר הנהלת רשות־השידור מבניין חוטי ירו־שלים, השוכן ליד בניין הטלוויזיה, לבנ־יין כלל שבמרכז ירושלים, וראשית ה־פרוייקט של בניית „מרכז התיקשורת והחדשות" של הרדיו בבניין חוטי ירו־שלים, הנעשה בהשגחתו של יועץ המנ־כ"ל, **נקדימון רוגז**, התגלתה מורת־רוח רבה אצל אנשי הטלוויזיה. הסוב־לים מצפיפות מחרידה. אחד מראשי ה־טלוויזיה כינה את הפרוייקט של רוגל, העסוק רובו ככולו בהקמת „מרכז התיק־שורת והחדשות", בכינוי: נקדימידה (נק־דימון + פירמידה), כינוי שפשט בבניין הטלוויזיה כאש בשדה־קוצים.

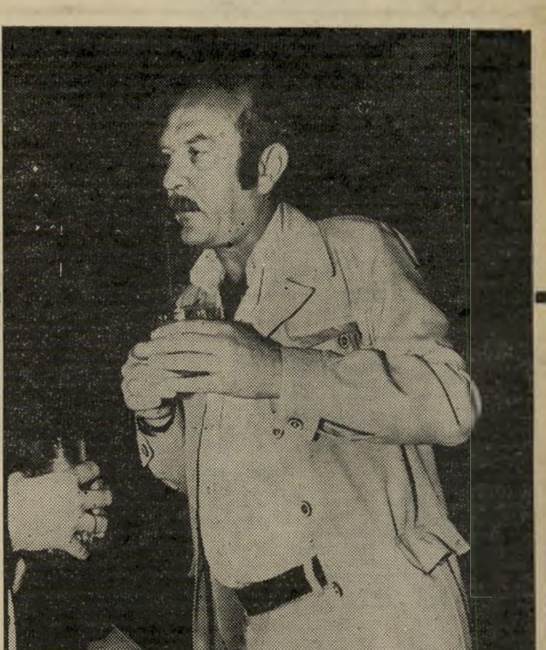

מועמד אלוני
מסלול של איכות

המיכרז והדילמה

לתפקיד זה, שממנו פרשה **אסתר סופר** אחרי שנה ורבע בתפקיד, ושהמיכרז לו פורסם לפני כחודש וחצי, יש שלושה מועמדים: **יאיר אלוני**, מנהל מחלקת הסרטים התיעודיים, הבמאי **יוסי צמח**, בעבר האחראי לבמאים בטלוויזיה, ו**אבי־טל מוסינזון**, שבש לפני כחודשיים מהיעדרות בת קרוב ל־תשע שנים מהטלוויזיה, במעמד של חופשה־ללא־תשלום.

לפני ועדת־המיכרזים תעמוד דילמה חסרת־תקדים בתולדות רשות־השידור. היא נעוצה במועמדותו של יוסי צמח, שהוא בן עדות־המיזרח. בהתאם למדיניות־ההעסקה אשר לה מטיפים שני חברי הוועד המנהל, **ניסים אלמוג** (מערך) ו**אהרון פאפו** (ליכוד), בדבר „העדפה עקרונית ולא איכותית" של מועמדים בני המיזרח — הרי נוכחות אחד משני חברי־ועד אלה בוועדת־המיכרזים עשוייה להכריע את הכף לטובת צמח.

מועמדותו של אביטל מוסינזון עשוייה להיכשל בשל עברו הפוליטי. מוסינזון שימש כדובר מפא"י, ובמערכת־הבחירות ה־אחרונות היה מפעילי־ר"ץ העיקריים.

המועמד הראשון והעדיף למישרה זו, יאיר אלוני, הוא בעל הכישורים ההולמים ביותר לתפקיד זה. מה עוד שבמהלך השנה האחרונה שימש כיד־ימינה של אסתר סופר, וחלקו רב בתיכ־נון־החורף המוצלח של מישדרי הטלוויזיה (ובעיקר: החזרתם של **ירון לונדון** ו**רם עברון** בתוכניות חדשות אל המסך).

סעיף־מישנה במיפרט המיכרז מעניק לאלוני יתרון גדול על שאר המועמדים. יש פיסקה במיכרז התובעת מהמועמד „בקי־אות במיסמך נקדי", בקיאות שאותה רכש אלוני בתוקף תפקידיו במחלקת־החדשות בטלוויזיה, ובניהול חטיבת־החדשות של הרדיו.

ב־11 בנובמבר יבהירו ראשי רשות־השידור בבחירתם אם כוונתם היא להוליך את הטלוויזיה במסלול של איכות או במס־לול שיוריד את מניותיה לאפס.

ב־10 בנובמבר יתכנסו באולם־הישיבות החדש של רשות־השידור, בבניין כלל בירושלים, חברי ועדת־המיכרזים של ה־רשות, כדי להכריע מי יהיה „מנהל התוכניות בעברית".

פורד טרנזיט 1982
השיטה הכדאית ביותר להריץ עסק

תא נהג חדש, נוח ובטוח.

תא הנהג בטרנזיט 82 — פרי מחקר מדעי מתקדם, נועד להקל עליך, הנהג. להפחית את עייפותך ולהוביל אותך בעבודתך בנוחות ובבטיחות.
תא הנהג מרווח ביותר ומקנה לך תחושה של נסיעה במכונית פרטית חדישה. המושבים מעוצבים בקו אורטופדי לבריאותך, ומושב הנהג ניתן לכיוונון והתאמה. ההיגוי קל ונוח לתמרון, וההגה ממוקם בזוית המאפשרת לך כניסה ויציאה נוחה ביותר.
לרשותך תא מסמכים מיוחד בהישג ידך ושטח רחב לחפצים. כמו־כן, תמצא לנוחותך מערכת איוורור משוכללת הניתנת לוויסות בקלות. כן, זהו תא נהג ממנו תוכל להריץ את העסק שלך בנוחות, בבטיחות ובהנאה.

מנוע אמין, יעיל וחסכוני

כאשר בפורד אומרים שטרנזיט 82 היא השיטה הכדאית ביותר להריץ עסק, יש לך על מה להסתמך. לפורד טרנזיט מנוע משוכלל, רב עוצמה, אמין וחסכוני. וכשמדובר בחסכון, השירות והטיפול התקופתי הם מרכיב חשוב בו (טיפול תקופתי כל 20,000 ק"מ בלבד).
יחד עם העובדה שמנוע הטרנזיט הוא רב ביצועים, הוא תוכנן בפשטות, ואתה יכול להגיע בקלות ובנוחות לכל נקודה בו. מיקום המנוע בחזית המכונית מגביר את בטיחותך, מפחית רעש ותנודות, ומשאיר מקום רחב בתא הנוסעים, לך, ולעוד שני נוסעים לידך.

תא מטען גדול ונוח לטעינה.

תא המטען של פורד טרנזיט תוכנן בגאוניות. פשוט ונוח: הדלתות הרחבות מאפשרות לך כניסה ויציאה נוחה, וגם המטען המסורבל ביותר ימצא את מקומו בקלות. המרחב העצום בטרנזיט מאפשר לך להעמיס כמות סחורה ומשקל, שבמכוניות אחרות היית צריך לנוסע פעמיים כדי להוביל אותם — וזהו שוב חיסכון עצום עבורך.
פורד מציעה לבחירתך מספר שיטות כדאיות להריץ את העסק שלך ואתה רק צריך לבחור איזו טרנזיט תתאים לך ביותר. ואם אתה זקוק למכונית נוסעים — אין בעיות — בטרנזיט תוכל להסיע בנוחות מירבית 11 נוסעים (כולל נהג).

עכשיו כדאית עוד יותר
חינם! תוספת פסי צבע + מענק 1000 ש׳
לרכישת שרות ומוצרי פורד.

עכשיו הבנת מדוע הטרנזיט החדשה היא השיטה הכדאית ביותר להריץ עסק?!
היכנס איפה, לאחד ממפיצי פורד בישראל וקח לך טרנזיט משלך, שגם העסק שלך ירוץ.

במחירים ללא תחרות

חברה ישראלית לאוטומובילים בע"מ מפיצי פורד בישראל תל־אביב, רח׳ גיבורי ישראל 59 פינת יצחק שדה טל 03-337863-6;
ירושלים, רח׳ המלך דוד 14, טל. 02-226141 חיפה, רח׳ יפו 145, טל 04-531171 **סוכני משנה:** אילת 059-76913, אשדוד 055-32653;
אשקלון 051-22284; באר טוביה 055-82454; באר שבע 057-72277, הרצליה 04-55463; יפו 03-828411, נתניה 053-23852,
נצרת 065-55266; עפולה 065-23875קרית ביאליק 04-731291, קרית שמונה 067-40205, ראשון לציון 03-941385; רמלה
054-27681; איזור התעשיה רמת החייל 03-479244; חדרה 063-22937; כפר חיים 053-91462

Ford פורד לטווח ארוך.

ROCKET®
נעלים בראש צעיר

Gali® גלי

הנעלים שבראש

יום רביעי

28. 10

● **סידרה: עולמו של ג'ו (5.32 — שידור בצבע, מדבר אנגלית).** הפרק האקדח. ג'ו מחליט להחזיק אקדח בביתו. כאשר נער פורץ לבית, יורה בו אשתו של ג'ו מרוב פחד. לבסוף מתברר כי הנער הוא ידיד בתו של ג'ו.

● **סידרה קומית: רודה (8.03 — שידור בצבע, מדבר אנגלית).** סידרה חדשה, בכיכובה של ואלרי הרפר (שזכתה ב־4 פרסי אמי), המספרת על אישה המגיעה לפריחתה בגיל מאוחר. את תוסר הביטחון שלה היא מכסה בבדיחות. בתפקיד בעלה של רודה מופיע השחקן דיוויד גרו, וג'ולי קאוונר משחקת בתפקיד אחותה. הפרק הראשון נפתח כאשר רודה וג'ו מחליטים להיפרד, וג'ו עוזב את ביתם.

יום חמישי

29. 10

● **זואולוגיה: חיים עלי אדמות (5.30 — שידור בצבע, מדבר אנגלית).** הפרק האחרון, המכורים לתיקשורת עוסק בייצור, שאנו חושבים כי הוא המפרנס מכולם, האדם. מגיש ועורך התוכנית: דיוויד אטנבורו.

● **תעודה: מרכבת קדש (9.30 — שחור־לבן).** במלאת עשרים וחמש שנה למיבצע קדש, יוגש מישדר מיוחד בהשתתפות אישים מישראל ומהעולם. מנחה ומגיש: אהוד יערי.

● **בידור: לב ונשמה (11.00 — שידור בצבע, מדבר ומזמר אנגלית).** בהשתתפות קליאו ליין, הסכסופוניסט ג'ון קאנקוורטס (בעלה של קליאו ליין), ריי צ'ארלס וזמרי ג'וי־לי המגישים לקט שירי נשמה וקטעים מתוך פורגי ובס.

יום שישי

30. 10

● **סידרה ילדים: היידי בת ההרים (3.00 — שידור בצבע, דיבור בעברית).** הטיול מספר כיצד היידי מתגעגעת לביתה בהרים. היא יוצאת לרחוב כדי לראות מרחוק את ההרים ומוצאת חתול קטן.

● **סרט ערבי: מעגל הנקמה (5.32 — שחור־לבן).** שלושה חברים שותפים לדבר עבירה מכשילים בחור רבעי שאינו מוכר להם דיו. הם מפתים אותו לעזור להם בפריצת הכספת של דודו של אחד מהשלושה. אחרי הפריצה נקלע המשרת למקום וקרוב המישפחה נאלץ לרצחו כדי שלא יזהה אותו. השלושה בורחים וכל האשמה נופלת על הרביעי שאפילו אינו מכיר את שמותיהם. לאחר שהוא מרצה את מאסרו, הוא מחליט לנקום בשלושה. הסרט עוסק בנקמתו.

● **סרט קולנוע: הנשים (9.20 — שחור־לבן, עם קטע צבע אחד, מדבר אנגלית).** עיבוד לקולנוע של מחזה סאטירי ארסי, שזכה להצלחה בימתית מסחררת. את המחזה כתבה קליר בות־לוס, ובימאי הסרט הוא ג'ורג' קיוקור. העלילה מספרת על נשות החברה הגבוהה הניו־יורקית ועל הדרך שבה הן חותרות בחדווה, זו מתחת לאושרה של זו. כוכבות הסרט הן: נורמה שיירר, רוזלינד ראסל, ג'יין קראופורד ופולט גודאר. הסרט צולם ללא צבעים, אבל שזור בו קטע ציבעוני אחד המביא פארודיה פרטית של הבימאי על עולם האופנה הנשית בתקופה שבה צולם הסרט.

קאש: החבובות מארחות
יום שלישי, שעה 8.30

וודס: עולם המיסתורין של אורסון וודס
מוצאי־שבת, שעה 11.20

קומדיה בריטית שעלילתה מתרחשת בבית־מלון אנגלי, גיבורי העלילה הם בעל בית־המלון ואשתו הרודה בו. כל פרק מציג טיפוסים הבאים להתארח בית־המלון ואת סיפוריהם. כוכבי הסידרה: ג'ון קלייז, שגם נטל חלק בכתיבת הסידרה ופרינלה סקאלס. הפרק הראשון מתאר את מאציו של בזיל (קלייז) להעלות את רמת לקוחות בית־המלון.

● **סידרה: ספינת האהבה (10.30 — שידור בצבע, מדבר אנגלית).** דוק מתיידד עם זוג מבוגר (ג'ון מקינטייר וג'נט נולן) ובעיקבות תאונה הוא נאלץ לנתח את האשה. הוא חרד מאוד לתוצאות, משום שהניתוח מסובך ועליו לקבל הוראות מהחוף. אורח שעמד להעניק לקפטן סטובינג פרס אינו מגיע לספינה, ואשת יחסי־הציבור הנואשת (פלורנס הנדרסון) משכנעת אחד מאנשי הצוות המאוהב בה, להתחזות לאיש

יום ראשון

1. 11

● **מוזיקה: ארץ אהבתי (8.03).**

● **סידרה: בנים ואוהבים (9.30 — שידור בצבע, מדבר אנגלית).** פרק שני בסידרה המבוססת על רומן מאת ד"ה לורנס (שראה־

אטקינס וקירבי: בנים ואוהבים
יום ראשון, שעה 9.30

אור בתרגום לעברית). ויל־יאם, הבן הבכור, יוצא לעבוד בלונדון, פול, גיבור הספר, נוטש את בית־הספר ויוצא לנוטינגהאם, ביחד עם אמו המסורה, לראיון כדי להתקבל למקום עבודה.

● **דיון: דיממה (10.35 — שחור־לבן).**

● **סידרה: בנסון (11.25 — שידור בצבע, מדבר אנגלית).** הפרק הגברת הראשונה.

יום שני

2. 11

● **בידור: צא מזה (8.03 — שידור בצבע, מדבר בעברית).**

● **סידרה: דאלאס (10.10 — שידור בצבע, מדבר אנגלית).** הפרק רודיאו. סר'אלן פוגשת בבוקר את דאסטי פארלו, בעוד דיגר בארנס רואה את נכדו (ונכדו של יואינג) וג'יי אר מתעסק עם קריסטין.

● **דיון: זה הזמן (11.00 — שחור־לבן).** תוכניתו השבועית של רם עברון בשידור חי.

יום שלישי

3. 11

● **לימוד: סאלם ותעלם (8.03 — מדבר עברית ועברית).** תוכנית הטלוויזיה הלימודית ללימוד ערבית מדוברת, בכיכובו ובהנחייתו של שייקה אופיר.

● **בידור: החבובות מארחות את הזמר ג'וני קאש (8.30 — שידור בצבע, מדבר ומזמר באנגלית).** אורח התוכנית הפופולארית הוא זמר הקאנטרי הנודע ג'וני קאש, ובמהלכה מובאות הברקות של בובות המופע, בליווי שיריו של קאש.

● **צרכנות: כולבוטק (9.30 — שחור־לבן).**

● **סידרה: החטא ועונשו (10.00 — שידור בצבע, מדבר אנגלית).** סידרה של הבי־בי־סי, שבה משחק השחקן ג'ונתן הארט כרסקולניקוב. הסידרה מבוססת על הרומן הנודע שאותו חיבר פ"מ דוסטויבסקי, כאשר התפאורה היא סט' פטרבורג של שנות השישים במאה שעברה. בפרק הראשון משתעמם ראסקולניקוב בחדרו, ומתמלא אכזבה כאשר מתברר לו שאחותו נישאה לגבר בגיל העמידה, תוך אמונה כי היא נישאה כדי לסייע בכסף לבני משפחתה. הוא מחליט להעמיד את השקפות עולמו במיבחן, על־ידי רצח.

● **סידרה: נרו וולף (11.15 — שידור בצבע, מדבר אנגלית).** שחקן הטלוויזיה ויליאם קונראד מגלם את תפקידו של הבלש הנודע נרו וולף, בעלילת־מתח אופייניות.

ולהגיש את הפרס לקפטן סטובינג. בלונדית מהממת (סיסי קולפיטס), ששמעה על הצלחותיו של דוק אצל הנשים, בורחת בגופר.

● **סידרה: עולם המיסתורין של אורסון וולס (11.20 — שידור בצבע, מדבר אנגלית).** השם אורסון וולס מעורר אסוציאציות של אימה, מתח ומיסתורין. בסידרה השבועית החדשה מותחנים המבוססים על סיפורים ידועים יותר וידועים פחות. אורסון וולס מגיש את סיפורי הסידרה. בפרק הראשון מגלם את התפקיד הראשי דייוויד בירני (הזכור לנו מהסידרה סרפיקו). עיתונאי מתחזה לאסיר שנמצא אשם ברצח, אך תוכניותיו משתבשות כשהוא מאבד את ההוכחה לחפותו מפשע... והרבה יותר מזה.

ליין וקאנקוורטס: לב ונשמה
יום חמישי, שעה 11.00

שבת

31. 10

● **סידרה: המזון של פולטי (8.30 — שידור בצבע, מדבר אנגלית).**

מתנת השיחרור של מירה ואורלי

מירה קרגר ואורלי כהן משוחררות טריות מהצבא זכו ערב שחרורן בפרס הראשון — 10,000 שקל במסגרת מיבצע הפרסים של רשת מסעדות „בורגר-ראנץ". במיבצע שנערך בו זמנית בתשעת סניפי בורגר ראנץ השתתפו 120,000 איש אשר זכו ב-18 אופני ספורט, 100 שעוני יד אלקטרוניים ועוד 18,000 פרסים שונים.

הופיע גליון אוקטובר של

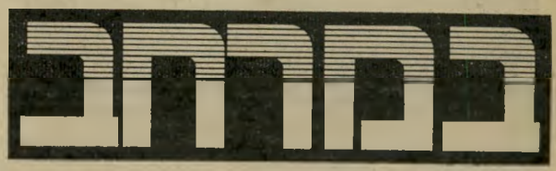

בתוכן:

לאחר רצח סאדאת	חיים ברעם
לקח שי"ח	ראיונות עם רן כהן, דני פתר, ראובן קמינר. ראיין: אדם קלר
אגואיזם בלתי קדוש	מקסים גילן
ח"כ רוני מילוא, פרופיל	אריה דיין
יומן כלכלי	אוריאל דר
חינוך	דן יחב
הפרח בעציץ	יעל לוטן
לאון	חיים ברעם
מדור סאטירי	פרץ קידרון

הגליון הבא יוקדש בעיקרו לפוליטיקה של מפלגת העבודה, מתוך הנחה שהנושא יהיה עדיין רלבנטי.

אנו מנסים להתגבר על חרם ההפצה. עזור לנו ע"י התימה על מינוי לעיתון!

☐ מצ"ב 60 שקלים עבור מינוי ל-12 גליונות

☐ אנא שילחו לי _____ גליונות להפצה בקרב חברי

☐ מצ"ב רשימת כתובות של חברים העשויים להתעניין בעיתון.

כל התניות לבמרחב, ת.ד. 4461, ירושלים מיקוד 91043

איתן עמיחי
הדברת מזיקים

מומחים להדברת תיקנים (ג'וקים), תולעי עץ, חרקי ספרים ובגדים. בשמירה על בריאותך ורכושך.

רמת-גן, רח' מודיעין 18, ת.ד. 2272

טל. 781114-5-6, רש"מס 21 עסק 481/75

הזדמנות ל„תפרנים" האוהבים לקרוא

ספריו של יגאל גלאי במכירה מיוחדת

„סתיו 1969 היה גשום",
„התרבעות", „מים ביד"

מחיר מיוחד של כ' ספר 33 שקל בלבד. שלח המחאה לת.ד. 6420 ת"א ותקבל את הספרים ישירות לביתך.

סמים

ייצוא סמוי

האם מכר נהג המזנית חשיש לאיש הצי השישי?

מסתבר כי שיתוף הפעולה בין ישראל וארצות־הברית התרחב ב־ימים אלה גם למילחמה בסמים. כאשר ירדו חיילי הצי האמריק־אים לחוף כדי לבלות חופשה ב־נעימים, הם לוו על־ידי אנשי ה־אף־בי־איי, שהתחזו לחיילים רגי־לים, ובשיתוף עם מישטרת־ישר־אל ניסו לגלות סוחרי־סמים ש־יעזרו על הסרף האמריקני.

ג'יימס אקוורט היה סוכן כזה. הוא ירד מאונייתו באשדוד ואחרי סיבובי היכרות אחדים פגש בנהג המונית זאב ידידיה. לדבריו, הם שמרו על קשר במשך כמה ימים, שבמהלכם קנה הסוכן מנהג המו־נית 18.4 גרם חשיש, ושילם תמו־רתו 135 דולר.

ידידיה בן ה־48, בעל־תחנת מו־ניות ללא עבר פלילי, המתגורר באשדוד, כפר בכל. הוא נעצר, ואקוורט זיהה אותו במיסדר־זיהוי כשר, ואף סיפר כיצד נסעו יחדיו בסימטות העיר הדרומית. ליד אחד הבתים עצר ידידיה את המונית, ירד, וכאשר חזר הביא איתו את החשיש.

בבית־המישפט המחוזי בבאר־שבע, הוגש נגד ידידיה כתב־אי־שום על סחר בסמים. התביעה ביקשה כי הנהג ייעצר עד תום ההליכים. זהו דבר מקובל בעבי־רות של סחר בסמים, על־פי הנח־יות בית־המישפט־העליון. אך סני־גורו של ידידיה, עורך־הדין נחמן בטיטו, נלחם נגד הנחיות אלה. בפיו היו נימוקים אישיים משכנ־עים עבור לקוחו. הוא סיפר על עברו הנקי של ידידיה על גילו ועל כך שהוא עובד כבר שלושים שנה כנהג־מונית. ואומנם השופט יצחק שבתאי השתכנע. הוא ציין כי „גם אם נעשה על ידו מעשה פלילי, יש בזה משום מעידה חד־פעמית" ולכן ציווה על שיחרורו בערבות.

מישפט

הפסל ושלל הפריצה

הנאשם גילה תושיה מישפטית נדירה.

על ספסל עורכי־הדין ישב גבר גבה קומה, לבוש חליפה מהודרת ובידו תיק ג'יימס בונד אלגנטי. השופט אריה אבן־ארי, שחשב כי הוא הסניגור בתיק שלפניו, הת־חיל מחפש את הנאשם, ואז הת־ברר לו כי הגבר המהודר, רפאל שרף בן ה־32, הוא עצמו הנאשם, שבחר לייצג את עצמו. התובעת רחל שיבר הגישה נגדו כתב־אישום על גניבה ופריצה. בכתב האישום נטען שבאוגוסט 1980 פרץ שרף לחנות המוכרות של מלון החוף־הירוק בנתניה, וגנב משם תכשיטי־כסף ואבני־אילת.

המישטרה הגיעה אל שרף לגמ־רי במיקרה. היא חקרה עבריין אחר שהוביל אותה למחסנו של שרף במטרה למצוא רכוש גנוב, שהוא החביא שם לדברין. אך באותו חיפוש מקיף התגלו תכ־שיטי־כסף וצרור אבני־אילת ש־נראו מוכרים לאנשי מישטרת נתניה. הם בדקו את התוויות ש־נותרו עדיין על חלק מהתכשיטים ובעל־חנות התכשיטים של המלון זיהה את כתב־ידו עליהם.

שרף טען בבית־המישפט כי הוא אדם בעל מישפחה, צבע של־טים מצליח, וגם צייר ופסל לעת מצוא. לדבריו קנה את החפצים האלה מסוכן־תכשיטים שביקר ב־חנותו והציע לו. שרף טען שהוא מתעתד לערוך תערוכת ציורים ב־צרפת, ושהחליט לקנות את התכ־שיטים כמתנות לקרוביו בצרפת.

של מי הכתב? את צרור אבני האילת קנה, לדבריו, מכיוון שהוא משתמש בהם בעבודותיו ה־אמנותיות, ולשם הוכחה הביא ל־בית־המישפט ציור גדול מימדים, כולו משובץ באבני־אילת, המנ־ציח את מנורת שיבעת־הקנים.

כאשר עלה על דוכן העדים בעל־התכשיטים, היה באמתחתו של שרף תרגיל מישפטי מזהיר. הוא הניח לפני העד כמה תכשיטים עם תוויות מחיר, וביקש ממנו לז־הות אם יש ביניהן אחת בכתב ידו. העד המופתע הסביר כי אף תווית אינה בכתב ידו. אז שאלו הנאשם בתנועה דרמאטית לפי מיטב סירטי הוליווד: „האם אינך זוכר אותי? אני קניתי את התכ־שיט הזה ממך לפני זמן קצר!" העד הסכים כי שרף אומנם קנה את התכשיט בחנותו, אבל עמד על דעתו כי אף אחד מהתכשי־טים שהוצגו בפניו אינו מסומן בכתב־ידו. רק אז הוציא שרף את הקבלה שקיבל בעת קניית התכ־שיט ועליה היה מודבק הפתק ה־מקורי. פתק זה זוהה מייד על־ידי התכשיטן ככתוב בכתב־ידו.

למרות התרגיל המרתק לא נפל המוכר בפח שטמן לו הנאשם, ו־זיהה ללא ספקות את כתב ידו. שני הצדדים סיימו את הצגת ה־ראיות, והשופט דחה את הדיון להכרעת הדין.

נטייה מופרזת לזין

אח בבית־חולים יחולי־נפש נאשם בקיום יחסים עם חולה

האשה, תיירת כבת שלושים, נאה נאה ובעלת גוף הטוב, העידה על אתר. היא עמדה לעזוב את ישראל והתביעה־הכללית רצתה ל־הגיש כתב־אישום על־פי עדותה. המתלוננת (השם נאסר לפירסום) סיפרה לבית־המישפט כי באה ל־ביקור לישראל, כאשר נתקפה ב־מחלת־נפש. לא היתה זו הפעם הראשונה שהדבר קרה לה, והיא ידעה כי המחלה התורשתית תוק־פת אותה מפעם לפעם.

רופאה אישפז אותה בבית־החו־לים אברבנאל בבת־ים. אחד האחים המעשיים אשר טיפלו בה היה נאשט כבהא, צעיר בן 25 מכפר ברטעה. בימים הראשונים לאיש־פוזה היה מצבה גרוע מאוד, אך הוא השתפר במהרה, ובסוף אוגוסט 1980 ביקרה כל ערב את כבהא בחדרו, וקיימה אתו יחסי מין.

אינם במירמה? נראה שה־אשה נתקפה ברגשי אשמה, והיא סיפר העל מעשיה לאחות בבית־החולים, איתה התיידדה במהלך אישפוזה. כך נודע הדבר למיש־טרה, וכתב־אישום נגד האח הוגש על־ידי התובעת דבורה חן.

כיוון שהיה ברור כי האשה הס־כימה למגע, ואף באה מרצונה לחדרו של הצעיר, הואשם כבהא בסעיף־אישום מייוחד המתייחס לבעילת חולות־נפש. מכיוון שמח־לתן בעצם שוללת מהן את אפשרות הבחירה וההסכמה, נחשבות חולות־נפש תמיד כמרומות. לכן סעיף־האישום הוא אינוס במירמה.

כבהא לא הכחיש כי קיים יחסי מין עם האשה, אך סיפר כי היה זה בתקופה בה חלף ההתקף, והיא היתה בריאה מבחינה נפשית, ולכן הסכמתה הסכמה.

התביעה הביאה את הפסיכולוג אלכסנדר ויצ'וצ'ר, וטענה כי מח־לת־הנפש של האשה אינה חולפת במהירות כזו, וכי אחד הסימפטו־מים שלה הוא החלשת המעצורים המיניים בחולה. אבל לשאלתו של הסניגור, אחמד שאקר, ענה הרופא כי סימפטום כזה של טנייה מופרזת למין יכול להימצא גם בנשים ש־אינן חולות במחלת־הנפש המסויי־מת.

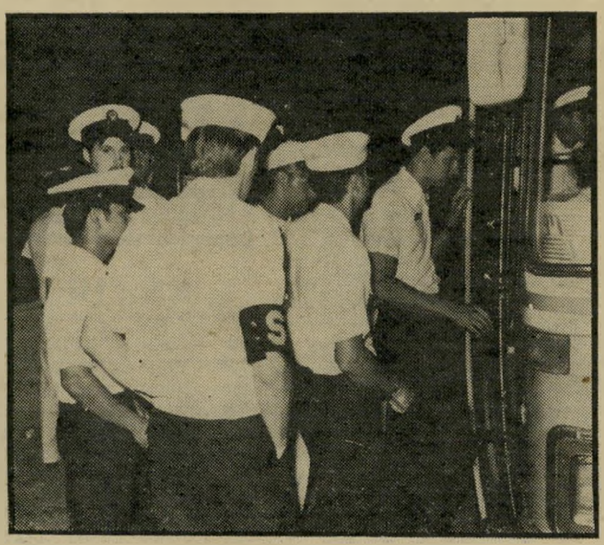

מחבי הצי השישי בתל־אביב
שיתוף־פעולה איסטראטגי בעולם התחתון

גניבות השערורית

הנאשם שוחרר ממעצר על גניבת כרים, ונתפס כאותו מעשה חצי שעה אחר־כך

לסניגורים משה מירוז ואמיר גורן היתה עבודה רבה עם לקו־חם ז'אק כהן. לפני חודש נעצר כהן בחשד כי גנב גליל בד מ־איזור־התעשיה בלוד. הסניגורים החרוצים שיכנעו את השופט אפ־רייים שלו כי אין טעם להחזיקו במעצר, והוא שוחרר בערבות.

לא עברה מחצית השעה מאז צאתו מבית־המישפט, כאשר נעצר כהן שנית בחשד כי גנב גליל בד נוסף מאותו איזור עצמו. כאשר נחקר, טען כהן כי נשלח לשם על־ידי אנשים שונים כדי לגנוב.

כאשר הובא הפעם לפני שופט להארכת מעצר, טענו הסניגורים כי יש לשלוח את כהן להסתכלות, מכיוון שהתנהגותו מוזרה ביותר. הוא נשלח לבדיקה, ונמצא כי הוא אכן בעל אישיות פסיכופטית, אבל מסוגל לעמוד לדין.

הפרקליטות הגישה נגד כהן כתב־אישום על שתי הגניבות ה־סמוכות, וביקשה את מעצרו עד תום ההליכים. עורך־הדין גורן ביקש שלא לעצור את הנאשם ב־

(המשך בעמוד 54)

המנהל האמנותי של התיזמורת הפילהרמונית, זובין מהטה, מסביר מדוע הוא מתעקש לנגן את ואגנר, מדבר על יחס הקהל הישראלי, על דתו - דת זאראתוסטרה - על יחסיו עם אשתו האמריקאית ועל חלומותיו בחיים ובמוות

עשרים שנה אני חלק מהארץ הזאת, ופיתאום מאשימים אותי שאני זר, שאני לא יהודי!

אני מרוויח בישראל עשירית ממה שאני מרוויח בכל מקום אחר בעולם. אני בא הנה בשביל הנשמה

כשוואגנר היה איש צעיר, בא אל המלחין היהודי מאיירבר וביקש עצה. מאיירבר הכיר בגאוניותו וסירב לעזור לו

ריאיינה שרית ישי

אנחנו חיים בחברה חופשית, או לא? מה קורה במדינה? איך יתכן שקומץ אנשים ישפיע על הרוב?

אני בן לדת הנביא זאראתוסטרה. אנו מאמינים שאנו הדת העתיקה בעולם. נוסדנו לפני הדת היהודית וההינדית

הדבר האהוב עלי ביותר הוא לשבת עם אשתי בשקט בבית. אבל אני לא זוכר מתי קרה לי דבר כזה לאחרונה

„מדוע שלא יעיזו אויבים על ידוך?"

פעם כינו אותו זובין בייבי, והוא נח־שב לילד הפלא של אולם הקונצרטים. מאז חלפו שנים רבות, אך הפלא לא נעלם. הילד והפלא גם יחד הפכו לאיש־לם המוסיקה של המאה העשרים. ה־כינוי „זובין בייבי" פינה את מקומו ל־כינויים כמו „טוסקאניני החדש" או „יורשו של פון־קאראיאן".

זובין מאהטה מכהן כבר שנים רבות כמנהלה האמנותי של התיזמורת הפיל־הרמונית הישראלית — תיזמורת רבת יוקרה ומוניטין. באותן שנים הוא הספיק גם לנהל את התיזמורת הפילהרמונית של לוס אנג'לס, גם היא תיזמורת רבת מוניטין וכיום הוא גם מנהלה האמנותי של התיזמורת הפילהרמונית של ניו־יורק.

אשף הניצוח ההודי הוא חלק בלתי־נפרד מהנוף התרבותי של ישראל. החלט־תו לנגן את יצירתו של המלחין המוח־רם, ריכרד ואגנר, שאומץ על ידי היטלר והפך לסמל נאצי, זכתה בתגובות סוע־רות. מצד אחד, היא זכתה בעידוד רב מצידם של שוחרי האמנות והמוסיקה, המעריכים את גאוניותו של ואגנר, ומצד שני בשערוריות ובקיטונות של רותחין מצד אותם הטוענים כי נגינה של יצירות ואגנר פוגעת בריגשותיהם של קורבנות הנאצים. לתוך תוויכוח הזה נקלע זובין מאהטה, שאינו יהודי והוא בן לדת ה־זאראתוסטרה עתיקת היומין, שמקורה בפרס.

זובין מאהטה ידוע כאיש מיקצוע מעו־לה, קפדן ודקדקן. הוא יכול לעבוד על קטע מוסיקאלי קצר במשך עשרה ימים רצופים, ואינו נלאה עד שהוא משביע את רצונו. הוא אישיות בינלאומית ו־אחד מחבריו הבולטים של חוג־הסילון. קיסמו האישי אינו קטן ממידת כישרו־

מדוע שלא ישימו אזיקים על ידי?

(המשך מעמוד 51)

נותיו המוסיקאליים — הוא איש חברה ובכל מקום הוא מוקף תמיד מעריצים ובעיקר מעריצות.

חייו האישיים של האיש, שהוא אורח קבוע בכל אירוע חברתי נוצץ, הם סוערים למדי. בגיל 21 נשא לאשה את כרמן לאסקי, זמרת קנדית. מנישואין אלה נולדו שני ילדיו: וארינה, היום נשואה, סטודנטית באוניברסיטת מונטריאול ו־מרבאן בן ה־21, תלמיד הנייבראהוד פליי האוס, אחד מבתי־הספר למשחק של ניו־יורק. וארינה מתגוררת במונטריאול „ואני מת להיות סבא, אבל לה לא מתחשק עדיין לעשות ילדים," ומרבאן מתגורר בבית אביו, ברחוב 72 פינת ה־שדרה השנייה במנהאטן „וסוף־סוף מת־גשם חלום חיי ואחד מילדי גר איתי," אומר לי אביו המפורסם.

מאהטה התגרש מכרמן לאסקי ב־1964. באמצע שנות השיבעים ניהלה כרמן רומן סוער עם זארין, אחיו הצעיר של מאהטה, רואה־חשבון במיקצועו, שהפך להיות מנהלה האדמיניסטרטיבי של התיזמורת הפילהרמונית של מונטריאול.

שלוש שנים אחרי גירושיו פגש מאהטה בכוכבנית אמריקאית ממוצא צ'כי, נגסי

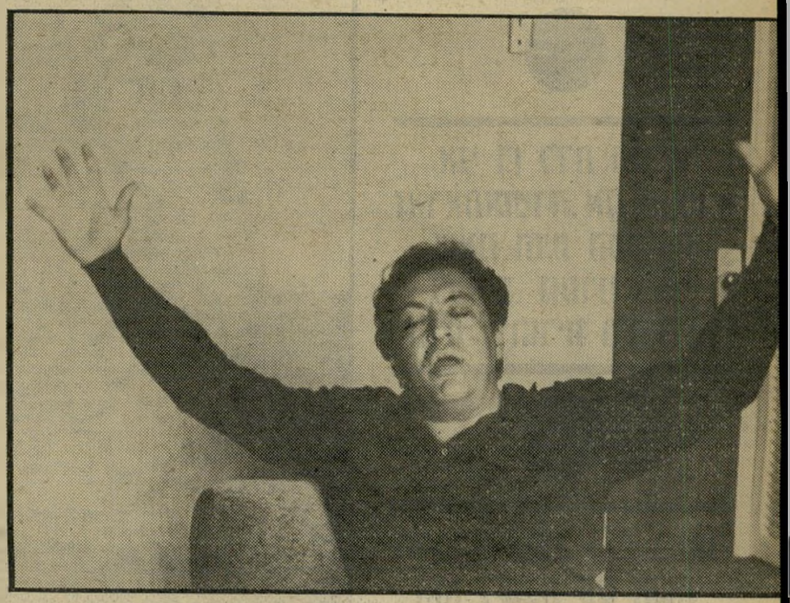

מרואיין מחטה

קובאצ' שכיכבה בכמה סירטי טרזן ונשא אותה לאשה.

פגישה עם זובין מאהטה היא חוויה מיוחדת במינה. האיש הוא מספר בעל כישרון מדהים, והוא מסוגל לרתק את מאזיניו במשך שעה ארוכה. אילמלא התדפקו על דלת דירת הפנטהאוז שבה הוא מתגורר במלון הילטון בתל־אביב אנשי הטלוויזיה הגרמנית, האמריקאית והאנגלית, שביקשו לראיינו בעניין פרשת ואגנר, הייתי יושבת אצלו שעות ארוכות ומקשיבה לדבריו.

מספרים עליו שהוא מסוגל לחקות כמעט כל זמר אופרה שהופיע תחת שר־ביטו ושהוא מסוגל לשיר בעצמו אופרה שלמה בת שלוש מערכות, כשהוא מבצע להפליא את כל התפקידים. עוד מספרים עליו שפעם, כששוכנו נגני התיזמורת שהיו בסיור בחו"ל במלון ליגה ב', עבר המאסטרו, ששוכן במלון מפואר, באופן הפגנתי לחתגורר במלונם.

כשניצח על תיזמורת בוונציה, ונודע לו כי בית האופרה שם נתון בקשיים, אירגן מייד קונצרט צדקה למען האופ־רה. במילחמת יום־הכיפורים ניצח על התיזמורת בחיתות — במקום נגני ה־תיזמורת שגוייסו גייס מאהטה נגנים שיצאו לגימלאות. הוא הביא את להקת הפופ הישראלית, הצ'רצ'לים, שתנגן עם התיזמורת בהיכל־התרבות. הוא הוציא את התיזמורת לכיכר־מלכי־ישראל, הוא הוציא אותה לקונכייה שבפארק חירקון. את לב הקהל האמריקאי הצעיר כבש מאהטה כאשר ניצח על אופרת פופ פרי עטו של זמר הרוק הכבד פרנק זאפה במיגרש כדורסל.

עשרים שנה הוא מתוכנו, אחד משלנו, אורח רצוי ופיתאום מציבה המישטרה שוטרים להגנה על חייו, מוציאה מידיו של מנוי התיזמורת הפילהרמונית סכין, שומרת מאחרי הקלעים כדי למנוע פגי־עה באיש האהוב והמקובל. איך מרגיש זובין מאהטה כיום, בארץ שבה הוא מבלה שלושה חודשים בשנה, בארץ שאליה הוא מתייחס כאל „רבע מחיי"?

● האם אתה מרגיש שהפנו לך עורף? שכל השנים שבהם היית לך טוב ולא הרגזת אף אחד, היית מקובל, אהוב ורצוי ובעת, כשאתה מנגן את ואגנר ופוגע ברגשות של כמה אזרחים, מתייחסים אליך כאל אוייב?

אני חלק מהארץ הזאת. מי שחושב ש־אני זר ושאני לא מבין לרגישותיהם של אלה שנפגעו מנגינת ואגנר, אינו מכיר אותי. עשרים שנה אני חלק מהארץ ופית־אום מאשימים אותי שאני לא מבין? פית־אום אני לא יהודי, פיתאום אני לא מר־גיש! אני רוצה שתדעי — אני מבין לליבם של האנשים שלא רוצים לשמוע ואגנר, ולכן ואגנר אינו בתוכנית ה־קונצרטים. כאב לי הלב כשאנשים באו אלי ואמרו לי: מר מאהטה, אנא אל תנגן את ואגנר.

● מדוע אתה מתעקש לנגן את ואגנר אנחנו באים במיוחד בתשע, שעה לפני החזרה. איש לא מכריח את נגני ה־תיזמורת לבוא לחזרה הזו, אבל עובדה — כולם באים.

● של מי היה הרעיון לבצע את ואגנר בפילהרמונית?

אנחנו מדברים על זה כבר חמש־עשרה שנה. את יודעת, התיזמורת היא קואופר־טיב. יש ועד, ובכל פגישה איתי ביקש הוועד שננגן את ואגנר.

■ ■ ■

● האם אתה מתכוון להמשיך ולהאבק על נגינת ואגנר?

את רואה בעצמך — הפסקתי לנצח את ואגנר. לפי דעתי, אנחנו לא יכולים לנגן ואגנר לפני שתעשה בארץ עבודת הכנה. צריך להכין תוכנית לימוד מיוחדת, לפני שיהיה פה קונצרט של ואגנר.

אנשים פנו אלי ואמרו לי: מר מאהטה, למה שלא יהיה קונצרט מיוחד רק של ואגנר? מי שלא ירצה לשמוע לא יקנה כרטיסים. חשבתי שזה רעיון טוב, אבל אני מכיר את עם ישראל — אלה שמתנג־דים לוואגנר, אלה שקוראים לעצמם פרטי־זנים, ירכשו את הכרטיסים ויבואו להפ־ריע.

פרשת ואגנר היא הקטנה של המצב בישראל — גם בממשלה מיפלגות קטנות ולא חשובות משפיעות על העם. איזה מין מקום זה? מה קורה למדינה? איפה נשמע שקבוצת אנשים קטנה קובעת לרוב איך לחיות, מה לאכול ומה לשמוע?

הנושא הוא הרבה יותר רציני מוואגנר. אנשים בתיזמורת אומרים לי: תראה מה קורה לארץ שלנו, תראה לאן הגענו. ואני, מה אני יכול להגיד להם? אני רק מוסי־קאי, אני לא פוליטיקאי.

● באיזו דרך, לדעתך, תציניחו לשבור את חרם ואגנר ולנגן אותו בפילהרמונית?

זה עניין של תהליך. אני מקווה שאולי בעורת הטלוויזיה. הייתי צריך להופיע ב־מוקד. זה היה מאוד חשוב לי, רציתי להגיד לכל עם ישראל, ואני יודע שבארץ כל עם ישראל רואה טלוויזיה, רציתי ל־הגיד להם שאיכפת לי, שאני מבין, ורציתי להסביר למה חשוב מצד שני לנגן ואגנר. אבל לצערי הטלוויזיה ביטלה את השתת־פותי, לחבל. חשוב לי שידעו שאני מבין את אלה שחיים עם הזיכרונות, אבל חשוב לי שידעו שאני לא מבין את הצבועים ואני עוד יותר לא מבין את אלה שצוע־קים בלי שיהיה להם מידע נכון.

● אתה מגן על ואגנר?

הדבר היחיד שאני מגן עליו בכל עניין ואגנר הוא הגאוניות של האיש. כאדם הוא אדם ממדרגה שלישית, ובכל זאת, אל תשכחי שהוא היה בן של תקופתו.

● הוא פירסם ספרים אנטי־שמיים, כמו למשל, פיפרו על השפעת היהודים על המוסיקה.

ואגנר הושפע מהאווירה האנטי־שמית בתקופתו. כאיש צעיר הוא הרגיש שהיהו־דים רודפים אותו. בצעירותו פנה אל מאיירבר, כותב גדול לאופרה שנחשב כ־„מלך פאריס", וביקש ממנו עזרה. מאייר־בר, שחש בגאוניותו, סירב לעזור לו, וואגנר לא שכח זאת. הוא היה רעב ועני וישב בבית־הסוהר בפאריס, והוא פיתח שינאה כלפי היהודים.

הוא טעה, ורעיונותיו היו מוטעים. דרך־אגב, מאוחר יותר הפכו היהודים לתומ־כיו הגדולים ביותר, ולמרות זאת הוא לא שינה את יחסו ליהודים. אני לא האיש שיבוא וישפוט את ההיסטוריה, אבל זה יהיה נאיבי מאוד להגיד שוואגנר היה האנטי־שמי היחיד. במחצית המאה התשע־עשרה אירופה המרכזית כולה היתה מוצ־פת באנטי־שמים. אלא שוואגנר היה אדם בעל השפעה, שפירסם את דיעותיו בכתו־בים וזכה בתשומת־לב.

המשורר היהודי הגרמני הגדול היינריך היינה היה ידידו של ואגנר. על האופרה פארסיפל, האופרה האחרונה של ואגנר, שהיא אופרה נוצרית ניצח הרמן לוי.

גוסטאב מאהלר, שהיה מנצח וכותב יהודי, היה מנצח ידוע של יצירות ואגנר, ויש עוד דוגמות לכך שיהודים התעלמו מהאנטי־שמיות של ואגנר בגלל גאוניותו.

■ ■ ■

● מדוע חשוב לתיזמורת ה־פילהרמונית לנגן את ואגנר?

ואגנר היה המהפכן הגדול ביותר ב־תחום המוסיקה של מחצית השניה של המאה התשע־עשרה. כולם הושפעו מ־ואגנר, עד שבאה המהפכה שחולל שיינ־ברג, יהודי מוינה. עבודותיו הראשונות של שיינברג היו על טהרת סיגנון ואגנר. אנו, כאחת התיזמורות הגדולות בעולם,

בני דחי אינם קוברים את מתיהם. הם נותנים לנשר לאכול את הבשר, ומשליכים את העצמות לים, כדי שלא לממא את האדמה

לא יכולים לנגן רק את הפירות, אנו חיי־בים לנגן גם את השורשים. לכן אנחנו רוצים לנגן את ואגנר.

אנחנו מרבים לערוך חזרות על ואגנר לאו דווקא לשם ביצוע בפני קהל. ואגנר הוא הלחם והחמאה של עולם המוסיקה. אי־אפשר בלעדיו.

● אתה יודע שוואגנר מוחרם בישראל לא רק בגלל דיעותיו האנטי־שמיות, אלא יותר משום שאומץ על־ידי היטלר והנאצים?

אני יודע, ואני מבין לריגשות קורב־נות הנאצים. פגשתי את שימחה הולצ־ברג, איש נהדר, והסברתי לו מדוע כמוסי־קאי חשוב לי לבצע את ואגנר. הוא אמר שאינו יכול שלא להסכים איתי.

האם אני חיים בחברה חופשית או לא? מה קורה למדינה? את מבינה שמה ש־קורה כעת בתיזמורת דומה למה שקורה בממשלה? אנו זקוקים למוסיקה הזאת כ־מוסיקאים, ורוב הציבור רוצה את המוסי־קה הזאת. אתמול בלילה ניצחתי על ה־סימפוניה הרגילה. בדרך־כלל הקהל קורא לי לצאת אליו פעמיים, אתמול קראו לי חמש פעמים. הם רצו לשמוע ואגנר.

● ניגנתם ואגנר?

השתגעת? מפקד המישטרה עמד מאחרי הקלעים לשמור על חיי. מצאו אצל מישהו סכין, רצו להרוג אותי בגלל ואגנר! אמר־תי למפקד המישטרה: למה שלא תשימו כבלים על ידי ואני אצא החוצה אל הקהל ואראה לו שידי כבולות ואיני יכול לנצח ואגנר?

אני מאוד מצטער על מה שקורה, אמא שלי היסטרית בקליפורניה, בתי טילפנה אלי ממונטריאול בשתיים בלילה. רק אש־תי לוקחת את כל העניין באופן פילוסופי. היא אומרת שאם זה יפגע אפילו באדם אחד, אסור לי לנצח על ואגנר.

● ומה אתה אומר?

אני בקונפליקט. אתמול מאחרי הקל־עים באו שתי נשים. אשה אחת צעקה לי: „מאסטרו, אל תשים לב, תמשיך לנגן ואגנר!" והאשה השניה אמרה: „מאסטרו, תחשוב על ששת המיליונים". שתיהן יהוד־יות, שתיהן ישראליות. לשתיהן יש זכות להגיד ולהרגיש מה שהן רוצו. אבל מה איתי?

● אתה מאוכזב מהתנהגות המנויים, מההתפרעויות באולם הקונצרטים?

לא מדובר בכל המנויים, ולא בכל עם ישראל, זה רק חלק. את רוצה שאראה לך את מיכתבי ההערצה והעידוד שאני מקבל?

יש לי שורשים עמוקים בארץ הזו, יש לי אהבה גדולה אליה. אני לא אוותר על נגינת ואגנר, לא אני ולא התיזמורת. צריך לחנך את העם מי זה ואגנר ה־מוסיקאי. אחרי שידעו וילמדו להעריך אר־תו כמוסיקאי ואת חשיבותו כגאון, יוכלו להחליט — כן או לא.

אני באמת לא מבין מה קורה פה. היטלר אהב את ואגנר וניצל אותו לתעמולה שלו. אני באמת שמח שהוא לא אהב געפילטע־פיש אחרת הייתם מפסיקים ל־אכול גם דג ממולא!

אני חולם לנגן את ואגנר בקיסריה. האמפיתיאטרון נוצר בשביל ואגנר!

ואגנר — הרי לא מדובר בבית־אופרה אלא בתיזמורת פילהרמו־נית?

הו, אני חולם לנגן אופרה של ואגנר בקיסריה — האמפיתיאטרון כאילו נוצר בשביל ואגנר.

● אתה אומר שאתה מבין את המתנגדים לחשמעת יצירות ואג־נר. מדוע, אם כך, אתה מתעקש לבצע אותו?

אני לא מתעקש, איני כופה את ואגנר על התיזמורת. את לא מכירה את ה־תיזמורת — אוהו, ועוד איך אינך מכירה את הנגנים — אילו לא רצו לא היו מנג־נים. מכל חברי התיזמורת מתנגדים רק שניים.

החזרות על ואגנר אינן חלק מתוכנית העבודה שלנו. אנחנו מתכנסים לחזרות מיוחדות כדי לעבוד על ואגנר. החזרה הרגילה מתחילה בעשר בבוקר, ובשביל

בגלל היטלר להפסיד את ואגנר, בגלל הברבארי הזה?

■ ■ ■

● הרשה לי לסיים בזה את פרשת ואגנר והחזיר אותך עשרים שנים אחורה. מתי, בעצם, התחיל הרומן שלך עם התיזמורת הפילהרמונית?

באתי כמחליף ליוג'ין אורמנדי, ומאז אני בא כל שנה לשלושה חודשים, רק מאהבה. משלמים לי פה עשירית ממה שמשלמים בכל מקום אחר בעולם. אני לא בא בשביל כסף אני לא בא בשביל יוקרה, אני בא כי אני מרגיש טוב. הקדשתי רבע מחיי לישראל.

אני בא לכאן כי האנשים פה זקוקים למוסיקה, אני בא לתיזמורת שאני אוהב. לפעמים אני נלחם בחברי התיזמורת עד חורמה, אך אני נלחם בהם כאח, לא כאוייב. יש לנו מילחמות של תשוקה, לא של שינאה.

אני אמשיך לבוא עד שהם יגידו לי

מהטה (משמאל) ואשתו (מנשקת ידיד במסיבה)
„אשתי היא גם חברה, ולא מאבדת את זהותה בגללי...״

אני מעדיף שישרפו את גופתי, או שיבנו לי מוזוליאום

שלא רוצים אותי יותר, וזה יכול לקרות בכל יום.

● מאשימים אותך שאתה שמרן, שאתה מעדיף יצירות קלאסיות מיושנות, שאינך מצרף לרפרטואר שלך התיזמורת מוסיקה מודרנית.

מה את מדברת! ניגנתי שש פעמים שידלובסקי, ניגנתי פארטיש. נכון, אני לא מנגן יותר יצירות מודרניות. את יודעת למה? כי האנשים לא רוצים. בכל פעם שאני נפגש עם המנויים הם כועסים עלי שאני מנגן יותר מדי מודרני. לא תאמיני, הם מאיימים עלי בביטולים.

לא, זה לא מפריע לי, אין לי כלום נגד קהל מבוגר. אבל מפריע לי שאין מקום באולם הקונצרטים לאנשים צעירים.

התיזמורת עובדת כל־כך קשה — אנחנו מנגנים כל לילה. תודה לאל שלפי החוקים במדינה לא מנגנים ביום שישי אחרת לא היו מותרים גם על היום הזה — פשוט אין אפשרות לתת יותר קונצרטים. חבל לי על הצעירים, חבל לי על מי שלא מגיע. לכן הוצאתי את התיזמורת לכיכר־מלכי־ישראל ולפארק הירקון. יותר מכך איני יכול לעשות.

■ ■ ■

● כמה חברים בתיזמורת האשימו אותך שאתה לא נותן הזדמנות למנצחים צעירים ידועים כדי שלא יתחרו בך. האם זה נכון?

את צריכה ללכת למישרד ולשאול את הוועד על כך. הם יראו לך את הנהלת המיכתבים שאנו מנהלים עם גדולי המנצחים בעולם — הם לא רוצים לבוא, אין להם זמן.

אני חושש מתחרות? הרי זה מצויין למוניטין שלי כמנהל אמנותי להביא לכאן מנצחים צעירים וידועים. אני שמח שאלת אותי את השאלה הזו, אני יודע שכמה מחברי התיזמורת אינם מעוזים לי־הגיד לי את אשר על ליבם. אני אדבר אתם על כך.

● הפילהרמונית היא אחת התיזמורות המצטות בעולם. למה מנצחים ידועים מסרבים לנצח עליה?

לא מסרבים, פשוט אין להם זמן. את מדברת על מנצחים זרים, למה לא על דניאל ברנבוים? הוא כמו אחי. כמה פעמים התחננתי לפניו שיבוא לנצח על הפילהרמונית. אפילו עם אמא שלו דיברתי! אין לו זמן. את יודעת מתי הוא יבוא לכאן בפעם הבאה? ב־1984.

■ ■ ■

● ברשותך, אני רוצה לשמוע על נושא מעניין במיוחד. אתה בן לדת הזאראתוסטרה — התואיל לספר לי על דתך?

נולדתי בבומביי כבן לדת שהנביא שלה הוא זאראתוסטרה. זוהי דת מונותאיסטית עתיקת־יומין, ואנו מאמינים שהיא הדת הראשונה בעולם, שהיתה קיימת לפני הדת היהודית ולפני הדת ההינדית. אסתר המלכה היהודית התחתנה עם אחד המלכים שלנו — אחשוורוש. המלך כורש גם הוא אחד ממלכינו.

מקורה של הדת בפרס, והזאראתוסטרים שלטו באימפריה הפרסית עד שנכבשה על־ידי המוסלמים. המוסלמים, כידוע, לא יכולים לחיות עם אף אחד, זה חלק מ־מיצוות דתם. הם אמרו לבני דתי: או שתתאסלמו או שנהרוג אתכם.

הנביא מוחמד הוא הנביא היחיד שחי על החרב. האייתאללה חומייני ממשיך ה־יום את מה שעשו המוסלמים לבני עמי — הוא עושה כמיצוות הנביא. הכל למען הדת — גם הרג, גם רצח.

בני דתי, שלא רצו להתאסלם ולא ליהרג ברחו מדרום פרס והתיישבו בחוף המערבי של הודו, שם הם מכונים פרסים, משום שבאו מפרס. בהודו לא היו חוקי כפיה דתית, כך יכלו בני דתי לחיות בשלום ובשווה.

אנו מעטים, בכל העולם יש אולי 100 אלף איש מבני דתי, והיום אולי פחות, בגלל נישואין מעורבים. אני, למשל, איני נשוי לבת דת הזאראתוסטרה, וילדי כבר אינם שייכים לדת. לפעמים אני מבין את הרבנים היהודיים ואת שאלת „מיהו יהודי״ — התבוללות היא דבר נורא! היא גורמת להכחדת עם, וזה חבל מאוד.

● מהם עקרונות הדת?

היא מבוססת על השילוש הקדוש של: מילים טובות, מעשים טובים ומחשבות טובות. אנו מאמינים שכוחם של כוחות האור גדול משל כוחות החושך, וסמל הדת הוא האש, לא פסלים ולא תמונות. אנו מאמינים כי האש יכולה ליצור ויכולה להרוס.

בארצי אני לובש חולצה קדושה, הי־עשוייה מבד דקיק ועליה סמל האש. החולצה הזו הצילה אותנו ממוות — כאשר המוסלמים גלחמו בהינדים לבשו בני עמי את החולצה וההינדים לא הרגו אותם.

כשילד מגיע לגיל תשע והבת לגיל 11 אנחנו עוברים טקס הדומה לבר־מיצווה אצלכם: אנו לובשים רצועה העשוייה מ־72 חוטים ללא תפרים. החוטים מחוברים בצורה עגולה קומסית ואנו מתפללים בשפתנו העתיקה אבסטה, שאיננו מבינים אותם כמובן, ולובשים את הרצועה הדומה לציצית שלובשים אצלכם.

אנו מתפללים לפי חודשי השנה. באפריל, למשל, אנחנו מתפללים לים. ויש עוד דבר חשוב — אנחנו לא קוברים את מתינו.

● אתם שורפים את המתים כמו ההינדים?

לא. בארצי יש מה שאנו קוראים „מיגדלי שקט״. אנו מניחים את מתינו במיגדל הפתוח שבראשו יושבים נשרים העטים על הפגרים ואוכלים את הבשר. בקרקעית מיגדלי השקט, הבנויים ליד הים, יש חור, והעצמות נשפכות לים. אנו מאמינים שאין לטמא את האדמה הקדושה על־ידי קבירת המתים בה.

● אתה רוצה שאחרי מותך ינהגו כך בגופך?

אם אמות בהודו, לא תהיה לי ברירה. אם אמות בישראל או באירופה אני מעדיף שיקברו את גופתי, אלא אם כן יחליטו לבנות לי מאוזוליאום — אז אני אשמח מאוד.

● אתה אומנם בן לדת הזאראתוסטרה, אך הינך חי בתרבות המערבית. האם זה לא נראה לך מקברי?

כן, אך אנשינו מאמינים שזוהי דרך נקייה מאוד.

● אתה דור שני למוסיקאים. ספר לי, בבקשה, על מישפחתך.

אבי, מהאלי מהטה, היה המייסד של התיזמורת הסימפונית בבומביי. לפני שנה הוא ניצח על הפילהרמונית כאן, בישראל. הורי חיים בקליפורניה, אחי חי בקנדה, ו־ילדי, כמו שכבר סיפרתי לך, במונטריאול ובניו־יורק. אך כל בני־מישפחתי חיים עדיין בהודו שם יש לי מישפחה עניפה מאוד. עוד מעט אני חוגג בר־מיצווה עם נכדי, אנחנו נשואים כמעט שלוש־עשרה שנים.

● האם קל להיות אשתך?

אוהו, זה קשה מאוד. יש לנו בתים ב־ברנטווד בלוס־אנג'לס, במנהטן בניו־יורק ושלושה חודשים אני מבלה כאן, בהילטון. קשה לנהל כך בית, אבל היא מצליחה.

הנשואין שלנו מושתתים על חברות — אני חבר של אשתי והיא בת לוויתי הנאמנה. כשחיים איתי אפשר לאבד את האישיות — הרי הכל מסתובב סביב. אשתי נלחמת כדי לשמור על האישיות שלה, היא לא מסכימה להיות אשתו של..., ואני מסכים איתה.

היא מסרבת לחיות בצילי ולכן היא פעילה מאוד, עד כמה שמיקצועי מאפשר לה. הנסיעות בעולם הפריעו לה לפתח קאריירה משלה — היא נוסעת איתי המון. בדרך־כלל היא באה איתי גם ל־

אני לא כופה את ואגנר על התיזמורת. אילו התיזמורת לא היתה רוצה, לא היתה מנגנת

ישראל, אלא שכעת היא עסוקה — היא נבחרה לכהן בוועדה שמינה הנשיא רגן, שתפקידה לייעץ לו בענייני אמנות.

● אני פוגשת אותך במסיבות רבות ורואה תמונות שיד בעיתונות. הרושם הוא שאתה איש חברה מובחק, מה שמכונה חוג־הסיליון.

אני מתפלל ליום בו אהיה לבדי. מנצח שונה מכל אמן אחר. מנצח עובד עם מאה איש סביבו, וכשהוא בא הביתה הוא רוצה שקט.

אני לא אוהב מסיבות, אבל מה אני יכול לעשות? המסיבות הן חלק מהעבודה הזאת, עורכים אותן במיוחד בשבילך ו־אתה לא יכול להיעדר.

אני חולם לבלות ערב שקט בבית עם אשתי — זה הבילוי האהוב עלי ביותר. אני משתגע לפעמים למעט פרטיות. אני מתחנן לרגע אחד של שקט, להזדמנות לקרוא ספר ולראות איזו שטות בטלוויזיה. אבל איפה! אני לא זוכר ערב כזה, פשוט לא זוכר.

מהטה בפעולה
„אי־אפשר לנגן רק את הפירות, ולא לנגן את השורשים!״

● מדוע התיזמורת עובדת בשיטה שיש מנויים, שלא מאפשרת לכל אחד לבקר באולם הקונצרטים?

זו מסורת כאן, זו השיטה. לא אני המצאתי אותה. ובכל זאת זה מדהים — כמה תושבים יש בארץ, ארבעה מיליון? — מתוכם יש 36 אלף מנויים. את יודעת מה זה? בניו־יורק יש 30 אלף מנויים ו־בניו־יורק יש 13 מיליון תושבים.

● אתה יודע שהקהל המבקר בקונצרטים הוא קהל מבוגר. כמעט שאין מנויים צעירים, כמעט שאין חינוך מוסיקלי קלאסי בארץ. זה לא מפריע לך?

(המשך מעמוד 50)

בית־המעצר, בגלל מצבו הנפשי, אלא להסכים למעצר־בית.

למרות שהיו תלויים ועומדים נגד כהן עוד שני פסקי דין של מאסר על־תנאי ברי־הפעלה, על גניבות בעבר, נאות השופט אה־רון פרוינד לבקשת הסניגורים, ושיחרר את כהן ממעצרו.

עסקים

הפיראטים של הבורקאס

סניפים של „סמי בורקאס" קונים בורקאס זולים מספקים אחרים

פעם היו האוצרות טמונים באוני־יות שהובילום ממקום למקום.

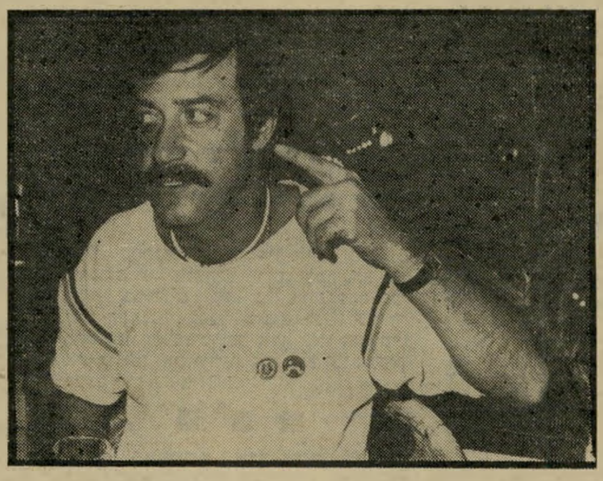

בעד „סמי בורקאס" אלקוזומברי
כגנבים בלילה

חיים אילת הוציא צו מניעה זמני, שאסר על חלפון למכור סחורה לסניפי הרשת, ואסר עליו אפילו להיכנס לתוכם.

בעוד הצו בתוקפו והמישפט נמ־שך, נתפס חלפון שוב על־ידי ה־חוקר־הפרטי כאשר הוא מוכר בו־רקאס לסניף בפתח־תקוה. זינגל מיהר להגיש בקשה לבזיון בית־המישפט, והשופטת מרים פורת קנסה את חלפון באלף לירות, ו־הצהירה שחובה על בית־המישפט לשמור על מוניטין של בעלי־עס־קים שנרכשו במשך שנים, ועל זכותם להתקשר עם מי שיחפצו.

סניף קריית־מוצקין הוא בבעלו־תו של אמנון צידון, אחד הפעי־לים העיקריים של קבוצת־הכדורגל הפועל חיפה. הוא נחשב לאיש ה־חזק של הקבוצה. מכיוון שרוב סניפי סמי בורקאס נמצאים בידי־הם של שחקני ועסקני כדורגל, אחר, משה אוננה, כוכבה של מכבי חיפה. הסתבר כי למרות ש־צידון ואוננה נמצאים בקבוצות כדורגל מתחרות, הם מצאו מקום לשיתוף פעולה כלכלי. האיש אשר העביר את המגשים היה אף הוא מעולם הכדורגל, אך מקבוצה אח־רת, היה זה ישראל דניאל, שחקן קבוצת מכבי־יפו.

העניין הועבר מייד לטיפולו של עורך־הדין זינגל, והשופט חיים אילת שוב הוציא צו־מניעה זמני, לשישה חודשים, נגד אמנון צידון, בהסכמת הנתבע. החליט השופט כי סניף קריית־מוצקין לא ימכור כל דיברי־מאפה מלבד אלה של חברת סמי בורקאס, בחצי ה־שנה הקרובה. עד או תתברר בינ־תיים התביעה העיקרית, שבה תו־בעת חברת־הבורקאס מצידון פי־צויים על הפרת החוזה בסך 50 אלף שקל, צמודים למדד.

הקואליציה

נוהלים פסולים

לממשלת בגין יש 61 תומכים בכנסת — אך לא כל הקולות בטוחים אפילו בסיעה הליברלית שבליכוד

שני חברי־כנסת של המיפלגה הליברלית, צבי רגר ובני שליטא, מאיימים להצביע בדיוני הכנסת לפי־מצפונם, ואינם מתחייבים ל־קבל את מרות הקואליציה. משמ־עות הדבר היא שלמצליפי הליכוד עשוייה להיות עבודה רבה במושב החורף של הכנסת.

שני הח"כים, שכעסו על־כך ש־לא התייעצו עימם כאשר נקבעו נוהלי עבודת סיעת הליכוד בכנסת, והם ואנשיהם קופחו בחלוקת התפ־קידים, שיגרו לפני יותר משלושה שבועות מיכתב פנימי אל חברת־הכנסת שרה דורון, יושבת־ראש השודדים של אותן תקופות היו מתגפלים על האוניות וברוזים את אוצרות הזהב והיהלומים. בימינו מתברר כי האוצרות עברו לעיסקי הבורקאס, ואליהם נטפלים השו־דדים המודרניים כדי לבוזזם.

יצחק אלקולומברי, אחד מבניו של סמי בורקאס, המנהל את 55 סניפי רשת הבורקאס הארצית, נת־קל מדי פעם בסוחרים ממולחים, האופים בורקאס במסתרים, ומוכ־רים אותם לסניפי סמי ובניו ב־חשכת הלילה.

כאשר פותחת חברת סמי סניף חדש, היא חותמת עם המנהל הס־כם, שלפיו מתחייב הסניף לקנות את כל דיברי המאפה שלו אך ורק מסמי. מחיר המוצרים קבוע, וכך נשמרת האחידות בכל סניפי הר־שת. אולם מכיוון שהרווח בבצק־נית הממולאה עומד על מאה אחוז, יש רבים המוכנים לאפות בורקאס דומים, ולמכרם בחצי מחיר לסני־פי הרשת. הרווחים הקלים מפתים מאוד, וכיוון שהחוזה אינו מתיר למנהלים לקנות בורקאס פירא־טיים, הם עושים זאת בחסות ה־חשיכה ובסודיות.

בלש פרטי. לפני כשנה עזב את חברת סמי ובניו מחלק בו־רקאס ותיק, ציון חלפון. הוא נפ־רד ממעבידיו הקודמים וחתם אי־תם על הסכם, שלפיו אסור לו לעסוק בעיסקי בורקאס ולהתחרות ברשת. בהסכם אף נכלל פיצוי מוסכם של חצי מיליון לירות, צמוד למדד, על כל הפרה של ה־חוזה.

לפני כחצי שנה גילה חוקר־פרטי העובד בשירות סמי ובניו, כי חלפון הפר את ההסכם ומכר בו־רקאס לאחד מסניפי הרשת. עו־רך־הדין משה זינגל, המייצג את חברת סמי בורקאס, הגיש לבית־המישפט בתל־אביב בקשה להו־ציא צו־מניעה נגד חלפון. השופט חיים אילת הוציא צו מניעה זמני, שאסר על חלפון למכור סחורה לסניפי הרשת, ואסר עליו אפילו להיכנס לתוכם.

בעוד הצו בתוקפו והמישפט נמ־שך, נתפס חלפון שוב על־ידי ה־חוקר־הפרטי כאשר הוא מוכר בו־רקאס לסניף בפתח־תקוה. זינגל מיהר להגיש בקשה לבזיון בית־המישפט, והשופטת מרים פורת קנסה את חלפון באלף לירות, ו־הצהירה שחובה על בית־המישפט לשמור על מוניטין של בעלי־עס־קים שנרכשו במשך שנים, ועל זכותם להתקשר עם מי שיחפצו.

סניף קריית־מוצקין הוא בבעלו־תו של אמנון צידון, אחד הפעי־לים העיקריים של קבוצת־הכדורגל הפועל חיפה. הוא נחשב לאיש ה־חזק של הקבוצה. מכיוון שרוב סניפי סמי בורקאס נמצאים בידי־הם של שחקני ועסקני כדורגל, אחר, משה אוננה, כוכבה של מכבי חיפה. הסתבר כי למרות ש־צידון ואוננה נמצאים בקבוצות כדורגל מתחרות, הם מצאו מקום לשיתוף פעולה כלכלי. האיש אשר העביר את המגשים היה אף הוא מעולם הכדורגל, אך מקבוצה אח־רת, היה זה ישראל דניאל, שחקן קבוצת מכבי־יפו.

העניין הועבר מייד לטיפולו של עורך־הדין זינגל, והשופט חיים אילת שוב הוציא צו־מניעה זמני, לשישה חודשים, נגד אמנון צידון, בהסכמת הנתבע. החליט השופט כי סניף קריית־מוצקין לא ימכור כל דיברי־מאפה מלבד אלה של חברת סמי בורקאס, בחצי ה־שנה הקרובה. עד או תתברר בינ־תיים התביעה העיקרית, שבה תו־בעת חברת־הבורקאס מצידון פי־צויים על הפרת החוזה בסך 50 אלף שקל, צמודים למדד.

הקואליציה

נוהלים פסולים

לממשלת בגין יש 61 תומכים בכנסת — אך לא כל הקולות בטוחים אפילו בסיעה הליברלית שבליכוד

שני חברי־כנסת של המיפלגה הליברלית, צבי רגר ובני שליטא, מאיימים להצביע בדיוני הכנסת לפי־מצפונם, ואינם מתחייבים ל־קבל את מרות הקואליציה. משמ־עות הדבר היא שלמצליפי הליכוד עשוייה להיות עבודה רבה במושב החורף של הכנסת.

שני הח"כים, שכעסו על־כך ש־לא התייעצו עימם כאשר נקבעו נוהלי עבודת סיעת הליכוד בכנסת, והם ואנשיהם קופחו בחלוקת התפ־קידים, שיגרו לפני יותר משלושה שבועות מיכתב פנימי אל חברת־הכנסת שרה דורון, יושבת־ראש

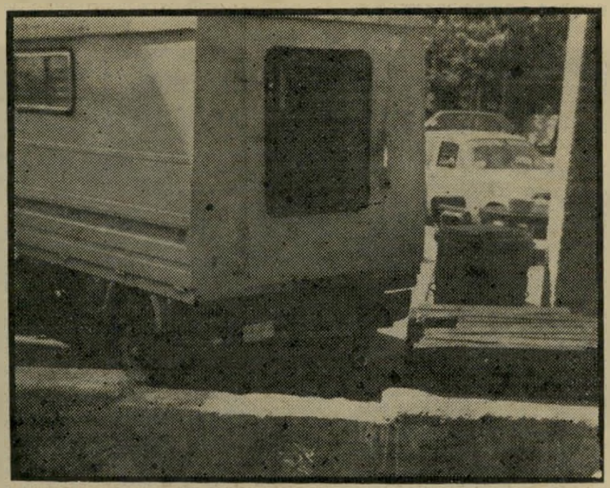

התמונה שצולמה בהסתר על־ידי הבלש*
לשמור על מוניטין של עסק

רכש לו צידון את סניף קריית־מוצקין. בחוזה שעליו חתם, מצו־יות אותן הגבלות כמו ביתר 54 הסניפים. אסור לו לקנות בור־קאס ודיברי מאפה משום אדם, אלא מסמי ובניו. והנה ערב אחד כאשר ארב המבקר של החברה ליד הסניף, הוא גילה טנדר סו־בארו מתקרב לכניסה האחורית של המקום.

המבקר התחבא מאחרי פחי ה־אשפה, הוציא את מצלמתו והנציח את מיספר הרכב שבו הובאו ה־בורקאס הפיראטיים, ואת דמותו של האיש הצעיר שהוציא מגשים עמוסים בורקאס מתוך הטנדר ומסר אותם למישהו שעמד בכניסה ה־אחורית של הסניף.

חקירות העלו כי הטנדר נמצא בשימושו של שחקן־כדורגל נודע

החטיבה הליברלית שבליכוד. ב־מיכתבם כתבו:

„היות שחטיבת הליברלים ב־כנסת מפוררת ומפולגת למעשה, וכל אחד בחטיבה פועל על דעת עצמו וללא תיאום, אי לכך אנו מתכבדים להודיעך שלא נשתתף להבא בעבודת החטיבה בכנסת כדי שלא להיות שותפים לנוהלים פסו־לים. בקשר להצבעתנו בכנסת תצ־טרכו לבוא איתנו בדברים בקשר להצבעתנו. במידה ולא, נצביע לפי מצפוננו."

הח"כים תבעו תשובה בתוך שבועיים. הם לא קיבלו תשובה עד היום, וטוענים שיבצעו איומם.

* המכונית שלרשות משה או־ננה מביאה סחורה לסניף של סמי בוראקס בקריית־מוצקין.

צמיגי „אליאנס" במצרים

משלוח ראשון של צמיגי „אליאנס" הגיע בימים אלה למצ־רים, על כך מסר נשיא חברת „אליאנס", מר מרדכי גרינברג.

המשלוח, בהיקף של ¼ מיליון דולר, הגיע לקהיר במשאיות ישראליות (חנוסעות אף הן על צמיגי „אלינס") בנסיעה ישירה מחדרה, דרך מעבר הגבול באל־ערישי.

מר גרינברג מסר גם, שהתזמנה נמסרה ל„אליאנס" על־ידי הקניינים המצריים לאחר שנבדקו הצעות נוספות של חברות צמיגים בינלאומיות בעלות שם.

הקניינים המצריים הביעו שביעות רצון רבה מביצוע ההזמנה ומטיב הצמיגים. הטלוויזיה המצרית צילמה את הגעת המשלוח, הן במעבר הגבול באל־ערישי והן בהגעת המשאיות הישראליות לקהיר.

משלוח צמיגים זה הוא בין המוצרים התעשייתיים הישרא־ליים הראשונים המשווקים למצרים, ובידי חברת „אליאנס" חזמנות נוספות שיימסרו בשבועות הקרובים.

שס"י מארח:
רב שיח בנושא
מאבק עדתי או מאבק מעמדי?

בהשתתפות:

צ'רלי ביטון — אבנר עמיאל
נעמי קיס — תמר גוז'נסקי
חיים הנגבי — ראובן שושני

רב השיח יתקיים ביום ו' ה־30.10.81 בשעה 19.00 בבית „ברית העבודה", רח' קאלישר 48 תל־אביב.

וידיאוסרט
הסרטת ארועים בוידיאו!
צילום חתונות, בר מצווה וארועים מיוחדים
רח' רוזנבאום 5, ת"א, טל. 296662
רח' ירושלים 13 חיפה טל. 662757

עם התקרב החורף

קנה פלש שבעזרתו תוכל לצלם בכל מקום, בכל שעה ובכל מזג־אוויר, מבחר גדול אצל, „פוטו־ברנר" פיתוח צבעוני ע"י המעבדות הגדולות בארץ.

קניה — החלפה — מכירה בימי שלישי סגור כל היום.

פוטו־ברנר
חיפה, רחוב החלוץ 13

חן טרמפ לחייל

האם זמם המנהל הנכבד של החברה הצרפתית (מימין בתמונה) לחטוף את פלאטו־שרון, כדי להביאו לדין בצרפת על תרמית של מיליוני דולרים? השבוע נפגשו כל גיבורי הפרשה המיסתורית בבית־המישפט בת"א

חטיפת פלאטו

המוח של עיסקי פלאטו בפריס היה תום הד, טוענים התובעים במישפט. בעיקבות התביעה השלימו הד ופלאטו, שהיו שותפים בעבר והסתכסכו.

„מ תי ויתרת על תוכניתך לחטוף את פלאטו־שרון מישראל?" הרעים עורך־הדין יצחק לאלו על העד ז'ק לאקו־מב.

הקהל באולם בית־המישפט הקשיב ב־קשב רב. לכאורה היתה זו שאלה מוזרה, שכן לאקומב הוא מנהלה של חברה צרפ־תית גדולה ומכובדת, והוא עצמו אדם אדיב ומנומס, מחייך הרבה ואינו מאבד את קור־רוחו בחקירה. האם יתכן כי אדם מכובד זה תיכנן את חטיפתו של הח"כ לשעבר מישראל?

אולם שתי השאלות שקדמו לשאלה זו היוו בסיס מספיק, לאקומב הודה כי דן בחטיפתו של אדם אחר מספרד. חברתו של לאקומב תובעת לדין את שמואל פלאטו־שרון, את אשתו, אמו ועוד 14 אנשים אחרים. הסכום שהם נדרשים ל־החזיר לחברה הצרפתית, לפי כתב־התבי־עה, הוא 70 מיליון פראנקים צרפתיים — כ־15 מיליון דולר.

ראשיתו של החוב בהלוואה שניתנה ל־חברות־בנייה שונות בפאריס על־ידי חב־רת־בת של חברת־ביטוח, מהגדולות ביותר בצרפת. סכום כל ההלוואה היה 300 מיל־יון פראנקים — כ־70 מיליון דולר. ה־הלוואה ניתנה בין 1971 ו־1973.

בתביעה נטען, כי החברות שלוו את הכסף הרב היו בשליטת פלאטו־שרון. הן רימו את החברה המלווה, הוציאו ממנה את סכומי־הכסף ואחר־כך פשטו את ה־רגל והעלימו את הכסף. לדברי כתב־התביעה של עורך־הדין ברוך גרוס, ש־עוביו ככרך אנציקלופדיה, העביר פקיד של אחת החברות הלוות את הכסף ל־פלאטו־שרון ולעוזרו בפאריס, תום הד (הוא טיבור האדו'), ההעברה נעשתה ב־מזומנים, ולמעביר לא נותרה אפילו קב־לה.

את הכסף הזה הבריח פלאטו־שרון, ל־דברי התובע, מצרפת, והעבירו לשווייץ. בכסף זה הוא הקים כמה חברות בשווייץ ובוואדוץ. בישראל הוא קנה מניות בחב־רות נוספות. התובע הצרפתי מבקש עתה לתפוס בישראל את כל החברות והעסקים שאליהם הגיעו סכומי־הכסף שהלוותה ה־חברה בפאריס.

השותף האוייב

מ ישפט אזרחי זה, שאמור היה להיות מישפט טכני ומשעמם ביותר, הפך מוקד־התעניינות ביגלל אישיותו ה־ססגונית של הנתבע, וביגלל סכומי הכסף העצומים הכרוכים בה. לאקומב, שעל פי תצהירו בוסס כתב־התביעה, ושעל סמך דבריו מונה כונס־הנכסים יהושע חורש על כל רכושו של פלאטו־שרון, הזמן על־ידי הנתבעים להעיד.

מאחורי עורכי־הדין, על ספסלי הקהל, בלטה דמותו של הח"כ לשעבר. כשהוא אלגנטי ומסורק למשעי, כרגיל, ישב פלא־טו־שרון ליד מתורגמנו הקבוע. לצידם ישב, צנום ומקריח, הנתבע השני, תום הד, האדם שנחשב בצרפת כמוח שמאחרי עיסקות־המיליונים של פלאטו־שרון. שם, בצרפת, היו השניים שותפים ויידידים, אך כאשר התפוצצו עסקיו של פלאטו־שרון בצרפת הגישו שילטונות־צרפת בקשות־הסגרה לישראל נגד פלאטו ונגד הד. בעוד שפלאטו נאבק במהלכים מישפטיים מסובכים וזחה את הסגרתו, העדיף שותפו לשנות את שמו לשם עברי ולהעלם מ־ישראל. הוא חזר רק לפני זמן קצר, והגיש מייד תלונות פליליות נגד שותפו־לשעבר, פלאטו־שרון.

התביעה החדשה, בסך 15 מיליון דולר, מהד ומפלאטו גם יחד, חידשה, כנראה, את הידידות בין השניים.

מאז פרשת ההלוואות, נפתחו בפאריס עשרות מישפטים נגד אנשים רבים, שהיו קשורים בעניניי פלאטו־שרון. חלקם הורש־עו ונכנסו לבתי־סוהר. גם פלאטו עצמו היה נאשם ברבים מהמישפטים, אך מכיוון שלא בא לפאריס, הוכרעו המישפטים ב־העדרו.

פגישה בבית־קפה

ר ק חלק קטן מכספי־ההלוואות הוחזר לחברה המלווה, אשר חשבה על דר־כים שונות כדי להשיב את רכושה. לכן ישב יום אחד לאקומב, מנהלה הנכבד של חברת־ביטוח, במיסעדה קלו ברנדרין, ב־בולוואר סאן־ז'רמיין, ותיכנן עם אדם ב־שם אלאן כריסטיאן את חטיפתו של אנד־רה מטייה מספרד.

כאשר שאל עורך־הדין לאלו את לאקומב אם אומנם נפגש עם כריסטיאן במיסעדה זו, ותיכנן את חטיפתו של מטייה, הניד העד את ראשו והודה כי היו דיבורים כאלה. אולם, טען, היה זה כריסטיאן ש־הציע את החטיפה. לאלו לא הירפה וטען כי החטיפה הגיעה לשלב של תיכנון מת־קדם, וכי אדם בשם לולו הוזכר כמבצע אפשרי. מטייה, היעד־לחטיפה מספרד, היה מנהל בחברה שהילוותה את הכסף לפלאטו־שרון. הוא נמלט מצרפת, וספרד סירבה להסגירו. מכיוון שלאקומב רצה בכל מחיר לקבל מידע שהיה ברשותו של מטייה, ואולי גם כספים שנותרו אצלו, דובר על חטיפה.

אם היו דיבורים על חטיפתו של מטייה, שלא היה הדמות הראשית במעשי־המיר־מה, הניח פרקליטו של פלאטו כי תוכננה גם חטיפת המיליונר הישראלי. שהרי לפי כתב־התביעה הוא היה בראש עיסקות־התרמית, הוא שקיבל את מירב הכסף,

(המשך בעמוד 56)

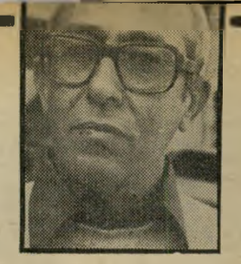

יעקב שרת / איש ממאדים
גאון או מפלצת?

לא אחת טענתי, כי מבין כל המילחמות, המילחמה השניה שלנו, מילחמת 1956, מילחמת קנונית „קדש", היא אם כל המילחמות הבאות, יותר משהיתה מילחמת 1948. ולא רק אם כל המילחמות הבאות, אלא גרוע עוד יותר, אם תחלואינו החמורים ביותר. מדוע? מפני שמצד אחד היא הציגה את ישראל כלפי העולם הערבי כמתכננת ומבצעת נגדו אלימות ותוקפנות בקנה־מידה רבתי, תוך הפגנת רצון מובהק להתפשט ולהוסיף שטחים על אלה שברשותה, ומצד אחר היא העלתה את הצבאיות לערך עליון בחיינו.

שאכן מילחמה זו פרובלמטית מכל. תוכיח העובדה, ששוב ושוב חוזרים אצלנו רבים וטובים להוכיח את צידקתה. אין במילחמות ישראל שום מילחמה אחרת, שהפרצתה מעיקה כל־כך על המצפון הישראלי, שכן בעוד שניתן להוכיח, לדעתי, כי מילחמת 1956 אינה מתחייבת ממילחמת 1948, ניתן גם ניתן להוכיח, לפי דעתי, כי מילחמת 1956 הולידה את 1967, וכלום צריך להוכיח כי 1967 הולידה את 1970 ו־1973?

האחרון במצדיקי מילחמת 1956 הוא מאיר עמית, מי שכראש אגף־המבצעים של הרמטכ"ל משה דיין, היה מראשי מתכנניה של מילחמה זו. במאמר מעניין ביותר שפירסם ב„מעריב" („משה דיין ומערכת קדש", 19.10.81), אין כל פלא, שהוא מכריז לא פחות ולא יותר: „ישראל נראית היום אחרת, אולי משום שרוח „קדש' אינה מרחפת בינינו יותר!" סתם המתכנן בצל משה דיין ולא פירש: לאיזו רוח הוא מתכוון? לרוח הקודש של מילחמות־מנע נוסח יקפוץ־לי־כל־העולם (ולא קפץ!)? לרוח שיתוף־פעולה עם גורמים קולוניאליסטיים שוקעים? לרוח כיבוש שטחים והקמת „מלכות ישראל השלישית"? לסתם לוחמנות לשמה? לאיזו רוח?

אולי לרעות רוח של נעורים מתפרצים קדימה, אבל לאו דווקא בקידמה.

אבל במאמר המעניין — שדרך אגב, משה דיין משחק בו תפקיד קטן מאוד חרף שמו (של המאמר) — קובע מאיר עמית כי למילחמת 1956 היו שלוש מטרות מובהקות: לחסל את פעילות הפידאין (המחבלים); להבטיח את חופש השיט הישראלי במיצרי טיראן; לשפר את מאזן הכוחות הצבאי שהתחיל להתערער. ובכן, הרי לנו עדות ממקור אמין וראשון, שמילחמת 1956 לא באה לסכל סכנה מיידית של פתיחה במילחמה נגדנו, שהיא היא ההצדקה היחידה למילחמת מנע! דרגת האלימות המילחמתית שהפגינה ישראל במילחמת 1956 לא עמדה, איפוא, בשום יחס לזו של האוייב שנגדו יצאה שלא היתה מילחמת ישראל; מילחמה יזומה שהזמינה יוזמות־נגד; מילחמת כיבוש וסיפוח שנגמרה בנסיגת חרפה מאונס; מילחמה שהעניקה מירווח נשימה אבל רק עד להתפוצצות הבאה, וקטעה סיכוי של הצטברות השפעה חיובית של שנים נוספות ללא מילחמה; מילחמה שבאה לשנות מאזן כוחות שאינו בר־שינוי — עדיין מונחת בחיקנו כמין תינוק שאינו רוצה לגדול, תינוק אילם שאנו מנענעים אותו, מרקידים אותו על ברכינו, מנסים לדובב אותו, וחוזרים ושואלים את עצמנו בתיקווה מהולה בספקנות: גאון או מיפלצת?

שרון לשילטון!

אין שום ספק. מדובר באישיות בלתי־רגילה. דמות כובשת, מלאת ביטחון־עצמי שופע, ועכשיו, אחרי שדיין הלך, חשובה שבעתיים. כל מילה, כל מחווה שלה, „עוברת" ישר אליך, משפיעה ישירות, סוחפת. גם ברגע רציני וגם ברגע של הומור, אין ספק. זוהי דמות משיכמה ומעלה, דמות שאי־אפשר להיות אדיש כלפיה. איך אומרים אצלנו? דמות שכואת אתה יכול להעריץ או לשנוא, אבל להתייחס אליה, אתה פשוט מוכרח, וזה הרבה מאוד בחיינו הישראליים.

לא, האישיות הזאת אינה נמושה. היא כה דינמית, כה בצענית, כה שלטת ומפקדת ומכוונת! היא אומרת שיהיה כך — וזה כך. היא אומרת לך בוא הנה אל תפחד — ואתה בא כמו בובל"ה. וכשהיא נוסעת לחו"ל — אותו דבר. התפעלות כללית! הליכה שבי אחר קסמי האישיות המקרינה כוח, סמכות, ביטחון!

פה ושם יש משהו שיטחי? זה לא חשוב. מה, עם ישראל לא שיטחי? פה ושם יש משהו וולגארי? זה לא חשוב. מה, עם ישראל לא וולגארי? העיקר שזו אישיות כריסמאטית.

ואני שואל אתכם: עד מתי נסבול שהאישיות הזאת, ממתינה לפעמים דורות להופעתה, לא תיטול לעצמה את התפקיד המיועד לה מבריאתה — התפקיד הראשון, העליון, המכריע: ראשות־הממשלה? כלום העם צריך לחכות שהאישיות הזאת תיחלש, תזדקן, תתקמט, תתחרש, תתעוור ואביו־נתה תופר עד שיזכה לראותה עומדת בראשו? חס וחלילה.

אזרחים בעד שרון * צפורי־נפש
של חולי־הנפש * רוח קדש המרחפת

להילחם, ולימים היה הדבר בעוכריה, כי משנכווינו בצוננים של 1956 נשבנו על הרותחים ב־1973 — וחיכינו כמו אידיוטים למהלומה.

לעניין הקנונית מקדיש מאיר עמית 11 מלים: „יתכן מאוד, שבלעדי השילוב הבריטי־צרפתי לא היה „קדש' מתקיים בכלל." חבל, מפני שבקנונית הכל התחיל! היום אין שום ספק, שאפילו היו לישראל רעיונות ותכנונים, היוזמה למילחמת 1956 היתה חיצונית. כתם בל יימחה. ובסגנון עמית: „רוח קדש המרחפת".

אבל לא זה העיקר. העיקר הוא חשבון הרווח וההפסד שעושה מאיר עמית לגבי תוצאות מילחמת 1956.

החשבון של מאיר עמית מראה, שהישגי המילחמה עלו שבעתיים על מימצאיה השליליים. אולי זה נכון ואולי לא. הצרה שאיננו יכולים לצאת את המערכת ולדון בשאלה זו אובייקטיבית, שכן אנו עצמנו מוצר של המערכת, ומילחמת 1956 טבועה בנו ללא הפרד. אין שום אפשרות לברר מה היה אילמלא נעתרו בן־גוריון, דיין ופרס לצרפתים ולבריטים. אפשר לקבוע שהכל היה אחרת, כמובן, אבל מה אחרת? איך אחרת? במצב זה אין לך מלאכה קלה מהוצאת הצימוקים מהעוגה, כלומר מתליית כל מיני התפתחויות חיוביות שהיו בשנים שלאחר 1956 במילחמת 1956, כאילו אילמלא 1956 הכל היה שלילי.

אני טוען שלאו דווקא. אילמלא מילחמת 1956 היתה משתלשלת התפתחות אחרת, וגם בה היה ניתן למצוא חיוב ושלילה, ומדרך הטבע, המצדיק תמיד את היש, אפשר מאוד שהיה נמצא חיוב רב מן השלילה, ביחוד אם את הבדיקה היה מבצע מישהו מהמעורבים ישירות בעשייה, כשם שמאיר עמית היה מעורב בעשיית מילחמת 1956.

יתר על כן, אם שלוש המטרות שמציג מאיר עמית כסיבות צאתה של ישראל למילחמה הן הן המטרות, יש מקום לשאול היום שתי שאלות: א) באיזו מידה שלוש מטרות אלה מובטחות היום? ב) באיזו מידה ההישגים שמונה מאיר עמית בתוצאות מילחמת 1956 אינם אלא פרי חוכמה שלאחר מעשה, שעה שהתוצאות השליליות לא היו פרי חוכמה שכזאת אלא פרי צפיה קדימה (אם כי לא אצל מאיר עמית ומשה דיין).

ואף על פי כן, העובדה שבני־אדם נדרשים במיקרים מסויימים לחישובי „אילו" יותר מאשר במיקרים אחרים אומרת דרשני, כשם שהחזרה הבלתי־נלאית להצדקת מעשה מסויים ותירוצו מחשידה אותו יותר ויותר, לא פחות ופחות.

מתנחם של בן־גוריון ודיין (ופרס ועמית וכל השאר) למדינת ישראל הצעירה והמתגשבת בדמות מילחמת 1956 — מילחמת מנע שלא היתה מילחמת מנע; מילחמת ישראל ייעשה הצדק עכשיו. מייד! בזה אני מכריז על הקמת ארגון הרעננה כל־כך, החזקה כל־כך, המבטיחה כל־כך, שאומה אב"ש: אזרחים בעד שרון. סיסמתנו: שרון לשילטון! שהון לשילטון! שרון לשילטון! הי אתה שם, אריק, מה אתה קופץ? מה אתה עושה רושם? מי חשב עלין? זוז, עשה דרך לשרהל"ה!

עידן ערי מיקלט

עלה התאנה של „החרם" הוואנגרי, שהתחיל להתייבש כלשהו באחרונה עד שהוא מאיים לנשור מדי רגע, מוציא מכליהם את חובבי המוסיקה האידיאולוגית בישראל, אשר כמיעוט מוכר, הפוסח על הסעיפים בין הגיון צולע ורגש סלקטיבי, גולש כמיטב המסורת הישראלית לאלימות. זורקי אבני־שאבאעס, הקוזקים של יום־כיפור האוסרים עם שלם בבית (עם הקלפים והווידאו), לוחמי העצמות היבשות בעיר־דוד, מוקיוני „לעצור־את־הנסיגה" בסיני יכולים להתברך במיעוט־שתלטני נוסף המתעתע ברוב המסורבל, הנרתע ממהר־מות ומוותר, ובילבד שיהיה שקט — על מנת לשלם אחר־כך שבעתיים בכתמים ששום כביסה לאומית לא תסלקם מריקמת החברה הישראלית.

עכשיו לא נותר אלא שמשוגעי כל הארץ יונאחדו אף הם לקבוצת־לחץ מיעוטית, אשר תצא מדלתה לפי דרכה ותדרוש מה שתדרוש באיום ישראלי מקובל, כי מדובר בציפורי־נפש מושרשות עמוק בנבכי חולי־הנפש, עד שפשוט אי־אפשר לוותר עליהן, ומי שלא היה בבית־משוגעים לא מסוגל להבין בכלל, ולכן על הרוב להתחשב, כי סוף־סוף הלא הרוב שפוי, כלימר לא קנאי ולא קיצוני אלא מבין וסובלני, ולכן מה קושי עומד לפנינו לוותר למשוגעי־קנאים־בלתי־סובלנים?

לפי ההגיון המשוגע הזה (דמוקרטיה בחסדי טוריסטים) מתפרקים השפויים שלנו מנשקם ומתכופפים שוב ושוב לפני השוליים המטורפים, שחם גם שוליים טורפים, עד שמרוב שוליים שכאלה לא נראה עוד מעט את הגוף. התיקווה להתעוררות הציבור הסובלני לפעולה ממשית נגד טפילי הקנאות למיניה מתקזזת על־ידי ירידתם של הנואשים מן הסיכוי לקיים בישראל חברה נאורה. ובצד ירידה אני חוזה נהירה גוברת והולכת למנזרי ההנשאות הבריכתיים, הקרויים קיבוצים ומהווים יותר ויותר איי שפיות רוחנית ועמל יעיל ריווחי. אפשר שלא רחוק היום, שאוי־ואבוי יהיה בו למי שלא תהיה לו פרוטקציה לקבלת מיקלט באחד מן האיים התרבותיים האלה.

חטיפת פלאטו

(המשך מעמוד 55)

והסגרתו לצרפת מישראל מתעכבת כבר מזה כארבע שנים. אך על שאלה זו השיב העד בשלילה: „לא תיכננו את חטיפתו של פלאטו," טען.

אם היה זה מביך למנהל־החברה הצרפתי להתגלות כמתכנן חטיפות בינלאומיות, הרי ששאלותיו של לאלו אילצוהו להודות גם בעבירה על החוק הצרפתי. הוא סיפר כי פלאטו־שרון מעולם לא היה בעל־מניות גלוי אף באחת מהחברות הלוות. הוא לא חתם באופן אישי על שום מיסמך, ופעל רק דרך אנשים ששיתפו פעולה איתו. את 15 מיליון הדולר, כספי־ההלוואה, קיבל מאדם בשם רובוטייה, ש־היה פקיד באחת החברות שלו. אולם עיסקה זו, שהיתה בלתי־כשרה, נעשתה במזומן, וללא קבלות. „אם העיסקה נעשתה ללא קבלות, וכל מה שידוע עליה הוא מעדותו של רובוטייה," שאל לאלו „מניין לנו שהכסף לא נותר בכיסו של רובוטייה? כיצד נוכל לדעת כי אומנם הגיע לפלאטו־שרון?"

העד השיב כי רובוטייה היה עובד של פלאטו, ומכיוון שלא פוטר ממישרתו, סימן שהיה פקיד מהימן.

200 אלף פראנקים בכיס?

כן נשאל העד אם הוא עצמו לא עשה פעם עיסקה במזומנים, ללא קבלות, בסכום־כסף גדול, העולה על המותר לפי החוק הצרפתי לעיסקות במזומן. לאקו־מב, שהיה עד אז חייכני ומנומס, הרצין לפתע. אחרי שאלות נוספות הודה לאקומב כי שילם סכום של 300 אלף פראנקים צרפתיים לאדם בשם ז'ורז' מתיאו. הוא שילם לו סכום זה כדי לפנותו מחלקת־אדמה ושילם לו במזומן, וללא קבלה.

אז שאל אותו או: „שמעתי אומרים, מר לאקומב, כי בעצם היה סכום העיסקה 500 אלף פראנק, ואילו 200 אלף השארת ב־כיסך. ומכיוון שהעיסקה היתה ללא קבלות ובמזומן, כיצד תוכל להוכיח שאין הדבר נכון?" מבוכתו של העד היתה הפעם ניכרת לעין, והקהל באולם חייך בהנאה.

כאשר עזב לאלו את עיניניו של לאקו־מב, ועבר לשאלות בעניין חברות ישראליות שאותן תובעת החברה הצרפתית, נראה היה כי לאקומב חזר לשלוות־נפשו הרגילה. אולם לא לזמן רב. הוא הצהיר בשבועה כי החברות שהוא תובע אותן לדין נוסדו, ניזמו והופעלו על־ידי פלאטו־שרון, ודרש כי ימונה גם להן כונס־נכסים. אחת החברות הללו היא חברת התחנה המרכזית בתל־אביב.

„האם היה פלאטו־שרון המקים, היוזם והמתכנן של חברת התחנה המרכזית?" שאל לאלו. אפילו השופט חייך למשמע השאלה, שכן התחנה המרכזית, הפיל הלבן של תל־אביב, הוקמה על־ידי אגד, סולל־בונה ופילק שנים אחדות לפני שפלאטו עלה לישראל. **אילנה אלון**

כונס־נכסים חורש
גם לפיל הלבן?

לבני הכותנה המעולים

סינאנוש

לא הגדולים ביותר–אבל הטובים ביותר

צ'רטר חמש חמש כפ

מספר הטיסה שלך

מבצע

5 הצעות מפתיעות

* ללונדון וחזרה החל מ-199 $
* ללונדון + 7 לילות במלון 299 $
* לפריס + 7 לילות במלון 399 $
* לפריס + 3 לילות מלון דה-לוקס בלונדון + 3 לילות מלון בפריז 399 $
* ללונדון/פריז + 4 לילות במלון 399 $

ללונדון ופריס החל מ- $199

פרטי המבצע — אצל סוכן הנסיעות שלך

חמש חמש כפ

10 שנים בשרות סוכני הנסיעות

כפוף לתקנות טיסות השכר.

רח' הירקון 112, תל־אביב, טלפון 03-287245 משרד התיירות LIC. No.386

נפתחה מרינה צ'יינים

במלון מרינה בת־ים שד' בן-גוריון 136, טל: 03-596111

מסעדה נוספת בשרשרת המסעדות הסיניות הכשרות של

רשת מלונות ח. שיף

לרגל הפתיחה — הנחה של 15% על כל ארוחה
בחודשים ספטמבר — אוקטובר

תפריט סיני כשר, טעים ואותנטי.

מסעדות סיניות כשרות נוספות ברשת ח. שיף:

במלון מרינה, תל־אביב
כיכר אתרים
טל. 03-282244

מלון הנשיא, ירושלים
רח' אחד העם 3
טל. 02-631273

המסעדות פתוחות צהריים וערב
מלבד יום שישי וצהרי שבת

תן טרמפ לחייל

מככב באין ספור פרסומות בטלוויזיה, בייחוד בפרסומות של חברת גורדאש, שני אלו התיידדו עם יתר הבנות, וכך כבר בערב הראשון רקו הבנות עם הדוגמנים בדיסקוטק סקורפיו עד השעות הקטנות של הלילה, ומבחינה חברתית היה ברור: הבנות מסודרות. מירי זכרוני, מפיקת מלכת המים, סיפרה לבנות כי „הדוגמנים" כפי שכונו בחיבה על־ידי כולן, אורגנו במיוחד למענן על־ידי מפיקי מלכת המים ואבי פרידמן, כדי שתהיה להן חברה טובה.

למחרת, למרות שהלכו לישון בשעות הקטנות של הלילה, התייצבו הבנות לטיול הראשון, אוטובוס ממוזג אוויר הגיע אל המלון כדי לאוספן. לאחר ארוחת־בוקר ציפתה לבנות הפתעה. אבי פרידמן החליט להזמין אותן לשייט לאי ספינה לונגה, אי המצורעים הידוע. הן עלו על הספינה לונגה אקספרס הנהוגה בידי קפטיין מנוליס שסיפר כי הוא נוסע בקו אגיוס ניקולאוס — ספינה לונגה מאז היותו ילד. כילד היה מסיע מצורעים וציוד ומזון לאי המצורעים. כשהוצאו מהאי אחרוני המצורעים בשנת 1954, החליט להפוך את המקום לאתר תיירות ומאז הוא מספר בעוותנות, הפך לאיש עשיר.

הרמקולים בספינה ניגנו שירים יווניים דיר לה דיר לה דאדאה, היי בוזוקי ואפילו הללוייה שלנו, אבל ביוונית. הבנות שתו אוזו ולימוניטה ושניים מהספונאים הוכיחו את עצמם כרקדני סירטאקי מעולים, צירפו אליהם את הבנות לריקודים סוערים. הספינה הגיעה לאי ספינה לונגה אחרי

פצצות בכרתים

מפרץ מיראבלו הנהדר, הים האיגיאי הכחול, העיירה ליבנת הבתים אגיוס ניקולאוס, הטאברנות, ניגון הבוזוקי, ריח הסופלאקי והגשר שליד הסירות. כל אלו קיבלו את פניהן של שתים־עשר המועמדות הסופיות בתחרות מלכת המים שזכו לחופשה מלהיבה באי הקסום כרתים.

אבי פרידמן, מנכ"ל חברת דיזנהוויז שהעניקה את החופשה לבנות, עשה ככל יכולתו כדי שהחופשה תהפוך מן הרגע הראשון לבלתי נשכחת. ואכן, כזו היא היתה.

המלון בו שוכנו הבנות, מלון מינוס פאלאס, שוכן לחופו של הים האיגיאי. המלון הבנוי בסגנון ים־תיכוני היה מרהיב ביופיו. החדרים גדולים ומרווחים והרהיטים חצובים באבן כשהמרפסות יוצאות אל הים.

כבר ביום הראשון לקח אברהם גלבוע, המדריך מטעם דיזנהוויז, את הבנות לסיור בעיירה אגיוס ניקולאוס. ברחובותיה הצרים של העיירה המקסימה ניתן היה לרכוש בגדים בסיגנון הודי וחפצים יווניים אופייניים. הבנות עטו על החנויות, למרות הסבריו של אברהם שחזר והסביר כי משתלם יותר לקנות בכפרים הקטנים שמסביב לאגיוס. הבנות, שלרובן היה זה הטיול הראשון לחו"ל, ביקשו להיפטר כמה שיותר מהר מהדולארים.

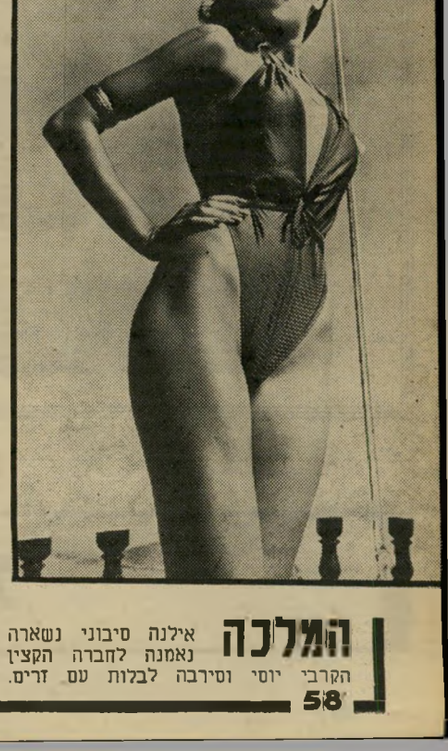

דוגמנים בינלאומיים

אחרי הסיור הקצר באגיוס ובחופיה המקסימים, אחרי ישיבה נוספת בקפה אסטורייה שליד הנמל שהוא, כפי שהגדיר אותו אברהם המדריך, „רוול" של אגיוס ניקולאוס, חזרו הבנות למלון. אך אם מישהו חשב שהן הלכו לנוח, טעות בידו.

במלון שהתה קבוצת דוגמנים בינלאומיים מהמדרגה הראשונה. הגברים הכי יפים בעולם הכינו קטלוג לחברה מפורסמת ועינן של הבנות הכי יפות באגיוס ניקולאוס צדה אותם מיד. הקשרים נוצרו כמעט מיד. גילה גולשני התיידדה עם ג'ק, דוגמן ניו־יורקי המככב בחשובים שבעיתוני האופנה בעולם. מיכל בנישתי צדה את עינו של דוגמן בשם רון, אמריקאי אלוף טניס המתגורר בפאריס ועושה חייל ב־הארפאר באזאר ובווג. חיה אייגס פגשה את ריק, שגם הוא דוגמן ניו־יורקי מצליח, ואילו האנק מקליפורנייה ובוב מניו־יורק שהוא הדוגמן הידוע ביותר בעולם וכל מי שביקר אי־פעם בארצות־הברית ראה אותו

דוגמני הצמרת העולמית

האנק לאנ־דוואר, ג'ק כריספין ורון האוארד עם חיה אייגס, גילה גולשני ומיכל בנישתי. השישייה הזו הירבתה לבלות ביחד מאז גילו הדוגמנים האמריקאים המפורסמים את היפהפיות הישראליות. הדוגמנים נמצאו באגיוס ניקולאוס כדי להכין קטלוג בינלאומי.

שעברה את מערתו של השודד התורכי הידוע בארבארוסה. אי המצורעים הוא אתר תיירות ידוע בכרתים. באי התגוררו מצורעים וקיימו חיי קהילה. הם נהגו לחיות מסחר־חליפין, להתחתן, לקבל טיפול רפואי, לקיים חיים דתיים ואף נולדו להם ילדים שהוצאו מיד מהאי. אחד הילדים, כך סיפר אברהם המדריך, מתגורר עד היום בכפר ליד אגיוס ניקולאוס ואילו אחרון המצורעים שהוצאו מהאי חי עד היום באי ליד אתונה. הסיור באי נוסך אווירת נכאים.

אך מצב הרוח המרומם של הבנות מגרש מיד את מצב הרוח המדכדך. אילנה סיבוני, מלכת המים, פורצת בריקוד

המלכה אילנה סיבוני נשארה נאמנה לחברה הקצין הקרבי יוסי וסירבה לבלות עם זרים.

סירטאקי ביחד עם דליה כהן הסגנית הראשונה. אפילו רונית בן־בסט השקטה מבת־ים אינה יכולה להתאפק ונסחפת למעגל הרוקדים. כשהספינה מגיעה לאגיוס ניקולאוס, לוקח האוטובוס את הבנות לכפר קריצה. שם, בצל העצים והבתים החדרתית, בין מיכל בנישתי מבת־ים לבין גילה גולשני התל־אביבית. רק מירי בלוקי עצובה. היא מתגעגעת לחבר שלה, מקפידה על חוקי כשרות ומחליטה לחזור הביתה כתום שלושה ימים כדי לצום ביום הכיפורים בביתה. איריס נאדל מחליטה

שילוב בנוף

המועמדות הסופיות על רקע הבתים הלבנים של מלון מירבלו הצופה לעבר מפרץ מירבלו היפהפה. הבנות שוכנו בחדרים מפוארים ונהנו משתי ארוחות. כל אחת יכלה לצפות מחדרה בים האגאי.

היוונים, בין קניית סוודרים למפות תחרה, מוגשת לבנות ולמלווים ארוחה יוונית: סלט יווני עם גבינת פטה ושמן זית ותבלין הזעתר הידוע, לצד סטייק עסיסי ומהנה מבשר כבש. מי ששומרת על כשרות או על צמחונות מקנחת ביוגורט משגע טבול בדבש.

הכסא העתיק בעולם

ב־ערב שזב בילויים. הפעם לשם שינוי בדיסקוטק מקסים. הבנות המעדיפות בילוי יווני לשמו נוסעות למועדון הלילה של העיירה הסמוכה הלונדה. שם, לצלילי הבאזוקי וריקודי הסירטאקי, מנפצים כמינהג היוונים צלחות ומשליכים פרחים על הרקדנים.

היחסים בין הבנות יפים להפליא. הן לומדות להכיר זו את זו והופכות לחברות. חברות הדוקה נרקמת בין אורלי חיון החיפאית ואיריס נאדל מגיבעתיים, בין אופירה אוחנה העפולאית ורלי בחבוט להצטרף אליה אך לא לפני שכל שתים־עשר המועמדות נוסעות לטיול משגע בארמון המינואי שבעיר הבירה הרקליון ובעמק לסיטי, עמק אלף תחנות הרוח.

הארמון המינואי שבהרקליון הוא אחת החוויות הבלתי־נשכחות של הטיול. הארמון בן ארבעת אלפים השנים נשמר בצורה בלתי־רגילה. הבנות עומדות נדהמות כש־המדריכה המצויינת קתרין מראה להן על הקיר את הגרזן הכפול, סימלה של הממ־לכה המינואית. הן מסרבות להאמין למראה עיניהן כשהמדריכה מראה להן את צינורות האינסטלצייה בני ארבעת אלפים השנים. צינורות חרס שהמינואים הסכילו למצוא דרך להבריגן זה בזה. כסא המלך המינואי, הכסא העתיק בעולם, שנשמר בשלימותו וחדרי האמבטייה של המלכה עם האמבטייה הדומה לאמבטייה בה אנו משתמשים כיום, והכל במימדים זעירים מכיוון שגובה ה־מינואים, מסבירה קתרין, היה 1.35 ס"מ.

אחרי הסיור המדהים בארמון המינואי נסיעה מרתקת לעמק לסיטי, עמק אלף תחנות הרוח. הדרך מתפתלת בין ההרים.

(המשך בעמוד 60)

אל"ף אמריקאי

הוא הדוגמן האמריקאי האנק לאנדוואר הנושק ללחייה של המועמדת מיכל בנישתי. האנק, הנראה צעיר מגילו, חיזר אחרי מיכל בלהט אך היא העדיפה על פניו את הדוגמן רון האוורד.

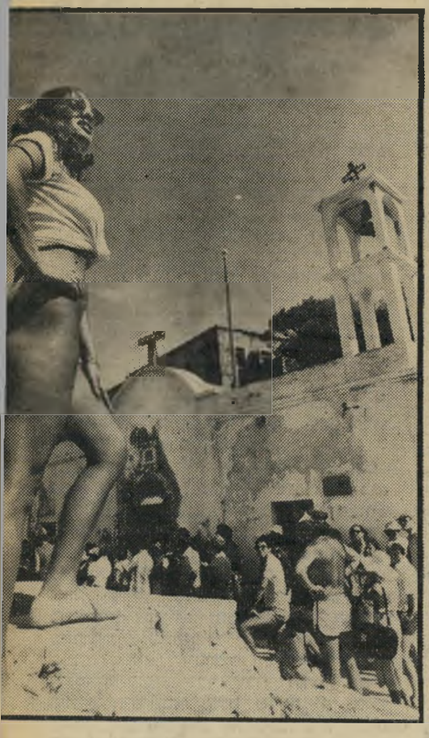

מצורעים

אורנה אירני מצטלמת על רקע הכניסייה של אי המצורעים. מימין: על הסיפון

(המשך מעמוד 59)

הנהג היווני מפליא בנהיגתו המנוסה בדרכים המסוכנות. המוסיקה היוונית חודרת ללב, ואז העמק היפהפה עם אלף תחנות הרוח המסתובבות שלו.

לבבות שבורים

ע רב יום הכיפורים עובר על הבנות במנוחה. אלו מהן המחליטות לצום מקבלות ארוחה מפסקת. גם יום הכיפורים עובר במנוחה ובשקט. במהלך החופשה היו כמה ערבים חופשיים. הבנות שהתיידדו כאמור עם הדוגמנים הלכו לבלות בדיסקוטקים. אלו שהתיידדו עם יוונים או ישראלים, העדיפו בילוי יווני בטברנות ובבתי־הקפה.

ערב לפני סיום החופשה, הפתעה נוספת של אבי פרידמן. והפעם פסטיבל יין בכפר היווני קזנוס. האוטובוס מתפתל במשעול. הפעם הבנות אינן הנוסעות היחידות. מצטרפים אליהן ישראלים ודרום־אפריקאים. כולם במצב־רוח מעולה. מגיעים לקזנוס. מי שרוצה מטפס בחמורים במעלה הגבעה, אך כמו שאמרה סוכנת הביטוח אורנה אירני: „חמור מי שהולך ברגל.“ למעלה בכפר השוק המסורתי: סוודרים, סוודרים ושוב פעם סוודרים. הבנות קונות. צריך לבזבז את הדולארים. אחר־כך מתחילה התוכנית האמנותית. להקת רקדנים וזמרים יווניים ושיא השיאים, איש זקן בשם פאפאנדריאוס שתפקידו הוא למלא את כוסות היין המתרוקנות בזו אחר זו. מצב־הרוח מעולה. הסאלט היווני, הכבש על האש, תפוחי האדמה והסופגניות בדבש רק מוסיפים למצב־הרוח. כעת רוקדים כולם ברונדו המוני לצלילי הבוזוקי. כל אומות העולם: ישראלים וצרפתים, ואמריקנים ואנגלים וגרמנים ויפנים, כולם משלבים זרועות ומחבקים זה את זה ורוקדים בכל הכוח סירטאקי יווני במעגלי רונדו. מצב הרוח הוא לעילא.

מלכת הטיול היא ללא ספק גילה גולשני היפה מקריית־שלום. גילה שוברת לבבות. בתחילה מתאהב בה ג'ורג'יו, אמיד יווני הלוקח אותה לבילויים. אחר־כך מתאהב בה ג'ק הדוגמן ולבסוף היא מוותרת על כולם לטובתו של סטאפנוס, יווני בן האי ויפה תואר, כלכלן במקצועו שלהוריו בתי־מלון וחנויות זהב על האי. הפרידה מהדוגמנים ומהידידים נרגשת. החלפת תמונות והוס לאוטובוס המוביל להרקליון ולנמל־התעופה. עבר שבוע ונדמה כאילו הבנות בילו באי שנה שלמה. הן בילו, שברו לבבות, שברו את ליבן שלהן, ערכו קניות וחזרו הביתה עם מיטען חוויות שלא במהרה יישכח.

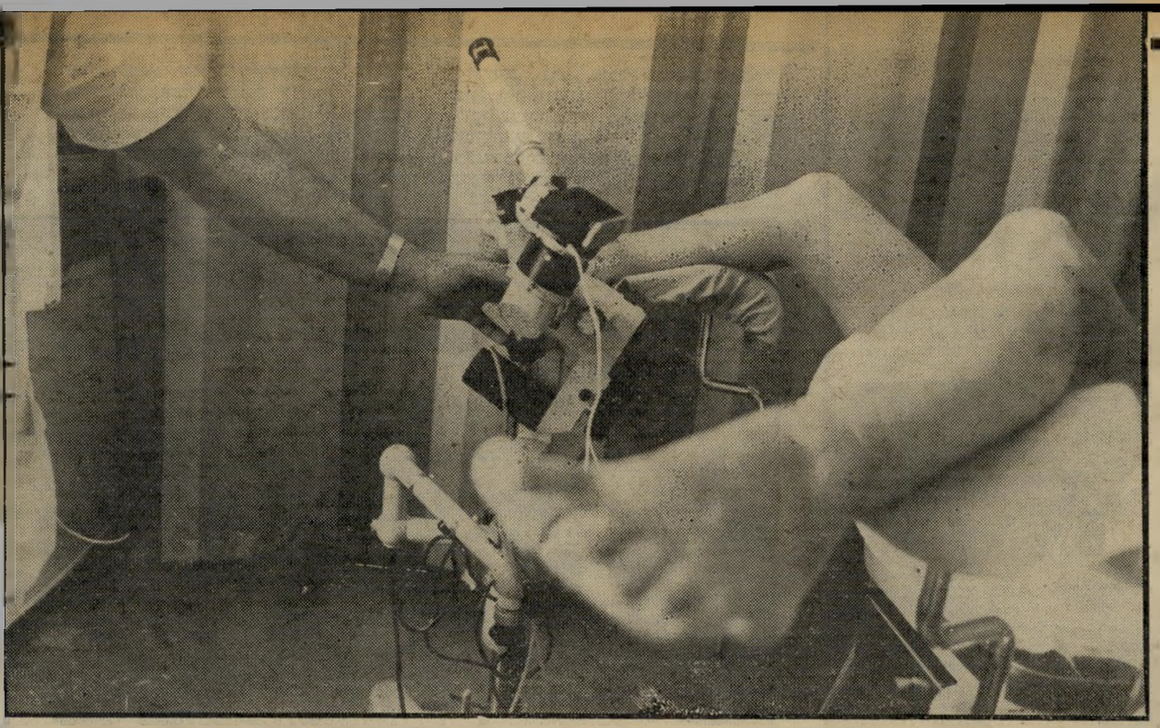

הכסא של המלך המינואי עליו יושבת דליה כהן הוא העתק של הכסא המקורי בן 6,000 שנה.

הפחד מפני סרטן צוואר־הרחם מעיק על נשים רבות.

גינקולוג משיב על השאלות: מהם סימני המחלה, כיצד להישמר ממנה, האם היא מושפעת מל׳דות ומיחסי־מין?

מי מפחדת מצוואר הרחם?

ה פחד הוא המחלה הנוראה ביותר. הפחד, המחלחל עמוק בתוך העצמות, אינו נותן לך מנוח, הפחד מהמחלה האיומה, המפחידה אותי עד כדי כך שאיני מסוגלת לקרוא לה בשמה.

כל פצע קטן, כל כאב־ראש, כל דימום לא־סדיר, כל גוש, שקערורית, ומה לא — ישר מעלים את לחץ־הדם.

ביגלל אותו פחד נמנעים אנשים מלדבר על המחלה, פוחדים ללכת לרופא, פוחדים ללכת לבדיקות. יש המגזימים, ההולכים יותר מדי לרופא, החוליכים יותר מדי לבדיקות, המבלים את עיתותיהם בבתי־החולים.

ביגלל הבורות, ביגלל הפחד שכימעט ואין שליטה עליו, חשבתי שצריך, פעם אחת ולתמיד, ללכת אל רופא גינקולוג ולדבר איתו על אחד האיברים שבהם פוגעת המחלה: צוואר־הרחם.

פניתי לרופא צעיר בבית־החולים „הקריה“ בתל־אביב, המתמחה בסרטן, והעובד במירפאה לגילוי ולטיפול סרטן־צוואר־הרחם בקריה.

כבר מהתחלה הבהיר לי הרופא, כי לא יוכל להזדהות בשמו, או לאפשר לי לצלם אותו. הוא נתן לי לקרוא רשימה ארוכה של חוקי ועדת־האתיקה של הרופאים, האוסרים עליו לעשות פירסומת לעצמו. הסברתי לו כי אין המדובר פה בפירסומת עצמית. מטרת הראיון היא להבהיר אחת ולתמיד כמה דברים אמורים, להסיר את הבורות ולהמריץ נשים לטפל במחלה הניתנת לטיפול עוד ב־שלביה הראשוניים. הסברתי לו כי הסיבה היחידה שבגללה אני רוצה לפרסם את שמו או תמונתו היא להוסיף אמינות לדברים שייאמרו. אנשים, אמרתי לו, אוהבים לראות ולדעת מי אומר את הדברים. כשמאחרי הדברים הנאמרים עומד אדם בעל שם ותמונה, הדברים מקבלים משנה־תוקף ומשנה־אמינות.

הרופא הצעיר הבין את דברי, אולם הממונים עליו התנגדו בכל תוקף לפירסום תמונתו ושמו.

נאמנה להבטחתי לד״ר ע״ב, אני

> **אין קשר בין מילת הגבר לסרטן צוואר־הרחם. המחלה קשורה במתירנות המינית**

מפרסמת את הראיון ללא שם המרואיין, וללא תמונתו.

● הסבר לי בבקשה, כמילים פשוטות, מהי מחלת הסרטן. כיצד היא מתהווה?

לגוף יש שליטה על סוגי הרקמות והשתנותן. ברגע שהגוף מאבד שליטה על תקינות ההתחדשות של הרקמות, והתאים מתחילים לגדול בצורה לא מבוקרת, נוצר מצב סרטני. יש גידולים שפירים, כלומר, ממוקמים במקום אחד ואינם שולחים גרורות, ולכן אינם מזיקים. וישנם גידולים ממאירים, שאינם ממוקמים במקום אחד, ושולחים גרורות דרך זרם הלימפה לכל חלקי הגוף.

● מהו סרטן צוואר־הרחם? כיצד ניתן לאתר אותו?

צוואר־הרחם הוא אמנם חלק פנימי בגוף האשה, אך ניתן בקלות רבה לחשוף אותו — הן על־ידי מישוש באצבע, הן על־ידי הסתכלות בעזרת מכשיר מיוחד. סרטן צוואר־הרחם היה פעם אחת המחלות השכיחות ביותר באברי המין של האשה. היחס שבין סרטן צוואר־הרחם לסרטן גוף הרחם הוא של אחד לשישה.

כיום, בגלל טכניקות איבחוניות שונות, השתנה היחס, ואפשר לומר שהיום היחס הוא כמעט אחד לאחד. מכאן החשיבות הגדולה של שיטת האיבחון המוקדם.

ברגע שאשה לוקה במחלה, הטיפול הוא מסובך, קשה וכולל הקרנות וניתוחים. ההיוותרות בחיים לחמש שנים נעה בסביבות 70%—60%.

● כיצד מאבחנים את סרטן צוואר־הרחם?

האיבחון הוא פשוט ביותר וכולל סידרה של שלוש בדיקות: לקיחת מישטח מצוואר־הרחם, שבו לוקחים, בעזרת מקלית, תאים מהצוואר ושולחים למעבדה, הקובעת אם יש תאים חריגים או לא.

אם בבדיקה המעבדתית מתגלים תאים חריגים, עוברת האשה בדיקה בעזרת מכשיר הקופוסקופ. הבדיקה מאתרת את המקום שבו קיימים התאים החריגים ואז

לוקחים מיקרוביופסיה, כלומר, ריקמה מ־האיזור הלא־תקין לבדיקה פתולוגית. ה־איבחון הוא קצר, פשוט, לא כואב, אינו דורש חדר ניתוח ואינו דורש הרדמה.

בעזרת הטכניקה ניתן לגלות את המח־לה בשלביה הטרום סרטניים. לפי נתונים סטאטיסטיים, בכ־20% מהמיקרים שבהם נתגלו תאים חריגים בשלבים הטרום סר־

לאשה שיש לה בני־זוג רבים יש סיכוי גדול יותר לפגוש בגבר שנושל הזרע שלו מעודד סרטן

טניים יכולות הנשים לפתח סרטן צוואר־הרחם בפרק זמן שבין 15—5 שנים, זאת אומרת שהיעילות שבשיטת האיבחון היא לא רק בקלות האיבחון, אלא ביכולת לאתר בעיות שהן עדיין לא סרטניות.

● כיצד מטפלים באשה שהת־גלו אצלה תאים חריגים בשלבים הטרום־סרטניים?

בדרך כלל על־ידי הרס מקומי. יש שלו־שה אמצעים להריסת התאים: על־ידי חש־מל, על־ידי הקפאה ועל־ידי קרן לייזר. סוג הטיפול המקומי מחייב שאותה אשה העוברת אותו תהיה מודעת למצבה ותבוא באופן קבוע למעקב. לרופא חשוב ש־האשה תבוא למעקב. המעקב חשוב כדי לדעת אם הטיפול אמנם עזר. בלמעלה מ־98% מהמיקרים הטיפול החד־פעמי מס־פיק. באחוז מסויים הטיפול החד־פעמי אינו מספיק. במיקרה כזה חוזרים על הטיפול או מנסים סוג טיפול אחר, עדיין מקומי, כמו כריתת חלקית של צוואר־הרחם.

● מהי השכיחות של המחלה?

אנחנו יודעים שלמחלה שכיחות שונה באוכלוסיות שונות. עד לפני כמה שנים נחשבו נשים יהודיות כבעלות השכיחות הנמוכה ביותר, כשאחריהן צועדות הנשים הקאתוליות, ואילו השחורות והפורטורי־קאיות הן בעלות השכיחות הגבוהה יותר.

● מהי הסיבה לכך ששכיחות המחלה אצל נשים יהודיות היתה נמוכה משל יתר הנשים?

עד לפני מיספר שנים חשבו שהשכיחות נובעת מכך שגברים יהודיים עוברים מילה. אולם במחקרים ובעבודות סטאטיס־טיות, שנעשו בשנים האחרונות, הסתבר שאין קשר ברור בין המילה ושכיחות ה־מחלה.

נראה שהמחלה קשורה בקשר ישיר ל־מתירנות מינית. בעבודות סטאטיסטיות התגלה כי נשים אשר הרו לפני גיל 20, שהחלו לקיים יחסי־מין לפני 19, 18, נשים, שהיה להם מיספר רב של בני־זוג בחיי־המין שלהן, הסיכוי שלהן לחלות ב־מחלה גבוה יותר.

אם אנחנו לוקחים בחשבון שרוב הסטא־טיסטיקות נעשו לפני 15—10 שנים, ומה היתה אז ההתנהגות המינית של הנשים היהודיות במיסגרת הפטריארכלית של ה־מישפחה, אפשר להבין את ההבדל.

אנו מעריכים כי כתוצאה מהמתירנות המינית בקרב האוכלוסיה היהודית בארץ, שאינה שונה מזו של נשים באירופה ובארצות־הברית, יעלה אחוז שכיחות המחלה.

● מהו הקשר שבין מתירנות מינית ומיספר בני־הזוג איתם מת־חלקים בחיי־המין, ובין סרטן צוואר־הרחם?

ידוע שאיזור צוואר־הרחם עובר שינויים במהלך חייה של אשה. החל מהיותה ב־רחם אמה ועד לגיל הבלות. בתקופות שו־נות ישנם שינויים של הריריות באיזור. אחת התקופות הקובעות הוא תקופת גיל ההתבגרות, שבו מתחילים להופיע הורמו־נים המשנים את מידת החומציות והבסי־סיות של אבר המין.

איזור צוואר־הרחם משתנה בדרך כלל השתנות טבעית, ויש לתאים נטייה לגדול בצורה טבעית. אולם אם נכנסים גורמים חיצוניים, כגון זיהומים, אין התאים גד־לים לכיוון הנכון, ומתפתחים לכיוון לא־רצוי.

בעבודות של פרופסור ריד וחבריו מ־אוסטרליה התגלה שיש כנראה, גברים הנושאים בנוזל־הזרע שלהם גורם מו־טוגני, העשוי לגרום לריריית צוואר־הרחם לגדול לכיוון הלא־רצוי.

אשה שיש לה בני־זוג רבים יותר בחיי־המין שלה, מטבע הדברים יש לה סיכוי רב יותר לפגוש באותו גבר, הנושא בנו־זל־הזרע את אותו גורם מוטוגני.

● כלומר, נשים בתולות חסי־נות מפני המחלה?

נשים בתולות אינן יכולות לחלות במח־לה. השכיחות אצל זונות היא פי שמונה יותר גבוהה מאשר אצל נשים אחרות. השכיחות אצל בתולות ונזירות שואפת לאפס.

● האם תוצאות מחקרו של הפרופסור ריד ברוקות? האם ה־מדע מתבסס עליהם?

זוהי רק השערה שעדיין לא הוכחה, זוהי אפשרות שעובדים עליה ויש לה חי־זוקים מבחינה סטאטיסטית.

● מהו הטיפול הניתן לנשים שלקו בסרטן צוואר־הרחם?

הטיפול מחולק לשתי קבוצות עיקריות: הקבוצה הראשונה היא של נשים שאצלן נתגלתה המחלה בשלב טרום־סרטני וגילן הממוצע 27. הקבוצה השנייה היא קבוצת נשים שנתגלו אצלם סימני המחלה הקלי־נית וגילן הממוצע בין 37—35 — בסך־הכל, שתי קבוצות הנשים מורכבות מ־נשים צעירות יחסית, בגיל הפוריות, ש־חלקן עדיין לא סיים את תיכנון מיש־פחתן.

מכאן חשיבות הגילוי המוקדם של ה־מחלה, המאפשר חשיפה של הבעייה עוד בשלב הטרום־סרטני. בשלב זה, כאמור, הטיפול הוא הרס מקומי או כריתה חל־קית של צוואר־הרחם, ושני סוגי הטי־פולים אינם פוגעים בפוריות האשה ומב־טיחים, אם יש מעקב קפדני, ריפוי מלא.

הטיפול בשלב הסרטני הוא טיפול הרבה יותר תוקפני ומחייב שילוב של הקרנות וניתוח לכריתת רחם או חלק מהוולדן (ואגינה) — וזהו כמובן טיפול הרבה יותר רציני וממושך בהשוואה לטיפולים הקודמים.

● כיצד יכולה אשה למנוע את המחלה מעצמה?

לדעתי, כל אשה הנמצאת במיסגרת של פעילות מינית רצוי מאוד שתיבדק לפחות אחת לשנה אצל רופא גינקולוג, כאשר במיסגרת הבדיקה הגינקולוגית יילקח מישטח צוואר כבדיקה רוטינית.

● מהם סימני המחלה? כיצד יכולה אשה להרגיש בעצמה ש־משהו בגופה אינו כשורה?

אין סימנים ספציפיים לשלב הטרום־סרטני והסרטני.

● וככל זאת, חייבים להיות סימנים חיצוניים כלשהם — אולי דלקות, דימומים, כאבי־בטן?

אם מופיעות תופעות חריגות, כמו הפ־

נשים כרותות רחם חופשיות מחששות של הריון בלתי־רצוי, ונהנות יותר מחיי־המין

רשה ממושכת, דימומים לא־סדירים של המחזור, או דימומים אחרי קיום יחסי־מין, מומלץ שהאשה תעבור בדיקה אצל רופא.

● נשים רבות סבורות כי אחד הגורמים לסרטן־צוואר־הרחם הוא זיהום אחרי לידה. האם זה נכון?

לא.

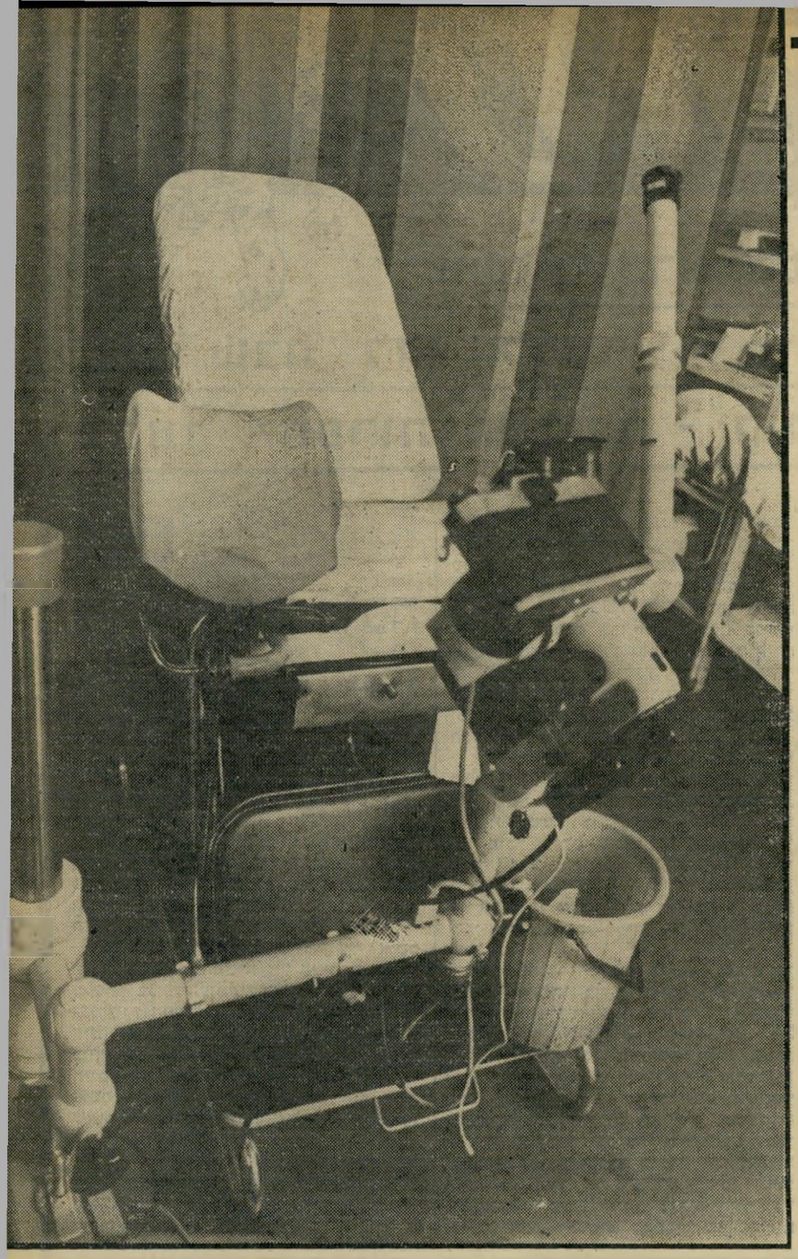

מיתקן־הבדיקה (מימין: חמצימה)
לא כתוצאה של לידה

● האם המחלה פוגעת בתיפ־קוד המיני של האשה?

לגמרי לא, אין כל קשר.

● גם אם כתוצאה מהמחלה נאלצים לכרות חלק מהוולדן?

אין כל קשר בין כריתת חלק מהוולדן, או אפילו כריתת הרחם, לתיפקוד חמיני. להיפך. ידוע כי נשים כרותות רחם, ה־חופשיות מחששות של הריון בלתי רצוי, נהנות יותר מחיי־המין שלהן.

● מהן דרכי המניעה של ה־מחלה?

בשנים האחרונות נפתחו במיספר בתי־חולים המירפאות המספלות בנושא. נשים יכולות לפנות לרופא המטפל ולקבל דרכו הפנייה למירפאות בבתי־החולים וגם לפ־נות בעצמן למירפאה — גם לצורך בדי־קה מונעת וגם אם הן חושדות בדבר מה. בעזרת הטכניקה האיבחונית ניתן לשפר את המצב ולתת טיפול בהתאם לצורך.

● האם הבדיקות יקרות?

במירפאה שבה אני עובד בבית־החולים הקרייה בתל־אביב, כל אשה הפונה מת־קבלת לבדיקה, בין אם הופנתה על־ידי רופא ובין אם פנתה באופן אישי, ידוע לי כי קופת־חולים מכסה הן את הבדיקה והן את הטיפולים, אם יש בהם צורך. אם אין הפנייה של רופא, עולה הבדיקה בערך 200 שקלים.

● המירפאה לאיתור סרטן צוואר־הרחם, שכבית־החוזים ה־„קרייה" בתל־אביב, טיפלה מאז היפתחה בנשים רבות. האם תוכל לתת לי הערכה סטאטיסטית לגבי מיספר המטופלות ומיספר המיק־רים שבהם אותרה המחלה?

המירפאה בקרייה פתוחה כשנתיים וחצי. מאז היפתחה ביקרו במירפאה 1900 נשים, מתוכן 199 נשים ביוזמתן ו־1710 נשים הופנו על־ידי רופאים. נתגלו 31 מיק־רים, שבהן המחלה נמצאה בשלביה ה־טרום־סרטניים ושתי נשים נתגלו כסוב־לות מהמחלה הקלינית.

● מה היה גילן הממוצע של הנשים הנבדקות?

שתי נשים היו מתחת לגיל 20, 25 נשים בגילאים שבין 40—21, וכן ארבע נשים בגיל 50—41.

לסיום, הרשי לי לומר כמה מילים:

למרות שהמחלה נבזית היא ניתנת לחיסול כשהיא בשלב הטרום־סרטני

למרות שהמחלה נבזית ולא פימפאטית, לציבור הנשים מוצעת כיום אפשרות לאי־תור המחלה בשלביה הטרום־סרטניים. ב־שלב זה מאפשר הטיפול חיסול הבעייה אם האשה נמצאת במעקב. לכן אני חוזר ומציע לכל אשה להיבדק אצל הרופא ה־גינקולוגי שלה לפחות פעם אחת בשנה.

שרית ישי ■

נמר של עיר

„עשו בי כרצונכם" נוסח אוטס ✶ דויד שחר עורך

„עונג שבת" לדן אלמגור ✶ ריכארד ואגנר והיהודים ✶ פניני

בכתר הספרות העברית - קובץ ראשון של מחקרי ירושלים

הרגעים

אשה בובה

ג'ים קרוֹל אוטס נחשבת בשנים האחרונות לאחת הסופרות הבולטות ב־מערב, ולמרות 11 הרומנים ועשרה קבצי הסיפורים שפירסמה במהלך שנות השי־שים והשבעים, אין היא מוכרת כלל לקהל הקוראים העברי. רק באחרונה ראה אור, בתרגום לעברית, אחד הרומנים שלה, תחת הכותרת עשו בי כרצונכם *.

סיפרה זה של אוטס, בדומה לספריה האחרים, עשוי במתכונת פשוטה של סי־פור, בלא כל פעלולים מודרניים, והוא איכותי ברמתו ובחדירה לעומק הדמויות והעלילה שבתוכו.

המעלה העיקרית בכתיבה של אוטס היא בזירת ההתרחשות של עלילתה, המת־מקד בנופי־העומק של ארצות־הברית, ובנפשות הפועלות שלה: הן עייפות מב־חינה מוסרית ואינטלקטואלית, חסרות כוח־רצון ומונעות על־ידי דחפים כפיי־תיים והרסניים. הנפשות הפועלות של אוטס דוברות ביניהן בשפה עמוסת קלי־שאות, כאשר אלימות פיסית ונפשית מגוונת את התפרשותן לעיני הקורא. אוטס חושפת את שורשי האלימות האמרי־קאית, תוך פיענוחה באמצעות גיבורית.

הנפש הפועלת המרכזית בעשו בי כרצונכם היא **אלנה רוס.** הספר מלווה את חייה מהרגע שבו היא נחטפת על־ידי אביה המטורף מידי אמה. היא מוחזרת לאמה, דוגמנית מזדקנת, המשיאה אותה **למרווין האו,** עורך־דין רודף כבוד ומושחת, שממנו היא נמלטת בסופו של הספר.

תטיפתה של אלנה על־ידי האב („הוא **תחב את ידו לתוך הפיאה החומה והשעי־רה ומשך גם אותה מעל ראשו, בחיוך. הילדה למשה כי עיניה... ואפילו אמך לא תיכל לנתק אותו. לא בעזרת עור־כי־דין ולא שופטים, ולא שום צווי בית־מרשפט ואיטורים — מה לחוק ולאהבה? — את ואני מעבר להצהרות כאלה, נכון? דמי זורם פה בעורקיך, את יודעת, הדם שלי...").**

האב החוטף־המטורף והבת נוסעים ב־כבישי ארצות־הברית, לנים במוטלים, ב־תיאורים המזכירים את תיאורי הנוף האמ־ריקאים של **נאבוקוב.** כאשר **ליאו רוס** ובתו מגיעים אל המנוחה ואל הנחלה בסאן־פרנציסקו, האב כולא את אלנה ב־חדר קטן: **„חש כל כך כלוא בשל החדר הקטן ורעש הדיירים האחרים ובשל נו־כחותה המתמדת של בתו והמחשבה המת־מדת עליה, עד שהיה מוכרח לצאת החוּ־צה. או, תחב את האקדח לכיסו ופייל למשה אל שפת הים. בנדיו היו כשל כולם, אבל האנשים המתכלו בו תכופות בסקרנות...** " אלא שהאב מגיע למבוי סתום. הוא משגר מיכתב וידוי למיש־טרה, ונעלם. בתו חולה, והיא נלקחת לבית־מחסה לילדים.

האם מגיעה לשם ומחזרת אחר רגשו־תיה החבולים של הבת. בלשונה־הצינית של אוטס, המצב מנוסח כ„יהעולם שב והיה מושלם".

אלנה גדלה עם אמה באיליוני. גבר נשוי מחזר בעקשנות אחרי האם, אשר נתונה בסבך של חובות („**אני בחובות. חשבונות רופאים של אלנה, אפילו חש־בונות רופאי שיניים... והם רוצים שאת־חיל איתה איזה ריפוי פנמי־דיבור, המו־רים בבית־הספר של אלנה... ילד זו אח־ריות שלעולם אין משתחררים ממנה. נ־שאתי כשהייתי צעירה כל־כך, הייתי לאם כשהייתי כל־כך צעירה...**"). האם והבת נוסעות עם מאהבה של האם לניו־יורק. „**ארבע שנים התגוררו בניו־יורק, משנת 1956 עד שנת 1960...**" האם, שהקאריירה שלה כדוגמנית נמצאת בירידה, מנסה להציע את אלנה הילדה לסוכנויות הדוג־מנות בעיר, אך גורלן לא משתפר ולו גם במיקצת. עד שלילה אחד, בארבע לפנות בוקר, מגיעה האם הביתה עם מר **סאדוף** („**הוא היה נכזה, צנום, עגום למראה...**"). סאדוף, מנהל מועדון לילה במנהטן, הוא מעבידה של האם, שהתחילה להת־פרנס כ„מלצרית קוקטלים" במועדונו, ואחר־כך הפכה מארחת. עד מהרה עוב־רות האם והבת עם סאדוף לדטרויט, שם רכש סאדוף חלק במועדון־לילה.

במועדון־לילה זה נכנס לעלילה עורך־הדין מרווין האו („**לא אוכל לענות לך. שכרי נע בין אפס ללמעלה ממיליון — כמה שאני יכול להשיג. כל־כמה שהשוק מפוגל לשלם, ונם כל מה שבאמצע...**"). בשלב זה מתחילה האם לנווט את חיי בתה לכיוונו של האו („**את הדבר שנברים חוש־בים עליו...**"). הפרקליט מחבר „טיוטת חוזה נישואין" מטורף, שבין סעיפיו מצויים סעיפים כמו: הבעל ייצא לנסי־עותיו והאשה לא תטריד אותו, ויתור על תביעה לרכושו, ושאר סעיפים המגינים על הפרקליט מפני סיכונים אפשריים.

באדישות מחרידה נישאת אלנה הצעי־רה למרווין האו, וכאשה־בובה היא מו־באת אל ביתו, בינות לרהיטים עתיקים שאותם אסף הפרקליט במהלך השנים. בלילה בא הפרקליט לתבוע את „המגיע לו" מכלתו הצעירה: „**בשכרע מעליה והתעלם איתה בזחירות, לאט, ואחר־כך כמין התקף זעם, חפר שליטה עצמית,**

סופרת אוטס
עייפות מוסרית ואינטלקטואלית

שכבה היא כמו עתה ולפתע חשה עצמה בתוך ראשו, תחושה בתוך גולגלתו הקשה ורחוקה, חבוקה כולה; ואם צעקה כאב או בפתיעה, הרי שלא שמעה את עצ־מה. היא לא חשה כאב או פתיעה... לא חשה כאב אי פחד; לא חשה דבר, אלא נסחפה כעכשיו, שקטה לחלוטין, רכה, נפתחת לקראתו וריקה, נשמתה ללא פנם..."

נפש פועלת נוספת, הנכנסת לספר בשלב מתקדם, היא דמותו של **ג'ק מור־ריסי,** פרקליט צעיר, ובנו של רוצח שמרווין האו הצילו מהרשעה. בניגוד להאו רודף־הבצע, מעניק מוריסי את כישרונותיו המישפטיים לחלכאים ולנד־כאים. כאשר נאלצת אלנה, בשל הס־תבכות מסויימת של האו, להתרחק לזמן־מה מביתה, היא מזמינה את מוריסי לבית־המלון שבו היא מתגוררת. הוא מייצג עבורה את עצמאותה, את בחירתה האי־שית, בלא כפייה כלשהי („**אלנה חשה עצמה שוקעת לאחור, מפה, כמכוכה שהי־תה חדשה כשבילה; עתה מסרה עצמה בשלמות ולא חשבה עליו, לא הייתה לה כל יכולת ברורה של קיומו. היא חשה רק את תחרשתו, את הקשיות החודרת, את הצורך שיש לאיש זה בה, קושי שתורגם לזעקות כלתי נשמעות, לפקודות...**").

כאשר שבה אלנה לאחוזתו של מרווין האו, מתייחס אליה בעלה כאל חולה, ומזמין רופא שיבדוק אותה, ויתן לה

עיטות

מחבר־הפולקלור והפיזמונאי

התכתשות מישפטית על רקע ספרותי, העומדת לתפוס כותרות רבות בעיתונות במהלך שנת 1982, מקורה במאמר שפיר־סם הפיזמונאי **דן אלמגור** בידיעות אח־רונות, **ובתביעת** נזיקין על סך 500,000 שקלים על הוצאת לשון הרע, שהגיש מחבר הפולקלור הירושלמי **דויד שחר,** לבית־המישפט המחוזי בירושלים, נגד דן אלמגור וידיעות אחרונות.

שחר תובע את אלמגור ואת העיתון בגין כתבה שפורסמה לפני כשלושת־רבעי השנה. הכתבה סיפרה על סופר, שהיה חבר במישלחת מחברים ישראליים, שהוזּ־מנו לארצות־הברית על־ידי אירגון בני ברית. הקטע בכתבתו של אלמגור, אשר העלה את חמתו של שחר, סיפר: „**למרבה הצער, איכזב הסופר הצעם. הוא בא להרצאה כלתי מוכן, והתנהגותו ה־אישית לפני ההרצאה ולאחריה, ההדימה את כל מארחיו, שנפגעו עמוקות... תלו־נה רדפה תלונה, ולאחר כמה אזהרות שלא נענו, הודיעו לאורח מן האויר, כי עליו לקמוץ את מסע הרצאותיו כאמ־צעו...**"

אלמגור לא הזכיר ברשימתו את דויד שחר בשמו, אולם העיר בסופה של רשי־מתו את ההערה הבאה: „**מכיוון שמדו־בר בכלי־זאת בענק רחל, ששמעו יצא בעו־לם... נקרא לו איפיא בשם דומה ולא רחמה כאחת, נאמר: דויד הארשט...**"

שחר מתעלם מהעובדה שאלמגור הציג ברשימתו תמונות של סופרים ישראליים מהשורה הראשונה, שגם הם השתתפו בסיור זה, ומוצא בדמות הבדויה של אל־מגור את דיוקנו. הוא טוען בכתבה־התבי־עה, כי העובדות ברשימתו של אלמגור עשו אותו ללעג ולקלס, וכתוצאה מכך עלולה להיפגע פרנסתו.

שחר ממשיך וטוען בכתב־האישום שלו, כי התמיד במסע ומילא את מיכסת הדבר־צאות שלו לשבועות רצונם של מארחיו, וכי זכה לשבחים על הרצאותיו בביקורות שפורסמו בעיתונות האמריקאית.

פיזמונאי אלמגור
דמויות אמיתיות?

מישפט־דיבה זה עשוי להתמקד ביצי־רתו הפולקלוריסטית של שחר (אשר עיקר ספריו מתמקד בתיאורי פולקלור ירושל־מיים) יותר מאשר במאמרו של אלמגור. הסיבה: בכתבתו מתאר אלמגור את סיפרו האחרון של שחר, סוכן הוד מלכותו, שבו מתוארות שתי דמויות גרוטסקיות, אשר אחת מהן — **לילי** — היתה המארחת של הקבוצה בארצות־הברית, והיא היתה זו, שלדברי הכתבה החליטה על הפסקת הרצאותיו של שחר, שנקם בה, בתיאור מעוות בסיפורו.

דויד שחר טוען בכתב־התביעה, כי ה־תיאורים העובדתיים היחידים בסיפרו הם אלה הקשורים בפעילות המחתרת בימי המנדט הבריטי. כל שאר הדמויות בספר הן פרי דמיונו, וכל נסיון לייחד לדמו־יות, קשר עם אנשים חיים, יש בו כדי לסלף את האמת.

אולם בית־המישפט המחוזי בירושלים ישמש זירה מרתקת של „דמויות בדויות" ש' דויד שחר, שתגענה להעיד בשמו של אלמגור, שהרי סיפוריו של שחר רצו־פים בדמויות אמיתיות, ובסיפורים אמי־תיים, יותר מכל מחבר ישראלי אחר בהווה.

מחבר־פולקלור שחר
דמויות בדויות?

ויסמין סי. אלנה ממשיכה בפרשיית־האהבה („תמיד היה ממתין לה, בחדרי מלון שכורים, חדרים זולים עם כיסויי מיטה זולים וריהוט זול מצופה פורמאי־קה...“). מערכת יחסיה עם מוריסי הו־פכת בהדרגה למורכבת. ג׳ק מספר לה על אשתו („יש לנו נישואים מסוג שאת ודאי לא היית מבינה...“).

קריעתה בין בעלה הדוחה ובין מאהבה הנשוי, המעורר והמגרה את דמיונה, הופכים בהדרגה את אלנה לאדישה יותר אל העולם הסובב אותה: „כאשר נמצא בעלה מחוץ לבית שכבה במיטה, על כלי הלכן, והא עשתה כל מאמץ להקים את עצמה ולהתקיים. היא היתה חולה, מפי־חדת, פחומה, יום של חול, בוכר שאח־ריו אחר־צהריים ואחריו ערב, עולל היה לאיים ממש אילו הרשתה לעצמה לחשוב על כך. היא לא יכלה עוד להמציא פרקי זמן קצרים שיכילו את הזמן האינסופי; שוב לא יכלה להמציא דבר...“

אלנה מחליטה לנטוש סופית את בעלה, והוא מתחנן: „ואני עדיין מרגיש כך, אלנה, מעולם לא חדלתי להרגיש כך: לא נטמעת על ידי מוריסי, מפני שבש־בילי את מישהו בתוך חלל ריק, את מחוץ לכל מה שהוא נופני ומשפיל... האין זו אמת, אלנה? נתפסתי לדבר שאת מסמלת, ויהיה אשר יהיה, וכל כו־חי הופנה ליה, אליך; איני יכול להפ־סיק את אהבתי אותך, את אמינתי כך... מפני שזו באמת ישותי...“ והוא ממשיך ונחשף בפניה: „את כאמת רוצה לעזוב? תעזבי אותי, אם כן, לאחות, למות... ליהפך לאיש זקן ולמות, תהיי אנוכית עד כדי כך?... לא, אני לא מאמין. מפני שאני הצלתי אותך, אלנה, פעם בחייך, נכון? נכון? גם אותו — את מוריסי — הצלתי את שניכם — עשיתי חסד עם מישפחתו, איתו, ששום אדם אחר לא היה מסוגל לעשות — ו...“

אלנה נוסעת לבית־הדירות שבו מת־גוררת מישפחת מוריסי. ג׳ק מוריסי פר־חת את הדלת („אני לא יכול לראות אותך...“) בעוד שאשתו קוראת מבפנים. נעלבת, ועדיין אוהבת, היא מתיישרת מול ביתו של מוריסי. הספר מסתיים ספק בהוויה, וספק במציאות, ביציאתו של ג׳ק מוריסי לעברה.

כתבי עת

„רגשות כהים“

בימים אלה ראה אור קובץ ראשון של מחקרי ירושלים בספרות העברית*, קובץ שהוא בבחינת תשובה האוניברסיטה העב־ריית בירושלים לכתבי־עת בנושאי ספרות של האוניברסיטות האחרות (ביקורת ופר־שנות — בר־אילן והספרות — תל־אביב).

למרות העיצוב הטיפוגרפי המכוער, והכו־תרת הדוחה, הרי שמחקרי ירושלים בספ־רות העברית, הוא בבחינת פתח לתיקווה גדולה בעתיד. הקובץ, שעורכו הוא **עזרא פלישר**, נפתח ברשימה תחת הכותרת פינה צנועה של ספרות — על כמה מבע־יות היסוד בסיפורת העברית ה׳טריוויא־לית׳ בין שתי מילחמות עולם מאת **גר־שון שקד**. המאמר, למרות התנשאותו המוגזמת, מציג כמה עמדות רבות־עניין על תהליך התפתחות הספרות העברית בארץ־ישראל בתקופה האמורה. מאמרו של שקד גדוש באינפורמציה, גודש הפוגם ביכולת הקורא לראות את שמנסה שקד להוכיח במאמרו. אין במאמר זה חידו־שים מלהיבים או מרתקים שיש בכוחם לשבות את דמיון ביקורת הספרות הארצ־ישראלית, חידושים מרמת האיכויות של הביקורת והפיענוח כפי שהעניק לפני כ־שנה פרופ׳ **דן מירון** בסיפרו כיוון אורות. מאמרו של שקד סובל מעצם היותו כתוב בכתב־סימנים אקדמי, המכשיל את מחברו.

רמה גבוהה יותר מציג פרופסור **שמי־אל זרסם** תחת הכותרת „הספר העברי“ של ביאליק — שתי גירסות ומסביב להן. ורסם מביא את סיפור הרצאת/מאמרו של **ביאליק** ב־1913 בפני צירי הוועידה ה־שנייה לשפה ולתרבות עברית שנתכנסה בווינה, שבמהלכה הוא הציע תוכנית רח־בה ליצירת תשתית ספרותית־תרבותית.

ורסם חושף באופן מרתק את המאבק בין ביאליק ובין **דויד פרישמן**, והדי עימות זה בעיתונות העברית של אותה תקופה. ורסם משווה את שני נוסחי מא־מרו של ביאליק, ובניהם השוני שבעמ־דתו על המשורר המומר **היינריך היינה**: (גירסה ראשונה) „זכרו את זה האחרון (היינה) בן נאמן למסורת עמו, אפילו לאחר מותו, נודד תחת מסווה אנדרסה שלו ממדינה למדינה ומעיר לעיר, מגורש מעיר מולדתו, משולל מנו־חה כאי היפה בין גלי הים; נשמות עב־ריות אלה דורשות מאיתנו תיקון על־ידי תרגום עברי — ותהי זאת למצער מצבה להם, מצבה ממולטלת של גאו־ניי הלאומיים...“ (וגירסה שנייה) „זכרו את היינה, בשום פנים לא הייתי פודה את סגל מצבתו המפורסמת של היינה, אלא מניח הייתי לה שתהא משלכת ממקום למקום מעתה ועד עולם. הלא זה שירו היותר חריף של היינה, שחוקו המר והנמהר ביותר, שירי שלאחר המות. תחא נא מצבה ממולטלת זו סמל מוחשי לנשמת בן ישראל ונדוייה הרבים. נשמה זו שאין לה עיכול בשום קיבה זרה, אין לה קבורה בשום תכריכים שאולים, ומשחו שלה אינו כפל בשום אלף. אבל תחת זה אין לך, כמדומה, מצוות, בדיון שבויים׳ גדולה מזו שיש בתרגום עברי משירי היינה. יהודי זה שהיסורים מרקו את עוונו ומזהו הטיל שלום בינו ובין אלוהי ישראל...“ (ראה: מוסיקה: מצפו־נות הרע של תרבותנו המודרנית).

מאמר קצר ורב־עניין הוא מאמרו של **אריאל הירשפלד** עיוות המרחב בגרו־טסקה ב׳תמול שלשום׳ לש״י עגנון, מא־מר העוסק בתפקידו של הכלב **בלק** ביצירה נהדרת זו של עגנון. **רות קר־טון־בלום** מביאה ניתוח של תבניות מקאמיות ב׳חגיגת קיץ׳ לנתן אלתרמן. **יהודית כר־אל** בסיקורה מחזור ה׳סו־ניטות מבית־הקפה׳ ליעקב שטיינברג, מח־זור שהוגדר על־ידי פרופסור **דן מירון** כאחד משיאי השירה הסיפורית של שטיינ־ברג, מנתחת מחזור זה בן שמונה סוני־טות („למעלה גביש המנורות בהרת מזות קרה, / ולמטה פליט יד אשה מעורר רוך ותשוקה...“).

יוסף אבן במאמרו „דברים ורגשות כהים“ בתמונות הנוף של מ״ז פייארברג מביא פרק מתוך מחקר מתוכנן על תמו־נות נוף ביצירות של מספרים עבריים. נושא שיש בו גירוי רב לאוהב הספרות העברית. **בן־עמי פיינגולד** מתייחס ב־מאמרו לאחד מסופרי סוף תקופת ההש־כלה ולחלק הפחות ידוע של יצירתו: מ״ד ברנדשטטר כמשורר.

המדור האחרון במחקרי ירושלים מוק־דש לאגדה וספרות עממית. הוא נפתח ברשימתו של **אביגדור שנאן** לתורת הפתיחאה, המתמודד עם מה שמחברו מג־דיר „דגם ספרותי מתוחם היטב ובעל מיבנה קבוע — הפתיחתא...“ **יעקוב אלכוים** סוקר את הפרקים א—ו בתנא רבי אליהו („סדר אליהו“) תחת הכותרת בין מדרש לספר מוסר. **גלית חזן־רוקם** מעיינת ומיינת את הפסוק „כי עוף השמים יוליך את הקול“ בספרות חז״ל ובסיפורת העממית תחת הכותרת הפסוק המקראי כפיתגם וכציטאט. **יוסף יהלום** מביא במאמרו אץ קוצץ גישות ועמדות בשאלת סגנון הפיוט ולשונו („אץ קוצץ בן קוצץ / קצוצי לקצץ / בדיבור מפי־צץ / רצוצי לרצץ / לץ בבוא ללוצץ / פולץ ונתלוצץ / כעץ מחצצים לחצץ / כנץ על ציפור לנצץ...“ (פירוש: מיהר רשע בן רשע, המן בן המדתא, נדכאי לדכא, בדברי בלע מוכים להכות. רשע בבואו לעשות מעשי רשע נתפלץ ונעשה בו מעשה הרשעות, כשיעץ, גמר בדעתו לירות חצים בחילות ישראל היורים ב־חצים, וכמו עיט לעוט על היונה ה־תמה...). למיקבץ זה מצטרפים עוד מא־מרים מאת **אפרים חזן, דן פגיס, שו־למית אלייצור, חנן חבר ועזרא פלישר**.

מחקרי ירושלים בספרות העברית, (אם יתמיד לראות־אור „בתדיריות סדורה כמה פעמים בשנה...“) עתיד להתפתח לנכס תרבותי מהמעלה הראשונה.

---

* מחקרי ירושלים בספרות העברית; עורך: עזרא פלישר; הוצאת ספרים ע״ש י״ל מאגנס; 238 עמודים (כריכה רכה).

מוסיקה

מצפונה הרע של התרבות המודרנית

גם אם נתעלם מהאופן הגס שבו הקדים מנצח התיזמורת הפילהרמונית, זובין מהטה, את גיגון־הבתולין של הפרלוד מות האהבה מתוך האופרה טריסטאן ואיזולדה מאת **ריכארד ואגנר**, הרי שמעבר לעיקרון הברור והחד־משמעי של חופש הנגינה לכל יצירה, תהא אשר תהא, יש לזכור בהקשר זה את מאמרו של ריכארד ואגנר היהודות במוסיקה.

מאמר זה הופיע לראשונה בספטמבר 1850 בכתב ׳העת החדש למוסיקה׳ בחתימתו של **ק. פרייגדאנק**, שם־עט של ריכארד ואגנר. עיקרו הוא התקפה נגד המלחין ממוצא יהודי **מאייר־בר.** ב־1869 הוציא ואגנר מאמר זה בצורת קונטרס. ואגנר מטיף במאמרו לגאולת היהודים על־ידי היעלמות, עמדה, שחלק ניכר של יהדות אירופה בתקופה ההיא הזדהה עימה. (לפני מישפט דרייפוס הציע חוזה מדינת־היהודים, **ד״ר תיאודור הרצל**, הצעה דומה: שכל היהודים ית־נצרו בוזמנית). מובאים כאן כמה קטעים מתוך מאמרו של ואגנר:

● **זה כבר חדלו היהודים להיות איבי הדת — הודות לאלו מבין שלומי־אמוני הדת הנוצרית שדאגו להעברת השיגאה אליהם עצמם. בשטח המדיניות לא היתה לנו מעולם התנגשות של ממש עם היהו־דים. התסבלנו כעין יפה על שאיפתם להקים מדינה בירושלים, ודאכנו על ה־עובדה שרושטילד ויתר בגודל־רוחו על ההזדמנות להות ׳מלך היהודים׳, בהע־דיפו את המעמד של, היהודי של המלך׳.**

● **היהודי, שלו אלוהים ורק לו עצמו, כולט בראש ובראשונה בהופעתו החי־צונית — וללא הבדל לאיזו לאומיות אי־רופית ישתייך — כי יש משהו במהותו הלאומית המכיל זרות ומוזרות דוחה וכל־תי נעימה. בתת־הכרתנו איננו מעודדים מגע ומשא עם אדם הנראה כמותי.**

● **העימות עם השפה היהודית מבחילנו במיוחד. לא עלה הדבר בידי התרבות לשכור את העקשנות המוזרה הטבועה ביהודי — לא להיפרד מן המהות הלשו־נית השמית, למרות אלפיים שנות מגע עם העמים האירופיים. האוזן מבחינה מלכת־חילה ביוצאי הדופן הבודדים בקהילותיהם השורקים, המזמזמים והחורקים של צלילי השפה היהודית. הם מסלפים בשיריות־לב את שפתנו הלאומית.**

● **היכן מוצא היהודי את צור מחצבתו? הרי לא יתכן שקר־קע גידולו תהא חברת שבה הוא ממלא תפקיד כאמן. כל קשריו עם חברה זו הם כנידול־פרא הצומח על גזע בריא ומקורי — ובנעצו את שרשיו יותר ויותר בחיפושיו אחר מזונו הרוחני בקרקע הגידול, שוב ושוב מתגלה הקשר כמחוסר־אהבה.**

● **העימות עם עולם זר שאינו מסוגל לקלוט את מהותו דוחף את היהודי חזרה אל מקורות עמו שלו — לפחות כהם יוכל למצוא הבנה לעצמו. אם ירצה או אם יאמן, עליו לשאוב את השראתו ממעייניותיו המקוריים — ומהם רק את ה׳אין׳, ולא ה׳מה׳ — כי ליהודי לא היתה מעולם אמנות מקורית עצמית וכן גם לא חיים בעלי תבולה אמנותית.**

● **וכבלתי־המדע מתגלה צורת התבטאות מעוותת ומסו־לפת — כיוון שאצל היהודי, כמו אצל כל אמן אחר, קשורה ההתבטאות האמנותית כהשתקפות של תת־ההכרה. היהודי שואב השראה מן המולדויות והריחתים האפיניים לבית־הכנסת, הלוב־שים צורה בדמיונו היוצר של היהודי, כשם שאצלנו מתקבלים כתת־הכרה הנוסח והריחתים המהותיים של הריקוד והשיר ה־עממיים כתבנית יוצרת של המוסיקאים העוסקים בזימרה ובנגינה.**

● **ככר הזכרתי מקודם, שההיהודים לא הוציאו מקירבם סופר של ממש, אבל כאן המקום להזכיר את היינריך היינה. בימים שניתה ושילר כתבו לא ידוע לנו על סופר יהודי כלשהו. אך בזמן שהכתיבה הפכה לשקר — ואלמנט החיים הפך להיות חסר רוח של שירה — הכל אפשרי, אבל סופר של ממש לא יצא מכך. נוצר חלל ריק לתפקיד של משורר יהודי מובשר ובעל יכולת לחשוף את האפשרות חסרת כל בסיס, הצביעות הישרעית והעמדת הפנים המאפיינת את השירה שלנו — זה עשה היינה בלעג חריף, בהשמיצו את המוסיקאים המפורסמים מקרב בני־עמו ובהזקיעו את העובדה ש־קראו לעצמם אמנים. אותו אי אפשר היה לרמות. בהיותו דרוך הדמון השולל את השלילה עצמה, עבר את השלכים של אשליה עצמית עד לנקודה שבה שיקר לעצמו וראה את עצמו, כרמייה, כפופר. לכן גם זכה לכך ששקריו הפיוטיים הולי־חנו בידי קומפוזיטורים משלנו. הוא היה מצפון היהדות כשם שההיהדות היא מצ־פונה הרע של תרבותנו המודרנית.**

כאן עלינו להזכיר עוד יהודי אחד, שהופיע כסופר בינינו. בתוקף מעמדו המיוחד כיהודי חיפש אצלנו את גאולתו. הוא לא מצא אותה ונוכח לדעת שהיא תבוא רק עם גאולתנו אנו. לחיות יחד איתנו כבן־אדם פירושו כשביל היהודי להפסיק, ראשית־כל, את קיומו הוא כ־יהודי. ברנה הוא עשעה זאת. אבל דווקא ברנה מלמדנו, שהחשג זה של הגאולה לא הושג בנקל ובנוחיות — אלא עלה בדמים מרובים, במצוקה, בחרדה ובהרבה סבל ובאב.

טלו־נא חלק ושתפו עצמכם ללא פייג ביציות גאולה הבאה רק תוך כדי הש־מדה עצמית. וכך נהיה מאוחדים בלי גבול, אבל קחו־נא בחשבון שדרך אחת בלבד בכוחה לגאלכם מן הקללה הרוי־בצת עליכם: גאולתו של אחשוורוש — ההיעלמות!*

אם עיקרון חופש ההשמעה המוסיקלית בישראל נמדד בהתאם לאנטי־שמיות של המלחין, הרי שהיה עלינו לאסור את תרגומם ומכי־רתם בארץ של כתבי סופרים רבים, ביניהם: **פ. מ. דוסטוייבסקי, ניקולאי גוגול, ג׳ורג׳ אורוול, ג׳והן סטיינבק, סלווט פיצג׳רלד**, ועוד רבים אחרים, ולהותיר לילי־די הארץ מדפי ספרים ריקים. גם לצביעות חייב להיות גבול.

ואם בצביעות מדובר, הרי שלפי עדות אחד מהנוכחים באותו קונצרט בהיכל־התרבות, יצאו כמה מהצעקנים הרעשניים ביותר מהאולם, ונכנסו נרגשים לתוך מכוניות הפולקסוואגן שלהם. הם שכחו שהן העתק מדוייק של אותה מכונית **שאדולף היטלר** הבטיח לכל פועל, אותן מכוניות שהיו צריכות לגוע על האוטו־באהנים (אוטוסטרדות) שלו.

אין שום סיבה עלי־אדמות למנוע מאזרחי ישראל את שמיעת יצירותיו של ואגנר. אין חשש שאוהבי המוסיקה הקלאסית יש־פיעו לרעה על קהל הניכרות בישראל.

---

* מתוך סיפרו של פ.ע. גרדנויץ — 2000 שנות מוסיקה; הו־צאת מסדה.

מדחין ואגנר
קולותיהם השורקים, המזמזמים והחורקים

מאת דן פומר

לפני 25 שנה

„העולם הזה" 994
תאריך: 31.10.1956

גליון „העולם הזה" שראה אור השבוע לפני 25 שנה בדיוק הוקדש כרובו למיבצע קדש, שהתחולל בימים שקדמו להוצאתו לאור של הגליון. השני בסידרת מאמריו של העורך „מטה־ל לבין", שנכתב כמה ימים קודם פרוץ המערכה, הופיע תחת הכותרת „ביום קרב", מאמר זה הסתיים בקביעה: „ביום פרוץ הסיכסוך השני, תפקיד החיוך הוא: לנצח. ואילו תפקיד המדי־נאי הוא: להשיג את השלום שימנע את הסיכסוך השלישי, אם אמנם לא נמנע הסיכסוך השני". מאמר פרשנות על המתרחש כמצריים, הובא על־ידי סופר השבועון לעניני המרחב, תחת הכותרת: „גמאל ליד התהום".

תחת הכותרת „אב לשלושה עשר ילדים" תיאר „העולם הזה" את אחת המשפחות המופלאות ביותר בארץ, משפחת כריסנטי, במושבה מיגדל, לגדות הכנרת (ראה: תצלום). עמוס קינן, בסידרת טיולו בישראל, דיווח על ביקורו בפתח־תיקווה אצל זקן השומרים, ר' אברהם שפירא, תחת הכותרת: „על רוב תוקפם ונבורתם ועלילותיהם של בני פתח־תיקווה".

בשער הגליון: לחם מלוחמי מיבצע־קדש.

הסיבוב השני ✱ „בני עקיבא" קורעים

כרטיסים ✱ מה ראוי לאמון בעיתון יומי?

העם

דממה דקה

„לא ברוח ה', ואחר הרוח, רעש, ולא ברעש ה', ואחר הרעש, אש, ולא באש ה', ואחר האש, קול דממה דקה..." (מלכים א').

פעמים רבות בשנים האחרונות חשבו אזרחי ישראל כי הנה הגיעה שעת מיל־חמה. הרוח של סערות פוליטיות מחרידות, הרעש של מהומות והפיכות בארצות השכנות, האש של קרבות־דמים על הגבול והתקפות פידאיון במדינה, כל אלה נראו כמבשרות את המילחמה. אולם לא ברוח ולא ברעש ולא באש היתה המילחמה.

השבוע התקרבה לישראל סכנת המילחמה יותר מאשר בכל רגע שהוא מאז נדמו התותחים בראשית 1949. אולם היא באה בקול דממה דקה. דממה זו הטביעה את חותמה על כל השבוע. בדממה עזבו העתו־דאים (מילואים) את מקומות־העבודה ונפ־רדו ממישפחותיהם, ללא התרגשות, כקבל אדם דבר בלתי־נמנע. בדממה קיבלה האוכלוסיה על עצמה את דין הקשיים שירדו עליה — ללא בהלה, ללא הסתערות על הבנקים, ללא אגירה מופרזת של מיצרכי־מזון, ללא רטינה בתורים הארוכים לאוטובוסים.

גרעין מתכתי. לא פעם תיאר לעצמו האזרח איך ייראה המיבצע בבואו. כש־התקרבה עתה הפעולה הממשית נראה הכל אחרת — הרבה יותר פשוט, הרבה יותר מובן מאליו, הרבה יותר פרוזאי.

היו לכך כמה סיבות. אולם הסיבה העיקרית היתה נעוצה בעם עצמו. על אף סימני הריקבון והשחיתות שפשטו בחוגים מסויימים בשנות השלום המדומה, נשאר העם עצמו חסון ובריא ברוחו מאין כמוהו. מתחת לקליפה נראה השבוע הגר־עין המתכתי. אין עמים רבים בעולם שהיו יכולים לעמוד במשבר השבוע בצורה כל־כך איתנה, שקטה ומוכנה לכל.

ישנם זמנים בחייו של עם כאשר כל רגע אורכו כשנה, וכל שניה נשקלת. השבוע היה זמן כזה. על כפות המאזניים של המדינה היו מונחים חשבונות פוליטיים אכזריים, מאזן של סיכויים ואפשרויות — אבל גם חיי אדם ודמעות. כפות המאזניים היו גלויות לעיני כל חייל ואזרח — וכל אחד מהם הסתכל בנשימה עצורה בתנועה הקלה ביותר של הכפות.

זה היה סוד הדממה הדקה.

נוער

בניו של עקיבא

במועדון הירושלמי של תנועת הנוער הדתית בני־עקיבא, ישב המדריך חבוש כיפה סרוגה, סיפר לחניכיו בהתלהבות גדולה על גבורת רבי עקיבא. „באמונתו הגדולה באלוהים," הסביר המדריך, „ידע רבי עקיבא לפרש את הפסוק ואהבת את ה' בכל נפשך — אפילו אם הוא נוטל את נפשך."

כעבור ימים מיספר ניתנה לחניכים ההזדמנות לבדוק בצוותא, על גופם, את יכולתם בקיום פסוק זהה: „בכל מאודך — אפילו הוא נוטל ממונך."

היה זה כאשר החליטה ועדת השבט, שעל חניכי התנועה לבקר בהצגת פשיטה בכפר של להקת פיקוד המרכז. ההצגה עמדה להתקיים במוצאי שבת באולם י־מ־ק־א, והכרטיסים ניקנו מראש.

אולם כשנאספו חברי השבט ללכת להצגה, נזכרו לפתע בשיכחה טראגית. ההצגה מתחילה בשעה 8.30, דקה אחת בלבד אחרי צאת השבת. מכאן שההכנות להצגה היו כרוכות בחילול שבת.

אחרי ויכוח קצר בין מצדיקי הכניסה להצגה לבין שוללים, הוחלט ללכת אל הרב זקס, רבה של שכונת זיכרון־משה, שיברר את ההלכה ויקבע את הדין.

על קידוש השם. פשרתו של הרב היתה פשוטה: נחוץ לברר אם הוכנה התפאורה בשבת. אם כן, אסור לבני־עקיבא ליהנות מההצגה.

בינתיים נפתחו דלתות האולם והקהל החל נכנס. אחדים מבני־עקיבא נכנסנו גם הם, אך יצאו כשראו שחבריהם אינם מצטרפים אליהם. ההחלטה שנתקבלה היתה חסרת פשרות: ההצגה אסורה.

חברי תנועת הצופים שנמצאו במקום וחיפשו כרטיסים, קפצו על המציאה והיו נכונים לשלם לבני־עקיבא מחירים גבוהים מערך כרטיסיהם. שוב נתעוררה בעייה: האם מה שאסור לבני־עקיבא מותר ל־צופים?

בני־עקיבא, שלמדו כי מעשי אבות הם סימן לבנים, זכרו את גבורת רבי עקיבא, ואמרו: „איזהו גיבור? הכובש את יצרו!" ובתרועות ניצחון עמדו וקרעו את ה־כרטיסים.

אנשים

● ח"כ ציונים כלליים (כיום: ליברלים) **פרץ ברנשטיין**, בהצטדקו על אי־בקיאותו בענייני תעופה חדשה: „בזמני היו קיימים רק צפלינים."

● הסופר ד"ר **עמנואל אולסבנגר**: „הדבר היחיד שאני מאמין לו בעיתון יומי — הוא התאריך."

● הסופר **ארנסט המינגווי**: „הדבר הגורא ביותר לגבי הבעל כשאין לאשתו מה לומר — הוא האופן שבו היא איננה אומרת זאת."

הכחשה מאוחרת

בשבוע שעבר העתיק מדור זה סיפור משעשע, שהופיע בגליון העולם הזה (993) לפני 25 שנים. סופר בו על המדור הספרותי של דבר, שהילל ושיבח את הסופר אליעזר שטיינמן. נאמר כי באותה תקופה היה שטיינמן עצמו עורך המדור.

השבוע סיפר על כך בנו של שטיינמן המנוח, הסופר דויד שחם, כי הסיפור המקורי היה מבוסס על טעות: שטיינמן לא היה עורך המדור אלא במשך זמן קצר, ב־העדרו של דויד זכאי, העורך ה־קבוע. על כן לא היתה אמת בכך ששטיינמן הוא שהילל את שטיינ־מן.

מישפחת שטיינמן לא הכחישה בשעתו את הדברים, כי מייד אחרי הפירסום פרצה מילחמת־סיני, ו־הדבר נשכח. אולם עתה, באיחור־מה, ביקשה להעמיד את הדברים על דיוקם.

1956: מישפחת כריסנטי

בכתבת־תחקיר על אחת המישפחות הממוספרות ביותר של ישראל שנת 1956, הביא „העולם הזה" תצלום + תרשים של מישפחת כריסנטי ממיגדל, במלואה: (1) מיכאל האב, בן 42; (2) מרים האם, 40; (3) שרה, אשתו של הבן השני, יואל, בן ח־20, המסומן במיספר 4; (5) ציפורה, אשתו של משה; (6) הבן הבכור, בן ח־21; (7) הבת הבכורה, כרמלה בת ח־24, אשתו של יוסף (מס' 8); (9) ציונה, בת 16; (10) מנחם, בן 13; (11) אביגדור, בן 11; (12) אהרון, בן 10; (13) מסדה, בת 8; (14) שמואל, בן 7; (15) ירמיהו, בן 5; (16) אלי, בן 4; (17) מרדכי, בן 8 חודשים; (18) זהבה, הנכדה, בת 10 חודשים; (19) אלי, בן 4.

Mass., USA. © Polaroid Corporation 1981.

הפולאריד החדשה,
אינסטנט 1000.
שיא של שלמות—
המבזק האלקטרוני.

פולאריד-חו
של קליק בכ

קמיל בְּלוּ עושה לך
כל מה שהטבע עושה לתינוק.

קמיל בלו אל סבון בתחליב מן הטבע – מכיל אזולן שמקורו בפרחי הקמומילה הידועים מזה שנים רבות בתכונותיהם המועילות לעור.

אל סבון **קמיל בלו** – מותאם במיוחד לחומציותו הטבעית של העור, הוא אינו מסיים פעילותו בגמר הרחצה ושומר על העור בפני יובש וגירויים, יוצר שכבה מגינה על העור ומקנה לו רכות וריעננות.

קמיל בלו – הינו ממשפחת מוצרי הקמיל אשר פותחו ויוצרו במעבדות דר' פישר המתמחות במיוחד בייצור תכשירים קוסמטיים טבעיים בידע רפואי.

קמיל בלו טבעי...כל מה שעורך מבקש.

אל סבון בתחליב – יש לו טבע לפנק.

Kamil blue

מוצר של **דר' פישר**

פרסום מקליק/בן לם/יעיליון

כדורגל

לסגוד לשחקן

יוסי מיזרחי (28), שוער נבחרת־ישראל, תפס את מקומו בין קורות השער, כשהקהל מלווה אותו בהערצה ובדאגה. בשבוע שקדם למישחק נגד פורטוגל דיווחו כלי־התיקשורת על הפציעה בברך שממנה הוא סובל.

„זו פציעה ישנה," השיב מיזרחי למודאגים. הפציעה כלל לא הטרידה אותו. „מטריד אותי שלמחרת המישחק, אחרי שנספוג כמה שערים, כולם ישמיצו שוב את הכדורגל," הוא מטיח בפני אלה שלדעתו פשוט אינם מבינים דבר באמנות המישחק. „אני, למשל, לא מבין כלום במרסיקה קלאסית, וגם לא מזלזל בה. אז למה אנשים שלא מבינים בכדורגל משמיצים את השוער? זה כואב יותר מהפציעות."

שמואל רוזנצווייג, עסיין הנבחרת, מהדק תחבושת אלסטית סביב ברך רגלו של השוער הנערץ, ומנסה אף הוא לעודד את רוחו של השחקן.

אחרי המישחק נגד פורטוגל, הודיע מיזרחי, הוא יחפש את הצדיק בסדום שימשיך לסגוד לשחקן הכדורגל.

„נולדתי להיות שוער," קובע מיזרחי, „את כל הכסף שאני מרוויח אני מוציא על קוביות־הקרח שאני צריך לשים על הברך. למרות הפציעות עוד לא איבדתי את היופי." הוא שמע כנראה שבעירי, ירושלים, מתארים אותו אוהדי הכדורגל כשחקן אינטליגנטי ונערץ על הנערות.

רק על כבוד

באגודת מכבי חיפה עושים הכנות לקראת מסיבה, אחרי כמה חודשים של מתח ומתיחת ביקורת הדדית קשה בין עסקני האגודה.

מקור הצרה בעובדה שיש לאגודה ממון רב, שאותו היא מתכוונת להשקיע בשחקן „חלוץ שיידע להריח שערים". היא הקציבה 10 מיליון לירות לקניית שחקן כזה.

בעונה הקודמת נפרדה האגודה מאלי מיאלי שנמכר לקבוצת מכבי תל־אביב בסכום של שני מיליון לירות. לפני חודש פנו אנשי האגודה בבקשה שיאפשרו להם לקנות בחזרה את מיאלי, תמורת מחיר כפול מזה שקיבלו עבורו. מכבי תל־אביב לא הסכימה לוותר על השחקן, ואז נזכרו במכבי חיפה ששחקן יהוד, משה („קיש") רומנו, פרש מקבוצתו מפאת גילו (34). מכיוון שקיש אינו קשור בקבוצה, היו משוכנעים במכבי חיפה שלא תהיה בעייה לשכנע אותו לנעול שוב את הנעליים.

הסתבר שלא רק מכבי חיפה חיזרה

שוער מיזרחי ומעמה רוזנצווייג
אינטליגנטי ונערץ על הנערות

בעירנות אחרי השחקן, אלא שגם יהוד קראה לו לחזור לשחק בקבוצה השרויה במצוקת־הישגים. רומנו בחר לחזור לשחק בקבוצה שממנה פרש.

במכבי חיפה נותרו מאוכזבים, אולם היום מסתמנת תפנית בהצלחת רכישת השחקן זהרי ארמלי (23), ממכבי שפרעם.

מישלחת אל המכובדים. הכוכב הצעיר, המשחק בשפרעם בליגה הארצית, זכה גם בביקורו של דויד שווייצר, מאמן הפועל תל־אביב. אולם לבסוף העדיף ארמלי להיענות לחזמנת הקבוצה החיפאית, הקרובה יותר לביתו.

במכבי חיפה נושמים היום לרווחה. אולם המשא־ומתן החל בצורה „לא־מקובלת", כשיושב־ראש מכבי חיפה מיהר לנסוע לשפרעם, כשסיגר בפיו והארנק בכיס. תחת להגיע להסדר דרך האגודה בשפרעם, הוא ניגש ישר אל השחקן. מהר מאוד הבינו עסקני־מכבי שצורת־פנייה כזו לא התקבלה שם ברוח טובה, והחיפאים מיהרו לשלוח לשפרעם מישלחת, אשר ישבה לדבר עם מכובדי העיירה.

לאט־לאט הצליחו לסלק את האיבה ולהגיע להבנה. היום אומרים בשפרעם „זה יהיה כבוד בשבילנו, ששחקן משפרעם יעזור לקבוצה בחיפה." ובאגודת מכבי חיפה מספרים שאין מדברים כלל על כסף, אלא רק על כבוד.

מי יירש את מנסל?

ה אם יחליטו עסקני ההתאחדות לכדורגל להמשיך בהעסקתו של המאמן הנוכחי, ג'ק מנסל?

חוזהו של המאמן הלאומי מסתיים בקיץ 82'. אך שמועות עקשניות טוענות שצפויה החלטה על הדחתו. הסיבה: אחרי המישחק נגד צפון־אירלנד, בעוד כשלושה שבועות, ועד לסיום החוזה עם מנסל אין צפויה משימה כלשהי לנבחרת. „מדוע, אם כן, להעסיק את המאמן עוד שיבעה חודשים?" שאל השבוע עסקן בכיר.

המקורבים לענף מציינים שאם יפוטר מנסל, תמשיך ההתאחדות לשלם לו את שכרו עד ל־30 ביוני 1982 — 2500 דולר מדי חודש. אך היא תחסוך את הוצאות מחייתו בישראל — אחזקת וילה בהרצליה־פיתוח ומכונית.

חיים הברפלד, יושב־ראש ההתאחדות וסגנו, עזריקם מילצ'ן, הם האנשים שיחליטו סופית על עתידו של המאמן. חשוב בה תהיה גם דעתם של יצחק אופק ויצחק כספי, שני מושכי־חוטים מאחרי הקלעים בהתאחדות.

מאמן שווייצר
לא יסרב —

לא יסרב

מ י יהיה המאמן הבא? האם הוא יהיה ישראלי, או שצפוי כישלון נוסף עם מאמן זר? המועמד הישראלי בעל הסיכויים הרבים ביותר לזכות במינוי הנכסף הוא בכיר מאמני הכדורגל בישראל, דויד שווייצר. מאמן הפועל תל־אביב, המקורב לרבים מעסקני הכדורגל בארץ, שימש כבר בעבר בתפקיד זה. אם יוצע לו המינוי, הוא בוודאי לא יסרב.

על מינוי המאמן הבא לנבחרת הלאומית, שאל העולם הזה את חיים הברפלד, יושב־ראש ההתאחדות לכדורגל:

● למה את מצפה במישחק מול הנבחרת מפורטוגל?

חשוב שנצליח. רצוי שנגצח כדי שנהיה לסוס השחור בבית. תארי לעצמך איזו תהודה זה יעשה בעולם!

● סנגן, עזריקם מיצ'ן, נוסע לאירופה כדי לחפש שם מאמן אחר לנבחרת?

לא. הוא נוסע במיסגרת המגעים שלנו עם אגודות באירופה. פיפ"א קבע שאסור לשחקן, ששיחק במיסגרת הגביע העולמי, להיכלל בנבחרת שתשחק באולימפיאדה ב־1984. אם לא יתקבל העירעור שלנו וגם של המדינות מהגוש המיזרחי, נצטרך להקים נבחרת עם סגל אחר.

המישחקים יתחילו כבר ב־1982, ואנחנו מתלבטים מתי להתחיל באימונים.

● מי יהיה המאמן?

ג'ק מנסל יתחיל. עוד לא התחלנו לחפש מאמן אחר.

● תוצאת המישחק נגד נבחרת פורטוגל עשויה לקבוע את המשך העסקתו של ג'ק מנסל?

אין לנו כוונה להפר חוזה עם המאמן. הוא יתחום עד סוף יוני 82' ויציעד את הנבחרת גם למשימתה הבאה, בנובמבר, במישחק מול צפון אירלנד.

● אתם בהתאחדות לכדורגל, מרוצים מג'ק מנסל?

הוא המאמן שלנו. הוא עשה את הכי עבודה שלו. לא כפי שציפינו — אבל עשה. אחרי שנתיים וחצי של עבודה יש לשקול אם לתת לו להמשיך.

יו"ר הברפלד
— למינוי הנכסף

להתגלח על הזקן שלנו

ב חקשר זה הציג העולם הזה כמה שאלות לאיש שיש לו סיכוי להתמנות במקום מנסל — דויד שווייצר, מאמן קבוצת הפועל תל־אביב.

● אתה מתרגש לפני המישחק נגד פורטוגל?

אני בכלל לא מבין מה הרעש. זאת נבחרת חלשה, למרות שברור שהם טובים מאיתנו. לנו יש מוטיבציה להפריע לפורטוגל להשיג תוצאה טובה, והם יד־אגו לכך שלא נפריע להם.

● ידוע לך אם מחפשים מחליף לג'ק מנסל? עזריקם מיצ'ן (סגן יושב־ראש ההתאחדות) נוסע לאירופה.

הוא נוסע לטייל, אין לו מי להביא. מאמנים בעלי־שם, מנוסים ומוכשרים כבר חתומים בקבוצות. מי שנותרו פנויים, הם בוודאי צעירים וחסרי־נסיון, או מי ששום קבוצה לא רצתה בהם.

קיימת גם האפשרות שיבוא מאמן שמתכוון פה לנוח.

● להתאחדות אין די כסף כדי לשלם למאמן טוב?

מה פיתאום! אילו רק היה מאמן בעלשם מוכן לבוא, היו משלמים לו כל מחיר. הבעייה היא שאף אחד מאלה לא מוכן בכלל לבוא לאמן פה. ישראל היא ארץ שאין לה סיכוי בתחרות. אין אף קבוצה אחת בארץ המתקרבת לרמה האירופית. מי יהיה מוכן לבוא לאמן נבחרת בארץ שאין לה סיכוי?

● יש הנהלה חדשה בהתאחדות. האם הציעו לך להיות מאמן הנבחרת?

הנהלה חדשה, כן. אבל הפיזמונים נשארו ישנים. יש התלבטויות בהתאחדות, ופוחדים להחליט. פוחדים להמר על מאמן זר. פן ייכשלו שוב. יחד עם זה טוענים שאין מיבחר בין המאמנים הישראליים. לי נתנו להבין שאם ארצה — יש לי סיכוי.

● יש מאמן ישראלי אחר שההתאחדות לכדורגל עשוייה להעדיף על פניך?

לא. אני מבוגר ובעל נסיון. למדתי משגיאות העבר שעשיתי. למה שיחפשו מאמן שיתגלח על הזקן שלנו?

מאמן מנסל (משמאל): מנהל־הקבוצה בן־דורי
מי אשם בכישלונות?

(המשך מעמוד 7)

הפגישה בין המח"ט והמג"ד היו חילוקי דיעות מאוחר יותר, במהלך המישפט. עשרים דקות לאחר הפגישה הזאת כינס מלינקי, את מפקדי המחלקות בגדודו. על־פי עדויות הקצינים שהש־תתפו בפגישה אמר מלינקי, כי יש לקיים את העוצר כך ש„כל מי שיימצא מחוץ לביתו יירה על־מנת ליהרג." „„לא יהיו מעצרים," וכן „רצוי שבערב הראשון יהיו קאסם רק זמן רב אחרי שהסתיים הטבח, בשעה שמונה וחצי באותו ערב. מעט מאוחר יותר זומנו המג"ד מלינקי והמח"ט שדמי אל אלוף הפיקוד, ומלינקי סיפר את גירסתו. מלינקי טוען ששדמי לא הכחיש, באותה הזדמנות, שאמר את המילים „אללה ירחמו" ו„בלי סנטימנטים" כבר בפגישה הראשונה ביניהם. שדמי מכחיש גירסה זו מכל וכל. הוא טוען שמלינקי לא אמר זאת בפגישה עם צ'רה.

בסרט פלסטיני

שוחזר לפרטיו טבח כפר־קאסם, על רקע חיי היום־יום בכפר ערבי תחת שילטון הממשל־הצבאי הישראלי. הקצין קרא: „לקצור אותם!" והנערים המומתים שרועים ליד גדר־האבן.

כמה הרוגים, זה יקל על ביצוע העוצר." לפי עדויות אחרות אמר: „טוב אם יהיו כמה הרוגים." וכן: „רצוי שבכל כפר יהיו כמה הרוגים בעוצר." לפי פסק הדין במישפט ה־11, אין לסמוך על הגירי־סה שהמג"ד אמר שיש צורך ב„עשרה הרוגים בכל כפר."

לאחר דברי המג"ד הוקצב זמן לשא־לות. אחד ממפקדי המחלקות שאל שתי שאלות גורליות. היה זה מפקח־ראשון אריה מנשס. הוא שאל מה ייעשה בנשים ובילדים. מלינקי השיב, על־פי העדויות: „בלי סנטימנטים." או „דינם כדין כולם." השאלה השניה של מנשס נגעה לחוזרים לכפר, אלה שלא היו מצויים בו בשעת הטלת העוצר ולא יכלו לדעת על קיומו. מלינקי מודה שאמר: „בלי סנטימנטים, בלי מעצרים, אללה ירחמו," אך טוען שציטט דברים ששמע מפי המח"ט בתשו־בה לשאלה דומה. שדמי מכחיש שאמר מילים כגון אלה בפגישה זו.

שמועות על הפרשה התחילו לדלוף כימעט מייד. איש רק"ח (אז מק"י) הח"כ תופיק טובי גבה עדויות ושיגר אותם למאות אנשי ציבור ועיתונאים. אנשי קבוצה פוליטית קטנה, הכוח השלישי, עורכי־הדין שטיין וזיכרוני גבו גם הם עדויות, והדביקו בחוצות תל־אביב כרזות ובהן תיאור המיקרה. גם לטיף דורי, איש מפ"ם, גבה עדויות בכפר. הצנזורה שילטונות צה"ל מינו בתחילה ועדת בדיקה צבאית, שגבתה עדויות מהחיילים ומשוטרי מישמר־הגבול. מאוחר יותר טענו העדים שכאשר ניגבו מהם העדו־יות, נאמר להם שלא יועמדו למישפט. אך הלחץ הציבורי היה עז מדי. חמישה שבועות אחרי המיקרה קם דויד בן־גוריון בכנסת וגינה את המעשה. יו"ר הכנסת דאז, יוסף שפרינצק, הורה להברי־הכנסת ולאורחים לכבד את זכר החללים בקימה.

הנסיונות למנוע את פומביות המישפט נמשכו. במהלך המישפט עצמו נאמר, כי אב בית־הדין, בנימין הלוי, הוזמן לפני פתיחת המישפט אל הרמטכ"ל דאז, משה דיין, וזה ניסה לשכנעו לקיים את המישפט בדלתיים סגורות.

ועדת העיירעורים המתיקה

ה מישפט, בימעט כולו, התנהל בד־לתיים פתוחות. תחילתו היתה בינואר 1957. בנימין הלוי קיבל לצורך תפקידו דרגת ייצוג של אלוף־מישנה. השופטים האחרים היו יצחק דיבון ויהודה כהן. את מלינקי ייצג אשר לוויצקי. את גב־ריאל דהאן ייצג יצחק אורן. את שלושת הנאשמים שזוכו, לבסוף, ייצג הפרקליט החיפאי גדעון חסיד. התובע היה קולין גילון.

שמונה מהנאשמים נמצאו אשמים ב־רצח. מכיוון שנדונו בבית־דין צבאי, ולא בבית־מישפט אזרחי, לא היתה חובה להֲ־טיל עליהם מאסר־עולם. מלינקי נדון ל־17 שנות מאסר, והורד לדרגת טוראי. דהאן נדון ל־15 שנות מאסר, ואף הוא הורד לדרגת טוראי. הטר"ש עופר שלים, מ־מחלקתו של דהאן, נדון אף הוא ל־15 שנות מאסר. חמישה נאשמים אחרים נדונו ל־7 שנות מאסר, ושלושה זוכו.

אף אחד מהנדונים לא ריצה את תקו־פת עונשו. ועדת־עיירעורים שדנה בגזרי־הדין שלהם המתיקה את דינם. גם ה־רמטכ"ל והנשיא דאז, יצחק בן־צבי, התערבו. ב־1960 כבר לא ישב איש בכלא.

בפסק־דינו הכין בית המישפט את ה־קרקע למישפט הבא. נאמר שם:

„אלוף־מישנה שדמי קבע את שיטת העוצר הבלתי־חוקית על דעת עצמו וב־ניגוד למדיניות הכללית, שחייבה אותו חוקית בעליל."

כאשר שמע שדמי על פסק הדין, הוא נמצא בלונדון. הוא חזר מייד לארץ ובי־קש להעמידו לדין.

בית־הדין הצבאי, בניגוד לבית־הדין הקודם, קבע כי „הרציחות או ההריגות אינן תוצאה מסתמית משום הוראה שנתן אל"מ שדמי לרס"ן מלינקי או למפקדי הגדודים, ביניהם מלינקי."

בית־דין זה, בראשותו של השופט מקס קנת, מצא את שדמי אשם בשתי עבירות טכניות בעיקרן, של חריגה מסמכות ואי־תיאום עם המושל הצבאי, וגזר לו קנס בסך 10 פרוטות ונזיפה.

גזר דינו של שדמי זכה לתגו־בות חריפות בארץ ובעולם. הקנס בסך 10 הפרוטות שנגזר על הקצין הבכיר בגיזרה, והמילים „פקודה שמתנוסף מע־ליה הדגל השחור של אי החוקיות" (ש־נאמרו על־ידי בנימין הלוי בפסק־הדין של המישפט הראשון), הפכו לשניים מסמליה הנודעים של פרשת כפר־קאסם. לימים נכתב על הפרשה ספר מסכם שכתב משה קורדוב.

ב־1975 הוצג לראשונה בפאריס סרט על הפרשה שביים בורהאן עלאווי, על־פי פרק בסיפרו של סברי ג'ריייס, הער־בים בישראל. הסרט היה אמין למדי בתיאור המיקרה, אך לקה בנקודה אחת: הוא תיאר את הטבח כאילו היה מעשה שביום־יום, ולא מיקרה חריג. ל־מעשה היה זה המיקרה הראשון מאז ה־טבח ששמו אנשי האצ"ל בדיר־יאסין, ולא פחות מעשרים שנים חלפו עד ש־נערך הטבח הבא, ב־30 במרס 1976, הוא יום האדמה.

בעיקבות הסבח הוצאו בצה"ל הוראות מחייבות באשר לפתיחה באש על אזר־חים, ובמשך זמן רב נלמד לקח הטבח. כתוצאה ממנו יודע היום כל חייל, שהוא אינו חייב למלא אחר פקודה שהיא „בלי־תי־חוקית בעליל," לא רק כשהיא נוגעת להתנהגות הצבא כלפי אוכלוסייה אזר־חית. אך ככל שחולפות השנים, דומה שהציבור מנסה להדחיק את המיקרה מתודעתו. בבתי־הספר בישראל לא מלמ־דים את סיפור המעשה. גם לא בכפר־קאסם, שבתי־הספר שלו כפופים לתוכנית הלימודים הישראלית.

לאנשים שהיה להם קשר למעשה קשה יותר לעשות זאת. לפחות שניים מתושבי כפר־קאסם הם היום מעורערים בנפשם.

בלי סנטימנטים

רמי אינו מכחיש שאמר „אללה ירח־מר" שעה וחצי מאוחר יותר, בקבוצת פקודות חסיבתית, בהשתתפות כל ה־מג"דים בגיזרתו, ומלינקי בכלל זה. הוא השתמש במילים אלה, לדבריו, כאשר אחד ממפקדי הגדודים שלו, ששמרו על הגבול, שאל מה דינו של ערבי לא מזוהה שיסתובב בשדות בלילה.

פקודתו של מלינקי היא שהביאה לטבח בכפר־קאסם. אך למרות שהפקודה ניתנה למפקדי־מחלקות שהטילו עוצר בשמונה כפרים, אירע הטבח רק באחד מהם. מפקדי המחלקות בכפרים האחרים דאגו לכך שהחוזרים לעבודה, גם לאחר השעה חמש אחר הצהריים, ייכנסו לכפר בשלום. היו רק שני מקרים שכבר הוכרו בכפ־רים טייבה וטירה.

מפקד־המחלקה בכפר־קאסם היה קצין צעיר, גבריאל דאהן, שחזר זמן קצר לפני מילחמת סיני מחופשה קצרה בחו"ל. לפי עדויות האופי היה דהאן איש חביב, אהוב על מפקדיו וחייליו. דהאן עצמו פיקד על חלייה שכללה שלושה שוט־רים נוספים. חלייה זו היתה מעורבת רק באחד ממעשי ההרג. דהאן טען כי האנשים שירה בהם „ניסו לברוח," אך לא היה שום חיזוק לטענתו. הוא לא ניסה להפסיק את מעשי ההרג, ואף טרח להדוח עליהם למפקדו, שמואל מלינקי, שכלל לא היה בכפר.

לשדמי נודע על מה שאירע בכפר־קאסם רק זמן רב אחרי שהסתיים הטבח, בשעה שמונה וחצי באותו ערב. מעט מאוחר יותר זומנו המג"ד מלינקי והמח"ט שדמי אל אלוף הפיקוד, ומלינקי סיפר את גירסתו. מלינקי טוען ששדמי לא הכחיש, באותה הזדמנות, שאמר את המילים „אללה ירחמו" ו„בלי סנטימנטים" כבר בפגישה הראשונה ביניהם. שדמי מכחיש גירסה זו מכל וכל. הוא טוען שמלינקי לא אמר זאת בפגישה עם צ'רה.

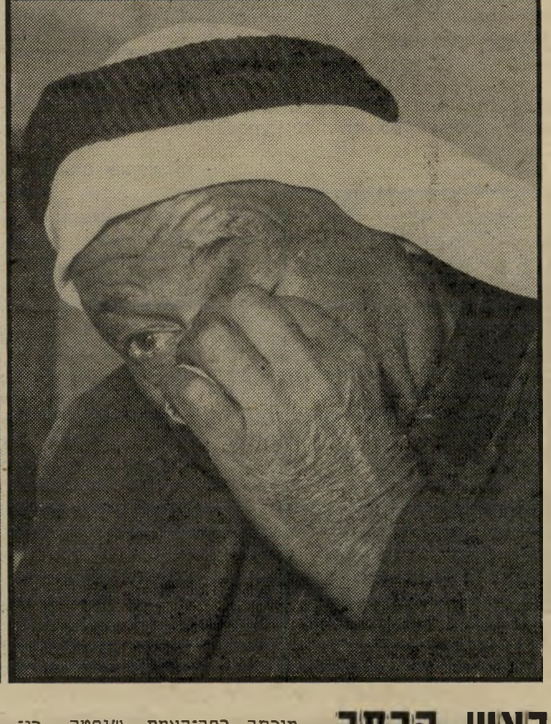

ראש הכפר

מוכתר כפר־קאסם, שנפטר בי־נתיים, היה בעת הטבח ודיע מח־מוד סרסור. הודעה על העוצר קיבל חצי שעה לפני תוקפו. צא אשם ברציחתם

הצבר הרוצח

שלום עופר היה הצבר היחידי בין הנאשמים ברצח. הוא נמ־צא אשם בכוונה תחילה של 41 מתושבי הכפר.

הצבאית מנעה מן העיתונים לפרסם את הפרשה. העולם הזה חשף אותה לראשו־נה בגליון 1001, שיצא ב־19 בדצמבר 1956. קבוצת עיתונאים ומשוררים, ש־כללה את נתן אלתרמן, אורי אבנרי, דן בן־אמוץ, יצחק זיו־אב, עמוס קינן, אב־רהם שלונסקי וגרשום שוקן, הוציאה חוברת שנשאה את הכותרת הכל על כפר־קאסם, בתביעה שהמישפט יהיה פומבי.

להימנע מכל פגיעה באזרחים תושבי ה־איזור... הוראות הפתיחה באש של שדמי מלינקי נגד אזרחים בלתי־לוחמים עלו בחומרתן על ההוראות הללו (של המדי־ניות הכללית) וביטלו אף את הסייגים שבהן. הפקודה שמלינקי ציית לה והע־ביר אותה לביצוע, תוך הוספת פירושי כי תחול על נשים וילדים, היתה פקודה גלויה לרצוח אזרחים — פקודה בלתי

גבריאל דהאן עזב את הארץ זמן קצר לאחר שיחרורו מן הכלא. הוא נמצא ככל הנראה בפאריס. שמואל מלינקי נפ־טר לא מכבר. השופט בנימין הלוי היה השנה חבר־כנסת מטעם ד"ש, ופרש. צבי צור הוא חבר במועצת־המנהלים של קונ־צרן כלל, ולישכתו שדמי יש חברה קבלנית.

שרית ישי וישלמה פרנקל ■

על המסלול

איצ'יקדאנה חוזרת לאופנה

הפעם הדגש הוא על הבגדים ה־הודיים, שהפכו להיט אופנתי ב־רחבי העולם, ושכבשו בסערה את אירופה, אמריקה, וכמובן ישראל.

אחת הסיבות לכך היא שהבגד תואם את מזג־האוויר הישראלי, ואת אופי הלבוש של האשה הישראלית, מפני שהוא יפה, פשוט ומודרני.

ההודים העוסקים בייצוא אופנה הם אנשי־עסקים בקנה־מידה בינלאומי. הם, או סוכניהם, מס־תובבים בבירות העולם, פוקחים עיניים, מרחרחים ומתעניינים בקו האופנה המוביל, והמתוכנן לשנה הבאה. חלק מהדגמים הם מעתיקים, וחלק מהם הם מעצבים ונותנים להם את הסיגנון המערבי ב־עיצוב, ההודי המקורי, בתוספת דאנטלים, סאטנים, פעמונים קטנים, לורקס, חרוזים ופניניים, וכל זה ללא שינוי אופי הבגד.

למשל, החולצה ההודית: כימעט כל חולצה, שאינה חולצת־בד פשוטה, עשוייה תחרה, מלמלה או ריקמה. עבודת־יד כמובן.

להודים יש תחושה מהירה ומפותחת, והם מבקשים להיות ראשונים בשוק האירופי. לדוגמה: שבוע אחרי חתונתו של הנסיך צ'ארלס הם כבר עיצבו את אותה החולצה שלבשה הליידי דיאנה.

קשת הדגמים והצבעים בחולצות, בחצאיות, במכנסיים ובאוברולים (סרבלים) היא אינסופית. ההודים מומחים גם בהדפסים על הבד, וידועים בבגדיהם הרכים ו־האווריריים.

לסתיו־חורף 82' מציעה האופנה ההודית מיבחר מגוון, עשיר וססגוני של חצאיות לורקס מכווצות, מבד שילוב של שתי חצאיות הודיות מכווצות, מבד לורקס־כסף — אחת אדומה והשנייה כחולה. לובשים אותן האחת על השנייה, ומתקבלת שימלה יפהפיה, חשופת־כתפיים.

זו על זו

צת, שזורה בחוטי כסף או זהב, בצבעים מרהיבים של כחול־שמיים, בורדו־יין, ושחור־עטלף. החולצות הן בעלות שרוול ארוך, ולעתים רחב ומתנפנף, מעוטר ב־ריקמה, ושזור בפניניים קטנות ו־עדינות.

האוברול (הסרבל) עשוי מבד כותנה לורקס, ומתאים לימי ה־סתיו, בשילוב עם חולצה כלשהי תחתיו, ובימי החורף הקרים עם סוודר־גולף תואם.

מכנסי ההרמון החגיגיות מעוטרות בחגורה רחבה, רקומה בחרוזים.

גם לגבי הבגד העליון יש להם מה לחדש, וזאת בשלושה סוגים:

● וסט חסר־השרוולים, הנקרא בולרו.

● מעיל עליון באורך שלושה־רבעים, מרופד בצמר־גפן ומודגש בתפרים.

מעיל ארוך יותר, מרופד גם הוא.

הבגדים העליונים מופיעים ב־בדי פלאנל, קטיפה לורקס כותנה, בהדפסים ובצבעים אחידים.

הנשים בהודו, לעומת זאת, איגן לובשות את הבגדים המיוצ־

(המשך בעמוד 72)

אביזרים

תיק־יד מוזהב וצמידים עשויים נחושת. על הכתף השנייה תיק רקום בחרוזים — עבודת־יד. צעיף שקוף שזור־כסף, שרשרת אמאיל בציור־יד.

סרבל

מבד הודי שזור לורקס, בשלל־צבעים. בבוקר — בשילוב עם חולצה, בשעות הערב הקרירות — עם סוודר.

לייד־די

רקמות עבודת־יד, מכנסי־הרמון וחגורה רחבה. החולצה שעוצבה אחרי חתונתה של הנסיכה מוויילס.

ב־פופבא, העוסק בייבוא בגדים הודיים לישראל, עבר בגיוון־דלהי חווייה שההזימה אותו. „הסתובבתי ברחובות השוק ההומה אדם, נכנסתי לחנות דאנטלים שיש בה 400—300 סוגים של דאנטלים, שכולם עבודת־יד. נתתי לבעל החנות דוגמה של דאנטל שהבאתי עמי, ורציתי כמותו. הוא מישש בידיו ואמר לי־אדם השני, שעבד בחנות, דברי־מה בהודית. ההוא עלה לקומה השניה, והביא לי את הדאנטל הרצוי.

„כשהסתכלתי היטב, הבחנתי כי הבחור, שמישש את הבד, הוא עיוור, והסתבר כי הוא הבן, האבא, שעובד עימו, הוא אילם. שניהם מנהלים את החנות יחדיו. הייתי המום. נשארתי בחנות. ביתיים נכנסו לחנות לקוחות נוספים, הם הביאו לו דוגמה, והבחור העיוור לא טעה."

בשנות ה־50 המאוחרות כבשו ההודים את מסכי־הקולנוע. היום, כשפס־קול הסרט איצ'יקדאנה עדיין מהדהד באוזני רבים, חוזרים ההודים ועושים זאת בשנית.

בין דיגל' מצריים וישראל נאם שגריר
מצריים להמונים בעצרת לזכר סאדאת

תבור, ויהודית רביץ, אריק סיני ודני רובס, יהונתן גפן ודייוויד ברוזה, אביבה פז ושמוליק קראוס.

אך כולם נלכדו באווירה המיוחדת של העצרת. כאשר עלה לבימה סעד מורתדא, השגריר המצרי, ונשא את דבריו באנגלית, הקשיב קהל־הרבבות בדריכות, ואף מחא כפיים בהתלהבות כאשר הזכיר השגריר על דיברי סאדאת: „מילחמת אוקטובר היתה המילחמה האחרונה! לא כאשר פתח השחקן הערבי הצעיר, גבר יפה־תואר בעל עיניים כחולות, בקריאה מן הספר הקדוש לאיסלאם, היה אייבי חיוור מרוב דאגה. איך יגיב קהל הרבבות על מחווה זו? האם יפריע לקריאה, בנוכחות השגריר המצרי? שמא תפרוץ תקרית?

הקהל שתק. הקריאה התמשכה, כי בכרי וחבריו בחרו בקטע ארוך למדי מפרשת אברהם אבינו, ובהטעמה הערבית המתמשכת, כנהוג בקריאת הקוראן, ארכו הדברים. ובכל זאת הקשיב הקהל בסבלנות. הוא גם הקשיב בסבלנות לקריאת התירגום מפי עמיקם גורביץ.

כשזה נגמר, ושוב נשמעו צלילי זימרה, נשם אייבי לרווחה. „איזה קהל נהדר!" התפעל.

ביכר סאדאת, תל־אביב

היה זה רגע מרגיש.

בזה אחר זה כבו האורות בביכר מלכי־ישראל בתל־אביב. שמונים אלף איש ואשה, נער וזקן, עצרו את נשימתם. נר נדלק, ועוד נר ועוד נר. אלפי נרות האירו בחשכה, השתקפו במי הבריכה.

אלומת־אור אחת האירה את הבימה. שם עמדה מירי אלוני בחליפה לבנה מבהיקה, וקראה בקול אדיר, ברמקול החזק: „שירו שיר לשלום!"

מתוך ים־הנרות ענו ה־80 אלף: „שירו שיר לשלום!"

מצלמות הטלוויזיה מכל העולם זימנו. תוך דקות שודר המראה לעולם כולו: המוני תל־אביב בעצרת התייחדות עם זיכרו של אנוור אל־סאדאת.

אברהם אבינו בקוראן

קן אייבי נתן היה מסוגל להרים מיבצע כזה.

פחות משבוע לפני כן ישבו כמה חברים בקפה כסית בתל־אביב. אחד מהם, שחזר זה עתה מהלווייתו של סאדאת בקאהיר, התמרמר על כך שלא נערך בישראל שום מעמד ציבורי להבעת הכרת־התודה של הציבור לאיש שהקריב את חייו למען השלום בין העולם הערבי וישראל.

באותו רגע עבר אייבי נתן ליד השולחן. „מדוע שלא תערוך אתה עצרת המונים לזכר סאדאת?" שאל אחד המסובים.

אייבי נדלק לרעיון בו ברגע. תוך פחות משבוע ערך את המעמד המרשים.

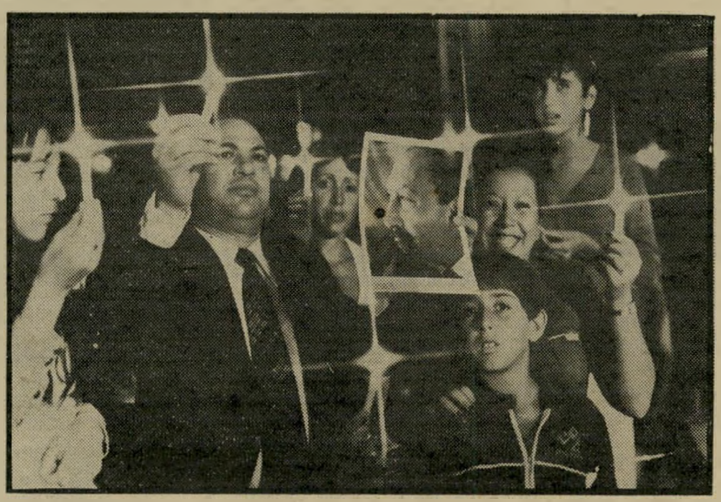

אורות לסאדאת

מחפוט' עבד־אל־על (שני משמאל), הנספח לענייני הסברה ועיתונות בשגרירות מצריים בישראל, עומד בקרב הקהל הישראלי. ביד אחת הוא אוחז בנר ובשנייה הוא אוחז תמונת אל־סאדאת.

היה זה מעמד שרק אייבי, בעזרת קול השלום שלו, היה מסוגל לקיימו. כי בקהל הספסנוני התערבבו פעילי־שלום ותיקים עם נוער חובב־פופ מהשכונות, מוקירי זיכרו של הנשיא המצרי עם מי שבא בעיקר כדי להאזין לאמנים שהתנדבו להופיע באותו ערב — זוהר ארגוב וגיא מרוז, מירי אלוני וצ'רצ'יל, שימי תבור, ויהודית רביץ, אריק סיני ודני רובס, יהונתן גפן ודייוויד ברוזה, אביבה פז ושמוליק קראוס.

אך כולם נלכדו באווירה המיוחדת של העצרת. כאשר עלה לבימה סעד מורתדא, השגריר המצרי, ונשא את דבריו באנגלית, הקשיב קהל־הרבבות בדריכות, ואף מחא כפיים בהתלהבות כאשר הזכיר השגריר על דיברי סאדאת: „מילחמת אוקטובר היתה המילחמה האחרונה! לא תהיינה עוד מילחמות בינינו!"

לגבי אייבי וחבריו, הגיע הרגע הקריטי כאשר עלו על הבימה עמיקם („קול שדי") גורביץ והשחקן הערבי מוחמד בכרי. תוכנן מראש כי עמיקם יקרא פסוקים מהתנ"ך (דיברי השלום בספר זכריה), בכרי יקרא סורה מהקוראן בשפה הערבית, ועמיקם יחזור על הדברים בעברית.

ביכר סאדאת

ורחו שך אל־סאדאת ריחפה בביכר ברגעים אלה. עוד לפני חמש שנים אי־אפשר היה להעלות על הדעת שקהל של רבבות יתכנס בלב תל־אביב ויקשיב לקריאת הקוראן בערבית. כשם שאי־אפשר היה לחלום על כך ששגריר מצרי ינאם לפניהם.

מהקוראן

קורא מוחמד בכרי, יליד כפר בענה, שליד כרמיאל. מאחוריו עמיקם גורביץ.

אייבי נתן הסב, על דעת עצמו, את שם הביכר הגדולה, למשך כמה שעות, ל„ביכר סאדאת". העירייה לא הסכימה לכך רישמית, אף שהסכימה לעריכת העצרת. השאלה היתה מדוע לא החליט העירייה לקרוא לביכר זו על שמו של אנוור אל־סאדאת לצמיתות.

יותר מאלף גלויות ומאות מיכתבים סגורים הונחו בארגז מיוחד שהוצב בתוך המכונית של קול השלום. היו אלה רשימות שנכתבו בידי אלפי אזרחים ישראליים, שביקשו להזדהות ולהתייחד עם זיכרו של נשיא מצריים שנרצח. ביניהם היו גם תיירים שנהרו אף הם אל ביכר סאדאת ורשמו בשפתם, בהתרגשות, מילות הוקרה על הגלויות שישלחו אל אשת הנשיא המצרי.

„למחרת," הבטיח אייבי נתן, „אעביר את כל המיכתבים באמצעות שגרירות מצריים בישראל אל הגברת ג'האן אל־סאדאת."

נגד השלום

לבוש בסדין, שעליו רשום „לעצור את הנסיגה בסיני," ניסה הנער הצעיר להפריע למהלך האירוע המהמוני לזיכרו של אנוור אל־סאדאת. אך לשווא.

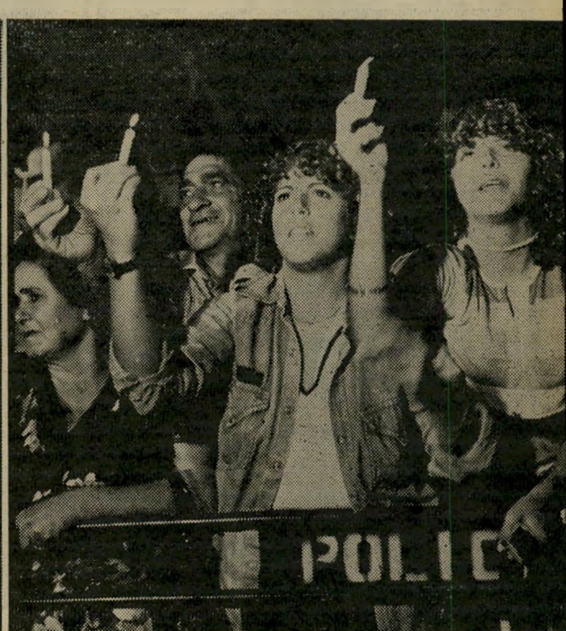

למען השלום

גלית מועלם (מימין) וחברתה ליאורה אפרת, מחוללות, באו לביכר סאדאת כדי להביע את הזדהותן.

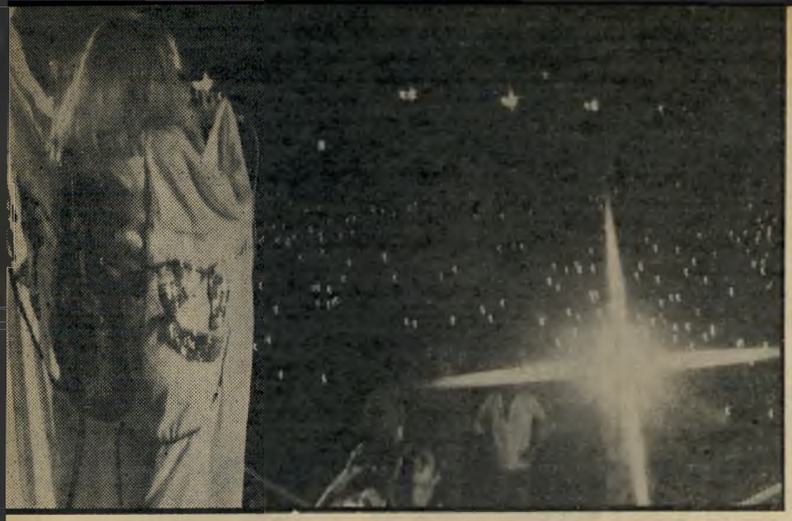

אייבי

טייס, בעל מיסעדה וספן ראל לבוא לכיכר, משוחח עם השגריר.

לקצב מנגינות השלום, שקולם נישא בכיכר על־ידי מגבירי־קול, מחא הקהל כף וביקש שהערב המרגש יימשך.

שיר השלום בערבית

ב שעה 22.30 הופסקה המנגינה, כבה האור בכיכר סאדאת. מאחרי הקלעים המתינה הזמרת מירי אלוני לאות כדי לעלות על הבימה. אט־אט נדלקו הנרות בידיהם של אלפי האורחים והציפו את הרחבה באור יקרות. מירי אלוני שרה את שיר לשלום והקהל זימזם את המילים.

מחפוט, עבד־אל־על, נספח לענייני תרבות ועיתונות בשגרירות מצריים, החזיק בידו נר דולק ובשנייה את תמונת הנשיא המצרי המנוח, והצטרף אף הוא לשירה, בשפה העברית השגורה בפיו. צמרמורת של התרגשות אחזה ברבים מהנוכחים במעמד זה, והזמרת מירי אלוני, בשמלה לבנה הרקומה בסמלי יונת השלום, הוסיפה לשיר בית נוסף בשפה הערבית.

בתום השיר ניגשו אלה שהצליחו להידור מבעד לגדרות המישטרה, שחסמו

„שירו שיר לשלום!"

השמיעה הזמרת מירי אלוני לאור הנרות שזהרו מתוך אלפי הידיים, שהושטו לעבר הבימה. שיר זה, שנשכח בשנים האחרונות, חזר וריגש את כל הנוכחים.

רבבות נרות בחושך

הגיעו מכל חלקי הארץ אל הכיכר שמול בית עיריית תל־אביב, בני נוער, חיילים ומבוגרים כדי לכבד את זיכרו של הנשיא אל־סאדאת שנרצח. באמצע הטקס, שארך ארבע שעות, כיבו את האורות בכיכר מלכי ישראל וכל הנוכחים הדליקו נרות שהפיצו אור בחשיכה.

עבד־אל־על המצרי. הוא לא הבין פירוש המילה קיבוצניקים.

עד מהרה קלחה ביניהם השיחה בשפה העברית. אמר מחפוט: „השלום תלוי בעם המצרי," והצעירים ענו לו: „גם בעם הישראלי." „רצח הנשיא לא יפריע להמשך תהליך השלום," הוסיף ואמר הנספח המצרי, ויפה סנברג סיימה ב־„אינשאללה".

הם נפרדו ממנו בבירכת שלום, אולם לא לפני שביקשו ממנו לבוא עם שגריר מצריים לבקר בקיבוצם.

אייבי נתן, הנוהג ללבוש חליפת בגדים בצבע שחור, והנוהג להודיע שהוא לא יחליף את צבע בגדיו כל עוד תימשך האלימות במרחב, בלט הפעם בחליפתו הלבנה. הוא לא ישב בשקט לרגע, הוא השקיע בפירסום ההזמנה לאירוע בכל כלי־התיקשורת חצי מיליון לירות. עכשיו היה עליו לדאוג לרצף ההופעות לפני הקהל.

כמה עשרות בני נוער בחולצות כחולות התנדבו מרצונם לעזור לאייבי והתחננו לפניו שיתן להם הוראות. „הם נפלאים!" הוא קרא לכל למראה פעילותם.

את מהלך ערב הזיכרון לזיכרו של הנשיא המצרי, שנרצח בידי קנאים דתיים, ניסו לשבש צעירים בודדים, חובשי כיפות סרוגות, שהזדהו כחברי בני עקיבא. הם הניפו ארבע כרזות בגנות הנסיגה מסיני, אך המישטרה פיזרה אותם וקרעה את כרזות האיבה. התקרית נמשכה דקות ספורות בלבד, ורוב משתתפי העצרת, קהל רבבות, לא הבחינו בה כלל.

רבע שעה לפני חצות תמה העצרת. הקהל הרב נבלע באוטובוסי דן ואגד והרחבה בכיכר סאדאת התרוקנה. רק שרידי הנרות, כמה כרזות קרועות שעליהן המילים „כף רגל מצרית לא תדרוך בימית" ובימה, שעליה המשיכו להתבדר ברוח דגל מצריים לצד דגל ישראל, נותרו בכיכר סאדאת שמול בניין עיריית תל־אביב.

עצוב

בתוך ההמון בכיכר עומדות שתי ילדות עצובות אשר ביקשו מהוריהן רשות לאחוז בנר.

את הגישה אל שטח הבימה, וביקשו את תמונתו של אל־סאדאת. ידיו של הנספח המצרי היו מלאות עבודה: הוא חילק מאות תמונות פורטרט צבעוניות של הנשיא מתוך חבילה שהובאה במיוחד לשם כך משגרירות מצריים.

אל הבימה עלו בזה אחר זה עוד ועוד זמרים, מהמוכרים והנערצים בישראל. הקהל הריע ולא הניח להם לעזוב את הבימה.

„אייבי, אני שר בשבילך!" קרא הזמר־גיטריסט יצחק קלפטר (צ'רצ'יל).

„אייבי, כל הכבוד לך!" הוסיפו ואמרו שלושה צעירים מקיבוץ כפר־מנחם, שהתקרבו, למרות מחסום המישטרה, אל המדרגות שבפאתי הבימה.

היו אלה כרמית יודוביץ (15), יפה סנברג (29) וזיו בראון (18). הקיבוצניקים נראו נרגשים מאוד שהצליחו להגיע ולדבר עם „האיש החשוב", אייבי נתן. הם אמרו לו: „הערב הזה כל־כך מרגש, אבל ציפינו לשמוע בו עוד ועוד שיחות על נושא השלום. ערב רציני, שיגיעו אליו אורחים שהמטרה שלהם לחזק את תהליך השלום ולהודות איתו, ולא רק עם הזמר."

„לפני שבוע לא האמנתי כלל שאצליח להביא לפה אנשים ועכשיו אני מאושר עם כל אזרח שהגיע," ענה להם אייבי.

הצעירים מהקיבוץ היו נרגשים עוד יותר כשהזמן להם לשוחח גם עם מחפוט,

מיכתב לג'יהאן

כותבת סוזנה שרדר, סטודנטית מאורגוואי, המבקרת בישראל כתיירת. היא לא ביקרה עדיין במצריים, אולם נישואיה ליהודי יליד גרמניה קרבו לליבה את תהליך השלום.

(המשך מעמוד 69)

אים לרחבי־העולם. הן מאוד שמרניות, ולובשות סארי בילבד. זהו הבגד הלאומי.

סארי — זאת היריעה. הסארי עשוי מסוגי בד שונים. יש סארי של עשירים מבד משי, ויש סארי של עניים מבד כותנה. הפער בין העושר והעוני הוא כל־כך קוטבי בהודו, ומתבטא היטב גם בלבוש הלאומי.

סארי של עשירים הוא מאוד יקר, והרבה ידיים עובדות עליו במשך חודשים ארוכים. זוהי מלאכת־מחשבת ועבודת נמלים.

איך נראה בית מלאכה כזה?

בחצר, מתחת לסככה של עצים יבשים, בין שתי קורות עץ לא־מגולפים, מתוח בד משי. מתחת לבד גוחנים ונרכנים נשים, אנשים וילדים, בני 10 עד 60, רוקמים, שוזרים, חורזים חרוזים או אבנים חציי־יקרות, פניגים, חוטי־כסף וזהב.

אין להם כל ציור על הבד. מחט ארוכה ודקה מושחלת ממעל, והשני מוציא אותה מתחתה. ככה מועברת המחט מאחד לשני, כי היריעה ארוכה.

לאט־לאט קורם הבד דוגמה יפה ומדוייקת.

קצת קשה להבין איך יריעת־המשי הדקה והעדינה, שעברה עשרות ידיים בששת חודשי העבודה, עדיין נשארת בחיים. התוצאה המרהיבה יכולה לשמש גם כמפה, כשטיח־קיר או כסארי־משי מהודר, שמחירו מגיע עד ל־2500 דולר.

שיטת עבודת הקונפקציה בהודו אינה דומה לשיטה בעולם המערבי, שיש בו מכונות חשמליות משוכללות ומיבנים מאווררים. בהודו אין מכון־תקנים, והצפיפות רבה. אין הסתדרות, ותנאי־העבודה ירודים. השכר הזעום נע בסביבות 20 רופיות ליום עבודה, סכום המקביל ל־35 שקלים. יום־העבודה הוא מזריחת השמש עד השקיעה, ולעיתים אף מאוחר יותר. כשמחשיך, האור בחדר דל ועלוב — מנורה אחת של 60 ואט.

אחת הסיבות להצלחתה המסחררת של האופנה ההודית בארץ הדוד תום ובישראל הוא קיומם של המרכיבים החשובים: עיצוב, יופי, טיב — ומחיר נמוך. זוהי אופנה רב־גונית, לנשים האוהבות להתלבש בצורה קלאסית עד לי־מראה הזורק. זוהי אופנה, לא פולקלור'.

האביזרים הם חלק בלתי־נפרד מהלבוש ההודי. בחנויות בארץ, למשל, אפשר למצוא תיקים ה־עשויים בד המשולב במראות קטנות, תיקי־נחושת קלילים, חגורות־בד רקומות, שפע של מחרוזות וצמידים מוזהבים, וצעיפים שקופים ויפים.

קשת הצבעים הססגוניים מאפשרת לכל אשה להתאים לעצמה את סוג־הבגד הרצוי בשעות הבוקר. בערב ניתן לשוות לבגד מראה אלגנטי יותר על־ידי שינוי החולצה. הוספת צעיף שקוף תואם, ואביזר זה או אחר.

הלבוש ההודי מחניף לדקיקות ולמלאות כאחת. מודלים מסויימים, בהם הבד הוא רחב, ניתנים לניצול אף בתקופת ההריון. הבגד כביס, ואין צורך למוסרו לניקוי־יבש. במחירים של היום זוהי גם נקודה חשובה לזכותו.

הבגדים ההודיים ימשיכו ויהיו מודרניים, כל עוד יצליחו היצרנים בהודו להתאימו לצרכי־האופנה האירופי. בארץ ימשיכו ליהנות ממנו כל עוד יישמרו מחיריו המתונים.

סארי משי אוברול בתוספת חלק עליון לשעות־הערב למי שרוצה להיראות מקורית. עשוי משי, ריקמת־חוטי כסף, חרוזים ופנינים בשילוב אביזרים מעניינים, כחגורה מוזהבת.

"אלפי"

יצרני אופנה בע"מ
תל-אביב

התרגול
של "אלפי" -
סמל לטיב
ומקוריות באופנה

חדש ב"אלפי" — סריגים!
סודרים, קפישונים, אפודות ועוד

תנו ל"אלפי"
להלביש אתכם!

בית "אלפי", רח' לבנדה 42, ת"א
טלפונים: 03-331025, 216521

הסט"ל של חיל־הים עלה על השירטון בחוף הסעודי, בעיקבות שרשרת של שערוריות. המסקנות של ועדת־החקירה מהוות שערוריה נוספת

השירטון השני

בצה"ל חלוקות הדיעות על השאלה אם פרשת עלייתו של סטי"ל חיל־הים על החוף הסעודי היתה שערוריה, או שמא היתה זו רק רשלנות עם קורטוב של מזל רע. אולם הדיעות אינן חלוקות כלל לגבי מסקנות ועדת־החקירה, שבדקה את הנושא.

אין כימעט אדם, מילבד אותם שהיו מעוניינים להשתיק את הפרשה, שאינו יודע שהמסקנות דומות לשערורית המחדל שהביא למילחמת יום־הכיפורים.

ביום שבו עלה הסטי"ל על שירטון, ה־24 בספטמבר, הזדרז מפקד חיל־הים, האלוף זאב אלמוג, למנות ועדת־חקירה. היתה זו זריזות תמוהה. צה"ל כולו עמד אז על הרגליים. כוחות אוויר, ים ויבשה נשלחו לקירבת החוף הסעודי כדי להגן על הסטי"ל ועל ציוותו.

כוחות צבא עמדו אכן, ואלמוג מינה ועדת־חקירה.

לאלמוג היתה סיבה טובה למהר ולהקים ועדה. הוא לא רצה שאיזשהו דרג מעליו יקים ועדה כזו. הוא לא רצה, למשל, שהרמטכ"ל, רב־אלוף רפאל („רפול") איתן, יקים ועדת־חקירה, ובוודאי שלא רצה ששר־הביטחון, אריק שרון, יעשה זאת.

יתכן שאלמוג לא ידע, באותה שעה, את הפרטים המלאים על התאונה. יכול להיות שהוא לא ידע

שאנשים, שהיו על גשר הפיקוד ושהיו חייבים לפקוח עין, עצמו אותה ונרדמו.

אבל אלמוג ידע שהוא אישר מתנת־הצטיינות־כביכול ליותר מ־20 פרוטקציונרים במיפקדת חיל־הים, ביניהם גם רהם („צ'יטה") בוצר, הידוע כידידו האישי של אלמוג.

באותה שעה ניתנו הוראות מחמירות לצנזורה הצבאית

עבודת הוועדה ומסקנותיה גרמו בוודאי לחיוך של סיפוק על פניו של אלמוג, אם כי הרכב הוועדה יכול היה להבטיח לו רק טובות. הוועדה הרשיעה ברשלנות שלושה אנשים, שהיו על הספינה, אם כי הדגישה שרשלנותם רק תרמה לתקלות טכניות שהיו בסטי"ל.

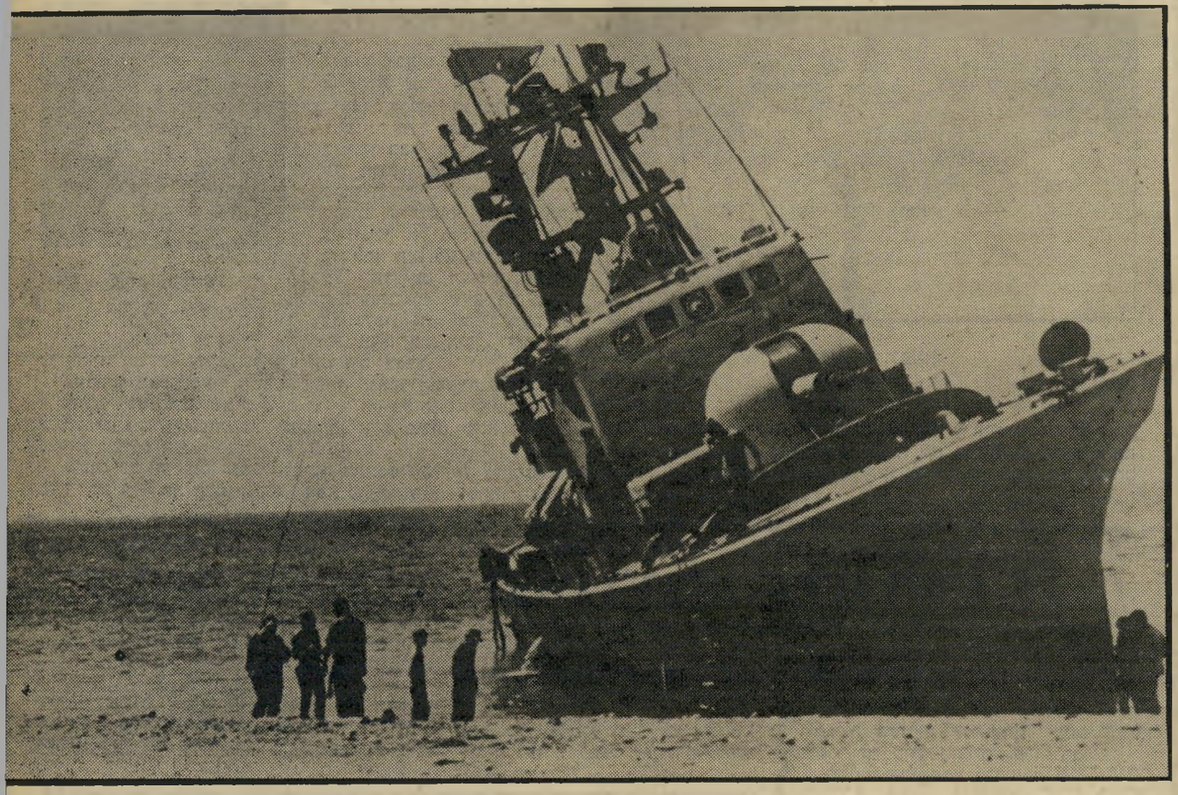

סטי"ל חיל־הים על החוף הסעודי
אף אחד לא נושא באחריות

מפקד־חיל אלמוג
ועדה פרטית

שתי קצינות. הוא העניק להם הפלגת־תענוגות מחיפה לאילת, דרך תעלת־סואץ. היה ברור לאלמוג שהשאלות שתישאלנה תעמדנה אותו במצב לא־נעים, בעיקר לגבי הימצאותן של הקצינות על סטי"ל־התענוגות.

רק כעבור כמה ימים, במאמצים עליונים ואחרי שחיל־האוויר וכוחות צבא הועמדו במצב הכן,

חולץ הסטי"ל מהשירטון, ונגרר לנמל אילת. אז נפנה ראש אג"ם, האלוף יקותיאל („קותי") אדם, שהיה באותו זמן ממלא־מקום הרמטכ"ל, לשים לב לוועדת־החקירה הפרטית של אלמוג.

רק הזוטרים אשמים

להפתעתו, התברר לו שהוועדה סיימה את עבודתה, ושהיא עומדת לשלוח אצבעות מאשימות לעבר הדרג הגמוך, ולא לעבר הקצינים הבכירים.

אדם רצה למנות את מי שהיה מפקד חיל־הים, האלוף (מיל') בנימין תלם. קצין זה ידוע כאיש־ים מעולה וכאדם ישר, ללא משוא־פנים.

אלמוג הזדעק. הוא חשש שמא יהיה תלם בוועדה, ודרש למנות מישהו אחר במקומו. אדם נכנע ומינה מפקד אחר של חיל־הים לשעבר, האלוף (מיל') אב־

רמטכ"ל איתן
שלא יחקור —

יוזע בוצר
— וגם לא תלם

אדם הורה לצרף לוועדה קצין־מילואים בכיר. תפקידו של זה היה להקפיד על כך שחברי הוועדה, שהם פקודיו של אלמוג ושידועים כ„אנשיו" במיפקדת חיל־הים, יעשו את עבודתם כהלכה, וללא לחצים חברתיים או פיקודיים.

לא נאמרה אף מילה אחת על מה שקרה בספינה עד שעלתה על השירטון, ועל האפשרות שאנשי־הצוות במישמרת נרדמו. השלושה שהואשמו היו מפקד ה־סטי"ל, קצין המכונה של הספינה וקצין המישמרת. אך ככל הנראה חששו בחיל־הים מהענשת קציני אלה. חששו שמא, אם העונש יהיה כבד מדי, יפתחו קצינים אלה את פיהם, יספרו את כל הידוע להם, ויצביעו על האשמים האמיתיים, או על אשמים נוספים, בעלי דרגות גבוהות. משום־כך לא הוטל עליהם עונש חמור, והם רק הועברו מתפקידיהם. מפקד הסטי"ל כבר קיבל תפקיד אחר מזה שהיה לו קודם לכן, והשניים האחרים עדיין ממתינים לשיבוץ. לאיש אין ספק שהוא יהיה מכובד.

כדי לשמור על שוט מאיים על קצינים אלה וחבריהם, המליצה הוועדה שפרקליט חיל־הים יבדוק אם יש מקום להעמיד אותם לדין. פרקליט חיל־הים הוא קצין לא־בכיר במיפקדה, וכפוף לאלמוג. יש להניח שאם לא תתעורר הסערה מחדש, לם יומלץ על העמדתם לדין.

ב־24 בספטמבר, כשעלה הסטי"ל על השירטון בחוף הסעודי, הוזעק מערך־החירום של צה"ל. מיליוני שקלים הוצאו על הכוננות ועל כוחות, מילבד הנזק הגדול שנגרם לסטי"ל עצמו. כל זאת לא השפיע על ועדת־החקירה, ובוודאי שלא על האלוף אלמוג. היה חשוב להם לטייח את העובדות. מפליא שהרמטכ"ל ושר־הביטחון נתנו ידם למעשה הטיוח הגדול.

יוסי יגאי ■

רחל מרחלת על כל העולם

רק לחם וקלורינה

אנאבל תמיר היא לא רק דוגמנית יפהפיה אלא גם גברת מפורסמת ביגלל סיפור הגירושין שלה מבעלה לשעבר, עורך־הדין **אלי תמיר**. אלי ניהל נגדה מאבק על הזכות להחזיק בבתם המשותפת, שהיא כיום בת ארבע.

אלי זכה במישפט. הילדה נשארה אצלו, ואנאבל, שהיא חצי צרפתיה וחצי אמריקאית, נסעה לאמריקה. לפני שלושה חודשים גברו עליה הגעגועים אל בתה הקטנה, והיא חזרה לארץ. אלי, שהוא כיום ידידה של הזמרת **אילנית**, דווקא קיבל אותה בהבנה ובחום. ככה זה נראה בהתחלה, בכל אופן.

אלי תמיר
אפשר גם —

אבל עכשיו אנאבל כועסת. לטענתה שכר עבורה אלי דירה בשיכון בבלי בתל־אביב, ותחם על חוזה לשנה תמימה. לא עברו חודשיים, ואנאבל נדהמה לגלות שהטלפון שלה נותק. כשניגשה אל בעלת־הבית לבר־רר למה היא לא יכולה לשמור על קשר עם העולם החיצון, היא התבשרה שלא רק שאין לה טלפון, אלא שעוד מעט גם לא יהיה לה היכן לגור, כי כי החוזה שלה הוא לשלושה חודשים בלבד.

„עברתי מאז תקופה קשה," סיפרה אנאבל הנזעמת. „הוא זרק אותי כמו שמאטעס. שבוע שלם חייתי רק על לחם וקלורינה. לא ביגלל שרציתי לשמור על הפיגורה, אלא משום שלא היה לי כסף ליותר מזה."

משום כך החליטה אנאבל לפתוח בהרעשה כללית, ולחדש את מילחמתה על הבת הקטנה. „אני אמא טובה," היא אומרת, „ולקחו ממני את בתי ללא סיבה. הוא גונתן לי לראות את הילדה רק פעם בשבוע, אצלו בבית. הוא אפילו לא מרשה לי לצאת איתה החוצה, לרחוב. אבל הבת שלי היא כל מה שיש לי, ואני אלחם עליה עד הסוף."

אנאבל תמיר
— בלי טלפון

הכל ביגלל יום־כיפור

מסתבר שחכמינו הקדומים ופסיכולוגינו המודרניים צודקים גם הפעם. אין כמו משברון קטן כדי לנער אנשים מריבצם השליו, להביא אותם לידי חשבון־נפש, ו־גם לנסות ליישר הדורים.

צדוק סביר, הבדרן־חייקן, שעזב את אשתו **רימונד** ואת שני ילדיו בכעס לפני חודשיים, חזר הביתה, כמו ילד טוב.

כי רק כשהיה רחוק התחיל להבחין גם במעלותיה של אשתו. הוא עשה „חושבים" פעמיים וערב לפני יום־כיפור חזר הביתה כדי לבדוק יחד איתה איך הוא יכול לבקש מחילה ולכפר על חטאיו.

צדוק סביר
כמו ילד טוב

מוסר השכל? משבר הקטן פה ושם לא מזיק בחיים. להיפך, נראה שזה רק מזריק דם חדש לעורקים. והיהור נוסף — יום־כיפור הוא בעצם המצאה לא רעה כלל...

שבע השנים הטובות

יותר ויותר אני משנה את גישתי לחיים, וככל שאני מתבגרת, אני נעשית יותר אופטימית. מזמן כבר סיפרתי לכם איך **קובי אושרת**, המלחין המצליח, נפרד מאשתו **אלישבע**, וחי יחד עם **עדה**, שהיא גרושתו של **נתן תומר**, שהוא עכשיו החבר של **ירדנה ארזי**. אוף. מישפט ארוך היה המישפט הזה.

אלישבע וקובי עזבו מזמן את הקיבוץ והגיעו לעיר, כמו כל זוג צעיר עם חלומות, כשאלישבע, כמו כל אישה טובה ואוהבת, טיפלה בבנות ועזרה לבעל להתקדם ולפלס לו דרך בעיר. אז כשקרה מה שקרה עם עדה, עברה אלישבע משבר. זה די נורמלי, תסכימו איתי? כי לא נעים לגדל בעל, שפיתאום פורח לו מהקן עם אחרת.

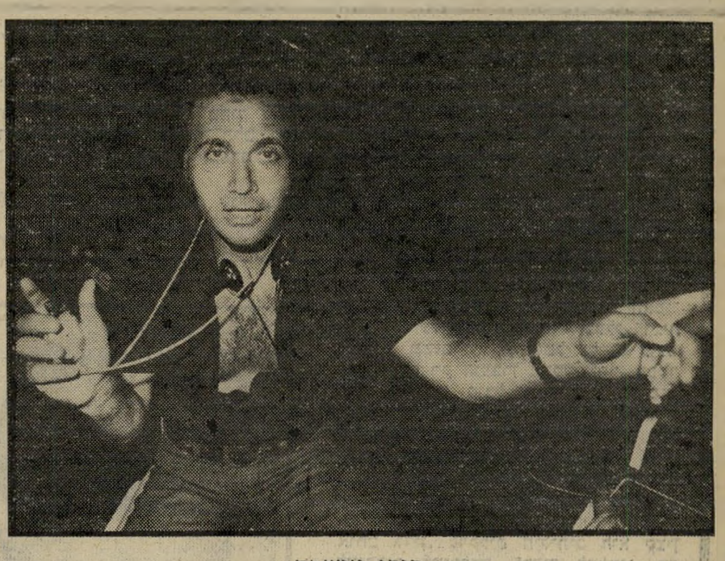

קובי אושרת
אז מה אם הוא עזב?

עכשיו אני שמחה לבשר לכם, שמאז שזה קרה לה, קורה לה רק טוב. היא הוציאה רשיון נהיגה, קנתה מכונית, מטיילת לה להנאתה ומפנקת את עצמה בקניות קטנות. זהו, עכשיו תורה, ושבע השנים הטובות שלה מתחילות כעת.

אז מי מכן שחושבת שגירושין הם צעד דרסטי בחיים, שתתחיל בבקשה לשנות דיעות. כי כשהם עוזבים את הבית, זה לא סוף העולם. להיפך, זוהי רק התחלה של סיפור חדש.

החסידה באה

אשת בשורות אני היום, וממש שמחה לספר על קיום מיצוות „פרו ורבו".

לשחקן התיאטרון והבורסה **איזי גורי־ליצקי** ואשתו, הרקדנית **רותי ירמן**, נולדה השבוע במזל־טוב בת. לתינוקת, שנולדה טרם זמנה, עדיין לא נקבע שם. גם **רינת רז**, גרושתו של כתב־הטל־

רינת רז
מזל טוב

ויזיה **מנשה רז**, שנישאה לעורך־הדין **דויד אבוז'עפיה**, מצפה לביקור החסידה בקרוב.

הצעה וסטירה בצידה

ביקשו ממני לא לפרסם את השמות, אז אני מאוד מתאפקת, למרות שמדובר באנשים שהם פנים מוכרות מאוד. אבל מה לעשות, הבטחתי ואני לא אשבור מילה.

פעם הוא היה **נער־זוהר**. כבר אז לא הבנתי בזכות מה.

בתו נשואה לעלם־חמודות ידוע, והוא עצמו נשוי מאוד. גם היום הוא נער־זוהר, אבל מזדקן. הוא עדיין מסתובב במקומות הכי מוכרים בעיר, אך דואג להופיע בהם תמיד חבוק עם אשתו, לבוש בצורה סו־לידית, מכופתר ומקרין ארשת מהוגנת.

לפני שבוע ניגש שובבנו אל שתי נשים שהשתזפו על שפת־הים. את האחת הוא הכיר כבר קודם, וזה איפשר לו לגשת אליהן מייד, „ישר ולעניין".

טוב, לא אחזיק אתכם זמן רב במתח, ואספק את סקרנותכם. האיש, שכל הזמן נראה שזוף, יפה ואלגנטי, ניסה להפגין את קיסמו העמום על שתי הנשים. אבל הן הגיבו באדישות והמשיכו לקרוא ב־עיתון. וכאן הוא זרק להן פצצה. „מה דעתכן", שאל אותן במתיקות, „להצטרף אלי למועדון חברים פרטי ואכסקלוסיבי?"

„ומה עושים במועדון הזה?" — רצו לדעת הנשים. מהר מאוד הסתבר להן שזהו מקום־מיפגש של האנשים המודרניים וה־מתקדמים בתל־אביב. שם הם נפגשים ו־עושים מה שנקרא סכס קבוצתי; בזוגות, בשלשות, ובשאר הקומבינציות — כל מה שרק עובר לכם בראש.

האיש, שחשב משום־מה ששתי הנשים תקפוצנה על ההצעה החדשנית והמרתקת, הופתע לקבל סטירה מצלצלת בתשובה.

מתאים לי... BROADWAY 80

תמיד חשבתי
שיש רק
סיגריה אחת -
עד שגיליתי
את
BROADWAY 80

80 מ"מ,
תערובת אמריקאית,

העולם הזה
76 עמודים
שנה 46 המחיר 18 שקלים (כולל מ.ע.מ.)
מיספר 2304 28.10.1981 ' תשרי תשמ"ב

הילד בן ה-4 שנשרף למוות

זוועה בבית-שאן